

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE SANAT ESERLERİNİ İNCELEME
DERSİNİN ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİNE GÖRE İŞLENMESİNİN
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Derya ŞAHİN

Tez Danışmanı

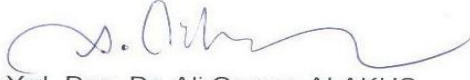
Yrd. Doç. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

Diyarbakır

2009

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Derya ŞAHİN'in "**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE SANAT ESERLERİNİ İNCELEME DERSİNİN ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİNE GÖRE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ**" başlıklı tezi, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

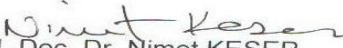

Başkan (Danışman): Yrd. Doç. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

Üye

: Doç. Dr. Behçet ORAL

Üye

: Yrd. Doç. Dr. Nimet KESER

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

18.11.2009

Doç. Dr. Sabri EYİĞÜN

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf Sanat Eserlerini İnceleme dersinde Sanat Eleştirisi konularının, dersin öğretim programında yer alan “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesi aracılığıyla Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine (ÇASEY) göre uygulamasının öğretime ve öğrenciye olan katkısını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada, Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin Sanat Eleştirisi konuları, iki farklı yöntem kullanılarak öğretilmiştir.

Seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen gruplardan birisi deney, diğeri ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanarak, öğrencilerin başarıları ve tutumları kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir. Yöntemlerin etkisini belirlemek amacıyla deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu desen modeli kullanılmıştır. Ayrıca nitel verilerin elde edilmesi amacıyla da gözlem, görüşme doküman inceleme ve eğitsel eleştiri yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmada, deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesi ve sonrasında yapılan başarı testinde ve nitel araştırmalar sonucunda deney grubu lehine olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Böylece deney grubuna uygulanan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin olumlu düzeyde katkısı belirlenmiştir.

ÇASEY ile uygulama yapılan 12. sınıf öğrencilerinin Sanat Eserlerini İnceleme dersine karşı ilgi ve motivasyonlarının arttığı, estetik ve eleştirel yargı düzeylerine ait olumlu gelişme gösterdikleri, kendi yaratıcılıklarına karşı güvenlerinin geliştiğini, kendilerini ve sanatsal çalışmalarını daha iyi ifade ettikleri görülmüştür. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin öğrenciye ve öğretime olan olumlu katkıları görüldüğü için, bu yöntemin Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Sanat Eserlerini İnceleme dersi ve diğer sanat dersleri programlarında yer alması gerektiği önerilmiştir.

SUMMARY

The main goal of this investigation, Anatolian Fine Arts High School 12th Art classes at the Art Criticism of the review course topics, course curriculum in the "Art Works and Analysis" units through the Multi-Disciplinary Art Education Method (MDAEM) application according to faculty and students as to reveal the contribution. In the research, Diyarbakır Anadolu Fine Arts High School 12th Lessons on the Art Review Art Critic class issues, is taught by using two different methods.

Selected by randomly sampling one of the experimental groups, and the other is assigned as the control group. Experimental group of MDAEM, in the control group by applying the traditional teaching method, students' achievement and attitudes were examined in terms of the method used. Methods to determine the effect of pre-test-final test of the experimental designs with control group design model is used. In addition to qualitative data to obtain the observations, the document review and critique educational methods are used.

Experimental and control groups to investigate before and after implementation, and qualitative research on the achievement test results in favor of the experimental group, positive results have been obtained. Thus, applied to the experimental group, the MDAEM for Art Education in a positive level of contributions has been identified.

MDAEM application with the 12th Art classes for students to review course of the increased interest and motivation, aesthetic and critical judgments of the level of their positive development, its own creativity to develop confidence that they work better and artistic expression that was seen. MDAEM of the students and faculty to see that the positive contributions, this method of Anatolian Fine Arts High School of the Art Review Course, and other art courses in the program are suggested to be taken place.

ÖNSÖZ

Hızla gelişen teknolojik çevremizde ve karmaşıklaşan toplumsal yapı içinde bireylerin algılama, anlamlandırma, anlama ve değerlendirme gibi becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu anlamda sanat eğitimi bireyin imge ve simge yüklü bir dünyanın anlamını çözmesi ve onu anlaması için çeşitli yetenekler geliştirmesine yardımcı olur.

Sanat eğitimi ile görsel algı gücü gelişmiş, kendini ifade edebilen, kendi kültürünü, başka kültürleri tanıyan, sanata, sanatçıya ve sanat eserine karşı saygı duyan, görsel okur-yazarlığa sahip bilinçli sanat tüketicisi olan, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde sanat eğitimi kapsamında, sanat yapıtlarının sanatsal düzeyi konusunda yorum ve yargılarda bulunmak, “Sanat Eleştirisi” anlayışını da beraberinde getirmektedir.

Sanat eleştirisi genel olarak sanatın ve sanat eserinin anlamını ve değerini aramak, anlamak ve değerlendirmektir. Sanat eserine karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirebilmekle, sanat eserindeki simgeleri estetik anlamda okuyabilmek öğretimle gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda birçok sanat eğitimcisi Sanat Eleştirisi alanının ayrı bir disiplin olarak sanat eğitiminin içinde yer alması gerektiğini savunmaktadırlar. Hedeflenen çağdaş bireyler, uygun eğitim-öğretim program ve yöntemleriyle yetiştirilebilir.

Bu araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer alan, sanat eleştirisi konularının aktif olarak gerçekleştirildiği “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesinin, Çok Alanlı Sanat Eğitimi yöntemi ile uygulanabilirliği incelenmiştir. Araştırmada elde edilen nicel ve nitel bulgular yorumlanmış ve ulaşılan sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmanın sanat eğitimine olumlu katkılarda bulunacağı ümit edilmektedir.

Araştırma boyunca bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ali Osman ALAKUŞ’a, istatistiksel işlemlerde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN’a, araştırma

uygulamasında katkılarını gördüğüm Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi idareci, sanat eğitimcileri ve öğrencilerine teşekkür ederim. Ayrıca yüksek lisans öğrenimimin tüm aşamalarında gösterdiği sabır, destek ve anlayışlarından dolayı eşim Coşkun ŞAHİN'e de teşekkür ederim.

Nisan 2009

Derya Şahin

İÇİNDEKİLER

ONAY	
ÖZET.....	i
SUMMARY.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR CETVELİ.....	viii
TABLolar CETVELİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi.....	6
Alt Problemler.....	6
Araştırmanın Amacı.....	7
Araştırmanın Önemi	7
Varsayımlar.....	8
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	8

BÖLÜM II

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri.....	10
2.1.2. Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programının Yapısı	12
2.1.3. Kavram ve Kapsam Olarak Sanat Eğitimi.....	15
2.1.4. Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği.....	22
2.1.5. Çok Alanlı Sanat Eğitimi.....	31

2.1.5.1. Sanat Tarihi.....	38
2.1.5.2. Estetik.....	42
2.1.5.3. Uygulama.....	48
2.1.5.4. Sanat Eleştirisi.....	52
2.1.6. Sanat Eleştirisinin Önemi.....	66
2.1.6.1. Eleştiri Çeşitleri.....	78
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	79
2.2.1. Türkiye'de Yapılan Bazı Araştırmalar.....	79
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar.....	90

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	94
Araştırmanın Modeli.....	94
Çalışma Grubu.....	97
Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi.....	98
Verilerin Toplanması.....	100
Denel İşlemler.....	102
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	104

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....	105
1. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulandığı Deney Grubu ile Geleneksel Öğretim Yönteminin Uygulandığı Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarıları	105
2. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Uygun Sanat Eserlerini İnceleme Derslerinin Gerçekleştirildiği Eğitim Ortamı.....	108
3. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Uygun Derslerin İşlendiği Ortamdaki Katılımcılar.....	112
4. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Uygun İşlenen Derslerde Öğretmen Ve Öğrenci Etkileşim Biçimi.....	116

5. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulandığı Ortamda Öğretimin İçeriği	118
6. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulandığı Derste Öğretmen Ağırlıklı Öğretim Tarzı	121
7. Örnek Olarak Seçilen Öğrencilerin Sanata Ve Sanat Eleştirisine Yönelik Yaklaşımları.....	123
8. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin Eleştirel Yeteneklerine Katkısı.....	143
9. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin İşlenen Derslere Yönelik Bilgilerini Uygulamaya Geçirmelerine Katkısı.....	162
10. Öğrencilerin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi İle Sanat Eserlerini İnceleme Dersi, 'Sanat Eseri Analizi' Ünitesini İşledikten Sonra Dersin Öğretimine İlişkin Görüşleri ve Genel Sanat Anlayışları.....	173
11. Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretmenlerinin Bu Ders İle İlgili Görüşleri	183

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME.....	191
--------------------------------	-----

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	201
------------------------	-----

KAYNAKÇA.....	210
---------------	-----

EKLER.....	217
------------	-----

KISALTMALAR CETVELİ

AGSL	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
ev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Der.	: Derleyen
ASEY	: Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
DBAE	: Discipline Based Art Education
DDSE	: Discipline Dayalı Sanat Eğitimi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: Statistic Package for Social Science
MEGP	: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Numarası</u>	<u>Sayfa</u>
1. Deney Deseni.....	96
2. Çalışma Grubunda Yer Alan Okul ve Öğrenci Sayıları.....	97
3. Ön test Başarı Puanlarının Kontrol Deney Gruplarına Göre T-Testi Sonuçları.....	105
4. Deney Grubunun Ön test Son test Başarı Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları.....	106
5. Kontrol Grubunun Ön test Son test Başarı Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları.....	107
6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son test Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları.....	107

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, bu amaca ilişkin cevap aranan sorular, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra, toplumun kalkınmasını sürdüreceğ değerleri de beraberinde getirmektedir. Toplumların ve ülkelerin geleceği; özgürce düşünebilen, düşündüğünü rahatlıkla söyleyebilen, bilgiyi yapılandıran, yapılandığı bilgiyi gerçek yaşamda kullanabilen, problemlere yönelik çözüm önerileri geliştirebilen; görsel okur-yazarlığı ve estetik değer yargıları gelişmiş bireylerin oluşmasına bağlıdır. Bunu gerçekleştirmede ise eğitim sistemine ve eğitim sisteminin yürütüldüğü eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Eğitim sisteminden beklenen sadece belirli bilgi ve becerileri öğrencilere pasif şekilde aktarmak değil, öğrencileri aktif bir şekilde eğitim ve öğretime dahil etmektir. İşte bu bağlamda sanat eğitiminin kapsam ve gerekliliği herkes tarafından tam olarak anlaşılabilirse eğitim sistemi içinde gerekli ve bir o kadar da vazgeçilemez bir alan olduğunun farkına varılacaktır.

Tarihimize baktığımızda sanatın, başlangıcından beri insanlığın bir parçası olduğunu görürüz. İlk insanların ataları için söyledikleri ilk şarkılardan, yaptıkları ilk danslardan ve avcılarının avlarını ilk kez mağara duvarlarında resmetmelerinden; anne ve babaların çocukları için ilk kahramanlık hikâyelerini anlatmaya başlamalarından bu yana sanat, insan yaşantısının betimlemesini, anlatılmasını ve kökleştirilmesini sağlamıştır. İnsanlar her zaman bazı şeyleri anlamaya ihtiyaç duymuşlar; bu yolla ruh

ile bedeni, zekâyla duyguyu, zamanla mekânı ve yaşantılardaki olayları birbiriyle ilişkilendirebilmişlerdir. Bu bağlantıları ve açıklayamadıkları başka şeyleri ifade edebilmek için de sanatı keşfetmişler, yaratmışlardır. Nasıl ki, hava olmadan nefes almak düşünülemezse, sanatsız bir toplum da düşünülemez (Özsoy, 2003: 18–19). Tıpkı Atatürk'ün ifade ettiği gibi: “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir”. Sanat toplumları hayata bağlayan can damarıdır.

Sanatın kuşakları birbirine bağlama rolü de mevcuttur. Sanat yoluyla yeni kuşaklar birçok açıdan bilgilendirilip, eğitilerek, geçmişle aralarındaki bağ koparılmayıp, bir sonraki kuşaklara da bunların aktarılması sağlanır. Bunun yanında sanat yoluyla kendi kültürünü ve diğer kültürleri tanıyan, hayatı objektif bakış açısıyla değerlendirebilen, eleştiriye açık, sağlam karakterli bireyler yetiştirmek mümkündür. Gençaydın'a göre sanat eğitimi insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat eğitimi sadece yetenekli bireylerin eğitimi için bir lüks değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir (Aktaran: Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 22).

Kırıçoğlu (2005)'na göre, gerçek öğrenme, kişideki kapasitelerin yetiye dönüşmesi ve bu yetilerin yeniyi yaratmaya olanak verecek biçimde gelişmesidir. Sanatsal öğrenmede bu sürecin dışında düşünülemez. Sanatsal öğrenme, büyümenin doğal ve otomatik bir sonucu değildir. Çocuk sanatsal öğrenmede yalnız içerden dışarıya doğru değil, dışarıdan içeriye beslenerek gelişir. Ayrıca sanat eğitiminde amaç, doğanın gereğini yapmasını beklemek değil, öğretilele bunu gerçekleştirmektir. Çok yönlü hazırlanmış bir sanat eğitimi programı ile bunları gerçekleştirmek mümkündür. Bu sanat eğitimi programında teorik bilgi kapsamında sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları beraber, dengeli olarak kullanabilmek amaçlanmalıdır. Bu amaç doğrultusunda sanat eğitiminde; Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) uygulanabilir.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, Amerika Birleşik Devletlerinin resmi okul sisteminde, eğitimin geliştirilmesi çalışmalarında ve dengeli olması gereken okul ders programları içinde sanata gereken önemin verilmesi ve genel eğitim içinde sanatın merkezi bir konuma sahip olabilmesi amacıyla Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi tarafından geliştirilen bir yöntemdir. Yöntemin içeriğini, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve sanatsal uygulamalar oluşturmaktadır. Greer 'e göre bu yöntem öğrencilere sadece sanatı anlama ve uygulama olanağı sunmayı, aynı zamanda onlarda eleştirel düşünce becerisi geliştirmeye ve insanoğlunun geniş bir alana yayılmış olan deneyimlerini anlamalarını da teşvik etmeye niyetlenmiştir (Aktaran: Özsoy, 2003: 167–168). Yani bu yöntemle bireyler kültürel bir birikim, estetik beğeni, devinişsel becerinin yanı sıra öğrendiklerini sorgulayabilen, eleştirel bir yaklaşım da geliştirebileceklerdir.

ÇASEY'in kapsamı içinde yer alan Sanat Eleştirisi alanı eleştirel düşüncenin gelişmesi anlamında önemli bir yere sahiptir. Sanat eleştirisi, genel olarak bireylere bir sanat yapıtını yorumlamayı öğretir. Bireyler sanat eleştirisi sürecinde mantıklarını kullanarak estetik yargılarda bulunur. Özeldir ise sanat eleştirisi sanatın ve eserin dilini öğrenmeye yardımcı olur. Bu da sanat nesnesinin daha derinlere inilmesini sağlar. Bu süreç sonucunda sanat eseriyle karşılıklı ilişki başlar ve böylece eser, daha anlamlı ve akılda kalıcı hale gelir (Mercin ve Alakuş, 2005: 40). Sanat eleştirisi bir sanat eserinin işlevinden yola çıkarak, sanat eserinin özünü ve sınırlarını yorumlamaya, eserin toplum içindeki yerini sorgulamaya ve eserden çıkarılan bilgileri genellendirmeye çalışır. Sanat eleştirisinin temelleri, sanat yapıtlarının değerlendirilişindeki özsel ölçütleri araştıran belli bir sanat bilimine dayanır (Çalışlar, 1983; Artut, 2001).

Kazancı'nın belirttiği gibi, okullarda eğitim başkalarının vardığı yargı ve verdiği hükmü olduğu gibi kabul etmeyi değil, sağlam bir düşünce süzgecinden geçirerek yargılama ve sağlıklı bir senteze ulaşma becerisi kazandırmalıdır. Okul sıralarında kendi kendine düşünmeye, tek başına karar vermeye ve bir hükme varmaya alıştırılmamış bir yetişkinden bu sorumlulukları ileri yaşlarda tam olarak yerine getirmesi beklenemez.

Onun için düşünme öğretimi daha okul sıralarında başlatılmalıdır. Özgürlükçü bir toplumun geleceği ancak özgürce düşünebilen, özgürce eleştirebilen ve özgürce karar verenlerin çabalarıyla güvence altına alınabilir. Özgürlüğün temelinde her türlü etki, baskı ve propagandadan uzak, bireyin kendisi istediğinde yüksek sesle düşünebilme hakkını kullanması vardır. Bu hakkın kullanılması ise eleştirel biçimde düşünme ile gerçekleşebilir (Aktaran: Demir, 2002: 5).

Eleştirel düşünceyi geliştirmenin bir yolu da sanat eserlerini incelemektir. Rudolf Arnheim, çocukların bir nesne ya da durumla ilgili özelliklerin ilişkilerini anlayarak “bir iç görü” kazanacaklarına inanmıştır. Bu, çocukların bir figürü, fondan ayırt edebilmesidir. Bu süreç önce çocuklarca elemanların tanınmasını, daha sonra bunların farklılıklarını ayırt etmesini ve son olarak da bir bütün haline getirmek için aralarında ilişkiler kurmasını gerektirir. Çocuklar bu yeteneği nesnelere yakından inceleyerek ve sanat yapıtları üzerinde tartışarak geliştirebilir (Kırıçoğlu, Stokrocki, 1997a: 3,8). Artut (2001: 28)’un da belirttiği gibi, düşüncelerin, ideallerin en zengin ifadesi sanatsal etkinliklerin, sanat yapıtlarına dönüştürülmesiyle gerçekleştirilebilir. Sanatta düşüncenin somutlaştırılmasının ve somutlaşan ürünlerin incelenmesi, değerlendirilmesi, kritiğinin yapılması sanatsal eleştiri anlayışını da beraberinde getirmektedir.

Bu anlamda sanat eğitimi kapsamında Sanat Eserlerini İnceleme dersinin uygulamalı bölümünde kavranmaya çalışılan sanatsal düzenleme eleman ve ilkeleri, sanat eserleri üzerinde gösterilerek analiz edilir. Lowry ’e göre, Sanat eserini analiz ederken öğrenci sanat eseri de dâhil çevresini görmeyi ve değerlendirmeyi öğrenir. “Nasıl görme gerektiğini öğrenmek, bir sanatçının tabii olduğu eğitimden farklıdır. Gerçekte sanatçı bu kabiliyeti kazanmaya başkalarından daha hazır bir zihin yapısıyla doğmuş olabilir, ama o da görsel biçimlerle aynı alışkanlığı kurmak zorundadır. Sanatçı daima çalışmalar ve gözlemler yapar. Doldurduğu kroki defterleri bu pratik çalışmanın delilleridir. Bir elmayı süratli birkaç çizgiyle göstermek, bir üzüm sapının yapısını, bir fırça vuruşuyla belirtmek doğuştan gelen bir özellik değildir. İyi sanatçı elma veya üzüm salkımını

biçim, renk, doku veya kitle özellikleriyle çok yakından bilecek kadar inceler ve desenlerini çizer... Bir sanatçı bu yolla düşüncesini açıkça anlatabilir. Konu üzerinde önceki alışkanlığı sayesinde sanatçı, sadece konusunun görsel bakımdan özellikleri görmeye kalmaz, kendi fikirlerine biçim vermek için bu elemanları nasıl kullanacağını da görmüş olur” (MEB, 2006b).

Her gerçek sanat eseri, geleneğe bağlılığı oranında, onu yadsıyıcı bir özellik taşır. Bu nedendir ki bir yandan tarihsel bir süreç içerisinde yer alır, bir yandan da, eşi olmayan, benzersiz, tek bir olgudur. Yani hem toplumsaldır, hem de alabildiğince bireyseldir. Sanatçının özgün kişiliğinden gelen ve alışılmış biçimlere, kalıplara ters düşen, ama aslında yeni bir gelenek oluşturacak unsurlar taşıyan, yeni anlatım yollarından haz alabilmek, kolayca gerçekleşen bir ilişki değildir. Çünkü “beğeni” denilen yetenek doğuştan getirildiği gibi kalan durgun bir eğitim değildir. “Beğeni”, gelişen, ilerleyen, zamanla tamamlanan bir özellik taşır. Bu bakımdan, alışılmış beğeni ölçülerini zorlayan, hatta ilk karşılaşmada olumsuz estetik yargılar verdirten birçok yenilik, onları tabanda besleyen ilke ve gerçekler anlaşıldıktan sonra içimize yeni kapılar açarlar. Böylece beğeni sınırlarını biraz daha genişletir ve yeniliklerin daha sağlıklı ve gerçeğe uygun bir biçimde kabul edilebilecek bir düzeye ulaşmasına katkıda bulunur (Cömert 1999; MEB, 2006b).

Sanat Eleştirisi öğretimi ile estetik değerlerin ve buna bağlı beğenilerin çağa göre değişebileceğinin algılanmasını sağlayarak bireye yeni bir estetik bakış açısı kazandırır. Bu da sorgulayan, inceleyen, araştıran, üreten bireylerin yetişmesi açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla Sanat Eleştirisinin önemini ve gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Sanat Eleştirisi öğretimi uygun yöntemle gerçekleştirildiğinde daha etkili olacak, edinilen eleştirel yetenekler sadece ders kapsamında kalmayacak, diğer sanat alanlarında, bireyin kendi sanatsal çalışmalarında ve faaliyetlerinde hatta yaşamda bile kullanılacaktır.

Araştırmanın uygulamalarının yapılacağı ünite olan “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesi kendi içinde; sanat eserinin yapısı, sanat eserinin

toplumsal işlevi ve gerekliliği, sanat eserini çözümlene konularını içermektedir. Sanat eserlerini inceleme dersinin sanat eleştirisini kapsayan “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesini klasik öğretim yöntemi yerine, daha etkili ve kapsamlı olan “Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) ile uygulanmasının öğrencilerin başarılarına etkisini ölçmek bir ihtiyaç olarak görülmüştür.

Bu araştırma, yukarıda sözü geçen Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğretim programında mevcut olan sanat eleştirisi konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile uygulanmasının öğrenci başarısına nasıl yansıtacağını ölçmeyi esas alır.

Problem Cümlesi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde Sanat Eserlerini İnceleme dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre işlenmesi, öğrenci başarısını nasıl etkilemektedir?

Alt Problemler

1- ÇASEY’in uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2- ÇASEY’e uygun Sanat Eserlerini İnceleme derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının durumu nedir?

3- ÇASEY’e uygun derslerin işlendiği ortamda katılımcılar kimlerdir?

4- ÇASEY’e uygun işlenen derslerde öğretmen ve öğrenci etkileşim biçimi nasıldır?

5- ÇASEY’in uygulandığı ortamda öğretimin içeriği nasıldır?

6- ÇASEY’in uygulandığı sınıfta öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı nasıldır?

7- ÇASEY deney grubu öğrencilerinin sanata ve sanat eleştirisine yaklaşımlarını nasıl etkilemektedir?

8- ÇASEY’in öğrencilerin eleştirel yeteneklerine katkısı nasıldır?

9- ÇASEY'in işlenen derslere yönelik bilgileri uygulamaya geçirmelerine eleştirel yargı ve beğenilerinin gelişimlerine katkısı nasıldır?

10- Öğrencilerin ÇASEY ile Sanat Eserlerini İnceleme dersi, Sanat Eseri ve Analizi ünitesini işlendikten sonra dersin öğretimine ilişkin görüşleri ve genel sanat anlayışları nedir?

11- Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerinin bu ders ile ilgili görüşleri ve genel sanat anlayışları nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre işlenmesinin öğretime ve öğrencilerin başarısına etkisini belirlemektir.

Araştırmanın Önemi

Öncelikle, olay ve olgular arasında ilişki kurabilen, çevresini gözleyen, kavrayan ve değerlendiren, yargı gücü gelişmiş, eleştirel kimliği oluşmuş bireyler yetiştirmeyi, nihai hedef olarak görmek gerekir. Özellikle sanat alanında öğrenim gören öğrenciler, diğerlerinden farklı olarak, görsel algısı ve sezgileri gelişmiş, sanat yapıtlarındaki açık ve örtük anlamları okumalı, çözümlmeli ve öznel yargılarda bulunabilmelidir. Bu da Sanat Eleştirisi öğretimini gerekli kılmaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri başta olmak üzere diğer orta öğretim kurumlarında Sanat Eseri ve Analizi, Sanat Eleştirisi ve genel sanat eğitimi derslerinin yapılandırılması ve süreç içinde değişimlere açık hale getirilmesi bunlara olanak tanıyacaktır.

Bu araştırma, ortaya konan veriler, yöntemler ve öneriler ışığında etkili bir sanat eğitiminin önemli bir parçası olan Sanat Eseri Analizinin (Sanat Eleştirisi) önemini ve gerekliliğini vermesi, uygulanan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile öğrencilerin başarılarına katkısının olup olmadığını ortaya koyması, öğretmen ve öğrencilerin uygulanan yöntem hakkındaki görüşlerini değerlendirmesi ve bunların sonucunda öneriler

geliştirmesi bakımından önemlidir. Ayrıca ÇASEY ile geleneksel yöntem arasındaki benzerlikleri ve farklılıklarını ortaya koyarak hangisinin avantajlı olduğuna ilişkin bulguları ortaya koyması bakımından da önem taşımaktadır.

Varsayımlar

1. Veri toplama aracı belirlenen problemi ölçmeye yeterlidir.
2. Seçilen kaynak ve dokümanlar araştırmaya ışık tutacak niteliktedir.
3. Öğrenciler veri toplama aracında yer alan sorulara verdikleri cevaplarda samimidirler.
4. Gözleme dayalı veriler ve yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ilgili alt problemleri çözümlemede yeterlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri ile,
2. 2008–2009 öğretim yılı ile,
3. Sanat Eserlerini İnceleme Dersi ile,
4. “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesi ile,
5. Altı hafta süre ile,
6. Önerilen uygulamanın gerçekleşebilmesi, öğrenme ortamı ve çevresi ile,
7. Veri toplama araçlarına öğretmen ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Çok Alanlı Sanat Eğitimi (ÇASEY): Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline Based Art Education) olarak da bilinen bu yöntem, içeriğini

sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplinin uyumlu bileşkesinden almakta olan bir görsel sanatlar eğitimi yaklaşımıdır (Özsoy, 2003: 167).

Sanat Eleştirisi: Bir sanat çalışmasının tanımlanması, analiz edilmesi, değerlendirilmesi, yorumlanması, açıklanması ve yargılanması (Keser, 2005: 296).

Eğitsel Eleştiri: 1975 yılında Eisner tarafından geliştirilen bu modelde yeni bir program uygulandıktan sonra, programın niteliksel sonuçları hakkında bilgi toplanır. Modelin betimleme, yorumlama ve değerlendirme olmak üzere üç temel boyutu vardır (Erden, 1998: 14).

Değerlendirme: Eğitimde, eğitim amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığının ölçülmesi (Öncül, 2000: 282).

Başarı: İstenen sonuca ulaşma, güdülen amaca erişme, isteneni elde etme (Öncül, 2000: 118).

Ölçme: Gözlenen niteliklerin gözlem sonuçlarının sayı veya sembollerle belirtilmesi anlamına gelir.

Başarı Testi: Bir kimsenin okulda öğretilen belli bir alandaki bilgilerini, becerilerini, anlayışını ölçmek üzere hazırlanmış bir test türü (Öncül, 2000: 120).

Eser Analizi: Öğrencilerin ilgisine, düzeyine ve çevre imkânlarına göre; müzelerden, sergilerden ve diğer sanat etkinliklerinden yararlanmasını sağlamak amaçlı etkinliklerdir. Bu etkinliklerde, en azından her sınıfta yerli ve yabancı, önemli birkaç sanatçının çocuklarca ilginç bulunabilecek birer eseri tanıtılmalıdır. Küçük yaşlarda, sanatçıları tanıyalım ya da müze gezileri adı altında yürütülebilecek bu tür etkinlikler, ileriki yıllarda eser çözümlemesine, eleştirisine doğru bir niteliğe büründürülür. Bu konuda kitaplardan, röprodüksiyonlardan (tıpkıbasım), saydamlar ya da fotoğraflardan, kartpostallardan, afişlerden, film veya videolardan yararlanılabilir (Yolcu, 2004: 90–91).

BÖLÜM II

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi ortaya konmuş ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Milli Eğitim Temel Kanunu, Güzel Sanatlar alanında özel ilgi ve yetenekleri belirlenen bireyleri yetiştirmek üzere temel eğitim ve öğretim seviyesinde okullar açabileceğini hükme bağlamış ve bu amaçları gerçekleştirmek üzere “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri” (AGSL) kurulmuştur. AGSL öğrenim süreleri bir yılı hazırlık olmak üzere dört yıl iken, “Orta Öğrenimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında; Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla, 2005–2006 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfları kaldırılarak, öğrenim sürelerinin dört yıla göre yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir.

AGSL. ilk olarak 1989 yılında İstanbul’da açılmış, hızla yurt düzeyinde yaygınlaşmaya başlayarak 1999–2000 öğretim yılı itibariyle sayısı 30’a çıkmış ve 2006–2007 öğretim yılı itibariyle bu sayı 54’e ulaşmıştır. İlk Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 1989–1990 öğretim yılında, İstanbul’da Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi adıyla açılmıştır. Daha sonra 1990–1991 Eğitim Öğretim Yılı’nda Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve daha sonrasında İzmir Işıl Saygın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Bursa Zeki Müren Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi açılmıştır. Bu illeri takiben pek çok ilimizde AGSL açılmış ve günümüze gelene kadar sayısı elli dörde ulaşmıştır.

AGSL’nin diğer liselere oranla, eksik olan sanat eğitimi ihtiyacını büyük ölçüde karşıladığı ve öğrencilerin kendi amaç ve yetenekleri

doğrultusunda istedikleri eğitimi alabilmelerine olanak sağladığı söylenebilir. AGSL.'nin meslek lisesi statüsünde olması, üniversite seçme sınavlarında müzik ve resim alanlarına ek puan sağlayarak öğrencileri eğitim aldıkları mesleki ortaöğretim kurumlarından, bir üst kademe olan mesleksek yükseköğretim kurumlarına yönlendirmesi de bu okulların kuruluş amaçlarıyla örtüşmektedir (Özyoğurtçu, 2007: 4–5).

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ilköğretim üzerine 4 yıl öğrenim veren yatılı, gündüzlü ve karma okullardır. Bu okullar, öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılmaktadırlar (MEB. 2006b Değişiklik: 16.12.2006–26378 RG).

MEB'in AGSL. Yönetmeliğinde bu okulların yatılı ve gündüzlü okullar olduğu belirtilse birçoğu henüz yatılı eğitime geçmemiştir. Aynı zamanda bu okulların öncelikle güzel sanatlarla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılması önceliği göz önünde bulundurularak 1990–1991 Eğitim Öğretim Yılı'ndan itibaren bu okulların açılması yaygınlaştırılmıştır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Amaçları

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri yönetmeliğinin altıncı maddesine göre bu okulların amaçları şunlardır;

a- Öğrencilerin, güzel sanatlar alanındaki ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini sağlamak,

b- Öğrencilerin, özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını sağlamak,

c- Öğrencileri, alanlarında araştırmacılığa yöneltmek, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetiştirmelerini sağlamak,

d- Öğrencilerin Milli ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2.1.2. Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programının Yapısı

Daha önceki yıllarda seçmeli dersler arasında yer alan Drama, Estetik ve Sanat Eserlerini inceleme dersleri 2005–2006 eğitim-öğretim yılında uygulamaya koyulan ders programında zorunlu alan dersleri içerisinde yer almıştır. Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programı, genel amaçlar, temel beceriler, değerler ve tutumlar, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Toplumun gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini değerlendirmelerini,
- Görsel sanatların güzel sanatlar içindeki yerini sorgulamalarını,
- Görsel sanatlar eğitimi ile yaratıcılık becerilerini geliştirmelerini,
- Güzel sanatlar aracılığı ile insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmelerini,
- Sanat eğitimi ile insanları ve doğayı seven, çevreye saygılı, estetik duyarlılık kazanmış bireyler olmalarını,
- Sanat eserini biçim ve içerik açısından çözümlmelerini,
- Sanat eserini incelerken görsel düzenleme elemanlarını ayırt etmelerini,
- Bilinçli bir sanat tüketicisi olma becerisi kazanmalarını,
- Sanat değeri olan eserleri koruma, seçme ve sahip olma becerileri geliştirmelerini,
- Nesneleri inceleme ve yorumlama yolu ile iki ve üç boyutlu şekillendirme becerileri kazanmalarını,
- Avrupa ve diğer ülkelerin sanat yapıtlarından örnekleri ülkemizdeki sanat yapıtlarıyla karşılaştırıp değerlendirmelerini,

- Sanatı evrensel bir dil olarak görüp tarih, felsefe, sosyoloji vb. disiplinlerle ilişkilendirmelerini,
- Sanat eğitimi yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslar arası resim etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Atatürk'ün Güzel Sanatlara ilişkin görüş ve düşüncelerini yorumlamalarını amaçlamaktadır.

Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında görsel sanatlar alanına ait ortak becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Bu alanda belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler betimleme, çözümlenme ve yorumlamadır. Sanat Eserlerini İnceleme dersi konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
- Yaratıcı Düşünme
- İletişim

- Araştırma-Sorgulama
- Problem Çözme Becerisi
- Bilgi Teknolojilerini Kullanma
- Girişimcilik
- Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma

(MEB, 2006b).

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Betimleme Becerisi: Sanat eserindeki bilgi objelerini, ön yapı elemanlarını ve eserin nasıl bir sanat formu olduğunu tanımlama becerisidir. Eserin boyutlarını yapıldığı tarihi, tekniğini belirlemeye yönelik bir beceridir.

Yorumlama Becerisi: Seçilen eserin yapıldığı döneme, sanatçının tarzına, temasına göre anlamlandırmaya yönelik bir beceridir. Öğrencinin sanat eseri ile empati kurma becerisidir. Çözömlenen esere ilişkin sembolleri, işaretleri, renkleri dönem in özelliklerine göre yorumlamayı içeren beceridir.

Çözömlleme Becerisi: Yapıtı oluşturan görsel düzenleme elemanlarını tanıma ve eser üzerinde bu elemanları göstererek değerlendirme becerisidir.

Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Sanat Eserlerini İnceleme dersi Öğretim Programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerler oluşturmaktadır. Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerleri de kazandırmayı önemsemektedir: Dayanışma, Hoşgörü, Sevgi, Saygı, Duyarlılık, Vatanseverlik, Barış, Estetik, Sorumluluk, Empati.

Üniteler

Sanat Eserlerini inceleme dersi beş ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

- Sanat Eseri ve Analizi
- Tarih Öncesi ve Antik Çağlarda Sanat
- Sanatın Gelişim Evreleri
- İXX. ve XX. Yy. Çağdaş Sanat Akımları
- Türk Resim Sanatı

Araştırmanın konusu olan ünitenin içeriği aşağıda yer almaktadır:

Sanat Eseri ve Analizi: Bu ünite öğrencilerin; toplumun gelişimi açısından, sanat ve sanatçının sorgulanmasını, sanat eserinin yapısını disiplinler arası yaklaşımlar açısından, sanat eserini içerik ve biçim bakımından analiz etmeyi, sanat eserini oluşturan görsel düzenleme elemanlarını eser üzerinde belirleyerek yorumlamayı, sanatçıyı ve sanat eserini, yapıldığı dönem ve özellikleri açısından sorgulamalarını ve anlamalarını kapsamaktadır. Sanat eserinin niteliklerini belirler. Konulara ilişkin seçilen eserler üzerinde betimleme, çözümlene ve yorumlama yaparak analiz etmelerine yöneliktir (MEB, 2006b).

2.1.3. Kavram ve Kapsam Olarak Sanat Eğitimi

Sanatı, Dünyayı anlama ve anlamlandırma sürecinin bir parçası olarak düşünürsek, doğru anlama ve anlamlandırma Sanat Eğitimi yoluyla mümkün olur.

İnsan eğitiminin başlıca yön ve bileşenlerinden biri sanat eğitimidir. Sanat eğitimi yaşam, bilim, teknik, felsefe ve spor eğitimleriyle birlikte bireysel ve toplumsal eğitimin en vazgeçilmez yön ve bileşenlerinden biridir. Sanat eğitimi, örgün, yarı örgün ve örgün olmayan sanat eğitimi şeklinde gerçekleşir.

Sanat ve sanat eğitimi yapısı ve özelliği gereği geniş bir yelpazeye sahip olduğu için sanat ve sanat eğitimi üzerine birçok sanatçı, sanat eğitimcisi ve yazar farklı bakış açılarıyla görüşler bildirmişlerdir. Bunlardan; Artut (2001: 89); sanatı insan doğasının bir gereği olarak kabul etmektedir. Ona göre sanat, toplumsal yaşamın en önemli boyut ve

unsurlarından biridir. İnsan olmanın gereği, varlığının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan yaşamında formal bir sanat eğitimi olmadığını düşünsek bile sanatsal belirtiler amatörce veya spontane bir şekilde, insanın doğasından kaynaklanan bir içtepi olarak kendini gösterecektir.

Gençaydın 'a göre, insanın genel eğitimini bir bütünlük içerisinde düşünürsek, sanat eğitimini genel eğitimin bir parçası olarak kabul edilebilir. Ancak sanatın bir özgünlük ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğunu dikkate alırsak, sanat eğitiminin kendine özgü çok özel yasalarının ve ilkelerinin varlığını da kabul etmek zorundayız. Bu nedenle, sanat eğitiminin eğitim dizgesi içerisindeki yerinin iyi belirlenmesi gerekmektedir (Aktaran: Artut, 2001: 89). Buna göre; bireyin duygularını, algılarını, izlenimlerini, yetenek ve yaratıcı güçlerini ifade etme çabasını, sanat eğitimi olarak tanımlayabiliriz. Sanat eğitiminin başlangıç noktası bireyin yetenek ve gereksinimlerine yanıt oluşturmaktır. Sanat toplumların kalkınmasında, gelişmişlik düzeylerinin yükseltilmesinde önemli bir yere sahiptir. Sanat eğitimi; var olan yapıcı, yaratıcı, yorumlayıcı yetenekleri uyandıran, geliştiren, bireyin kendini değerlendirmesi ve kendini tanıması yönünde bilinçlenmesini sağlayabilmek gibi önemli hedeflere varmada yardımcı olan bir alandır (Söylemez, 2004: 393).

Uçan (2002: 2) ise 'İnsan, Sanat ve Sanat Eğitimi' başlıklı bildirisinde sanatı, insanın duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini, belli durum, olgu ve olayları belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenen gereçlerle anlatan özgün ve estetik bir bütün olarak tanımlamaktadır. Ve sanatın, insanın 'özgünü ve güzeli' arama, bulma, oluşturma, anlama ve anlatma güdüsü, dürtüsü ve çabasından kaynaklandığını belirtmektedir. Sanat eğitimini ise, insanlara kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da insanların sanatsal davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Buna göre sanat eğitimi, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içerisinde estetik duygularının geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası, sanat eğitiminin anlamına açık ve net bir görüntü

kazandırmaktadır. Yani sanat eğitimini daha genel bir çerçeve içinde ele aldığımızda bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini ifade edebilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına “Sanat Eğitimi” adını vermek uygun olabilir (Türkdoğan, 1984; Aktaran: Artut, 2001: 89). Bu tanım çerçevesinde sanat eğitiminin özünde asıl amacının, uygar bireylerden oluşan toplumlar yaratmak olduğu söylenerek, sanat eğitiminin tahmin edilenden daha geniş bir boyut içindeki görünümüne dikkat çekilebilir.

San (1983: 19)’a göre; sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları, estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, roman, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağı bulmaktadır. Yine San’a göre; çağdaş sanat eğitimi, sanatsal etkinlikler yoluyla bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlamaya, çevresiyle yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamaya, yaratma ve yorumlama bilgilerini doyurmaya, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilmelerine imkân vermeye yönelik düşüncedir. Sanat eğitimi yalnızca duyguları ve duyarlılığı harekete geçirmekle kalmamakta, bilişsel ve duyuşsal yanlarıyla bütün zihinsel süreçleri canlı tutmaktadır (San, 1987: 7; Mercin, 2002: 342).

Sanat eğitiminin amaçlarına baktığımız zaman; sanat, dinsel, duygusal, faydalı ve ulusal gibi birçok amaca hizmet eder. Sanatın amaçlarından birisi de güzeli bulmaktır ve sanatın estetik dışı amaçlarının başında da öğretici, eğitici amaçları gelmektedir. Lessing’e göre, bu amaçların dışında sanatın amaçlarından biri de insanları eğlendirmek ve oyalamaktır. Sanat estetik olarak haz verip, eğlendirerek insanı oylar ve yaşam dersi vererek insanı yetiştirir. İnsanların ruhlarını yaşamın karanlıklarından kurtarıp, gerçek yaşamdan daha üstün olan ideal bir yaşam için hazırlar. İnsan ruhunu tanrıya çevirir ve yaşamın yasalarını öğretir. Kişi sanat yoluyla kendini ifade ederek, kendini gerçekleştirir,

sanatsal yaşam tecrübesini arttırır. Yaşamın tüm gerçekleri, doğumun, ölümün, aşkın gerçek çatışmaları bir sanat eserinde daha yoğun ve net bir şekilde görülür. Sanatın beraberinde getirdiği tüm bu olumlu özellikler, sanat eğitiminin de hedeflenen amaçları arasında yer almaktadır (Aktaran: Ersoy, 2002: 40–43). Yolcu (2004: 91)'ya göre; Sanat Eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, heyecanlarını doğru biçimde yönlendirmeyi öğretir. Böylece sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil, yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duysal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

Chapman (1994: 2) ise, sanat eğitiminin sanatsal üretim, sanat eserini izlemek ve sanatla yaşamak olmak üzere üç önemli amacı olduğunu vurgulamaktadır. Sanatsal üretim; orijinal sanat yapıtları meydana getirmeyi, öğrenmeyi ve görsel deneyimi ifade etmeyi kapsar. Bu sayede birey geçmişte ve günümüzde sanatçıların neden ve nasıl ürünler ortaya çıkardığını öğrenir. Sanatı izlemek; görmeyi öğrenmeyi gerektirir. Sanatla yaşamak; etrafımızı saran güzelliklerin farkına varmayı, sanat ve tasarımın önemini anlamayı, sanat kariyeri ve toplumsal sanat kaynakları ile bilgi edinmeyi ve başka kültürleri tanımayı içine alır.

Sanat eğitiminin amaçları arasında; tüm algı ve duyum tarzlarının doğal yoğunluk ve yeğliliğini korumak, çeşitli algı ve duyum tarzlarının birbiriyle ve çevresiyle bağlantısında uyum sağlamak, duyguların anlaşılabilir, paylaşılabilir biçimde anlatımını sağlamak, zihinsel yaşantıların anlaşılabilir biçimde anlatımını sağlamak sayılabilir. İşte bütün bunlar kişiliğin gelişmesini de beraberinde getirecektir. Gel (1996: 43–44), bu bağlamda sanat eğitiminin amaçlarını gruplandırarak ele alır, bunlardan kişiliğin gelişmesine dönük amaçları şu şekilde sıralar:

- Yeniliklere açık bir kişilik kazanmasına yardımcı olma.
- Gözlemlerine ve algılarına dayalı olarak kendisini dışa vurmasına olanak tanıma.
- Bağımsız düşünebilme ve bunu davranışa dönüştürebilme.
- Yaratıcı bir kişilik geliştirmesine katkı sağlama.

- Güven duygusuna sahip bir kişilik geliştirme.
- Çevresindeki çirkinliklerden rahatsız olabilecek buna karşın güzellikleri hissederek bundan zevk alabilecek duyarlı bir kişilik geliştirme
- İşe ve emeğe saygılı bir kişilik geliştirmesine katkı sağlama.
- Zamanını, araç gereçlerini ekonomik olarak kullanan, düzenli çalışma alışkanlığına sahip bir birey olmasını sağlama.

Toplumsal çevre ile ilişkiye girerek grupla iş yapma alışkanlığını geliştirmeye dönük amaçlar ise:

- İş yapma ve yaratmada iş bölümü yoluyla grup içinde sorumluluk paylaşma.
- Grubun başarısını "ben" duygusunun önünde tutma.
- Duygularını grup üyeleri ile birlikte paylaşarak daha iyi ve güzeli arama isteği duyma.
- Grupla birlikte ortaya çıkardığı işten gurur duyma.

Doğa ve kültür değerlerine sahip çıkma anlayışının geliştirilmesine dönük amaçlar:

- Doğal ve sanat güzelliklerinin ayırımına ulaşmayı sağlama.
- Ulusunun ve başka ulusların sanat değerlerini takdir etme.
- Sanat eserlerinin doğduğu yerde kalması gerektiğinin bilincine varma.
- Sanat ve sanatçılar hakkında çıkan yayınları ve sergileri izlemesine yardımcı olarak, beğenisini geliştirme.

Sanat eğitiminin amaçlarına ve ilkelerine baktığımızda, bireye kazandırılmak istenen özellikler için belirlenen ilkeler; yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı, kendine güvenen, analitik düşünme yetisi olan, sanatsal sorunlara çözümler bulabilen, sezgi sahibi, sağlıklı düşünme yeteneğine

sahip ve kişilik gelişimi bakımından yeterli, yaratıcı, özgün, algı gücü kuvvetli, duyuşsal, bilişsel, algısal güçleri gelişmiş, yaratıcı edinimleri ile kendini ifade edebilecek teknik bilgilerle donatılmış, sorunlar karşısında çözüm yolları üretebilen, bir kimlik ve kişiliktir. Bu amaçlarla hedeflenenler ise; sanatsal aktivitelerin ve yaratıcılığın özünü tanımaları ve benimsemeleri, duygusal, duyuşsal, bilgisel etkinliklere bağlı artistik beceriler kazanmaları, sanatsal etkinliklerle ilgili ortaya çıkan düşünce ve hareket özgürlüğü ile ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleri, görme, ayırimsama ve görsel olan her şeyin netleşmesine olanak sağlayan aktif bir algılama işlevi olduğu şeklinde beceri kazanmaları, sanat yapıtlarını değerlendirecek, onları ayırimsayabilecek nitelikli, sanat tarihi ve estetiksel bilgi birikimine sahip olmalarıdır. Ayrıca çevre bilinciyle gelişmiş, araştıran, inceleyen, hoşgörülü, özgür düşünceli bireyler yetişmesine olanak sağlamak, toplumsal yaşamda kendine güvenen, katılımcı, üretken kişiliklerin oluşumuna katkı sağlamak da amaçlanan hedefler arasında yer almaktadır (Söylemez, 2004: 394). Yani, amaçlanan eğitim, duyguların ve duyumların eğitimidir. Sanat eğitimi sadece görsel ve plastik alanındaki eğitim değil, insana ait tüm ifade biçimlerini kapsayan ve bu ifade biçimlerine nitelik kazandıran bir eğitim anlayışıdır.

Görüldüğü gibi sanatın ve dolayısıyla sanat eğitiminin çeşitli amaçları vardır; Bunlar arasında en önemli olanı hiç kuşkusuz, yaşamın yerini tutması, insanla çevresi arasında bir denge sağlaması, insanları bireysellikten kurtarıp toplumsallaştırmasıdır.

Sanat eğitiminin işlevlerine baktığımız zaman ise sanat eğitiminin amaçlarıyla paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Bunlar;

- bireyin yaratıcılığını ve kültürel bakış açısını geliştirmek,
- araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı kimlik kazandırmak,
- eleştirel bakış açısı ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak,
- sanatsal sorunları çözebilme becerisi kazandırmak,
- görme becerisi, olasılıkları tahmin edebilme gücü kazandırmak,
- teknik bilgi ve beceri kazandırmaktır (Artut, 2001: 96).

Kırışoğlu (1992: 12)'na göre, sanatın işlevi ne salt duygusal rahatlama, ne de salt haz duyurmadır. Sanatın çok yönlü, kültürel, iletişimsel, bilgilendirici, aydınlatıcı ve davranış geliştirici işlevi onu yine çok yönlü ve önemli kılmaktadır. Sanatı bu “değeri kendinde” (intrinsic) işlevleri ve yalnız sanat özgü nitelikleridir ki kişinin bir farklı boyutta zihinsel gelişimini sağlar. Bunu sanattan başka hiçbir alan sağlayamaz. Kırışoğlu (2005: 48–51) sanatın işlevleri arasında; çocuğa ve gence sanat aracılığı ile iletişim kurma olanağı vermesi, görsel okur-yazarlık kazandırması, kişiye niteliksel ayrımsamaya yönelik eleştirel duşunme kazandırması, kişiye kendi kulturunu olduğu kadar, öteki kültürleri ogrenme ve değerlendirme olanağı vermesi, kişiye duygu, duşunu ve imgelerini bir urune dönüştürmede yaratıcı davranış kazandırması, birçok sanat yapıtı görerek ve bu yapıtlardaki değerleri özümseyerek kişide bir değer birikimini sağlaması ve de kültürel, toplumsal gelişmede katılımcı kişiler yetişmesinde önemli rol oynamasını sıralamaktadır. Yani sanat eğitimi sadece bireyin kendini tanımasını değil aynı zamanda çevresini, toplumunu, kulturunu de tanıyıp benimsemesine olanak vermektedir.

İnsan yaşamında sanatın çeşitli, çok yönlü işlevleri olduğunu görüyoruz. Bu işlevler öz olarak “estetik temelli” ya da “estetik içerikli” olup, dış gorunuimleri veya dolaysız algılanan biçimleri bakımından bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, politik ve benzeri boyutlar ve nitelikler taşır. Bütün bu işlevlerin insan yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyle ki sanat, hem çok kullanışlı bir “eğitim aracı”, hem çok etkili bir “eğitim yolu yöntemi”, hem de çok önemli bir “eğitim alanı” haline gelmiştir. Boyलेce sanat, diğer işlevleriyle de sıkı sıkıya ilişkili bir eğitimsel işlev kazanmıştır. Sanatın eğitimsel işlevi, sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, politik vb. işlevlerinin olabildiğince sağlıklı, kararlı, etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşebilmesi için gerekli tüm sanatsal ogrenme-ogretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsamaktadır (Uçan, 1995: 118).

2.1.4. Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği

Her toplumda olduğu gibi bizde de hiç şüphesiz sanatın ve sanat eğitiminin önemli bir yeri vardır. Yaşantımıza baktığımız zaman sanatın hayatımıza canlılık kazandırdığını, bize ayrı bir hassasiyet verdiğini, kim olduğumuzu ve neye inandığımızı sorgulamaya teşvik ettiğini, kendimize ve içinde yaşadığımız toplumumuza karşı daha bilinçli ve de daha duyarlı olmamıza yardımcı olduğunu görürüz.

Sanat eğitiminin temelinde kültürel bir varlık olan insan vardır. İnsan sahip olduğu bilişsel, devinişsel ve duyuşsal özellikleriyle bir bütündür. Yetkin (1968: 129)'e göre bu bütünün sahibi olan insanın bilgisi doğanın gözlemlenmesi ile başlar, bellekle gelişir. Varlıklar ve olaylar sınıflandırılarak ilim dediğimiz bilgiler kurulur. İnsanın duyu boyutu ise varlıkların özel yapısı karşısında insanda uyanan tepki ile başlar. Renk, biçim, oran değerlendirmesi ile gelişir. Bireylerin gerek bilgi, gerekse duyu boyutu iç varlıklarının bir parçasıdır ve tarihsel süreçle birlikte gelişmişlerdir. Klasik eğitim sistemleri bu iki değeri tüm yapılarıyla eğitmekten yoksundur. Benmerkezci, çıkarıcı bireylerin yetişmesindeki en önemli nedenlerinden biri de toplumlarda duyarlığın yeterince geliştirilememesi, buna bağlı olarak da ruhsal doyum olayının gerçekleşememesidir. Sağlıklı toplumların yaratılması için, eğitim çağındaki insanları rasyonel ve objektif düşünce gelişimi ile dengelerken ilimle sanatın temelinde yaratıcılık yattığına göre, eğitilen bireylerin her iki güçten de yararlandırılması zorunluluğu vardır (Aktaran: Ünver, 2002: 5–6).

Sanat eğitimi insanın genel eğitimi içinde kendine özgü yöntem ve ilkeleri olan özel bir alandır. Sanat eğitiminin gerekliliği üstüne düşünürken ister istemez 'sanatın gerekliliği' düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında gerekliliğine inanılmayan veya ne kadar gerekli olduğu tam anlamıyla anlaşılmamış, düşünsel temelleri oluşmamış bir eğitim alanında başarılı olmak imkânsızdır. Sanat eğitimi, özgür, özgün ve inançlı bir insan yapısı oluşturmada en etkili araçlardan birisidir. Ancak kendisi de özgür

ortamlarda serpilip gelişebilir. Özgür ve yaratıcı insanın aydınlık geleceği için sanat gereklidir (Çetin, 2002: 205–206).

Sanat eğitimi insanın duygu, düşünce, yeti ve yeteneklerini bir bütün olarak geliştirmeye yönelik yapıcı ve yaratıcı etkinlikleri kapsadığını belirten Etike (1995: 15), “Sanat eğitimi her şey değildir ama çok şeydir” diyerek ‘çok şey’in içini şöyle doldurmuştur:

“Güzeli, özgünü, estetik olanı düşünmek, aramak, bulmak, yeni ve özgün olarak uyuma, bütünlüğe ulaşmaya çalışmak gibi düşün ve eylemleri içeren sanatsal çabalar bireylerde bir tavır, tutum, alışkanlık olarak yerleştiğinde insanlığı daha güzel bir dünyaya götürecektir. Dünyaya ön yargısız, çıkarsız ve güzel bakabilen insanların çoğalması; matematikte, fende, tarihte, dilde, teknikte ve her konuda başarıyı ve beraberinde evrene mutluluğu getirecek ve belki de silahın, silahlanmanın, savaşın anlamsızlığı somutlaşarak insan aklı, “insanlık için daha güzel bir dünya”yı yaratacaktır”.

Bu cümlelerden sanatın tüm insanlık refahı için gerekli olduğu anlamını çıkarabiliriz.

Çağdaş sanat eğitimi bağlamında çağdaş insan; bugünü anlayan geleceğe bakabilen, sanat tarihi, estetik ve günümüz sanatı hakkında yorum yapabilecek bilgi ve beceriye sahip olan insandır ve sanat insan yaşamıyla bütünlük sağladığı zaman, insanların daha bilinçli ve duyarlı olacağı, daha kapsamlı düşünebileceği, yaratıcı kişilik özelliklerine daha yatkın ve güzeli algılama yetisi gelişmiş olacağı bilinen bir gerçektir (Artut, 2001: 96). Dolayısıyla tüm bu özelliklere sahip bireylerin yetişmesinde sanat eğitiminin önemli ve büyük rolü olduğu artık herkesçe kabul edilmelidir. Pekmezci (2002: 36–37), bir bildirisinde sanat eğitiminin tüm insanlık için ne denli gerekli olduğunu şu sözleriyle belirtmiştir:

“çağdaş ve uygar toplumlar, kendilerini meydana getiren ve temel taşları olan bireylerin niteliklerini ve kalitesini yükseltmenin yol ve yöntemlerini bulan ve bunu yaşama geçiren toplumlardır. Ancak nitelikli, donanımlı, birikimli insanlar toplumların yücelmesini sağlar, onur ve kimlik kazandırır. Nitelikli insanların oluşturduğu bir toplumun gücü, kültürel, sanatsal, siyasal, sosyal ve ekonomik dengelere yansır; uluslar arası iletişim, etkileşim ve söz sahipliği bu

güçten beslenir ve böyle nitelikli bireylerin oluşturduğu toplumdaki meslek gruplarında da kalitenin kendiliğinden oluşacağı kesindir. Bu niteliklerden yoksun bireylerden oluşan toplumlarda kimliksizlik baş göstermektedir. Amaçlanan çağdaş toplumların nitelikli insanları, okuyan, araştıran, sorgulayan, tartışan, karşılaştıran, bilimsel düşünceye inanan; duygularını, düşüncelerini, aklını başkalarının ipoteği ve güdümüne bırakmayan; kendini, içinde yaşadığı doğayı ve toplumu tanıyan, anlayan; duygularını, duyularını çeşitli ifade yolları ile özgürce anlatan, yaratıcı güçlerini özgürce ortaya koyan, estetik duyguları gelişmiş, insani değerleri yücelmiş, her yönü ile paylaşımcı niteliklerle donanmalıdır”

Kazandırılmak istenen bu niteliklerin çoğunu iyi bir sanat eğitimi ile kazandırmak mümkündür. Yolcu (2004: 91)'ya göre, sanat eğitimi bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için gereklidir. Sanat bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği ve yardımlaşmayı, doğruyu seçme ve ifade edebilmeyi, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için gereklidir. Ayrıca sanat eğitimi gözlem yapma, orijinalite, buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır, bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur.

Sanat, çağdaş eğitimin temel taşlarından biridir ve eğitimde sanatın yeri hiçbir şeyle doldurulamaz. İpşişoğlu (1996: 14–15)' na göre, eğitimde bu temel taşın eksikliği, kişilik gelişimde boşluklar yaratacak, bu sebeple de yeni yetişen nesillerde büyük eksikliklere yol açarak toplumda olumsuz gelişmeler oluşturacaktır. İpşişoğlu ayrıca sanatın eğitim bütünlüğü içindeki önemini farklı fakat birbirini tamamlayan üç noktada toplamıştır. Bunlar; düşünmeyi öğrenme, kişilik gelişmesi ve kişiye yaratıcılık yollarının açılmasıdır.

Gel (1996: 38)'e göre, sanat eğitimi ile ilgili literatür tarandığında dış kaynaklı yayınlarda, ülkelerin eğitim politikalarında yaratıcılık eğitimine verilen önem ve bunun sonucu olarak sanat eğitimi konusundaki yayınların çeşitliliği ilk dikkati çeken şey olmaktadır. Bu da gösteriyor ki Batı, sanat eğitiminin birey için önemini kavramış ve sürekli bir arayış

içerisindedir. Bununla ilgili Özsoy (1992: 35), ülkemizin her alanda olduğu gibi sanat eğitimi açısından da çağdaşlaşmasını, gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların incelenmesine, ortaya çıkan problemlerin ve çözüm yollarının yakından takip edilmesine başlamaktadır.

Eğitim sistemimize baktığımızda hazır bilgiler ışığında ezbere yönelik bir anlayışın hüküm sürdüğünü görmekteyiz. Durum böyle olunca da öğrencileri kalıplaşmış bu fikirlerin dışına çıkarmak, özgün ve özgür düşünmeye istekli kılmak güç olmaktadır. Bu güçlüğün bir nedeni de öğrencilerin duyu algılarının yetersiz olmasıdır. Düşünme ve algılama ile akıl ve duyular karşılıklı bir iletişim sürecine girerse bunun sonucunda ancak özgür ve özgün düşünmenin yolu açılabilir. Bu da öncelikle duyuların eğitilmesiyle gerçekleşebilir. Duyuları eğitilmemiş bir birey yaşayan bir ölü gibidir, göz bakar fakat görmez ve algılamaz. Bu da çevreye karşı ilgisiz, sorunlar karşısında duyarsız bireylerden oluşan toplumlar oluşmasına neden olmaktadır. Öyleyse şunu söyleyebiliriz; sanat eğitimi her şeyden önce duyuların eğitimi için gereklidir.

Görsel düşünme, gözle bağıntısı olan, duyu algılarından bağımsız olmayan bir düşünme biçimidir. Yani düşünmenin daha algılama sürecinde başlamasıdır. Bu nedenle gerçeklikten uzaklaşmaz. İprişoğlu (1996: 16–17)'a göre sanatı görme, duyma, duyumsama, düşünme, sezme yetilerinin bütünlüğünden süzülen bir ileti olduğunu düşünürsek sanata bir “görme biçimi” olarak yaklaşırız ve sanat eğitimi “görme” eğitimi olarak ele alırsak o zaman sanat eğitimi doğal olarak eğitim bütünlüğü içinde yerini bulacak ve eğitimin vazgeçilmez bir parçası olacaktır.

Eğitim sistemleri yaratıcı insanları yetiştirmeyi amaçlarken, en fazla sanat eğitimcilerinden yararlanırlar. Çünkü Sanat Eğitimi Sistemi, diğer eğitim birimleri gibi insan beyninin, sadece bir bölümünü çalıştırmakla kalmamakta tüm bölümlerini çalıştırıp geliştirmektedir (Gökaydın, 1996: 55). Buradan da anlaşılıyor ki, sanat eğitiminin genel eğitim ve öğretim programları içindeki yeri çok önemlidir. Sanat eğitimiyle birçok algı bilinçlendirilip harekete geçirilmektedir.

Çellek (2003, 4–11), sanat eğitiminin; uygar bir toplum yaratması, insan ruhunu yüceltmesi, ruhsal gereksinimleri doyurması, dengeli ve zihinsel yetileri gelişmiş, kendine güvenen bireyler yetiştirmesi, teknolojik yoğunlaşma karşısında denge oluşturması bakımından gerekli olduğuna inanmaktadır.

Gel (1996: 39–40)'e göre ise birey sanat eğitimi etkinlikleri yolu ile;

- Bir taraftan bakma eylemi içerisinde görmeyi öğrenirken, diğer taraftan dokunduğu biçimlendirdiği değişik malzemeleri tanıma fırsatı bulur. Uygulanan motivasyonlar uyarıcı rolü üstlenir.

- Her türlü yetenek ve gereksinimlerini ortaya çıkarma şansına sahip olur. Bu yolla kendi yetilerinin farkına varır, böylece ileride meslek seçiminde sağlıklı tercihlerde bulunur.

- Duygularını, görüşlerini malzemeye aktırırken yeni deneyimlere girer. Bu yaşantı zenginliği nesnelere arası ilişkileri kurmada ona kolaylıklar sağlar, böylece senteze ulaşmayı başarabilir ve yeni anlatım yolları arayışına girer.

- Doğaya ve çevresinde gelişen ve değişen olaylara farklı bir gözle bakmayı davranışa dönüştürür.

- Kişiliğini geliştirme fırsatını bulur. Duyan, düşünen, yaratan, kendisi ve çevresi ile diyaloga giren bir yapı oluşturur.

-Soyut kavramları algılaması kolaylaşır.

-Karşılaştığı problemleri daha rahat çözümler.

-Zihinsel yetileriyle birlikte duygu yanını da geliştirir.

-Sanatçı, sanat eseri ve kendisi arasında bağ kurmayı başarır.

- İçinde bulunduğu çevreyi algılayarak bu çevreyi daha iyi ve daha güzele doğru geliştirme isteği duyar.

- Grupla çalışma ve birlikte iş bitirme alışkanlığı edinir. Grubun başarısı için sorumluluk üstlenir.

- "Ben" için çalışma isteğini "biz"e dönüştürür.

- Araştırma, bulma, sınaama ve yeniden kurma gibi yaratıcı süreçte yer alan yetilerini geliştirir.

- Özgüven duygusunun gelişmesine olanak bulur.

Bundan şunu anlıyoruz ki, sanat eğitimi, birey için içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemlere karşı çözüm yolları bulmada, gördüğü, hissettiği şeylere karşı tepkilerde bulunmada önemli bir rol üstlenir ve sanat eğitimi bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarı durumundadır. Çünkü genel eğitimin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psiko-motor alandaki hedeflerine hizmet eder. Böylece bireyin estetik, fiziksel, zekâ, toplumsal gelişimlerine katkıda bulunur ve yaşamın bütünselliği içerisinde sanat yoluyla eğitimi sağlar. Bu yolla, eğitimde, iletişimde, estetik beğenide bütünlük sağlanmış olur.

Özsoy (2003: 52–53) ise görsel sanatlar eğitiminin hayat ve öğrenme için önemini belirtirken, görsel sanatların içeriğinde olan aynı zamanda güncel sorunları ve düşünceleri öğretmek ya da kişileri onların varlığına ikna etmek, onları eğlendirmek, onlara bir şeyler tasarlatmak, planlatmak ve çevrelerini güzelleştirmekte olduğu gibi çok çeşitli amaçlara ulaşmada kullanılabilen kendine özgü ve araçsal değerlere sahip olduğunu vurgular. Ayrıca görsel sanatların, kültürlerin yaratılması ve uygarlığın yapılandırılmasında önemli bir rol üstlendiğini belirtir. Yine görsel sanatların günlük hayat için de değer ve önem taşıdığını, sanatla ilgilenen bireylerin mesleki tasarılarında ya da boş zamanlarında kişisel olarak bütünlük kazandıklarını vurgular. İşte bireylerin sanat eğitimi yoluyla sahip olacakları birçok bilgi, deneyim ve davranışlar, onların iyi birer yurttaş olmalarında ve en önemlisi iyi birer insan olmalarında etkili olacaktır.

Toplumumuz görsel sanatlara sürekli olarak en son düşünülecek şey olarak bakmaktadır. Hâlbuki görsel sanatların hayatın içinde büyük bir yer tuttuğunu ve istesek de istemesek de yaşamımızda var olduğunu ve var olacağını birçok kişi bilmez. Örneğin; reklamların, ambalaj kutu ve kaplarının, mobilyaların, üzerimize giydiğimiz kıyafetlerin kumaşlarının, sokakların; oturduğumuz binaların tasarımından, yemek yediğimiz tabağa, su içtiğimiz bardağa kadar birçok şeyin estetik etkisini yansıttığı, görsel sanatların günlük yaşamımızdaki büyük ve de önemli bir parçasında oynadığı rolden çok az kişi haberdardır. Özsoy (2003: 42) da belirttiği gibi, insanlar seçimlerinde isteyerek ya da istem dışı olarak sürekli estetik kararlar verir, beğenilerini ortaya koyarlar. Örneğin; herhangi bir yere değil de özellikle seçilen bir yere ağaç dikmek; herhangi bir müzik bestesi yerine seçilmiş bir başka müzik bestesini dinlemeyi tercih etmek; herhangi bir duvar yerine özellikle seçilmiş duvara bir tablo asmak; bir elbiseyi bir başkası yerine giymek; tüm bunların nedeni, aslında bir görünüş ve duygu olan estetik seçim yapma ihtiyacı ve zorunluluğudur. Bütün bunlara baktığımızda görsel sanatların insan hayatını çeşitlendirip, renklendirmede önemli bir unsur olduğunu anlamaktayız.

Sanatsal anlatım yolu bütüncül duyarlık ilgisinin en güçlüsünü bireylere kazandırır: resim yaparken ellerimiz, sadece kalemi tutar, kişinin algılamadığı şekilleri çizmek için kalemi yönlendiremez. Bu yönlendirme sanatsal araç ve gereçlerin, duyuların çok yoğun ve doğru kullanımıyla motive ettiği bir bireyin elinde gerçekleşir. Bu da sanat eğitiminin gerekliliğini belirtir.

Görsel sanatlar eğitimi aynı zamanda etik ve estetik değerleri bireylere kazandırmakta, daha bilinçli ve zevkli tercihler yapma yolunda öncülük etmektedir. Özsoy (2003: 45) 'un da belirttiği gibi eğer halkımızın zevk düzeyi düşükse, bunun sebebi sanatsal uygulama ve deneyime yeterli zaman ayırmayı ve okullarda nitelikli bir görsel sanatlar eğitimi vermeyi düşünemediğimizdendir.

Sanat yoluyla geçmişin sanatını öğrenmek, anlamak, yorumlamak daha kapsamlı gerçekleşir. İnsanlığın tarihi görsel sanatlar yoluyla

geleceğe aktarılır. Bir sanat eseri yoluyla bile eski uygarlıkların yaşam tarzı, sosyo-kültürel yapısı ve daha birçok konu hakkında bilgi sahibi olabiliriz. Michael, sözcüklerin, bir sanat nesnesinin ruhunu kolay kolay anlatamayacağını belirtmektedir; sanat eserlerini eski çağlarda yaşayan insanları bilmemiz ve anlamamızın anahtarları olarak kabul etmekte, geçmişteki sanat nesneleriyle ve sanat tarihiyle yapacağımız araştırmaların bize geçmişte yaşamış olan insanlarla ve sonsuz üsluplar, simgeler, kavramlar, algılar ve duygularla karşı karşıya gelmemizi sağlayacağını belirtmiştir. Geçmişin en çarpıcı görsel anlatımları en azından kendi kültürel mirasımız tüm öğrenciler tarafından öğrenilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Aktaran: Özsoy, 2003: 46). Kültürel mirasımızı öğrenmemiz ve bunu geleceğe taşımamıza ek olarak, hayatı başarmada ihtiyaç duyduğumuz bir takım süreç ve işlemleri geliştirmek ve yeteneklerimizin gelişmesinde denge kurmak için tüm bireylerin sanatsal yaşantısının gönüllü üyesi olması her açıdan gereklidir.

Yetkin (1962: 58–61), “sanat yalnız hayatta olmayan şeyi hayata katmakla kalmaz, hayatta olan şeyi de güzelleştirir. İlk bakışta dikkatimizi çekmeyen birçok şeyi bize göstererek sevdiren, böylece bizi hayata biraz daha bağlar” sözüyle sanatın insan ve hayat arasındaki iyileştirici rolüne dikkat çekmektedir. Tüm bunların yanında insanı huzura, neşeye, dinginliğe götüren sanat, onu ahlâklı olmaya da hazırlar. Durkheim’in ‘Ahlâk Eğitimi’ hakkındaki eserinde estetik eğitimi üzerine ısrar ettiği sanatla ahlâk hayatı arasındaki gerçek yakınlıktan dolayıdır. Bu düşünceye göre; estetik haz daima nefisten bir uzaklaşmayla birlikte doğar. Gerçekten bir sanat eserinin çok fazla etkisinde kaldığımız zaman kendimizi tamamıyla o esere kaptırırız, ondan ayrılamayız, kendimizi unuturuz. Ruhumuzu çevreleyen günlük tasarılarımızı, çıkarlarımızı gözden kaybederiz. Kendini karşısındaki sanat eserine kaptıran, onunla kaynaşan bireyin durumuyla, içinde yaşadığı toplumla kaynaşan, toplum bilincinin farkında olan bireyin durumu arasında tam bir paralellik söz konusudur. Güzellik zevki uyandırılmakla, hasbîlik ve fedacılık ruhuna yollar açılmış olur. İnsanda kendini kendine unutturan, kendini aşmaya götüren, kendini dünyanın merkezi saymaktan uzaklaştıran her şey, onda

ahlâk hayatının temelinde bulduğumuz alışkanlıklara ve eğilimlere bütünüyle benzeyen ruh hallerini geliştirir her ikisinde de benliğe saplanıp kalmamak niteliği vardır. Estetik kültür iradeye, ahlâk eğitiminin kendi amaçlarına ulaşması için faydalanacağı bir ortam sunar. Bu bakımdan sanat kudretli bir ahlâklaştırma aracıdır (Yetkin, 1962: 59–60).

Sanatın kişisel açıdan sanatçının ve bireyin hayatında oynadığı bu yapıcı rolün yanı sıra insanları birbirine yakınlaştıran kuvvetli bir araç rolünü de unutmamak gerekir. İnsan hayatında bu kadar önemli bir rol üstlenen sanatın öğretim hayatındaki yeri de büyük olması gerekir. Bu yüzden görmesini öğrenmek yani gözleri eğitmek şarttır.

Ressam Mondrian ‘hayat dengeye kavuştukça sanat ortadan kalkacaktır’ demiştir. Sanatın hayatın yerini tutması, sanatın insanla çevresi arasında bir denge sağlaması, sanatın niteliğini ve gerekliliğini az da olsa tanıyan bir düşünce bu. Üstelik insanla çevresi arasında sürekli bir dengenin varlığı, en gelişmiş toplumlarda bile düşünülemezine göre, sanat geçmişte olduğu gibi gelecekte de gerekli olacak demektir (Fischer, 1995: 9). Fischer, şaşırtıcı bir olayı sıradan bir şey sayma eğiliminde olduğumuzu belirterek şunları söylemektedir;

“milyonlarca kişi kitap okuyor, müzik dinliyor, tiyatroya ve sinemaya gidiyor, neden? Oyalanmak, dinlenmek, eğlenmek istiyorlar demek, soruyu pekiştirmekten öteye gitmez. Böyle gerçek dışı olaylara neden gerçekmiş gibi tepki gösterelim? Ne tuhaf bir eğlence anlayışıdır bu? Eğer yetersiz bir yaşayıştan daha zengin bir yaşayışa, tehlikelerden uzak yaşantılara kaçmak istiyoruz dersek, o zaman farklı bir soru karşımıza çıkar: yaşayışımız niçin yeterli değil? Neden gerçekleştirmemiş yaşamlarımızı başka görüntülerle, başka biçimlerle gerçekleştirmek istiyor, karanlık bir salonun aydınlatılmış sahnesinde yalnızca oyun olduğunu bildiğimiz bir şeye soluğumuz kesilircesine kapılıyoruz?”

Bu sözlerden de anlıyoruz ki, kendini aşmak istiyor insan. ‘Tüm’ insan olmak istiyor. Ayrı bir birey olmakla yetinmiyor; bireysel yaşamın yalnızlığından ve kopmuşluğundan kurtulmaya ve bir doluluğa yani daha doğru, daha anlamlı bir dünyaya geçmek için çabalıyor. Kişiliğin geçici,

rastgele sınırları, yaşayışının kapanıklığı içinde kendini tüketmek zorunluluğuna baş kaldırıyor. İstiyor ki, benliğinden ötede kendi için vazgeçilmez bir şeyin parçası olsun. Çevresindeki dünyayı soğurmayı, kendisinin kılmayı, meraklı, çevreye aç benliğini bilimin, tekniğin en uzak burçlarına, atomun en gizli derinliklerine değin yöneltmeyi, sınırlı benliğini sanatta toplu yaşayışla birleştirmeyi, bireyselliğini toplumsallaştırmayı özlüyor (Fischer, 1995: 9). İşte bu özlemi gidermek, için vazgeçilmez bir araçtır sanat...

2.1.5. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

Sanat eğitimi uzun yıllar sadece uygulama ağırlıklı bir eğitim anlayışı olarak görülüyor, çocuk ne kadar fazla uygulama yaparsa ve ne kadar çok araç gereçle uğraşırsa sanatsal gelişiminin aynı boyutta gelişebileceği inancı yaygındı. Bu körü körüne inanç uğruna farklı öğretim yöntemlerini deneme çabası içine hiç girilmedi. Bugün bile okullarda genel eğitim sistemi içinde sanat dersi genelde uygulama ile sınırlı bir alan olarak görülmektedir. Bunun nedeni sanat eğitiminin bir el uğraşından ibaret olduğu fikrinin benimsenmiş olması ve bu düşünce doğrultusunda sanatı yaratıcı etkinliklerle öğrenen bireyin estetik beğenisinin gelişeceğine, sanattan daha iyi anlayacağına, eleştirel bir bakış açısı kazanacağına olan inançtır.

Birçok eğitimci de uygulama ağırlıklı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırmsama süreci ile gelişebileceğini savunuyorlardı. 1960'lı yıllarda sanat eğitimine yeni bir bakış açısı getirildi, o yıllarda ilk defa sanatın öğretiminden söz edilmeye başlandı. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin odaklı programları gündeme getirdi. Bu yeni yaklaşım sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi amaç edinen kapsamlı programlara doğru gelişti (Artut, 2001: 235).

1980'lere kadar Disipline Dayalı Sanat Eğitimi olarak bilinen şeyin kuramsal ilkeleri Amerika'da en büyük müfredat programı geliştirme çabalarının esasını oluşturmak ve yaz hizmet içi enstitüleri eğitim

etkinlikleri serisinin başlangıcını biçimlendirmek için açık bir biçimde ortaya konmuştur. W.Dwaine Greer bunların her ikisinde de liderlik görevi üstlenmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinde, J.Paul Getty Vakfı, görsel sanatlar eğitimi yoluyla paylaşılan, iletişimi sağlanan düşüncelerin ve değerlerin, her çocuğun eğitiminin önemli bir parçası olması gerektiği inancıyla 1982'de, Getty Güzel Sanatlar Eğitimi Merkezini (The Getty Center For Education in the Arts) kurmuştur. Bu merkezin amacı, ülkedeki resmi okullarda görsel sanatlar eğitiminin statüsünü ve kalitesini geliştirmek olarak belirlenmiş, üzerinde yoğunlaşılacak öncelikli alan ise Güzel Sanatlar Eğitimi (visual art education) olmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi okullarının öğretim içeriğinde, sanata gereken önemin verilmediğini tespit eden ve genel eğitim anlayışı içinde sanatın okullarda merkezi bir konuma getirilmesini amaçlayan Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi, içeriğini sanatsal uygulamalar, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplin alanının uyumlu bileşkesini öngören bir görsel sanatlar eğitimi yaklaşımını 1982 yılında benimsemiştir. Böyle bir yaklaşım öğrencilere sanatın uygulama, anlama, yorumlama fırsatı sunmanın yanı sıra, onlarda eleştirel düşünce becerisi geliştirme ve sanatsal deneyimlerini anlama becerileri de kazandırmayı amaç edinmiştir. Bu yeni kuramı, Getty Görsel Sanatlar Eğitimcileri Enstitüsünde görev yapan uzman sanat eğitimcilerinin çalışmalarına başkanlık eden W. Dwaine Greer, Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline-Based Art Education) şeklinde isimlendirmiştir (Özsoy, 2003: 167–168). Disipline Dayalı Sanat Eğitimi öncelikle ABD'deki orta öğretim için geliştirilmiş bir programdır, fakat daha sonra hayat boyu öğrenim anlayışı ve sanat müzeleri için tekrar bir düzenlemeye gidilmiştir.

Hepsi ayrı bir ilgi alanı olan (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulamalı çalışmalar) bu disiplinler, sanatın bilgi kaynağını ve deneyimlerini oluşturmaktadır. Sanatçılar, eleştirmenler, sanat tarihçileri, bu dört disiplin üzerine araştırmalar yapıp bu alanlara katkılarda bulunmaktadır. Böylece Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi bu disiplinlerin temeliyle ilgili araştırmaları arttırıcı ve özendirici bir etki

oluşturmaktadır. Bu dört disiplinin yanında birçok yan araştırma konusu da ÇASEY'e gerekli olan ek bilgi kaynağını sağlar. Bunlar; antropoloji, arkeoloji, iletişim, kültürel çalışmalar, eğitimsel değerlendirmeler, dil bilimi, felsefe, sosyoloji ve bu alanlardaki güncel gelişmelerdir. Bu araştırma alanları sanat eğitiminin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Gökay, 1998: 26). Yukarıda sözü geçen farklı alanlardan da beslenen ÇASEY'in temel dört disiplini olan uygulamalı çalışmalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik aslında birbirleriyle iç içedir.

Değişik disiplinlerden gelen uzmanlar yaptıkları araştırmalarda disiplini ve disiplin merkezli terimleri açıklamışlardır. Onların anlayışına göre uygulamalı çalışmalar, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetik konuları sanat eğitiminin tam olarak verilmesi amacıyla hazırlanan, öğretici üniteler tasarlamak için seçilmiş olan dört disiplindir. Uzmanlar sanat eğitiminin yaratıcı aktivitelerin yanında estetik öğrenmeyle birlikte sanat tarihi ve eleştiri çalışmalarını da kapsamı gerektiğini vurgulamışlardır. Sanat eğitiminin görevi bu dört disiplin alanındaki eğitimi geliştirerek ve uygulayarak birleştirmektir. Bunun yanında her disiplin diğer bir disipline yardımcı olmalı, birbirini tamamlamalı ve öğrencinin sanat öğrenimi etkinliklerinde de faydalı olmalıdır (Smith, 1989; Aktaran: Gökay, 1998: 27).

Kırıçoğlu (2005: 119), bu bağlamda şunları belirtmektedir: eleştirel, sanat tarihsel, estetik ve uygulamalı boyutlarda her etkinlik alanının kapsamları, kendilerine özgü öğretim ve öğrenme şekilleri gibi bireye kazandıracakları davranışlar da ayrıdır. Bir sanat eseri incelerken bireyin gösterdiği görsel, ussal, pratik çaba ve sonucunda kazandığı deneyim ile sanat tarihi öğrenirken kazandığı davranış aynı değildir. Bu durum diğer alanlar için de geçerlidir. Örneğin, uygulama esnasında edinilen becerileri diğer alanlar içinde öğrenmek pek mümkün olmaz. Yani sadece uygulamaya yönelik etkinlikler, sanat eserindeki değerleri görmeye, simgeleri estetik ve anlatımsal nitelikleriyle algılamaya yeterli olmadığı gibi sadece sanat yapıtlarına karşı eleştirel yaklaşım geliştirmek de sanatı yapmaya ve anlamaya yönelik yeterli bilgi ve beceriyi sağlayamaz. Bu yüzden etkili bir sanat eğitimi için bireyin hem uygulama hem de estetik,

sanat tarihi ve sanat eleştirisi alanlarında yeterli bilgi ve beceri kazanması şarttır. Bu dört disiplin alan birbiriyle ilişkili olarak sanat derslerinin öğretim programlarında yer almalıdır ve dersin konusuna göre hangi disiplin alanına ağırlık verileceği saptanıp, bir düzen içinde, bütüncül bir anlayışla bu disiplinlerden faydalanma yoluna gidilmelidir.

Sanat derslerinde bu dört alandaki öğretimin başka yararı daha vardır; konu ile doğrudan ilişkili değilmiş gibi görünse de uygulama alanlarında karşılaşılan bazı sorunların çözümü, bu çok boyutlu programlarla kolaylaşmaktadır. Sorun sanat eğitiminde farklı alanlarda öğrenme eğilimi gösteren çocuklarla ilgilidir. Özellikle o güne kadar almış oldukları yetersiz eğitim ya da katılımsal olarak sınırlı kapasiteleri ve de kısıtlı çevre koşulları nedeniyle yeterli deneyim ve beceri kazanamamış öğrenciler uygulamalı çalışmalarda çok başarılı olamazlar. Bu öğrenciler işlik çalışmalarında yetersiz olsalar bile bu geniş boyutlar içerisinde sanatın eleştirel ve kültürel yanı onlar için ilgi alanı oluşturabilir (Kırıçoğlu, 2005: 120). Yani öğrencinin uygulamalı çalışmalarda başarısız olması demek diğer alanlarda da aynı başarısızlıkları göstereceği anlamına gelmez.

Bu kuramı savunan yayınlar, bu dört disiplinin her birinde öğretimin, sanatın önemi ve gerekliliğinin anlaşılmasında, sanatla ulaşılan güçlü düşüncelerin araştırılmasına önemli katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca bu yayınlarda çocukların yalnız sanatsal yaratıcılıklarının zenginleştirilip geliştirilmesiyle yetinmemek gerektiği, aynı zamanda görsel sanatların çeşitli kültürel ve tarihi çevreyle olan ilişkilerinin kavratılmasına yönelik yeteneklerinin de yapılandırılmasının önemli olduğu ifade edilmektedir. Etkili bir disipline dayalı sanat eğitimi programının sanat eserini üretmeye, betimlemeye, yorumlamaya ve çözümlenmeye yönelik olarak çocukların karmaşık yeteneklerini artırarak geliştirebileceğini yine bu yayınlar da savunulmaktadır (Özsoy, 2003: 168).

Kırıçoğlu (2005: 121)'na göre, bu dört alan yani; sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve uygulamalı alan, kendi özel yöntemleri içinde, dayandıkları ayrı bilim ya da sanat alanlarının gereklerine uyularak öğretilir. Kimi zaman farklı alanların yöntem ve araştırma teknikleri bu

öğretimde yardımcı olur. Mesela sanat tarihinin temel kavramları ışığında sanat tarihi öğretilir. Eleştiri de, eleştiri kuram ve teknikleriyle eleştirmenlerin bir yapıta yaklaşımlarındaki yöntemlerden faydalanır. Uygulamada ise, sanatçıların yaratıcı davranışları, öğrenmede örnek oluşturur. Ayrıca her bir alan birbirinin yönteminden de faydalanır. Ne uygulama salt usta-çırak ilişkisi içinde öğretilir ne eleştiri salt kuramsal çerçeve içinde sınırlanır. Bazen eleştiri uygulama ile bazen de uygulama konuşma, anlama, anlatma yöntemi ile öğretilir.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, öğrencilerin kendi düşüncelerini ve duygularını farklı yollarla dışa vurabilecekleri bir eğitim sistemidir. Gökay'a göre (2005: 76); öğrenciler kendi dünyalarında olup bitenleri kimi zaman konuşarak kimi zaman da yazarak ifade etmeye çalışmaktadırlar. ÇASEY sayesinde bu duygularını dil bilgisi kullanmadan da farklı yöntemlerle anlatabileceklerini öğrenmektedirler. Böylece öğrenciler kendi yaratıcı zekâlarına güvenmeyi öğrenirken, bazı duyguların ve problemlerin ifade edilmesinde farklı yöntemlerin olabileceğini görmektedirler. Bu, öğrencilerin birden fazla cevabın olduğu karar ortamlarına okul seviyesinde alışmasını sağlarken, ilgili durumlarda karar vermekten korkmayan ve kendilerine güven duyan bir davranış kazanmalarını sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra bu yöntemle öğrenciler dünya hakkında eğitilerek, yaşadığımız dünyada birçok farklı toplumun olduğunu, toplumların geçmişlerini ve bugünkü durumlarını, kültürlerini, yaşam tarzlarını da öğrenmiş olacaklardır. Ayrıca bu anlayış çerçevesinde, sınıfta, galerilerde veya müzelerde farklı sanat eserlerini inceleyerek sanatın bildiklerinden daha karmaşık bir yapıya sahip olabileceğini öğrenmekte, farklı kültürleri, farklı sanatçıları daha kolay anlamakta ve değerlendirebilmektedirler. İşte bu yaklaşımla bireyin yaratıcılığının gelişmesinin yanında iletişim kurmaları, hayal etmeleri, toplumsal anlayışları, karar vermeleri de gelişmektedir.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi anlayışını tüm bu olumlu taraflarını göz önüne alarak, bu sanat anlayışının sanat eğitimine bir dinamizm getirebileceği söylenebilir. Bu konu hakkında Alakuş (2002: 81), mevcut

geleneksel sanat eğitimi yaklaşımı ile öğrencilerin, sanatsal dilden, bir sanat eserini değerlendirmeden ve esere ilişkin sanat tarihinden yoksun bırakıldıklarını dile getirerek ÇASEY'in önemine dikkat çekmektedir.

ÇASEY'i oluşturan dört disiplin alanının önemini Özsoy (2003: 172–173), şöyle belirtmektedir:

Estetik çalışma, genel anlamda sanatın doğası, kapsam ve işlevlerin; sanatçı kimdir, sanatın kökeni nedir (yaratıcılık) ve değeri nereden gelmektedir gibi konularda bilgi vermeye ve inceleme yapmaya yöneliktir. Bu, kişinin içinde yaşadığı toplumda sanatı anlamada ve sanatın katkısına eleştirel tepkide gelişmeyi ve farklı düşüncelere, imgelere ve birçok farklı kültüre ait olan nesnelere karşı hoşgörüyü gerektirir. Bu amaçlarla estetik, sanatın işe yararlılığını sorgulamaya ve sanatın kapsam alanını bulmaya yönelmektedir.

Sanat tarihi çalışması, kişinin kendi kültürü ve diğer kültür mirası hakkında inceleme yaparak bilgi edinmesinin, öğrencinin sanata değer vermesinin ve sanatı anlamasının yanında, farklı düşüncelere karşı hoşgörüyü geliştirir. Sanat tarihi araştırmasıyla bağlantılı olarak öğrenciler sanat eserlerini araştırmaya ihtiyaç duyarlar. Çünkü sanat eserleri geçmişin kayıtları niteliğini taşımaktadırlar. Sanatın incelenmesi yoluyla öğrenciler kendi kültürel ilke ve özelliklerini öğrenebilirler.

Sanatsal uygulama çalışmaları, öğrencinin sanatsal yetenekleri, problem çözme yaklaşımları ve ayrıca anlamlı işaretlerle iletişim kurmak için gerekli tasarım yetenekleri hakkında bilgi ve anlayış geliştirmesi için önemlidir.

Sanat eleştirisi çalışması, kişinin sanatsal çalışması hakkında onun özgünlüğüne yönelik bir içsel ipuçları araştırması olarak bilgi ve incelemeyi içerir. Sanat eleştirisi, betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargı olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilir. Doğru yargılarda bulunmak, ayrıntıların farkına varmak, görsel okuryazarlığı ve algı gücünü geliştirmek, öz değerlendirmelerde bulunmak sanat eleştirisinin kapsamı içinde yer almaktadır.

Salt sanat bilimsel gerçeklere ya da salt uygulamaya yani işlik çalışmalarına ağırlık veren bir sanat eğitimi eksik bir eğitimidir. Yalnız uygulama ile yetinen sanat eğitimi, bu konuda sınırlı eğitimi ve yeteneği olanlar için de bir haksızlıktır.

Sanat uygulamaya yönelik el becerisi kadar derin düşünmeyi de gerektirir. Kısaca sanat çok geniş anlamda deneyim ve bilginin oluşturduğu bir bütündür. Bu bağlamda sanat eğitimi; sanat tarihini, eleştiriyi, estetiği ve uygulamayı içine alan geniş kapsamlı bir konu alanı oluşturur. Bu eksikliği gidermek için sanat eğitimi, konu alanlarını genişleterek ve bu dört disiplini(sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik, uygulama) birleştirerek eğitim programlarına almıştır (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997a: 3.1).

ÇASEY ile öğrenme, yukarıda açıkladığımız dört disiplin alanının uyumlu bütünlüğünü ister. “Uyumlu bütünleşme”, bir bütünün oluşturmak için bağlantı kurma sürecidir. Uyumlu bütünleşme öğrenmenin disiplinlerin içerisinde aktarılmasını kapsar. Uyumlu bütünleşmeye konu, temel kavram ya da öğrencilerin ilgileri, dönüştürme yetenekleri ve anlatımsal becerileri gibi gelişimsel basamaklar aracılığı ile ulaşmak mümkündür. Sadece durumları ya da nesnelere yapıyı gösteren, görsel sanatlar eğitimi eksik kalır. Tek başına uygulama öğretimi, bu eğitimde yetersiz ya da yeteneksiz olduklarını düşünen kişiler için bir eşitsizlik olmaktadır. Sanat becerikliliğin yanı sıra yansıtmayı da ister. Sanat bugün bilginin ve deneyimin temel yapısını oluşturur ki, bu oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda görsel sanatlar eğitiminin, sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulamadan oluşan dört disiplinden meydana gelmesi gerekmektedir. Uyumlu bütünleşme, içeriye, dengeye, öğrenci düzeyine, saha ve ardılığa bağlıdır. Kapsam, görsel sanatlar eğitimi programını hangi sayıda disiplin içine aldığı ile bağlantılıdır.

Bu dört disiplin arasındaki denge temsil edilen her disiplinin oranına bağlıdır. İdeal denge her bir alanın eşit oranda dağılımıyla sağlanır. Öğrenci düzeyi, öğretmenin de deneyim eksikliği bu oranlamayı etkilemektedir (Özsoy, 2003: 173–174).

2.1.5.1. Sanat Tarihi

Biçimsel olarak sanat tarihi; bir sanat yapıtının, sanatçının ve yapıtla ilişkili öteki bilgilerin incelenmesidir. Kimi sanat tarihi yapıtın yaratıldığı ortama bağlıdır ve yaşam, sosyal ve kültürel düzen içinde yaratma sürecini ve yapıtın araştırmasını kapsar. Yolcu (2004: 120)'nun belirttiği gibi, sanat tarihinin görevi yalnızca geçmiş uygarlıkların sanat eserlerindeki “güzellik” leri arayıp bulmak değil; bu eserler arasında toplumsal, tarihsel değerler yansıtan karakterleri tespit etmektir.

Sanat tarihi öğretmenin amacı ne kuru bir uygarlık tarihi öğretmek ne de kronolojik bir sıralama içinde sanatın tarihine yaklaşmaktır. Amaç, öğrenciye yaşayan, canlı bir sanat tarihi bilinci kazandırmaktır. Böyle bir sanat tarihi öğretimi; sanatı tanımak, öğrenmek ve seçmek için bir birikim sağlayacağı gibi öğrencilere yeni biçimler yaratmada da temel oluşturacaktır (Kırıçoğlu ve Stokrocki,1997a: 1.36).

Sanat tarihi eğitmenlerinin en önemli amacı belli bir kültürde ve belli bir zaman dilimi içinde oluşan sanat eserini yapıldığı dönemdeki sanat tarihsel bilgiler eşliğinde öğrencilere aktarmak ve kavratmaktır. Sanat eğitimcileri günümüzde sanat tarihini bir disiplin alan olarak, sanat tarihsel anlayış süreci içinde öğretmelidirler. Sanat öğretmenleri, öğrencilerini bir sanat tarihçisinin rolünü üstlenmeye yönelterek onları bir sanat yapıtı ile ilgili sorular sormaya, bir nesneyi inceleyerek nasıl bilgi edineceklerini öğrenmeye yönlendirmelidirler (Kırıçoğlu ve Stokrocki,1997a: 1.33).

Sanat tarihi öğretimi, sanat yapıtını incelemeyle birlikte yürütülmelidir. Böylece sanat tarihi salt bilgi yükü olmaktan çıkıp öğrencilerin bütün duyu, algı, yorum ve çözümlenmeleriyle katıldıkları bir uygulamalı çalışma alanı olmalıdır. Hurwitz ve Day (1985: 373–374)'e göre sanat tarihi öğretiminde aşağıda önerilen bazı yöntemler izlendiğinde olumlu sonuçlar elde edilebilir. Aşağıdakiler, eleştiri, estetik ve sanat ürünüyle birleşmiş sanat tarihi üzerinde yoğunlaşan tavsiye edilmiş aktivitelerin bir örneklemesidir. Buna göre öğrencilere bir kartpostal ya da Mısır heykeli, Afrika maskı veya Rembrant'ın bir resmi gibi kültürel açıdan farklı, önemli sanat eseri röprodüksiyonları gösterilerek ve her bir eserin

dünya haritası ve sanat tarih şeridi üzerinde olduğu yerin belirlenmesi istenebilir. Sonra dünya haritasında sanat eserinin yapıldığı yer ile tarih şeridi üzerindeki noktasını doğrulamak için bir dizi hikâye ile birlikte resim panosunda bu röprodüksiyon sergilenebilir.

Görsel bir tarih şeridi ve bir kavram haritası, sanat tarihi bakımından yararlı bilgiler sağlayabilecek sanatsal nesnelerin düzenlenmesinde yardımcı olabilir. Farklı sanat dönemleri ve üslupları öğretilirken bu süreç tekrar edilebilir. Böylece öğrenciler farklı kültürler ile buldukları yerlerdeki sanat üslupları arasında bulunan farklılıkları kavrayabilir ve kültürel empati geliştirebilecek duruma gelebilirler. Sanat üsluplarına ilişkin algılarını artırmak için ayrıca her ay ve olabildiğince farklı sanatçı, kültür, üslup ve sanat konusunu sergileyen bir ilan panosu tasarlanabilir. Varsa öğretim programına ve çocukların ilgi ve yaş düzeylerine uygun olan başlıkları, kavramları, isimleri ve tarih gibi bilgileri içeren nitelikli röprodüksiyonlar kullanılabilir. Öğrencileri görsel sergiler, sanatçılar ve tarihsel ortamlar hakkında sanat tartışmalarına çekebilmek yönünde teşvik etmek de iyi bir yaklaşım olarak düşünülebilir. O halde sanat öğretimi yapan öğretmen, daha çok bilginin özümsemiğini görecektir ve daha çok sorma ihtiyacı duyabilecektir. Bu anlayış ile öğrencilerin çoğu yetişkinlerin bile imreneceği bir bilgi ve anlama düzeyi ile sanatı tartışabilmesi sağlanabilir. Ayrıca Hurwitz ve Day (1995: 374–375) şu yöntemi de önermektedir: Çocuklar üçerli ve ya dörderli gruplarda tercihen masa etrafında küçük gruplarda oturtulur. Nesnelerin dört ve ya beş adet sanat reproduksiyonunu ve ya fotoğrafını herkesin görebileceği yerde odanın önünde gösterin ve ya her grup için küçük reproduksiyonlar temin edilir. Her gruba nesnenin yaratıldığı zamanki amacının ne olduğuna karar vermelerini istenir. Su taşımaya yarayan bir Yunan tas, bir görkemli kral tacı resmi, bir Navajo gümüşü ve türkuaz gerdanlık, bir katedral vb. kullanılabilir. Görevlerin zorluğu ve karmaşalığı sınıf seviyesine uygun olmalıdır. Bu aktivite, sanat eleştirisi ve estetik dâhil istenilen tarihi içeriğe sahip olabilir.

Feldman, (1988: 72) ise sanat tarihi öğretimine farklı bir yaklaşım getirerek şöyle der: “Önemli olan nokta, sanat tarihinin nesini değil nasıldır.”

öğretmekte yatar. Bunu, öğrencilere stilistik gelişim ve etkileri ve ya bir sanatçının diğerine etkisi hakkında gerçekleri elde etmek için bir metodolojiyi nasıl geliştirebileceklerini öğretmekle yapmalıyız. Öğrenciler, felsefi, ekonomik ve kültürel duruşun sanat çalışmasının verilen periyodunu nasıl etkilediğinin sorularını araştırabilir. Öğretmenler öğrencilerin şimdiki sahne ve çalışmalarının tutum ve sezilerinden başlayabilir ve bu yaratıcı olayları açıklamak için tarihe doğru geri gidebilir. Öğretmenler çeşitli sanatçıların çalışmalarıyla ve bazı tekrar tasarlanan temaya (kültürel, felsefi, tasarım ve her neyse) göre bir saydam perde yükleyebilir ve öğrencilerden, bütüne birçok kez bakmalarını ve çalışmalar hakkındaki kendi duygu ve düşüncelerini formüle etmelerini isteyebilir. Öğretmen, sanat tarihinin ne ezberine karşı nasıl anlamıyla düşünmeye bir başlarsa, birçok farklı yöntem bilim geliştirebilir.

Dobbs (1998)'a göre geleneksel sanat tarihi öğretiminde aşağıdaki bilgiler birer ipucu olarak değerlendirilmekte ve sanat tarihçisinin araştırma yapması, belge toplaması, analizi, organizasyonu ve değerlendirmesi bunlarla ilgili olmaktadır. Bunlar;

-Sanatçı hakkındaki bilgiler; doğum-ölüm yılı, nerede çalışmış, çalıştığı konu, eserin yapılış tarihi, eserin fiziksel tanıtımı v.b.

-Biçimsel analiz; eserin sanat ilişkileri tanımlanır ve analiz edilir. Sanatçının çalıştığı konulara bu eser nasıl uyuyor, hangi sanatsal hareketler içinde yer alıyor?

-Teknik analiz; kullanılan malzemenin, aletlerin ve eserin yapılış biçiminin anlatımı, zamanın ve çevrenin etkisi.

-İçerik ilişkisi; sanatçının tarihsel süreç içindeki sosyal, politik ve kültürel seçiminin ve ilişkilerinin sonucunu inceler.

Bunun sonucunda sanat tarihinin incelenmesi aşağıdaki şekilde bir araştırma gerektirir;

-Sanat eserinin geniş bir açıdan sosyo-kültürel olayların da göz önünde bulundurularak anlaşılmasına çalışılması,

-İnsanların, farklı zaman ve konumlarda sanat eserlerini nasıl kendi tarihsel durumlarına göre yorumladıklarının öğrenilmesi.

-Sanatsal uygulamaların ve estetiğin gelişmesinin geleneksel üsluplarla ve hareketlerle açıklanması, buna dair sanat tarihçilerinin açıklamalarının incelenmesi,

-Farklı birçok sanatçıların analiz edilmesi ve gelecek nesillere deneyimlerinin aktarılması,

-Sanat eserin tarihçesinin, anlamının ve başka eserleri etkilemesinin araştırılması.

Erickson sanat tarihi araştırmalarının aşağıdaki sorulara göre düzenlenmesini önermektedir. Bunlar;

-Sanat eseri hakkında bilgi toplamaya yönelik sorular (konusu, eserin fiziksel durumu, kullanılan malzeme, araç gereçler, görsel elemanlar v.b.).

-İçerikle ilgili sorular (eserin yapıldığı çevre, ne amaçla kullanıldığı, kültürel ve sanat dünyasıyla ilgili içeriği v.b.).

-Sanat eserin kültürel ve tarihsel yorumlanmasına yönelik sorular (sanatçının amacı, izleyicilerin anlayışı, eserin yarattığı etki ve izleyicinin algıladıkları v.b.).

-Sanat eserin diğer eserlerle ilişkisini anlamaya yönelik sorular (üslup, etki ve temanın ne olduğu) (Gökay, 1998: 36). Hurwitz ve Day (1995: 379) ise çocuklara yaş seviyelerine bağlı olarak düzenlenebilecek aşağıdaki soruları önermektedir:

-Mümkünse her bir eserin materyallerini ve sürecini tanımlayın,

-Her bir eserin kökenini ve sanatçısını söyleyin,

-Eser nerede yapılmış ve şimdi nerede bulunduğunu belirtin

-Şu anda eserin kimde olduğunu söyleyin,

-Bu eserin hangi amaç için yapıldığı üzerinde tartışın,

-Bu eserin anlamını veya anlatımcı özelliğini yorumlayın,

-Bu eseri aynı dönemde yapılmış diğer eserlerle karşılaştırın.

Bunların yanı sıra sanat tarihi öğretiminde öğrenci aktif bir rol almalıdır. Bu canlılık zaman zaman kıyaslamaların, benzetmelerin ve zıtlıkların ortaya çıkarılmasıyla sağlanabilir. Ayrıca sanat tarihi öğretimi, sanat yapıtını inceleme ile birlikte yürütülmeli ve dersin dili yalın ve öğrencinin anlayacağı bir şekilde olmalıdır.

Sonuç olarak; sanat tarihi okullarda daha çağdaş bir anlayışla ele alınıp, eğitimcilerin yakın çevredeki yapıtlarla ilişki kurarak derse heyecan ve hareketlilik kazandırmalıdır. Böyle olunca sanat tarihi öğretimi daha anlamlı ve akılda kalıcı hale gelecektir.

2.1.5.2. Estetik

Estetik kavramı 18.yüzyıldan beri tartışıla gelen bir kavramdır. Estetiğin bağımsız bir konu olarak bilim dalı arasına katılması Alexander G. Baumgarten (1714- 1762) tarafından gerçekleşmiştir. Estetik sözcüğü Yunanca 'duygu' anlamına gelen Aisthanesthai (duyarlı-algılama) sözcüğünden gelmekte olup 'güzellik bilimi' anlamında kullanılmaktadır.

Güzeli çözümlmek, güzeli oluşturan gizli sırları açığa çıkarmak, insana haz veren estetik biçimlerin yaratılmasını sağlayan yöntem ve formülleri belirlemek estetik biliminin sınırları içinde yer almaktadır.

Sanat eserindeki 'güzel'in irdelenmesi ise ister istemez sanat sorunsalının irdelenmesini de beraberinde getirir. Sanat eserini ortaya koyan sanatçı, eserin oluşumunda çıkış noktası konumunda bulunan bilgi objesi ve sanat tüketicisi, estetiğin ilgi ve araştırma alanı içinde yer alırlar (Balcı, 2005: 25).

Erinç (2004: 17)'e göre, ister bireysel ister toplumsal olsun, ister bölgesel ister evrensel boyutta düşünölsün, sosyal ve beşeri anlamdaki kültür temelde değişik yollarla da olsa mutlaka estetiğin alanına girecek bir biçimde kendini ifade eder. Bunun içindir ki bakma, görmeye dönüşürken ilk dikkatini çeken 'estetik nesnelere'dir. Bakanın estetik duygularına yanıt verebilecek olanlar, görmek istenilenler ve görölenlerdir. Güzel olan her

zaman, her yerde, her insan için aynı değildir. Ayrıca güzel de her zaman aynı anlama gelmemiştir. Buna karşın güzelin evrensel bir değer olduğu, olması gerektiği herkes tarafından savunulmakta bazen de doğrulanmaktadır. Eğer güzel çok göreceli ise, yani insana göre, zamana ve mekâna göre değişiklik gösterebiliyorsa ya da güzelin evrenselliği ancak belli durumlarda kabul edilebiliyorsa, ne güzeli uğraşı alanı yapan sanatı tanımlamak, ne sanat kavramını görünür kılan sanat yapıtlarını tanımlamak, ne de sanatı ve sanat eserlerini irdeleyen eleştiriyi geçerli kılmak olanaklıdır.

Feldman'a göre (1988: 73) estetik, sanat tarihi ve sanat eleştirisinin üzerine inşa edilebileceği teorik yapılar ve yöntembilimler sağlar. Estetik bu alanlar için dışavurumculuk, varoluşçuluk, faydacılık ve diğer düşünce ekollerıyla teorik temel sağlamıştır. Bu teorik durumun bilgisiyle sanat eğitimcileri, sanatın hem süreç hem de ürünleri hakkında öğrencilerin kendi açıklamaları, tutum ve değerlerini geliştirmelerinde yardım edebilir.

Balcı (2005: 27)'ya göre ise estetik, sanat eleştirisi ile doğrudan ilişkilidir. Sanat eleştirisi estetiği metafizik anlayıştan uzaklaştırır. Eleştiri güzeli sanat eserinde arar ve bunu somut olarak ortaya koyar. Metafizik estetikte ise güzel kavramı soyuttur. Sanat eleştirisi, bir eserin 'eser olma' özellikleri ile neden güzel olduğunu ortaya koyarken, eserin öz biçim ilişkisi içinde somut verileriyle sonuca gider. Estetik ile sanat eleştirisi arasındaki ilişki üzerine başka görüşler de vardır; Estetik tavrı, bir estetik objeyi estetik olarak kavramaya dayanır. Bu kavrama estetik obje'ye kendini verme, ondan estetik haz duyma tavrıdır. Ancak böyle bir kavrama içinde, estetik obje bize 'bütün' halinde verir; ve bir bütün olarak onda biz haz duyarız. Estetikçinin tavrı ise bundan farklıdır, estetikçinin tavrı, her şeyden önce bir araştırmacının tavrıdır. Estetikçi, sanat yapıtını böyle bir estetik algı içinde kavramaz; o, sanat yapıtından haz almayı da düşünmez, onun amacı, sanat yapıtının ne olduğunu araştırmaktır. Bu bakımdan sanat yapıtını bir bilgi objesi olarak ele alması gerekir (Tunalı, 1996a: 60).

Estetikçinin tavrı, bir bilim adamının tavrı gibidir. Bunun içindir ki o, estetik tavra bir bütün olarak verilen 'sanat yapıtını analiz eder, varlık tabakaları bakımından çözümler, onu varlık tabakalarına böler'. Estetik

objeyi bir bilgi objesi olarak ele alıp, onu ontik yönden parçaladığımızda, birbirinden farklı iki varlık alanı buluyoruz; gerçek ve gerçek dışı varlık. Sanat yapıtının varlığı böyle bir modal analize dayanır. Sanat yapıtına böyle bir modal analizi uygulamak, ilk defa Nicolai Hartmann ve Roman Ingarden (1893–1970) ile gerçekleşir (Tunalı, 1996a: 61).

Bugün, estetikçiler birçok konu üzerinde çalışmaktadırlar. Bunlar arasında genel sanat eğitimi ile ilgili olanlar sanat tartışması için kullandığımız lügat, sanatı tanımlamak ve yargılamak için uygun yollar hakkında teoriler, sanata cevabın doğası, sanatta yaratıcılık ve sanatın toplum içindeki rolüdür.

Temel sanat terimlerini anlamak ve kullanmak, estetikte uzmanlaşmanın ilk seviyesidir. Bu, *Tasvirler Dünyası*'nda her bölümün başında ve *Kelimeler* bölümündeki sözcük listesi vasıtasıyla geliştirilir.

Estetikte uzmanlaşmanın ikinci seviyesi mantıksal düşünmede beceridir. Bilişsel teoriye aşına olan ve araştıran öğretmenler, düşünmenin henüz ortaokul/ilk lise yıllarında başladığını bilir. Bu anlama şeklini desteklemek için, Eleştirel Düşünme alıştırmaları yaptırılır. Bu alıştırmalar öğrencilere okudukları ve ya yaptıkları şeyleri yansıtma ve tahlil etmelerinde yardım eder.

Anlamanın üçüncü aşaması estetik kavramlar sanat yargılaması ve sanat eleştirisi ile birleştiğinde gerçekleşir. 4. Bölümde öğrencilere Batı estetiğinde sanatın dört ana teorilerinden kriterler; taklit olarak sanat, ifade olarak sanat, işlevsel olarak sanat ve yapısal düzen (tasarım) olarak sanat kriterleri anlatılmaktadır. Öğrenciler, kendi ve diğerlerinin sanat çalışmalarını yargılamada bu kriterleri kullanmayı öğrenirler. Kriterleri birleştirmeyi, genişletmeyi ve uzmanların yaptığı gibi esnek olarak kullanmayı öğrenirler (Chapman, 1994: 3–4).

Estetiğin sanatı değerlendirmede ve deneyimlerimizde eleştirel tepkiyi gerektiren felsefe aktivitelerin bir branşı olduğunu belirten Crawford, estetik disiplininin katkılarını üç madde ile özetlemiştir;

-Sanatın doğasını anlamaya, onun üzerindeki deneyimlerimizi, sanatla ilgili konuşmalarımızda kullandığımız kavramlar, hangi değerlere sahip olduğumuzu ve kim olduğumuzu anlamamıza yardımcı olur.

-Sanatla ilgili inançlarımızın eleştirel sınavları genelde bireysel çalışmalara yaklaşımımızda algısal duyarlılığı geliştirebilir ve böylece daha seçici bir değerlendirme yapmak, sunmak veya yaratmak için tercih ettiğimiz sanat alanında daha iyi kararlar almamızı sağlar.

-Sanatın doğasını analiz etmek, yorum için ilkeler oluşturmak, görsel, plastik ve dokunsal sanatlar için uygun değerlendirme gibi estetik etkinlikler süresince estetik, felsefi çalışmanın bir sunumu haline dönüşür (Aktaran: Şahan, 2004: 27).

Hurwitz ve Day (1995: 391)'e göre, sanatı çevreleyen temel sorularla ilgilenen felsefenin dalı olan estetik, sanat programlarının temelini genişletmeyi arzulayanların en yeni ilgi alanıdır. Bazı sanat öğretmenleri bu çalışmayı geleneksel aktivite merkezli konu içerisinde ele almaktadır. Bunun yanı sıra, diğerleri sanatın daha ayrıntılı anlamına ulaşmak için, kişinin, sanatçıların (ve öğrencilerin) daha geniş bağlamda yarattıkları çalışmaları anlamaları gerektiğini iddia etmektedirler. Bu, bir sanat çalışmasının bir stile, politik bir konuya ve ya güzelliği oluşturan belli bir bakışa bağlı yollar hakkındaki sorulara dikkat gerektirmektedir.

Okullarda estetik öğretiminin amacı; çocuğun ve gencin sanat üzerine konuşmasını ve onlara önce estetik deneyimi yaşatmak sonra bunu düşünsel boyuta taşıyarak kendilerine güzellik adına birikim sağlamaktır. Bu amaçla; sanat nedir, sanat yapıtı neye denir, doğa ile sanat arasındaki ilişki ve ayrılık nedir, güzel ve güzellik nedir, estetik kuramlar nelerdir, sanat dünyası nedir gibi sorulara yanıtlar arar ve bu sayede bireyi sanat üzerinde yoğunlaştırır.

Okullarda estetiğin konuları yalnız sanat yapıtları ile sınırlı tutulmamalı çevre, doğa, insanın günlük yaşamına girmiş her nesne güzellik yönünden tartışılmalıdır. Ayrıca estetik öğretiminde kullanılan dile ve seçilen örneklere de önem verilmelidir (Kırıçoğlu, 2005: 137–138).

Estetikçilerin yaptığı iş okul çağı çocuklarının yaptığı işe benzer. Bir çocuk bir resme bakıp 'bu resim güzel olmuş' dediğinde kendine göre eleştirel bir karar cümlesi söylemiştir. İlk bakışta bu, ilk akla geldiği şekilde söylenen bir cümle gibi görülmektedir. Fakat cümlenin üzerinde yoğunlaşıldığında, karmaşık bir iddia olduğu ortaya çıkar. Öğrencinin fikrini ve beğenisini açığa çıkararak bu cümlenin anlamının ne olduğunun araştırılması gereklidir. Çocuğun güzel bulduğu resmin kendisi mi, yoksa konusu mudur?

Bu durumda aşağıdaki soruları bireye yönelterek karar cümlelerinin anlamlarını sorgulamalarına ve açıklamalarına yardımcı olunabilir. Bunlar:

-Çirkin bir objenin resmi de çirkin midir?

-Çirkin objelerin güzel resimleri olur mu?

-Doğadaki güzellik ile resimdeki güzellik arasında fark var mıdır?

-İnsanlar bazı görsel ve düşünsel tanımları neden güzel veya çirkin olarak tanımlarlar?

-Bir sanat eseri niçin önemli veya değerlidir?

-Bir özgün yapıt ile kopya çalışması arasında fark var mıdır?

Estetik öğretiminde öğrencileri yaş guruplarına göre hazırlanan estetik oyunlar yardımcı araçlardır. Bunlar; sanatın doğası üzerine tartışma, sanat dünyasıyla ilgili rol yapma estetik olay bulmacasının hazırlanması, değer biçme oyunu olarak düzenlenebilir. Estetik disiplinde yer alan 'doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik' kavramını sınıfta öğretebilmek için öğretmenin sınıfa taze çiçekleri, yapay çiçekleri, konusu çiçek olan sanat eserlerini veya röprodüksiyonları getirmesi farklı bir öğretme tarzı oluşturacaktır. Ayrıca estetik aktivitelerin yer aldığı derslerde estetik yargı kuramları da açıklanmalı örnekler gösterilmeli ve öğrencilerin hem kendi çalışmalarının hem de diğer sanatçıların eserleri için verdikleri estetik kararlarının hangi kuram içinde yer aldığı buldurulmalıdır. Bu etkinliği pekiştirmek için farklı estetik kuramlarına ait eserler sınıf panosuna asılarak, hangisini tercih edecekleri üzerine sorular sorulur.

Yine estetik kuramlarla ilgili olarak sınıf müzayede salonu şekline getirilebilir. Farklı sanat eserlerini estetik kuramlar çerçevesinde yorumlayarak, her bir eserin hangi sanat kuramına ait olduğu bulunmaya çalışılır (Gökay, 2005: 86). Böylece, öğrenciler eserler üzerinde yorumlarda bulunarak, bunların hangi kurama ait olduklarını ve niçin bu kurama dahil edildikleri üzerinde konuşup, fikir sahibi olabilirler. Estetik eğitim, insanın; doğayla, yaşama ait bütün etkinliklerde insanın kendisiyle olan ilişkilerinin farkına vararak görmesini amaçlar. Ayrıca, estetik eğitim insanın bu bakış açısına sanatsal bir perspektif kazandırmayı da amaçlar.

Beğeni ve estetik yargıyı oluşturan unsurlar, kültür, eğitim ve insanın psikik yapısıdır. İnsan bedensel, zihinsel ve istem yönünde gelişebilmek için eğitim alır veya insana bu yönde eğitim verilir. Bu alanların dışında insan duyarlılığı olan bir varlıktır. O halde insanın duyarlılığının da eğitilmesi gerekir. Duyarlılığın gelişimi estetik eğitimle olanaklıdır.

Kagan, estetik eğitimle, sanatsal eğitimin iki açıdan birbirine sınımsız bağlı olduğunu vurgulayarak, “sanat eğitimi için estetiksel eğitim zorunludur. Öte yanda, sanatsal eğitim, estetik eğitimin güçlü bir dayanağıdır. Çünkü insanın dünyada bağlantılarının oluşmasında ve gelişmesinde bunlar önemli rol oynar” demektedir. Sanat eğitimi içinde verilen estetiksel eğitimin, bilginin eğitimi veya bilgiyi alan kişilere, toplumlara göre çok boyutlu kazanımları vardır. Bu kazanımların; eğitimi alan kişilerin sanata sanat eğitimcisi, sanat kuramcısı, sanat eleştirmeni veya sanat dışında olmasına göre farklı boyutları vardır (Küçükşen, 2003: 223–226).

Estetik bilimi sanatın dışında, iyiye, güzele, çevreye bakışı da kapsadığı için estetik eğitimi de insanın bu değerlere bakış açısını değiştirebilir. Belli bir seviyede estetik eğitimi almış toplumlarda insanlar estetik değeri olan görünüşlerle karşılaştığında, gerçek anlamda estetik değeri olan şeylerin farkına varır, seçici olur. Bu seçicilik toplumun ilerlemesi adına bir kazançtır.

Estetik eğitimle birlikte insanlar kültürel bakımdan çevre ile bütünleşebilir, estetik beğeni ve bilinç kazanmış bir toplum sanatsal etkinlikler, müze ve galeri gibi kurumlara da yabancı kalmamayı sağlar.

Estetik eğitimi insana bilgi kazandırmaktan çok “duyuş” kazandırır ki bu duyuş insanileşme sürecinde önemli bir yer tutar. Estetik, insanın çevresinden izlenim almasına, kişiliğini geliştirmesine ve hatta aklının en uç köşelerini de kullanmasına yardımcı olur. Böylece insanlar belirli bir estetik bilinçle, sanatla uğraşmazsa bile izleyici olmanın zevkini çıkarır (Küçükşen, 2003: 233).

2.1.5.3. Uygulama

Gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye'nin yetenekli sanatçılara, yaratıcı bireylere, yetenekli tasarımcılara, eleştirel yeteneği gelişmiş insanlara gereksinimi vardır. Bu nedenle öğrencilerin gerek tek başlarına, gerekse gruplar halinde sorunları yaratıcı bir şekilde nasıl çözebileceklerini bilmeleri gerekir. Sanat yolu ile kendilerini ifade edebilmek, yaşam boyu öğrenmeye yönelik ve yaşamlarını anlamlı kılacak bir sanat formuna gereksinimleri vardır.

Uygulamalı çalışma; atölye içinde gelişen, doğrudan yapmaya yönelik çalışma ve araştırma sürecidir. Uygulamalı çalışmalar plan yapma, tasarım ve üretim yollarını da kapsamaktadır.

Uygulamalı çalışmalar;

- Gereç-odaklı
- Kavram-odaklı
- Tema-odaklı şeklinde sıralanabilir.

Gereç Odaklı Yaklaşım; kara kalem, kuru boya, pastel, sulu boya, yağlı boya, kolaj gibi bir sıralamayı takip eden programlar teknik odaklı ya da gereç-odaklı yaklaşım olarak adlandırılır. Gereç odaklı yaklaşım basitten karmaşık etkinliklere doğru bir yol izler.

Kavram Odaklı Yaklaşım; bu programlarda sıra, çizgi, renk, doku, form, uzam gibi sanatsal öğelere ve bu öğelerin uygulama ilkelerine göre yapılır.

Tema Odaklı Yaklaşım; Öğretmenler öğrencilerin ilgi alanlarını, yeteneklerini ve ayrıca gelişme evrelerini göz önünde bulundurarak konu seçmelidirler. Bu programlarda; ailemiz ben ve sevdiklerim, çevre, insan hakları gibi konular sıralamada etkin olur.

Belirtilen başlıklar altında dizgeleştirilen programlarda her yaklaşım farklı ağırlıkta her çalışma içinde yer alır. Böylece bir program hazırlanırken, hangi etkinlikte hangi sanatsal öğe ve ilke ile ilgili sorunun, hangi teknikle çözüleceği ve bunun öğrenciye hangi tema altında verileceği dikkatlice saptanması gerekmektedir (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997b: 1.45).

Gökay (2005: 77–78)'a göre, uygulamalı çalışmalar, öğrenci seviyesi ve de bilgi birikimi göz ardı edilmeden diğer alanlarla beraber ele alındığında, öğrenciler aynı zamanda tarihsel ve eleştirel aktivitelere katılacaklarından konu ile ilgili bilgilerinde de artış olacaktır. Böylece öğrenciler bu çalışmalarda değişik konular üzerinde yoğunlaşarak, düşünceyi sanatsal dile dönüştürmeyi, ifadelerini geliştirmeyi, bedensel katılımı, bazı kavramları geliştirmeyi, birlikte çalışmayı ve yardımlaşmayı öğrenmektedirler. Düşünmeyi de gerektiren uygulamalı çalışmalar genellikle birbiri ile bağlantı yapılmadan işlenmektedir. Oysa öğrenciler, sanatın dilini kullanarak görsel problem çözmeyi öğrenebilirler. Böylece öğrencileri bu bilgileri doğru yerden toplamayı, kullanmayı, bunlarla düşünmeyi, bir anlamda görsel formların anlatım özelliklerini öğrenirler. Bunun yanında öğrenciler sanatçıların hayatlarını öğrendikçe onların ilgilerini ve motivasyonlarını da daha iyi anlayarak, toplumun beğenisine etkilerinin ve katkılarının ne olduğunu da kavramış olurlar.

Sanatçının kaynağını oluşturan kişisel ve toplumsal fikirlerin kendi hayat deneyimlerine nasıl yansıdığını fark ederek, başarılı bir sanat yapıtı oluşturulurken haz duymanın ne olduğunu görürler. Öğrenciler sanatçının eğitiminin, deneyiminin, ilham aldığı kültürün ve toplum tarihinin

çalışmaları nasıl etkilediğini öğrenerek, başarılı çalışmalar ortaya çıkarabilmek için kişisel değerlerini geliştirirler.

Buradan da anlıyoruz ki, uygulamalı çalışmaları temellendiren alanlar arasında sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanları da saymak yanlış olmaz. Ayrıca Kırıçoğlu (2005: 122–129)'na göre; uygulamalı çalışmalar içinde öğrenilecek konular arasında; görmeyi öğrenmek, araç ve gereci doğru kullanmayı öğrenmek, gerecin sınırlılıkları ve olanakları içinde yaratıcıda ve izleyicide doyum sağlayacak biçimler yaratmayı öğrenmek ve yaratılan bir formda estetik değerler yanında güçlü bir anlatım yaratmayı öğrenmek sıralanabilir. Buna göre:

Görmeyi öğrenmek; bakma değil görme yetisinin geliştirilmesiyle ilgilidir. Görmek basit bir olay değil, bir başarıdır. Görmek öğrenilir bir davranıştır. Sanatta öğrenmenin en önemli bileşenlerinden biri görmeyi öğrenmektir. Algısal ayırimsama nesnelere niteliklerini, ayrıntılarını görme, bu ayrıntılarla tekrar bütünü oluşturma, parça-bütün, figür-fon ilişkisini görme, öğretimle ve çok fazla deneyimle elde edilir. Öğretim içinde çocuğun ve gencin görmesini sağlayacak düzenin yaratılması, bu yetinin geliştirilmesinde önemli bir etmendir.

Araç ve gereci anlatıma en uygun biçimde beceriyle kullanmayı öğrenmek; sanatta öğrenme, dikkatle seçilen, doğru kullanılan araç ve gereçlerle çok yakından ilgilidir. Okulda kullanılan gereçlerin çeşitliliği ve bolluğu sanat eğitiminde üzerinde dikkatle düşünülmesini, seçimin amaca uygun ve doğru yapılmasını gerektirir. Gereci, beceri ile kullanmanın yanında araçların da bilinçle kullanılması gerekir. Bu, hangi boyanın, hangi fırçayla, hangi cins ağacın hangi araçla işleneceğinin bilinmesi işlemidir. Burada işin içine ustalık girer. Nasıl her sanatçı çalışmasında gereci sanatsal bir yapıya ve anlatım aracına dönüştürmede usta ise, sanatı öğrenen çocuk da çalıştığı gereci ürüne dönüştürmede gerekli ustalığı öğrenmelidir.

Gerecin sınırlılıkları ve olanakları içinde sanatsal biçim yaratmayı öğrenmek; burada önemli olan öğrencinin gereci ve gereci kullanmadaki ustalığını ortaya koyarak, elde ettiği görsel deneyimini bir

ürün vermede kullanmasıdır. Yani resim yapmayı, heykel yapmayı, özgün baskılar üretmeyi öğrenmesidir. Görsel deneyimler bu çaba ile resimsel simgelere dönüşür.

Yaratılan biçime anlam vermeyi öğrenmek; Anlatım bir anlamda sanatsal ve estetik bir bütünlük olarak ortaya çıkan ürünün seyircide oluşturduğu çarpıcı etkidir. Yani bir simgenin biçimi, niteliği, önemi ile onu yaratan ya da bakan insanda duygu yoğunluğu yaratmasıdır. Bu da uyulama sonucu çıkan ürünlerin vazgeçilmez özelliklerinden biridir.

Uygulama; amaçsız yapılan, rastlantısal değerler içeren ve yalnız sonuç olarak ele alınan çalışmalarla sınırlandırılmaz. Uygulama, çalışmanın başlangıcından bitimine kadar bir süreç içinde uygulanan ve birçok davranışı kapsayan bir dizi anlamlı etkinlikleri içerir. Çeşitli sanat biçimlerini, tekniklerini ve aralarındaki ilişkileri keşfetme, bu süreç içerisinde gerçekleşir. Öğrenciler bu uygulamalar sırasında hissedilen sezgileri ve duyguları deneme olanağı bulurlar.

Uygulamalı çalışmalar duyguların, düşüncelerin, gözlem ve deneyimlerin anlatıldığı bir süreçtir. Bu süreç deneyimin, düşüncenin, hayalin, teknik ve değişik malzemelerle ortaya çıkarılmasıdır. Sanatsal ürünler şu ilişkiler sonucu ortaya çıkar; sanatçı ve amacı, bunların içeriği ve hedefleri, yaşadığı toplumun kültür yapısı, sosyal çevresi, materyal (araç) ve medya (gereç). Kapsamlı olarak yapılan uygulamalı çalışmalar sonunda bu ilişkilerin öğrenilmesiyle sanatı, sanatçıyı takdir eden bireyler yetiştirilecektir (Gökay,1998: 31).

Kırıçoğlu (1992: 107)'na göre bu süreç içerisindeki etkinlikler şunlardır: Tasarım ve uygulamaya geçiş,

1- Bu uygulama ile ilgili bilgilerin kazanıldığı yapıt inceleme ve bu yapıtlarda bazı sanatsal sorunların çözümlerine dikkat etme, bu yapıtlardan kopyalar, çizimler yapma (algı).

2- Öğrencinin tekrar kendi çalışmasına dönerek onu incelemesi; amacını tekrar gözden geçirmesi, güçlükleri ve başarılarını görmesi, yapıtı üzerinde içinden tartışarak ya da sesli olarak düşünmesi (derin düşünme).

3- Sonuçta yukarıda belirtilen her yönüyle üreticiyi ve izleyiciyi doyuran ürünün ortaya çıkması yer alır.

Uygulamalı çalışmalar, öğrencilere önce düşünme ve daha sonrada bunu yansıtmaya olanağı tanır. Öğrenciler bu aktiviteler sırasında düşüncelerini sanatsal dile dönüştürmeyi, ifade güçlerini geliştirmeyi ve yardımlaşmayı öğrenmektedirler. Yine bu çalışmalar yoluyla diğer disiplinlerle ilgili olarak değişik konulara odaklanarak deneyimlerini geliştirebilirler.

Uygulamada nelerin yapılacağı, aşama aşama yazılır. Bu süreçte tamamlanmış bir örnekle, işin daha önceki aşamalarının gösterildiği örnekler üzerinde açıklama yapılır. Bu örnekler önceden hazırlanır (Kırıçoğlu ve Stokrocki,1997a: 2–23).

2.1.5.4. Sanat Eleştirisi

Tezin ağırlıklı konusu Çok Alanlı Sanat Eğitimi içindeki Sanat Eleştirisi disiplini olduğu için, bir sonraki başlık altında sanat eleştirisinin önemi detaylı şekilde incelenecektir. Bu nedenle burada kısa tanımlamalarla yetinilecektir.

Sanat eğitimi ne tam el becerisi, ne de tam düşüncedir. Gökay(1998: 40)'ın belirttiği gibi, sanat eğitimiyle öğrencilere kazandırılmak istenen görsel okuryazarlıktır. Böylece araştırmacı, sanatsal güzellikleri görebilen, bundan haz duyan, kültürünü tanıyan, çevresine ve eserlere eleştirel gözle bakabilen, duyan düşünen, uygulayan bireyler yetiştirilecektir. Sanat eleştirisi öğretimi tüm bu olumlu özellikleri kazandırma amacı taşıdığından, sanat eğitimi içinde önemli bir yere sahiptir. Hurwitz ve Day (1995: 311), öğrencinin eleştiri yönü artırıldığında, çocukta sanat eğitiminin sanatsal bir çalışmaya değer verme yetisini geliştirmiş olacağına inanmaktadır.

Sanat eğitiminde merkezi bir konumda olan eleştirinin diğer bir avantajı, sanatta öğrenmeyi bireyin yaptıklarının ötesinde genişletmesidir. Eğer bireyin öğrendiği her şeyin bir veya başka çeşit iki ve ya üç boyutlu materyaller ile performanslarından kaynaklanmak zorunda olduğunu

düşünürsek, otomatik olarak mimari, sinema, televizyon ve kamusal olarak düzenlenmiş mekânların tüm diyarının çalışma çeşitlerini dışlamış oluruz. Bu yapay ve gereksiz bir sınırlamadır. Sanat eğitimcileri, sınıf dışındaki insanlar tarafından yapılmış sanat çalışmalarını tartışabilir, tetkik edebilir, yorumlayabilir ve yargılayabilir, tüm bunları hissetmemesi için hiçbir neden yoktur. Eğer sanat eleştirisinin merkezliliğini kabul edersek, sanat eğitiminin özelliği, sosyal yaşamın görsel boyutlarının çalışması olarak tekrar tanımlanabilir. Daha sonra giyim, mobilya, yerel mimari ve ürün tasarımı anlamında çeşitli yöntemleri çalışabiliriz; böylece öğrencileri, kültürümüzde sonsuz olarak yapılan kamunun sembolik manipülasyonlarının çeşitlerine duyarlı hale getirebiliriz (Feldman, 1988: 63).

Jefferson kamu okul sistemini savunduğunda, savunmasını, demokratik devletin okuryazar vatandaşlar gerektirdiği gerçeğine dayandırdı. Görsel olarak okuryazar olmayan bir vatandaş politik demokrasinin gereği kararlarda düşünsel olarak yer alma yeterliliğinde olmayacaktır. Okuryazarlığın sözlü olduğu gibi görsel de olması gerekir (Feldman,1988: 64–65).

Sanat eserin doğrudan kendisiyle ve sanat eğitimcilerinin bakış açılarıyla ilgili olarak bir eserin içsel eleştirisinin dört aşaması vardır. Bu aşamalar betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargıdır.

Bu aşamalardaki temel sorular şöyle sıralandırılabilir: Ne görüyorsun? (Betimleme), Bu şeyler nasıl bir araya gelmiş? (Çözümlenme), Sanatçı ne söylemeye çalışıyor? (Yorumlama), Bu çalışma hakkında ne düşünüyorsun ve neden? (Yargı) (Dobbs, 1988: 32–34).

Sanat eserlerinin eleştirisi yapılırken özellikle eserin çözümlenmesi aşamasında sanatsal düzenleme elemanlarının sanatın ilkeleriyle ilişkisi incelenerek, eserin nasıl oluştuğu anlaşılmasına çalışılır. Bundan dolayı öğrencilerin sanatsal düzenleme ilke ve elemanları iyi bilmesi hem doğru çözümlenmelerde bulunabilmek hem de ortak bir sanat dili konuşabilmek açısından önemli ve gereklidir. Aşağıda öncelikle kısaca sanatsal

düzenleme ilke ve elemanlarına değinilecek daha sonra eleştiri basamaklarına geçilecektir.

Sanatsal Düzenleme İlkeleri

Sanatın ilkeleri eserlerin düzenlenmesinden çözümlenmesine kadar katkıda bulunur. Sanatçılar eserlerini ortaya koyarlarken, sanat ilkelerini baz alırlar. Sanatın ilkeleri sıralanırken, değışik sayılar çıkabilmektedir.

Sanatın ilkelerini yedi ana başlıkta incelemek mümkündür.

Bunlar, denge, vurgu, ahenk, değışiklik, derecelenme, hareket ve ritim, oran-orantıdır.

Denge, bir sanat eserinde görsel algının dağılımını işaret eder (Alakuş, 2005: 72). Denge hayatın vazgeçilmezlerindedir. Her adımda önümüze çıkar, sanatta olduğu gibi oran orantı ile yakından ilişkilidir. Denge, simetrik ve asimetrik olarak iki şekildedir.

Simetrik denge, kararlılık, aynılık ve resmiyet gibi fikirleri ifade etmek için kullanılır. Simetrik ve ya formal dengede bir çalışmanın yarısı, birbirinin resmi gibidir. Tam benzerdirler ve ya o kadar benzerdirler ki onları eşleşmiş gibi görürsünüz. Asimetrik ve ya resmi olmayan dengede ise, bir çalışmanın yarısı diğer yarısıyla bir tahterevalli gibi dengelenmiştir. (Chapman, 1992: 54).

Vurgu, Chapman (1992: 57)'a göre vurgu, bir çalışmada ilk önce dikkatinizi çeken şeydir. Vurgunun ilkesi, birçok yolla uygulanabilir. Genel bir yol, bir elemanı tüm çalışma içinde en güçlü ve ya en baskın yapmaktır. Vurgu yaratmanın başka bir yolu, odaksal bir nokta veya ilgi merkezi kurmaktır.

Ahenk, uyum, sanat eseri içerisinde yer alan benzerliği vurgular.

Chapman (1992: 55)'a göre uyumlar, doğada, günlük hayatta, müzikte ve dansa görebileceğiniz uyumlara dayanır. Görsel uyumlar, bazı şeyleri düzenli vuruş ve ya sırayla tekrar edilerek yaratılır.

Değışiklik, farklılıktır. Farklı olan, diğer benzerleri arasında hemen ortaya çıkar.

Derecelenme, hayatla doğrudan bağlantılıdır. Canlıların doğup büyüüp gelişip ölmesi bir derecelendirme değildir. Derecelenme, kontrast ve ahengin özel birleşimi, doğal düzenin temel veya ortak formudur (Boydaş, 2004: 24).

Hareket ve Ritim, birbirleriyle yakından ilişkilidir. Canlılığın işareti, sanatçıların obje tekrarlarıyla gerçekleştirdikleri sanatsal ilkelerdir. Tekdüzeliliğin dışına çıkmak için ritim ve hareket beraber kullanılır. (Boydaş, 2004: 25).

Hurwitz ve Day (1995: 289) 'e göre, sanat eserlerinde ritmin iki ana tipi vardır. İlki bir cereyan özelliğinde ve genellikle çizgilerle ya da biçimlerin uzantı ve uzatılmalarıyla yapılır. İkinci tip ise vuruş özelliğindedir. Bir eleman bir eserin bir bölgesinde kullanılabilir ve başka bir yerde tekrar edilebilir.

Oran-orantı, (proporsiyon), sanat eserindeki belli elemanların veya bilgi objelerinin birbirleriyle veya bütünüyle ilişkisine işaret eder.

Sanatsal Düzenleme Elemanları

Renk, Boydaş (2004: 18)'in Sanat Eleştirisine Giriş adlı kitabında belirttiği gibi, hayatımızda sandığımızdan daha önemlidir. Işık ve renk ayrı ayrı düşünülemez. Renk, ışıkla oluşan ve gözle anlaşılan bir ışık etkisidir. Renk ve çizgi resimde temel unsurdur. Resimde renk ve çizgi birlikte veya kendi başlarına kullanıldığında temel ifade unsurlarını meydana getirir. Hangi çağda ve hangi üslupta olursa olsun resimde temel daima renk ve çizgiye dayanır. Renk konusunda Feldman'ın görüşleri şöyledir:

“Bazı renk sistemleri estetikten çok, algı fizyolojisi ya da aldığı psikolojisi ile ilgilidir. Öteki renk sistemleri ise boyaların, boya maddelerinin (pigmentlerin) ve renkli nesnelerin sınıflandırılması ve tanımlanmasının endüstriyel zorunluluklarından ortaya çıkmış olabilir. Sanatçılar, bu sınıflandırmanın herhangi birinde bilimsel bir temelden çok, tamamen sezgisel bir yaklaşımla pigment niteliğiyle renk ile uğraşırlar” (Hurwitz and Day, 1995: 282).

Çizgi, noktanın bir yüzeyde hareket ettirilmesiyle oluşur. Paul Klee'ye göre "çizgi, yürüyüşe çıkmış bir noktadır" (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997b:1.17).

Boşluk, uygulamalı çalışmalarda konunun etkili olması bakımından çok önemlidir.

Uygulamalı bir çalışmada yüzeyin tümü çeşitli şekillerle doldurulursa, etki az olur. Konuyu daha iyi ortaya çıkarabilmek için boş alanlara ihtiyaç vardır. Bu yüzden, kompozisyonda boş-dolu ilişkisi iyi düşünülmelidir. Konu ve konuyu çevreleyen mekân, uygulamanın etkili olması için gereklidir (Buyurgan, 2002: 60).

Doku, yüzeyin sertlik, yumuşaklık veya kabalık derecesi olarak tanımlanabilir. Chapman (1992: 50)'a göre doku, "dokunduğunuzda bir yüzeyin sert ve yumuşak gibi his vermesine dayanır. Gerçek ve ya hissi dokular, nesnelere dokunduğunuzda hissettiklerinizdir.

Biçim-Form, biçim (form) teriminin, sanat ve tasarımda iki önemli anlamı vardır.

Birincisi bir sanat eserindeki kompozisyon veya esas yapı, ikincisi ise bir şeyin şekli ya da taslağıdır (Hurwitz ve Day, 1995: 278). Resim sanatında biçim, üç boyutlu görünüm kazanabilir. Biçimin iki boyutlu görünümü onu formdan ayırır. Yani form, üç boyutlu ve gerçek bir nesnedir. Formun iki önemli özelliği vardır. Bunlar, kütle ve hacimdir. Kare biçim, küp ise hacimli olduğundan formdur. Çember biçim, küre formdur (Boydaş, 2004: 19). Chapman, (1992: 43) ise bunu şöyle açıklar; "biçimler, yuvarlak, kare ve ya üçgen gibi iki boyutlu yüzeylerdir. Yapılar, küre (yuvarlak toplar), küpler ve ya piramitler gibi üç boyutludur. Canlı şekil ve yapılar bize gezegenlerdeki kıvrımları, bulutları, insanları ve diğer doğal yapıları anımsatır. Geometrik şekil ve yapılar genellikle kati ve düzenlidir. Sanatçılar, makine yapımı şeyler ve ya insanlar tarafından yaratılmış çevrenin bölümlerini anımsatmak için sık sık geometrik şekil ve yapıları kullanır".

Mekân-uzam, Kırıçoğlu ve Stokrocki (1997a: 1.18), uzamı bir nesnenin etrafındaki, altındaki, arasındaki ve içindeki alan ve yer mekân

espas ya da uzam olarak tanımlarlar. İki boyutlu uzamlar için çizimler, resimler ve düz yüzeyler üzerinde yapılan çalışmaları, üç boyutlu uzamlar içinse mimariyi örnek gösterebiliriz.

Sanat Eleştirisi Basamakları:

1- Betimleme (Tanımlama)

Betimleme, sanat eleştirisinin ilk adımıdır (Feldman, 1973). Eleştirmenin gördüğü şeyle ilgili yaptığı gözlemler betimleme (tasvir) işlemidir. Bu gözlemler, güzel ve ya çirkin gibi değerlendirme sözcükleri içermeyen, sadece görünen şeyleri sıralayan, kişisel fikirlerin etkisi ve ifadesinden uzak, nesnel olmalıdır (Payne, 2008: 1).

Tanımlamada ilk koşul, yapıta uzun süre ve dikkatli bakmaktır. Yapıt daha önce görülmüş olsa bile bu bakış ilk kez görüyormuşçasına dikkatli olmalıdır (Kırıçoğlu, 2005: 133). Tanımlamalar önemlidir, çünkü izleyiciler neyin fark edilip, neyin fark edilmediği konusundaki bilgilendirmeleri içerir. Tanımlamalar yorumlamaların temelini oluşturur. Eğer tanımlamalar doğru değil ya da yeterli değilse, yorumlar zarar görür, hedefine ulaşamaz. Bu yüzden tanımlamalar ve yorumlar birbirine sıkça karıştırılır. Tanımlama, gerçeklerle, yorum ise kişilerin kültürel birikimleriyle ilgilidir. Yorum spekülasyona açıktır (Artut, 2001: 241).

Hurwitz ve Day'a göre (1995: 315), betimsel seviye öğrencinin genellikle ortak olarak algıladığımız durumlar üzerinde yoğunlaşmasına karşın, bizim kırmızı olarak gördüğünüzü yanı başınızdakinin turuncu olarak görebileceği için, bazı ateşli tartışmalara yol açabilir. Bu durumda öğretmenler herkesin hem fikir olacağı (bir ev, yürüyen iki kişi, uzayın yarısından fazlasını kaplayan bir gökyüzü vs gibi) öğelerle nesnel tanım ve anımsatıcı tanım (itinasız boyama başka birisi tarafından dağınık boyalı olarak tanımlanabilir, kırmızı renk başka birine daha turuncu gelebilir) arasında bir ayrım yapmalıdırlar. Bir bilim adamı olan Delacroix's bir atı dört bacaklı bir hayvan olarak tanımlayabilir; bir eleştirmen ve ya bir şair ona asil mevki diyebilir ve ya rüzgâr gibi koştüğünü gözlemleyebilir. Anımsatıcı tanım genellikle sıfat kullanır. Doğasında yaratıcı olabilir ve

desteklenmesi gerektiğine karşın öğrenciler iki yöntem arasındaki farkın bilincinde olması sağlanmalıdır.

Betimleme seviyesi, kişiselleştirilirse ve ya öykü şeklinde uygulanırsa daha ilginç hale getirilebilir. Gördüklerimizin tümüyle objektif, ilgisiz envanterini almak, mekanik görünebilir ve insan çağrışımından mahrum olabilir. ‘Ben odaya girdiğimde (veya caddeden aşağı yürüdüğümde), ...’i gördüğüme şaşırdım...’ gibi bir cümleyle giriş yapılarak bir kişinin gözlemleri kişiselleştirildiğinde, sürece oldukça ilginç başlanmış olur (Hurwitz ve Day, 1995: 315).

Chapman, (1992: 68), betimleme aşamasında yapılması gerekeni kısaca şöyle özetler: “Çalışmaya bakmak için vakit ayırın. Gerçekten ne gördüğünüzü tanımlayın. Gerçekçi, nesnel dil kullanın. *Nesnel*, gösterebildiğiniz ve diğer insanların görebildiği özellikleri tanımlayın anlamına gelir. Çalışmayı yargılamayı göz ardı edin. Hoş, çirkin, tuhaf, pasaklı ve benzeri kelimeler kullanmayın”.

Kırıçoğlu ve Stokrocki’ye göre (1997b: 1.20) betimleme aşamasında;

- “Orada ne var? Ne görüyorsunuz?
- Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, yontu, seramik gibi)
- Ana teması nedir?
- Hangi çizgiler sanat yapıtında etkin görünmektedir? (Düz, eğri, diğerleri)
- Hangi şekiller etkindir? (Geometrik, organik, her ikisi de)
- Bulduğunuz ana örüntü ve dokuları adlandırın” şeklindeki sorular sorulabilir.

2- Çözümleme

Çözümleme, sanat eleştirisi sürecindeki ikinci adımdır (Feldman, 1973).

Hiçbir sanat yapıtı; betimleme, tasarlama, araştırma ve inceleme yapılmadan hayata geçirilemez. Önce tasarlanan konunun geniş bir ön analizi yapılır. Yapıtın oluşturulmasında kullanılacak, yöntem, teknik, araç gereçler ve süresi belirlenir.

Tasarlanan yapıtın diğer benzer yapıtlarla olan bağlantıları araştırılır, tikel yapısı tartışılır, sınıflandırılır ve organize edilir. Tüm bu ve benzeri analizlerden sonra toplanan veriler sonucunda bir bütünlük (sentez) oluşturularak yapıtın sanatsal dili belirlenmiş olur (Artut, 2001: 24)

Hurwitz ve Day (1995: 315), bu evreyi şöyle açıklar: biçimsel çözümlenmenin algısal temeli olmasına karşın, öğrencilerin bir sanat çalışmasının yapısını ve ya kompozisyonunu çözümlemesini gerektirerek tanım safhasını sonraki bir adım olarak alır. Simetri ve asimetri arasındaki ayrım yapabilen, sanatçının araçlarını tanımlayabilen, renk ve çizgi kalitelerine hassas olabilen öğrenciler bir sanat çalışmasının biçimini ve ya nasıl bir araya geldiğini tartışabilir. Bu aşama, öğretmenlerin, çocukların tasarım dilini kullanıp kullanamayacağını keşfettikleri safhadır.

Hem betimsel hem de biçimsel-analitik safhalarda başlatılan tartışmalar, eleştirel sanat için gerekli yoğun, güç verici görsel yoğunlaşmaya neden olur. Sanat hakkında daha bilgili fikirlerin gelişmesi için safhayı hazırlar ve sonrasının yorumu için temel kurar. Tanım ve çözümlenme vakitsiz yargılamaları kabul etmez onun yerine öğrenciler, 'bekleme' (distancing) dediğimiz ayrım derecesiyle davranabilene kadar kesin fikirlerini ertelerler. Beklerken, duygu ve yargılarına geçici bir bekleme uygularlar (Hurwitz ve Day, 1995: 316).

Payne (2008: 1)'e göre, bu noktada, eleştirmenler sanat çalışmasının mesajı hakkındaki fikirlerini ifade ederler. Analizler ağırlıkla, bir sanat çalışmasındaki tarz ve bilgilere tercüman olan eleştirmenin Sanat Öğeleri ve Tasarım İlkeleri bilgisine dayanır. Bir bütün kompozisyon olarak çalışmanın nasıl düzenlendiğini tanımlamak için eleştirmen şu soruları sormalıdır: Çalışma nasıl kurulur ve ya planlanır? Çalışmanın bazı benzerliklerini tespit et. Çalışmadaki vurgu noktalarının bazılarını tanımla. Eğer çalışmada konular ve karakterler varsa, aralarındaki ilişki nedir?

Chapman bu aşamayı daha detaylı olarak şöyle açıklar: Chapman'a göre (1992: 69), çözümlenme, gördüğünüz şeylerde ilişkiler bulmak anlamına gelir. Bir sanat çalışmasındaki ilişkileri bulmak için, tasarım ilkelerine başvurulur. Bir sanat çalışmasının birçok yapısal niteliklerini çalışma parçası içerisindeki planlı benzerlikler ve farklılıkları tanımlamanıza yardım edebilir. Chapman, çalışmanın tasarım ilkeleri doğrultusunda aşağıdaki sorular eşliğinde çözümlenebileceğini belirtir:

DENGE: Ana yapılar simetrik, asimetrik ve ya işınsal planda mı düzenlenmiş? Neden? Ana yapılar üste, merkeze, alta ve ya her tarafa mı yakındır? Büyük negatif alanlar nasıl dengelenir?

UYUM, HAREKET: Renk, kalıp ve ya diğer elementlerde özel uyum var mı? Belirli hareket yolu görebiliyor musunuz? Yatay, dikey ve ya köşegen mi? Nerede başlayıp nerede bitiyorlar? Neden?

ORANLAR: Normaller mi? Abartılı mı? İdeal mi?

VURGU: En baskın görsel elementler nelerdir? Çalışma boyunca tekrar edilen daha küçük görsel elementler var mı? Odaksal bir nokta ve ya ilgi merkezi var mı? Nerede? Neden? Böyle özellikler çalışmanın en önemli parçaları olabilir.

KALIP: Bir ışık, gölge, renk ve ya diğer görsel elementlerin kalıbı var mı? Çalışmada hiç küçük tasarım, motif, tekrar buluyor musunuz? Motifler tüm bir kalıp mı yaratıyor yoksa çalışmanın sadece parçalarında tekrar mı ediliyor?

BİRLEŞME VE KARIŞIM: Hangi ilkeler işi birleştirmeye yardımcı olur? Bazıları diğerlerinden daha mı önemlidir? Neden? Örneğin, çalışma tekrarlanan yapılar, uyumlar ve diğer özellikler tarafından mı birleştirilir? Diğer baskın elementler var mı? Hangi parçalar karışım ekler?

KONU İÇİNDEKİ İLİŞKİLER: Çalışmada tanıyabileceğiniz belirli bir konu-özellikler var mı? Özellikler nasıl ilişkilidir? Örneğin, insanlar arasında ima edilen etkileşimler var mı? Sanatçı sizi çalışma üzerinde ve ya etrafında yürümeye davet ediyor görünüyor mu? Nasıl? Neden? Bir sahnenin ve ya eylemin bir parçasının gözlemcisi olarak mı görünüyorsunuz?

Aynı şekilde Kırışoğlu ve Stokrocki (1997b:1.21) de, sanat eserlerinin nasıl olduğunun, çözümlenmede ortaya çıkabileceğini belirtmektedirler. Bunun içinde sanatçıların çizgi, renk ve örüntülerle yapmış oldukları tekrarlar ve bunlar arasında kurdukları ilişkilerle oluşturdukları kompozisyonları incelemek gerektiğini vurgulamaktadırlar.

3-Yorumlama

Yorumlama eleştirme işleminin üçüncü adımındadır (Feldman 1987). Eleştirinin bu bölümünde, sanatçının ne demek istediği, çalışmanın ne anlam ifade ettiği, neler hissettirdiği ve sahip olduğu ifade kalitesi hakkında fikirler ifade edilir (Payne, 2008: 1).

Yorumlama safhasında, öğrenciler daha yaratıcı seviyelere gider ve bir çalışmadaki anlamı ve ya bir sanatçının aklındaki amacını düşünmeye davet edilir. Bunu yapmak için, öğrenciden, fark edilebilir yapı ve sanatçının onu götürdüğu yön arasında bazı bağlantılar kurması istenir (Hurwitz ve Day, 1995: 316).

Chapman, doğru yorumlarda bulunabilmek için şu önerilerde bulunmuştur:

“bir sanat çalışmasını yorumladığınızda, sanat çalışmasındaki temel anlamlı nitelikleri ve onların size ne anlama geldiğini anlatıyorsunuzdur. Amacınız, tüm görsel kanıtın nasıl hep birlikte uyumlu olduğunu anlamaktır. İyi bir dedektif gibi, gördüklerinize-iptuğları ve ya kanıt-ve önsezilerinize güvenmelisiniz.

Bir sanat çalışmasının yorumları doğru ve ya yanlış bir cevap vermek gibi değildir. Yorumunuzu bir hipotez olarak düşünmeyi hatırlayın. Bu, uzmanların yaptığı şeydir. Hipotez, çalışmanın anlamı hakkında eğitimli bir tahmindir. Eğitimli bir tahmin, dikkatli bir gözlem ile keşfettiklerinizi içerir. Sanat ve hayat hakkında bilebileceğiniz diğer şeyleri de içerir”.

Sanat yorumu için bazı iptuğları:

- İyi bir yorum anlamlı dili içerir. Anlamlı dil nesnel değildir. Canlı sıfat ve zarfları içerir. Örneğin, bir çalışmanın enerjik çizgiler, kalın renkler, kadifemsi gölgeler, kıvrık fırça darbeleri, engebeli yapılar, çıkıntılı şekiller ve ya dikenli dokuya sahip olduğunu söyleyebilirsiniz.

- İyi bir yorum benzeşimleri içerir. Bir benzeşim size, çalışmada gördüğünüz şeylerin bildiğiniz ve ya hissettiğiniz başka şeylerle nasıl ilgili olduğunu söyler. Örneğin; zayıf gölge sis gibi pusludur. Benzeşim satırları yürüyormuş gibi görünür .
- İyi bir yorum neden ve sonuçları söyler. Örneğin, 'Yüz yorgun görünüyor (sonuç) çünkü çizgiler ve gölgeler karanlık ve sarkıklar (neden)' diyebilirsiniz. 'Karanlık, sarkık çizgiler (neden) yüzü yorgun gösterir (neden)' diyebilirsiniz.
- İyi bir yorum sanat çalışmasının diğer fikir ve ya olaylara nasıl ilişkili olduğunu açıklar. Sanatçı daima bakan kişiye bir ve ya daha fazla sözcüksüz mesaj gönderir. Mesaj hakkında eğitilmiş bir tahmin yapın. Mesaj, rengin güzelliği ve ya sanatçının hayal gücünün gücü hakkında olabilir. Daha çok sanatçının dünyası ve kültürü ile ilgilidir. Bazı sanatçı çalışmaları, sevinç ve ya büyük keder gibi insan duyguları hakkında mesajlar gönderir. Bir çalışmayı yorumlamada güçlük çekiyorsanız, yaşamdaki kendi tecrübelerinizi göz önüne getirin. Geçmişte gördüğünüz benzer sitildeki ve ya diğer kültürlerden olan diğer sanat çalışmalarını anımsayın. Sanat yaratmadaki deneyimleriniz, bir çalışmayı yorumlamanızda size yardımcı olabilir.
- İyi yazılmış bir yorum, bir paragraf kadar kısa ve ya birçok sayfa kadar uzun olabilir. Bir çalışmada bulduğunuz anlamsal niteliklerin bir özetidir. Size, çalışmanın ilettiği en önemli duygu, his ve fikirleri söyler “

(Chapman, 1992: 70–71).

Hurwitz ve Day (1985: 316)'a göre öğrenciler yorumlama aşamasında daha çok yaratıcı düşünmeye yönelir ve bir eserde şekillenen anlama ya da sanatçının aklından geçirmiş olduğu amaca ilişkin düşünmeye davet edilmesi istenir. Bunu yapmak için de çocuktan, fark edilebilen yapı ile sanatçının eserde göstermiş olduğu yön arasındaki bağ kurması istenir. Örneğin, eğer bir sanat eserinde ışık, gölge ve şiddetli etkilerin keskin zıtlıkları kullanılmışsa bu aşamada “Ne amaçlanmış olabilir?” sorusunun cevabı aranması istenir.

4-Yargı

Yargı, sanat eleştirisi işlemindeki son adımdır (Feldman 1973). Yargı esnasında, izleyiciler sanat çalışması hakkındaki kendi fikirlerini belirtirler. Çalışmanın başarılı ve ya başarısız olduğu kararına şu soruları sorarak ulaşırlar: Çalışmanın hangi nitelikleri, eserin başarılı ve ya

başarısız olduğunu hissettirdi? Çalışma ne kadar özgündür? Bu çalışmanın özgün olduğunu ve ya olmadığını nasıl anladın? (Payne 2008: 1)

Chapman'a göre (1992: 72) sanatın eleştirel yargılamasında, neyi, neden yargıladığınızı belirtiriz; yargılama için kriterleri (standartları) tespit ederiz ve çalışmanın standartları neden karşılayıp karşılamadığını hakkında nedenler sunarız. Chapman (1992: 72–73), yargı aşamasında izlenecek yolu şöyle açıklar:

Yargıladığınız Sanat Çeşidini Tanımlayın: yargıladığınız sanatı ilk önce mimari ve ya heykeltçilik gibi tanımlayın. Sonra, genel stilini fantezi, realizm ve ya objektifsizlik gibi tanımlayın. Bu adım, çalışmalarını tiplerine göre yargılamanız gerektiğini hatırlamanıza yardım edecektir. Bir sanat yapısını ve ya stilini bir diğerinden daha iyi ve ya daha kötü olarak yargılayamazsınız. Farklıdırlar.

Bir Yargılama Yapmadaki Amacınızı Belirtin: Bir yargılama yapmanın amacı kullandığınız kriterleri etkileyebilir. Örneğin, öğretmeniniz kendi sanat çalışmasını yargılamasını isteyebilir. Öğretmeniniz karşılamanız için standartları ve ya kriterleri hazırlamış olabilir. Bu durumda, sanatı yargılamadaki amaç, ne öğrendiğinizi bulmaktır. Sanat dünyasında, standartlar da çeşitlilik gösterir. Bir yargı yapmadaki amaca bağlıdırlar. Örneğin, amacınız bir sanat müzesi koleksiyonundan ziyade bir restoran için sanat çalışması seçmekse, kriterler çok farklı olabilir.

Kriterler Veya Standartları Tanımlamak: bir yargılama yapmanın amacını ve yargılanacak sanatın çeşidini bildiğinizde, kriterleri belirleyebilirsiniz. İki temel kriter kaynağı vardır. İlki, bazı sanat çalışmaları, evde, okulda ve günlük yaşamınızda öğrendiğiniz kriterler ile yargılanabilir. Örneğin, dükkân tabelaları kolayca okunmalıdır. Büro mobilyaları, düzenlemek için konforlu ve kolay olmalıdır. Açık hava giyim için çalışma, dayanıklı, yıkanabilir ve rahat olmalıdır. Kriterleri soru gibi listeleyin. Bu tabela kolay okunabilir mi? Bu çalışmalar, dayanıklı kumaştan mı yapılır? Büro sandalyeleri değişik ebatlarda mı gelir ve ya ayarlanabilir mi? Sağlam mı? Çekici mi? İkincisi, birçok sanat çalışması,

sanat uzmanları tarafından geliştirilmiş olan sanat teorilerinden gelen kriterlerle yargılanabilir. Bu teorilerden ve kriterlerden bazıları sonraki dört sayfada özetlenmiştir.

Kanıt Göstermek (Nedenler Vermek): sanat yargılamak için kriterlerinizi belirledikten sonra, çalışmanın kriter ve ya standartları neden karşılayıp karşılamadığı hakkında nedenler verin. Nedenleriniz, kanıtlarla desteklenen ifadelerdir. Örneğin, ayarlanabilir oturağı olmadığı ve ya değişik ebatlara gelmediği için, bir sandalyenin kötü tasarlandığını belirtebilirsiniz. Kriterinizi belirlemenizin yargılama yapmada size nasıl yardım edebildiğini görüyor musunuz?

Kararlarınızı Belirtin: Çalışmadaki başlıca güçlü ve zayıf yönleri özetleyerek kararlarınızı belirleyin. Şu şekilde cümleler kullanın: ‘Sanırım bu çalışma kusursuzdur (değildir) çünkü...’, ‘Bu çalışmanın büyük (az) öneme sahip olduğunu düşünüyorum çünkü...’, ‘Bu çalışmanın iyi tasarlandığını düşünüyorum (düşünmüyorum) çünkü...’

Hurwitz ve Day (1995: 317), eleştirinin son basamağı olan “yargı” süreci için şu önemli noktaya dikkat çekmektedir:

“eleştirel süreç normal olarak bir yargıyla son bulur, yani bir sanat çalışmasının başarılı ve ya başarısız olduğu ve diğer sanat çalışmalarıyla sıralaması ile ilgili bir sonuçla. Bireyin zihnindeki yargı, tercih ile eş anlamlıdır. Grafik sanatının kurallarında Dürer’in gravürlerinin durumuna ilişkin bir çocuğun “berbat” şeklindeki fikri, aydınlatıcı olmayacaktır ancak, aynı çocuğun Dürer’in çalışmasına olan kişisel kabul ve ya reddedişin savunması mümkündür ve eğer bu tür fikirler tartışmaya açık ve önceden gelen eleştirel aşamalarla ilgiliyse desteklenmelidir. Öğretmenler ancak final aşamasında öğrencilerin düşüncelerini ifade etmek için eleştirel ve tasarımsal dili ne derecede kullanabileceklerini belirleyebilir”.

Yargı aşamasında diğer bir önemli nokta da incelenen sanat eserinin hangi sanat kuramına ait olduğunun belirlenmesidir; bir sanat olayında rol oynayan dört öge bulunmaktadır. Bu öğeler; sanat ürünü, sanatçı, sanat tüketicisi (okuyucu, dinleyici, seyirci) ve toplumdur.

Temel sanat kuramları bu dört öğeden birine yönelirler, sanatı sanat yapan özellikleri bu öğeler arasındaki ilişkilerde bulurlar. Bazıları bir öğeyi daha önemli bulurken, kimilerine göre de başka öğeler esas alınmalıdır.

Bu kapsamda dört ana sanat kuramı belirlemek mümkündür:

Yansıtmacı Kuram:

Sanatı sanat yapan özellikler, eserin dış dünya ile olan ilişkilerinde yatar. Sanat eseri, insanı, yaşamı, toplumu ve gerçekliği yansıtan bir aynadır görüşünü benimseyen yansıtmacı sanat kuramının gerçeklik kavramı üzerinde yoğunlaştığı görülür.

Anlatımcı Kuram:

Bu kuramla birlikte ağırlık sanatçıya kaymakta, sanat eserinin anlamı olarak da 'sanatçının zihninde tasarladığı anlam' önemsenebilir, sanat eserinin asıl özelliğinin sanatçının duygularının ifadesi olduğu düşünülmeye başlanmıştır. Sanatçının yaşamına ve yaşantılarına yönelen bu anlayışa göre sanat eseri, bir 'ayna' olmaktan çıkıp, sanatçının iç dünyasına, ruhuna açılan bir 'pencere' olmaktadır. Sanat eserinde, doğa, çevre, dış dünya, dış gerçeklik anlatılsa bile, bu, sanatçının duyguları ile yani sanatçının iç dünyası ile değişime uğramış bir dünyadır.

Sanat eserinde önemli olan gerçekliğin, dış dünyanın, doğru olarak yansıtılması değil, gerçekliğin sanatçıda uyandırdığı duyguların açığa çıkarılmasıdır. Yani sanat duyguların dilidir (San, 2004: 79–80).

Biçimci Kuram:

Biçimci kuramda sanat yapıtının kendisini incelemek, sanatçı, toplum ve izleyicilerden daha ön planda tutulmaktadır. Bu kurama göre sanat eserinde yer alan görsel düzenleme eleştirisi konusunu oluşturmaktadır. Biçimci eleştirmenler sanat eserinde dile gelen nesne, kişi, dil, tarih ve siyaset hakkında bilgi sahibi olabilirler, ama sanat eserini sadece formun mükemmelliği açısından incelerler ve sanat eserinin 'değişikli içinde birlik' ilkesine dayanmasını isterler.

Bu kuramda sanat eserinin birliği, ahengi ya da güzelliği temel uyumun, barışımın bir çeşidi olmalıdır görüşü yer almaktadır. Bunların

yanı sıra sanat eserini çözümlmek ve anlamak için sanat eserine yoğunlaşmanın yanında sanat eserinin yapıldığı dönemi, sosyal şartları, sanatçının dünya görüşünü de bilmek gerekmektedir (Gökay, 1998: 52).

İşlevsel Kuram:

Bu kurama göre eleştirmenler sanatı ahlâki, dini, siyasi ya da ekonomik amaçlar için bir ilerleme aracı olarak düşünürler. Onlar için sanat eserinin kendisinden çok onun sonuçtaki etkisi, bir şeye hizmet etmesi önemlidir. Bu bağlamda sanatın tarihi, sanatın toplumun başlıca kurumlarına yaptığı hizmetin tarihidir. İşlevsel kurama göre eleştirmenler sanat eserinde bir amaç hissedemez, göremez veya anlayamazsa bu onlar için sanat eserinin başarısız olduğu düşüncesini ortaya çıkarır. Bu düşünce bir filmin arka planındaki müziğe benzetilebilir. Filmde müzik anlamı arttırıcı, destekleyici bir rol üstlenir ve kendisine dikkati yoğunlaştırmadan önemli olanı vurgular. Sanatın sosyal, siyasi ve ahlâki amaçlarla ilgisi de buna benzer (Feldman,1987; Aktaran: Gökay, 1998: 53).

2.1.6. Sanat Eleştirisinin Önemi

“Sanat beğenisi, yeme içme beğenisinden çok daha karmaşık bir olgu kuşkusuz. Burada söz konusu olan, değişik ve ince tatları bulup çıkarmaktan çok daha ciddi, daha önemli bir şeydir. Büyük ustalar, ellerinden gelen her şeyi yapmışlardır yapıtlarında; acı çekmişlerdir, onları yaratmak için kan kusmuşlardır. Bizden, amaçlarını anlamamızı istemeleri, en doğal haklarıdır elbette.”

E.H. GOMBRICH

Duygu ve düşüncelerin ifade biçimi olan sanat yapıtlarının incelenmesi, değerlendirilmesi sanatsal eleştiri anlayışını doğurmaktadır. Sanat ve sanat tartışmaları bir nevi toplumsal dünyanın yaşamındaki ilerleme yollarından birisidir diyebiliriz. Sanatsal kültürün önemli bir parçası da sanat eleştirisidir.

Gardner (1988: 105–106) 'a göre, insan kültürler içerisinde yaşar ve bu kültürler sadece belli roller ve işlevler gerçekleştirilirse canlı kalır. Canlı kalmanın bir yolu da bu eleştiri işlevlerin bir nesilden diğerine geçmesiyle temin edilir. Bu geçişin olması için, çeşitli düşünsel potansiyelin harekete geçmesi gerekir. Gardner'a göre bu hareketlilik, kitap, konuşma, resim, diyagram, müzik kompozisyonları, bilimsel teoriler, oyunlar, ritüeller ve benzerleri gibi sembolik ürünlerin birçok çeşidinin icadı ve yayılması yoluyla olur. İşte bu yaygınlaştırmanın bir yolu da eleştirel aktivitelerden geçer.

Feldman (1973: 22) ise sanat eleştirisini büyük ölçüde sanat ve insan hakkındaki keşiflerin paylaşımı için bilgili ve düzenli olarak sanat hakkında yapılan konuşma olarak tanımlar. Sanat hakkındaki bu bilgili ve düzenli konuşma öğrencilere sanata sadece uzun vadede bakmanın değil aynı zamanda sanata daha dikkatli ve usta bir şekilde bakmanın değerini öğretir. Bu etkinliklerin amaçları hem görsel çevreyi okuma yeteneğini hem de yarışan değerler arasında seçim yapmak için gerekli becerileri öğrenmeyi elde etmek içindir. Sanat eleştirisinin dört adımının; tanımlama, analiz, yorum ve yargının tespit edilmiş olduğu Feldman'ın uygun bir amaçlar düzeninin taslağını gözlemlemeye devam eder.

Bir sanat eserinde ontolojik irdeleme bir yana bırakılırsa onunla dostluk kurmanın tek yolunun o yapıtın nedenlerini ve etkilerini ele almak ve bunun için de dış şartları bilmek gerektiğini savunan Erinç (1995: 110), bir eleştiri hamlesinden önce o ürünün içinde doğduğu sosyal, politik, ekonomik, teknik faktörlerle estetik yargıları bilmek gerektiğine inanır. Ancak bu yolla elde edilebilen sağlıklı bir kültürel edinim sayesinde gerçek ve doğru sahte ve yanlıştan, ileri götüren ket vurandan, kalıcı ile geçici birbirinden ayrılabilirdiğini, yani eleştirinin heyecanlar kültürü ile şuradan buradan elde edilmiş, ufak tefek bilgilerle değil, sağlıklı bilimsel bir yargı yöntemiyle doğabileceği ve gelişebileceğini ön şart olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmekte ve o zaman eleştirmen olmadan, sanat sayılanla sayılmayan bir ürün arasındaki farkın sadece estetik ölçütlerden mi doğduğu kendi kendine sorulabileceğini, özgün bir yapıtla, taklit bir yapıt karşısında hayranlık duyanla duymayanın kültürel düzeyi hakkında sağlıklı

bir yargıda bulunulabileceğini vurgulamaktadır. Buradan şu sonuca varabiliriz: eleştiri öncelikle kültürel bir birikimi zorunlu kılar.

Sağlam (2000: 309) bir bildirisinde, sanat eleştirisinin temel sorununun yapıtı değerlendirmek kadar, aynı zamanda yapıtı anlamak olması gerektiğini belirtmektedir. Bunun da ilgili terminolojide bağımlı bir okuma yeterliğine sahip olabilmekle yani bu dili bilmekle alakalı olduğunu çünkü dile özgü olan göstergelerin nicel ve nitel ayrımını dayanaklarıyla birlikte söz konusu bağlama oturtabilmenin gerekli olduğunu, bu yüzden öncelikle anlatımının görünürdeki düzenin (composition) betimlenmesi, ardından anlamdan türeyen görünmeyen yani saklı ilişkilerin çözümlenmesinin yapılması gerektiğini belirtmiştir. Sağlam'a göre, anlatının somut yani yüzeyde görülebilen unsurlarının okunması, üslubu ortaya çıkaran ikinci (üst) okuma sürecinin hazırlayıcısıdır ancak, benzer biçimde, anlatı yapısının dilsel olanakları ile güncel sanatın ilişkilerinin sınırlarını saptamak ise "yapıtın konumlandırılması" diye adlandırabileceğimiz bir işlemi karşılar. Bir başka deyişle bu bir ön okuma sonucunda ortalama gözlemin bize sunduğu önsel (a priori) verilere dayanarak anlatının tarzını, tarihsel ve toplumsal bağlamını belirleme eylemidir.

San (2003: 68)'a göre; sanat eleştirisi kısaca sanatın sanat çerçevesi içinde ve daha çok çağdaş sanat yaratıları üzerinde durularak yargılanması ve değerlendirilmesidir. Bu değerlendirmeler de sanatı etkilemektedir. Sanat eleştirisi de sanat tarihi, sanat kuramı, sanat psikolojisi, sanat sosyolojisi gibi çeşitli bilim alanlarından faydalanır. Aynı zamanda sanat eleştirisi estetik bilimi ve sanat kuramına da gereç sunar.

Bundan dolayıdır ki, alanlar arasındaki bu karşılıklı etkileşim sanat eleştirisi ve sanat kuramının iç içe geçmesine sebep olur. Somut yaratılarla ve tek tek ürünlerle ilgilenen sanat eleştirisi, böylelikle tek bir üründen yola çıkarak yaratıcı biçimde ileriye dönük düşüncelere yönelmelidir.

Erinç (2004: 56), Kuçuradi'den yaptığı alıntıya göre sanat yapıtına doğru yaklaşma sadece sanatla uğraşanlar ya da eleştirmenler için değil,

düşünen her birey için hatta 'kültürlü' görünmek isteyen her kişi için de her zaman bir sorun oluşturmuştur. 'Sanat yapıtı öznel bir yaratma ürünüdür' deyip her kafadan, bu arada kendi kafalarından da çıkan sesleri 'meşru' göstermek çabasında olan amatörler olduğu gibi, sanat yapıtlarına saygılı olan amatörler de vardır. Bunlar bir sanat yapıtına ilgi duyan, fakat yapıttan çok fazla bir şey anlayamayan kişilerdir. Erinç'e göre Kuçuradi'den yaptığı bu alıntı temelde eleştiriye eleştirel bir yaklaşım olarak karşımıza çıkar ve bizi sanat yapıtını yaratan 'gerçeğe', sanatın savunduğu 'doğru'ya götürür. O halde şunu söyleyebiliriz; eleştiri, sanat yapıtları üzerinden doğruya götürecektir gerçeği açığa çıkarmak amacıyla yapılan, incelediğimiz sanat yapıtının değerini bulmaya yönelik inceleme, derinlemesine analiz, araştırma olarak görülebilir. Yani ister bir resim ister başka bir sanat eserine karşı olsun, eleştiri altında yatan asıl amaç eseri var eden doğruyu, gerçeği açığa çıkarmak, incelemek ve değerlendirmektir. Burada sözü geçen 'eseri var eden gerçek', ya varlığı kabul görmüş bir olgu özelliği ile var bulunan sanat yapıtının kendisi ya da eserin iletmek istediği mesajdır.

Sanat eğitiminde sanat eleştirisi, bir sanat yapıtına karşı sorular sorarak, üzerinde tartışarak olumlu bir biçimde araştırma yöntemidir. Yani sürekli yaptığımız doğal soru sorma, irdeleme olayıdır. Neden Sanat Eleştirisi Yaparız? sorusuna; Barrett gibi, Anderson ve Mildbrandt sanat eleştirisini sanat çalışmalarının anlamını ve önemini öğrenmek istediğimiz için yaptığımızı öne sürerler. Sanat, insan değerlerini ve kavrayışını derin bir seviyede yansıttığı için kendi varlığımızı anlamak için eleştiri ile ilgileniriz. Sanat eleştirisi sayesinde görsel sanatların dilini kullanmayı öğrendiğimize işaret eder. Bu bilginin, sanat çalışmalarını anlamanın, takdir etmenin ve yaratmanın bir anahtarı olduğunu açıklar. Sanat eleştirisi, sanatçılar ve sanat tanımlaması hakkında bilgiler öğrenirken algısal becerilerimizi biler. Tarih bize sanatın ve diğer anlamlı görsel eserlerin şeklinin ve içeriğinin, insanlığın başlangıcından beri, kim olduğumuz, neye inandığımız ve ne hissettiğimiz gibi kendimizle ilgili mesajlar vermenin temel vasıtası olageldiğini anlatır. Sanat eleştirisi, bu

mesajları anlayıp yorumlayabileceğimiz bir vasıtaadır (Aktaran: A. Jones: 2008, 37–38).

Pasin (2004: 197)'e göre Türkiye'de sanat eleştirisi bir disiplin olarak yeni yeni gündeme geldiği için ve sanat eğitiminde sistemli bir biçimde verilmeye geç başlandığı için; sanatı anlamayan, kavramayan ve sanatı yaşamayan mutsuz bir toplumla karşı karşıyayız.

Birçok sanat öğretmeni, eleştiriyi öğretilerine bir temel olarak görürler çünkü bu öğrencilerin sadece sanatın görsel çalışmalarını değil aynı zamanda görsel sanat ve onlara verdikleri kişisel tepkileri anlamada ve değerlendirmede katkıda bulunur. Ayrıca, öğrencilerin uzmanlığına bakmadan, eleştiri değerli bir araç olabilir çünkü öğrenciler sanat lügatını sadece öğrenmez aynı zamanda onu tatbik eder. Feldman, sanat öğretmenlerinin sanat takdiri ve atölye öğretimi gibi yaptığı her şeyin gerçekte sanat eleştirisi olduğunu öne sürer. Yani sanat öğretmenleri, sanat çalışmalarını öğretim işlemi esnasında tanımlar, analiz eder, yorumlar ve değerlendirir. Eisner da eleştiriyi aynı zamanda sanat eğitiminin önemli bir parçası olarak değerlendirir. Bir öğrenci tarafından görsel sanat hakkında yapılan bir beyanın onların eleştirel yetenekleri hakkında bilgi elde etmenin en önemli yolu olduğunu ileri sürer. Anderson ve Milbrandt'a göre, eğitimsel sanat eleştirisinin ana hedefi öğrencilere, sanata karşı kendi tepkilerini oluşturmalarında yardımcı olmak kadar hem sanatın bireysel çalışmaları hem de görsel kültürü anlamada ve değerlendirmede öğrencilere rehberlik etmektir. Bunun ötesinde, amaç, öğrencilerin kendi hayatlarının anlamını ve değerleri için otantik anlamını bulmaları için sanat eleştirisiyle uğraşmalarıdır (Aktaran: A. Jones, 2008: 38–39).

Kırıçoğlu ve Strokrocki (1997) niçin sanat eleştirisi öğretilmelidir sorusuna karşı farklı yaklaşımlar getirmişlerdir. Onlara göre çağdaş eğitimin amaçları arasında, öğrencilerde eleştirel düşünceyi geliştirmek de yer almaktadır. Sanat eleştirisi süresince, öğrenciler mantıklı gerekçelerle tartışmalarda yer almayı, arkadaşlarını dinlemeyi, başkalarının fikirlerine karşı hoşgörüyü öğrenecekler ve buna bağlı olarak sanat anlayışlarını geliştireceklerdir.

Sanat yapıtı ile her karşılaşma yeni bir serüvenin içine girilmiş gibidir. Çünkü her süreç duygularımızı, düşüncelerimizi değiştirecek, yeni kavramlar geliştirmemize imkân sağlayacaktır. Sanat eleştirisinin amacı tanımlamalar, çözümlemeler, yorumlar ve tüm bu bilgiler ışığında yargılar geliştirmektir. Alakuş (2005: 35), öğrencilere verilecek eleştiri öğretimiyle, insanların dikkat etmedikleri ayrıntıları görme ve bunları açıklama, anlamlandırma, eserin ön yapı elemanları arasındaki ilişkileri çözümleme, gizli olan anlamları açığa çıkarıp, yorumlayıp, toplum için önemini yargılayarak, bir sanat yapıtının anlaşılmasında kolaylıklar sağlama gibi bir eleştiri kültürü edinmelerine yardımcı olunabilir.

Sanat eleştirisindeki asıl amaç bireyin estetik tepkisini anlamlı bir şekilde geliştirmektir. Dökmen 1995’de bir konferansında, sanat eleştirisinin farklı bir yönüne dikkatleri çekerek sanat eserlerinin incelenmesinin psikolojik açıdan da birçok ipucu verebileceğini belirtmiştir: “Psikolojide üretilen bilgiler sanatçıların ilgi odağı olurken, diğer yandan çeşitli sanat eserleri psikoloji, psikiyatri ile uğraşan bilim adamları tarafından incelenmiştir. Konuyla ilgili literatüre bakıldığında, bilim adamlarının sanat eserlerini daha çok Freud’ün ve Jung’un kuramları açısından inceledikleri görülür. Freud’a ait bilinç dışı ve kapsamındaki arketipler pek çok incelemenin eksenini oluşturmuştur. Dökmen 1984’de bir çalışmasında, Mehmet Gün’ün resimlerini Freud’ün ve Jung’un kuramları açısından incelemiş, Freud’ün ‘Ana Meryem ve Çocuk İsa’ adlı resimden ve ‘Musa Heykeli’nden yola çıkarak Leonardo’yu ve Michelangelo’yu incelediğini saptamıştır”. Dökmen, sanat eserlerini incelerken Freud’ün ve Jung’un kuramlarından başka yaklaşımları kullanmanın mümkün olduğunu, insanları incelemede kullanılan bütün psikolojik yaklaşımların, belki bazı uyarlamalarda yapılarak, sanat eserlerini incelemede de kullanılabileceğini söylemiştir. Bu bağlamda sanat eleştirisinde özellikle eseri yorumlarken, kullanılan simgeleri anlamlandırmaya çalışırken, sanatçı acaba ne demek istemiş? sorusuna yanıt ararken psikolojik bir bakış açısıyla yaklaşıp sanat eseri ve sanatçısı hakkında fikir sahibi olabiliriz. Freud, ‘Musa Heykeli’nden yola çıkarak Michelangelo hakkında yorum yapabiliyorsa, bizim de ‘Guernica’dan yola

çıkarak, bu sanat eserini eleştirel bir bakış açısıyla inceleyerek Picasso'nun genel ya da eserini yaparken içinde bulunduğu ruh hali veya döneminin sosyolojik durumu hakkında yorumlarda bulunabilmemiz olasıdır.

Birey sanat eserinin anlamını kavrayıp, yorumlamada etkin bir rol üslendiği zaman, sosyal ve duygusal yeteneklerini açığa çıkarma ortamı bulunduğu için bu yeteneklerini geliştirme imkânı da yakalayacaktır. Bir sanat eserinde sanatçının hiç hayal edemediği farklı fikirler görülebilir. Bunlar hiçbir zaman hatalı olduğu anlamını taşımaz, aksine sanat eserini güçlü ve zengin kılar ki, herkes için orada özel anlamlar olduğunun kanıtı olur. Sanat eleştirisi yöntemini öğrenmek, insanlara bir sanat yapıtını yorumlamayı ve eleştiriye dair düşüncelerin organize edilmesini öğretir. Böylece insanların düşüncelerini ifade etme cesaretleri de artmış olur. İnsanlar mantıklarını kullanarak estetik yargılarda bulunurlar. Sanatın dili öğrenildiği zaman yani sanat eleştirisi yoluyla sanat nesnesinin daha derinlerine inilebilir ve böylece sanat eserini daha yakından tanıma ve daha sağlam ilişkiler kurma imkânı doğar. Bunun sonucunda da sanat eseri daha anlamlı ve akılda kalıcı hale gelir (Mercin ve Alakuş, 2005: 40). Yani sanat eleştirisi yoluyla sadece sanat yapıtı ve sanatçısı anlaşılacak, sanat eserine ve sanatçıya olan bakış açısı da olumlu yönde değişerek bireyin sanatına ve sanatçısına karşı sahiplenme duygusu da oluşacaktır.

Bir sanat eserinin anlaşılması, Proust'a göre 'hiç kimsenin bizim yerimizi dolduramayacağı bizimle işbirliği bile yapamayacağı bir yaratım edimi'dir'. Bu söze dayanarak bir resim her algılanışında bir kez daha kendinden başka bir şeye dönüşebilir ya da kendi olabilir. Yani her resim her alıcısıyla, her eleştiriye maruz kaldığında, yeni baştan var olur diyebiliriz. Bu yeni baştan var edişler, bazen eklentilerle, bazen kesintilerle, bazen de düzeltmelerle olur ve her birinde ya da her defasında, ne alıcıyı ne de resmi yargılama, suçlama eğilimi yoktur. Her alıcı, bir resim gördüğünde kendi değer yargıları doğrultusunda bir eleştiriye yönelir. Bu hazırlıksız, eleştiriye hazır bulunma hali, önyargıları da beraberinde getirmekten geri kalmayacaktır. Bununla birlikte belirli

sanat kuramlarıyla eleştiriye yöneltmek, kuramların görevini üstlenmekten başka bir işe yaramazmış gibi görünmektedir. Ayrıca salt kuramlar çerçevesinde yapılan eleştiriler, eleştiriye belli bir 'katılık da' getirecektir.

Sanat alıcısı eleştirisini yaparken, ilk aşamada biçimden ve üsluptan etkilenerek yargısını oluşturur ve geliştirir. Oysa biçim üzerine oluşturulan kuramlar, bu kuramların yarattığı biçim farklılıkları ve bu biçim farklılıklarının yarattığı yeni kuramlar alıcıya geniş bir görme alanı ve zenginliği sunar. En azından gözlemci olarak alıcı, bu zenginlikten faydalanarak karşılaştırmalı bir şekilde resmin 'değeri' ni fark eder. Çünkü resme sanat bilim aracılığı ile bakabilenlerin dışında, sıradan bir alıcının resim hakkındaki yargıları, ilk anda resmin onda uyandırdığı tepkiden doğar. Deneyimli bir sanat tüketicisinden beklenen, resmi bir bütün olarak ve sadece o resmin içinde kalarak kavrayabilmektir. Eleştiride en önemli hamlelerden biri de resmin verdiği, vermek istediklerini bulmak ya da bulabilmektir. Resim eleştirisinde önemli olan diğer bir konu ise o resmi bir bütün olarak-biçim-içerik ve öz olarak-ele alıp 'bu resimde ne var' diye sorgulayarak, bakabilmektir. Eleştiri, resimli bir şey 'vehmetmek' değil, var olan veya var olması gerekli bir şeyi bulabilme uğraşdır. Bulmaya uğraşılan şeyler ise o resmin kendine özgü olan anlamıdır. Anlam ise biçimin içinde saklıdır ve onunla birliktedir. Bazen bir çizgidir, bazen de bir renk veya bir leke de gizlidir bu anlam. O halde eleştiri yalnız resme yönelik yapılırsa, belli bir resmin eleştirisi olabilir, o resmi veren (alıcıya veren) eleştiri olur. Buradan da çıkarabileceğimiz anlamıyla, eleştirinin bir sanat yapıtının 'bilinci' gibi bir rol üstlendiği söylenebilir. Burada alıcının 'doğru eleştiri'de bulunma zorunluluğu vardır. Aksi halde, alıcı resmin anlamını bulma yerine, ona bir anlam yakıştırma çabası içine girerse bu, eleştiri anlayışından çıkarak bir övgü ya da yergi anlamı taşır sadece ve eleştirinin amacına da ters düşer.

Klee'nin "sanat görüntüyü kopya etmez, onu görünür duruma getirir" sözünden hareketle, resmin değerini bulma, bu "görülür duruma getirilen'i" bulma ve bunun anlamını çıkarma demektir.

Sonuç olarak eleştiri; resmin, resimden hareketle önce kendisinin ontik değeri üzerine, sonra kendi grubu içindeki yeri üzerine ve sonunda da o

resmin yazgısı üzerine, değişebilir olan bir doğruya en uygun olanı sanat bilimsel bir yöntem ve resimden kanıtlanabilir bir şekilde söylemek, söyleyebilmek becerisidir (Erinç, 2004: 98–103).

Bu becerinin kazandırılması ve geliştirilmesi sanat eleştirisi öğretimi ile gerçekleştirilebilir, Hegel'in (1994: 15) şu açıklaması bunu destekler niteliktedir; "bir yanda yalnızca dışarıdan sanat eserleriyle meşgul olan, onları bir sanat tarihi halinde düzenleyen, mevcut eserler hakkında tartışmalar açan veya sanat eserlerini hem eleştirmek hem de üretmek için genel bakış açılarını verecek taslak teoriler kuran sanat bilimini görüyoruz, öte yandaysa, kendisini kendi adına, güzel üzerine düşünmeye terk eden ve sadece kendi özgüllüğü içindeki sanat eserine bağlı kalmayan tümel bir şey üreten bilimi, güzel felsefesini görüyoruz.

Sanat bilimi yolu, sanat alanında bir uzman olmayı düşünen herhangi biri için kaçınılmaz yoldur. Nasıl ki günümüzde herkes bir fizik meraklısı olmayıp, yine de en özsel fizik'e ilişkin olgularla donanmış olmak istiyorsa aynı şekilde sanatla bir tanışıklığı olmak, kültürlü bir insan için az çok zorunlu olmuştur. Sanatla bu türden bir tanışıklık gerçek bir uzmanlık olarak kabul edilmek durumundaysa, bunun büyük bir alanı olmalıdır. Çünkü buradaki ilk gereklilik eski ve modern tek tek sanat eserlerinin ölçülemez alanıyla tam bir tanışıklıktır. Ayrıca her sanat eseri kendi çağına, kendi halkına, kendi çevresine aittir ve tikel, tarihsel ve başka düşünce ve amaçlara bağımlıdır; bunun sonucu olarak sanat alanında uzmanlık, tarihsel ve gerçekten çok ayrıntılı olguların uçsuz bucaksız bir zenginliğini talep eder; çünkü sanat eserinin bireysel doğası bireysel bir şeye ilişkindir ve zorunlu olarak kendisinin anlaşılması ve açıklanması için ayrıntılı bilgi gerektirir". Sanat biliminin bir kolu olan sanat eleştirisi de sanat eserinin anlaşılması ve açıklanması için yardımcı bir alandır.

Nitelikli sanat programında öğrenciler, algısal, yorumsal ve çözümsel yetilerini geliştirirler. Görsel imgelerle anlam bulmayı öğrenirler. Sanat eserlerinin estetik niteliğini tespit etmeyi öğrenirler. Görsel sanatların dilini doğru kullandıkları için fikirlerini de eksiksiz ifade ederler. Estetik yargılara varmak ve savunmak için yetilerini geliştirirler. Nitelikli sanat programında öğrenciler kendi kültürlerinin temel teşkil ettiği geniş

kültürel yapıyı anlar ve bu yapıya daha duyarlı hale gelirler. Nitelikli sanat programı öğrencilere düşünce, heyecan ve değerlerini görsel biçimde ifade etmede sanatsal düzenleme ilke ve elemanlarını nasıl kullanacaklarını öğretir. Ayrıca başka sanatçıların eserlerinde ifade ettikleri fikir, değer ve heyecanlarını anlamada sanat ilke ve elemanları 'nasıl' okuyacaklarını öğretir. Öğrenciler sanatçıların biçimsel nitelikleri nasıl kullandıklarını öğrenirler. Bu öğrenme onların eser üretmede karşılaştıkları problemleri çözümlenmede yardımcı olur (Boydaş, 2004: 11).

Hurwitz ve Day (1995: 314)'e göre, eleştirici beceriler, sanat aktivitelerine yakın bir ilişkide de gelişebilir. Bu yöntemde göre, bir öğretmen beğeni konusunu göstermek için sadece çizme ve boyama değil aynı zamanda heykel, çömlekçilik ve mimari gibi üç boyutlu çalışmalar olan her pratik fırsatı kullanır. Bu atölye ya da aktivite merkezli yöntem kişinin beğeniden ifadeyi dışlamaması inancına dayanır.

Sanat eğitiminde yaratıcı ve eleştirel süreç arasındaki karşılığı yorumlarken, Manuel Barkan ve Laura Chapman şöyle der: "Eğer sanat çalışmalarının gözlemleri ve onlar hakkındaki yansıtıcı düşünceler eklenmemişse, en hassas sanat çalışması bile zengin idrak sağlayacak yolu gösteremez. Gözlemler ve yansıtıcı düşünceler tek başına ne duygu nüanslarını ortaya çıkarabilir ne de sanat çalışması yapmada kişisel ilgiden sonuçlanabilecek sorumluluğu geliştirebilir. Sanat yapmayı öğrenmek ve sanatı görmeyi, katılmayı ve anlamayı öğrenmek sanat eğitiminin planlanmasına rehberlik etmelidir" (Hurwitz ve Day, 1995: 314).

Chapman (1994: 3)'a göre, sanat eleştirisi, sanat eğitimindeki en önemli şeydir. Öğrenci konularıyla, sanat eleştirisi birçok şekilde vurgulanır. İlki, eleştirel düşünme soruları yoluyla. Bunlar, anahtar kavramları daha geniş ve ya yeni bağlamlar için anlamak için kontrol noktaları olarak işlev görür.

Broudy'nin estetik tarama yöntemi olarak bilinen ikinci yöntem, algılayıcının dört temel kategoride dikkat etmesi gerekenleri vurgular:

- 1- Duyumsal nitelikler (çizgi, renk ve şekil gibi tasarım elementleri)
- 2- Yapısal nitelikler (tip ve denge gibi tasarım ilkeleri)

3- Teknik nitelikler (araç kullanımı) ve

4- Anlamlı nitelikler

Ek olarak, Chapman birçok diğer önemli noktalara vurgu yapar. Bunlardan bazıları şunlardır; sanat çalışmalarını anlamak için göz ve akli hazırlamak, çalışmalardaki özelliklerle kinestetik ve yaratıcı tanımlamaların önemli rolü, sanatı yargılamak için çeşitli amaçlar ve bağlamlar, yargılamada farklılar neden oluşur ve şah eser teriminin anlamı gibi..

Okul düzeyinde yapılan eleştiri çalışmalarına “sanat yapıtı inceleme” demek daha doğru olur. Çünkü bir sanat yapıtına bakmak, ondan tat almak, yapıtındaki değerleri görmek, eleştiriye göre daha az uzmanlık ve bilimsellik ister. Aynı zamanda okul düzeyindeki sanat yapıtı inceleme, kişisel deneyimlere ve çabalara daha açık bir çalışma olduğundan “yapıt inceleme” tanımı daha uygun görünmektedir.

Sanat yapıtı incelemeye önce izleyicide bir alışkanlık yaratmakla başlanır. Bu yöntem küçükler kadar yapıt incelemeye yeni başlayanlar içinde geçerlidir. Alışkanlığı, kimi yapıtları tanımak ve onlardan tat almak izler. Adı “sanat yapıtı inceleme” olmakla birlikte, doğanın ve kültürel çevrede yer alan her şeyin estetik açıdan incelenmesi, gerektiğinde bu kapsam içinde düşünölmelidir.

En son, işin daha çok uzmanlık isteyen bölümüne, yani eleştiriye geçilir. Eleştiride yapıtın maddesi, biçimi, öyküsü, konusu, sanatçının kullandığı mecazlar, vermek istediği ileti ve yorumlar yer alır. Gerçekte bu, gittikçe daha çok yetişkinleşen alanlar birbiriyle iç içe bağlantılıdır. Kişi alışkanlık kazanırken, inceler, incelerken tat alır, beğendikçe alanda derinleşir. Bu yaklaşımlarda ağırlığı öğretmen ayarlar. Sanat yapıtı inceleme tıpkı uygulamalı alan gibi düzenli bir hazırlık ve bilgili bir uygulama ister. Bu düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken kimi önemli ilkeler vardır. Bunlar:

1. Öğrenciler geçmiş ve çağdaş birçok yapıt görmelidir. Yapıt görmek için sık sık müzelere, galerilere götürölmeli ve bu davranış çocuklarda alışkanlık haline getirilmelidir.

2. İnceleme salt sanat yapıtlarıyla sınırlı kalmamalı, öğrenci sanat tanımı içine giren her türlü kültürel kaynağı eleştirebilmelidir.

3. öğrencilerin gerçek sanat yapıtı görmeleri sağlanmalıdır. Sanat yapıtı incelemede doğrudan deneyimin yerini hiçbir davranış tutmaz. Bu konuda özellikle ikinci el bilgilerden kaçınılmalıdır. Yapıt inceleme sırasında, hatta çocuklar yapıta zarar vermeksizin dokunabilmelidirler.

Sanat yapıtı incelemede, yapıtla doğrudan ilişkinin yararları şöyle sıralanabilir:

- Gerçek yapıt görmek ve hatta yapıta dokunmak kişilerin duyularını arındırır.
- Sanat yapıtıyla doğrudan ilişki kişiyi yapıt hakkında ön yargılarda kurtarır.
- Bu doğrudan niteliksel bilgi toplama kişiyi hazır bilgilerden uzaklaştırarak niteliksel düşünmeye götürür. Yapıtla kurulan bu doğrudan ilişki hiçbir zaman salt bakma ya da seyretme ile sınırlı değildir. Bu; görsel, düşünsel ve yaratıcı boyutlarda süren, bakma ile görmenin kaynaştığı bir etkinliktir. Kesinlikle bilgisiz, deneyimsiz, kendiliğinden elde edilemez.

4. İncelemek için seçilen yapıtlar öğrencinin ilgisine, ön bilgilerine, alma gücüne göre olmalıdır. Ayrıca bu seçim önceden saptanan hedeflerine uygun olarak yapılmalıdır. Bu seçimde çağdaş sanat hiç göz ardı edilmemelidir. Temelini görsel sanatlardan alan sanat eğitimi için çağdaş sanat, öğretimin temel kaynağını oluşturmaktadır.

Yapıt seçerken dikkat edilmesi gereken bir başka nokta yapıtın bir dönemin, bir biçimin ya da bir akımın karakteristik yapısını göstermesidir.

5. Yapıt incelerken, her bakışta, yapıta yeni görüyormuş gibi yepyeni bir gözle yaklaşılmalıdır. Böylece öğrenci daha önce kalıplaşmış biçim anlayışından ve önyargılardan kurtulacağı gibi, yeniyi algılamada bu yaklaşım kendisine yardımcı olacaktır (Gombrich,1963).

6. Yapıt üzerinde konuşurken öğrencinin kendi dilini oluşturmasına özen gösterilmelidir. İncelemede öğrenci yanlış yargı ve değerlendirmelerden uzak tutulmalıdır. Önceden yapılmış eleştiriler, öneriler her zaman doğru kaynaktan gelmeyebilir. Öğretmen bu durumu iyi

bilerek yapıt hakkındaki yazılı kaynakları iyi seçmelidir (Kırıçoğlu, 2005: 130–131).

Tüm bunların yanı sıra sanat eleştirisi türleri açıklanırken görüş farklılıkları olduğu görülmektedir. Aşağıda ilk olarak, ÇASEY'in referans aldığı ve 1998 MEGP kapsamında öğretmen yetiştirme programına yansıyan, Edmund Burke Feldman (1987)'nin belirlemiş olduğu eleştiri türlerine yer verilmiştir.

Feldman, eleştiri türlerini, eleştiri yapan kişilere göre belirlemektedir. Eleştirmenlerin sosyal ve profesyonel rollerine bağlı olarak değişkenlik gösterdiklerini vurgular.

2.1.6.1. Eleştiri Çeşitleri

Akademik Eleştiri:

Akademik eleştiri uzmanlık ve sabırlı uzun bir araştırmayı gerektiren eleştiri çeşididir. Akademik eleştiriye adından da anlaşılacağı gibi ciddi, iyi eğitim almış çevrelerde rastlanır. Uzun bir araştırmayı ve uzmanlaşmayı gerektiren bu eleştiri türü, ince bir eleştirel duyarlılığın olduğu bir yöntemdir. Bu eleştirinin işlevi, akademik tarafsızlığı mümkün olabilen bir değerlendirme, yorum ve analiz türünü elde etmektir. Bundan dolayı uzun zaman ve sabır gerektirir.

Popüler Eleştiri:

Eleştiri türlerinin arka planında kalan bir başka eleştiri türü de halkın, toplumun yapmış olduğu popüler eleştirilerdir.

Popüler eleştiri sanatı genellikle tasvir etme, gerçeği yansıtma gücü olarak yargılar, bu yüzden de bu eleştiri türü çok fazla değişmez. Ama insanların sanat eğitimi almalarıyla, kuru mekanik bir realizm ile olayların, nesnelerin, insanların karakterini yansıtan realizm arasında belirli bir fark olduğunu görmeleri sağlanabilir. Bu nedenle eğer topluma iyi bir sanat eğitimi verilmezse, eleştiri anlayışı sanat eseri hakkında sadece eleştirmenin yazdığına bağlı kalacaktır (Boydaş, 2004: 38).

Basın Eleştirisi:

Basın eleştirisinin temel özelliği haber kategorisinde olması ve okuyucuyu sanat dünyasından haberdar etmesidir. Gazetelerde sayfa sayısı ve köşe sınırlamaları gibi nedenlerle ayrıntıya inemeyen bu tip yazılar, eleştirmeni kısa yoldan yargıya ulaşmaya zorlar. Bu tip yazılara daha uzun yer ayıran gazete veya dergiler de olabilmektedir. Basında yer alan eleştiri yazıları okuyucuların göremediği, izleyemediği sanat eserlerini anlatarak onların meraklarını gidererek bilgilendirirler.

Pedagojik Eleştiri:

Pedagojik eleştirinin amacı öğrencilerin sanatsal ve estetik olgunluklarını geliştirmektir. Burada sanat öğretmenlerini ve eğitimcileri büyük paya sahiptir. Bu eleştiriye yapacak veya yürütecek sanat öğretmenin veya eğitimcisinin sanat konusunda ve pedagojik formasyon konusunda birikimli olması şarttır. Eleştiri konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olan sanat eğitimcisi aynı zamanda kültür, sanat, eğitim, felsefe konularında da donanımlı olması gerekmektedir (Boydaş, 2004: 37).

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili olarak Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, bu yöntemin içeriğinde yer alan sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulama disiplinleri konularında ve eğitsel eleştiri yöntemleri kullanılarak yapılan bazı araştırmaların özet olarak içerik ve sonuçları verilmiştir. Yapılan araştırmalar Türkiye’de ve yurt dışında olmak üzere iki ana başlık altında özetlenmeye çalışılmıştır.

2.2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Karoğlu (1986), 1923–1973 yılları arasında Türkiye’de resim eleştirisini, önemli oranda dönemin süreli yayınlarını takip ederek ele almıştır.

Asil (1995), ise 1970 sonrası Türk resminde eleştiri konusunu araştırmıştır. Yayımlanmamış bu iki araştırmada geçmişe ait çok sayıda

metinler ve metin incelemeleri yer almaktadır, uzun bir dönemi metin çözümlenmeleri üzerinden incelediği için, önemli alan-yazın ve belge tarama çalışması olarak değerlendirilebilir.

Erinç (1995), “Resmin Eleştirisi Üzerine” adlı kitabında, sanat sorunsalı ile ele aldığı resim eleştirisinin öncelikle araçsal ve amaçsal kategorilerini açıklar. Bunun dışında, resmi ontik yapısı içinde ve kendi grubu içinde eleştirmenin, diğer bir deyişle konumlandırmanın nasıl gerçekleşmesi gerektiğinden söz etmektedir. Bu, bir anlamda eleştiriyi zaman ve mekan etkisinden uzaklaştırmaktır. Erinç (1995) eleştirinin öznelliğini kabul etmekle birlikte, resim üzerinden (değişebilir) bir doğruya ulaşma çabasını sanat bilimsel bir yöntem ile gerçekleştirmeyi, eleştiri olarak değerlendirmektedir.

Kuruoğlu (1997), “Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretimde Uygulanması ve Sonuçları” isimli yüksek lisans çalışmasında, ilköğretim Resim-İş derslerinde sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulama alanlarıyla birleştirilen sanat eğitimi yönteminin öğrencilerin sanat eğitimindeki başarısına etkisini incelemiştir. Çalışma Bursa il merkezindeki Bursa Osman Gazi İlköğretim okulunun 5. sınıfından seçilen deney ve kontrol grubuyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında, deney ve kontrol gruplarında uygulanan öntest-sontest sonuçlarından yararlanılmıştır.

Araştırmada Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine ilişkin bazı bulgular şöyledir: Araştırmanın deney grubunda 16 hafta süre ile uygulanan “Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Programı” öğrencilerin başarılarında anlamlı bir fark oluşturmuştur. Kontrol grubunda yapılan normal öğretimle öğrencilerin başarılarında bir farklılaşma olmuş ancak, deney grubundaki farklılaşmanın kontrol grubundakinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubundaki öntest-sontest puanlarının arasındaki farkların arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen verilerin sonucunda “Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yöntemi”nin geleneksel yöneme göre öğrencilerin sanatla ilgili bilgilenmede ve görsel değerlerle ilgili kavramların anlaşılması, çözümlenmesi ve

değerlendirilmesi ile ilgili becerilerinin geliştirilmesinde daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Yılmaz, (1998) “Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İlköğretim II. Basamağında Sanat Eleştirisinin Uygulanması ve Sonuçları” isimli doktora çalışmasında; ilköğretimde, eğitimin ezbere dayalı olmayan bir sistemle uygulanmasına yönelik çalışmaların içerisinde, sanat eğitiminin yeri, sanat eleştirisi eğitimi ve bu eğitimin öğrencilere verilmesinin sağladığı yararlar ve uygulama problemlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma Konya il merkezinden seçilen Meram ilköğretim okulu 7. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

Araştırma 12 hafta sürmüştür. Deney ve kontrol grubuna ön test uygulandıktan sonra deney grubuna BSEY’ne (Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemi) göre sanat eleştirisi dersleri verilirken, kontrol grubuna standart müfredatta yer alan sanat eğitimi dersleri verilmiştir. Araştırmada sadece istatistiksel değerlendirmelerle yetinilmemiş, içerik analizi ve niteliksel analiz de yapılmıştır. Araştırmadaki istatistiksel işlemler için “t” testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak dört disiplinden biri olan sanat eleştirisinin uygulandığı deney grubunun, sanat eleştirisi testindeki ön test ve son testleri arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farkın nedeni deney grubunda uygulanan “Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemi”ne bağlanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Buna göre sanat eleştirisi ünitesinde deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Deney grubundaki gözlem sonuçlarında, öğrencilerin sanat eseri eleştirisini eleştiri evrelerine bağlı olarak yapabildikleri görülmüş, çağdaş bir sanat eseri eleştirisi becerisinin kazandırılabilmesi için derslerin BSEY’ne göre yapılması çalışmalarının sürdürülmesi ve öğrencilerin ilgilerinin yakalanarak, derslerde daha fazla bilgi almalarının sağlanabileceği sonucuna varılmıştır.

Avşar (2000) “İlköğretim I.Basamağında Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine göre Sanat Eleştirisi Uygulamaları ve Sonuçları” adlı yüksek

lisans tezinde; ilköğretim kurumları ve programında köklü değişimi amaçlayan, yurt dışında ve Türkiye’de uzmanlarca yapılan kapsamlı araştırmalar sonucu elde edilen bulgular sebebiyle öngörülen birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemine göre sanat eleştirisi disiplini uygulamalarının öğrenciler üzerinde etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada uygulamalı survey yöntemi seçilerek, yöntemin öğrenciler üzerindeki başarısına etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Deney ve kontrol gruplu çalışmada deney grubuna 11 hafta süreyle birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemi içerisinde sanat eleştirisi disiplinine göre dersler işlenmiştir.

Araştırmada deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine oranla, temel bilgi seviyesi ve aktivite oranı açısından daha fazla gelişim gösterdikleri gözlenmiştir.

Atatüre’nin (2001) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, ilköğretim Resim-İş dersinde karşılaştırmalı ve eleştirel bir inceleme yapılmıştır.

Araştırma Ankara’da belirli bir bölgede seçilmiş sosyo-kültürel ve sosyoekonomik yapıları farklı üç okulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada seçilen üç değişik ilköğretim okulu öğrenci velilerinin gelir ve eğitim düzeyleri dışında meslek grupları, annenin çalışması, evdeki çocuk sayısı gibi temel farklılıklar göz önünde bulundurulmuştur.

Araştırmada elde edilen bazı önemli bulgular şöyledir: Bir sanat eğitiminin başarısının eğitim ortamı, öğretmen ve yönetici üçlüsünün bir uyum içerisinde olması oranında arttığı belirlenmiştir. Okuldaki öğretmen ve yöneticiler arasında sağlanan uyum ve düzeyli niteliğe karşın eğitimin fiziki ortamının yetersizliğinin istenen başarıyı engellediği gibi, yönetici ve eğitim ortamının uyum ve yüksek niteliğine rağmen öğretmenin otoriter yapısından kaynaklanan olumsuz etkinin de başarıyı düşürdüğü görülmüştür. Böylece araştırmanın başında düşünülen, başarı ile imkânların büyüklüğü arasındaki doğru orantının geçerli olmayabildiği, asgari başarının üç öğenin de bir standartta olması gereği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Çalışmanın sonuç değerlendirmesi her üç okul da ayrı ayrı olmak üzere okulların sanat eğitimi ortamının, öğretmenin ve öğrencilerin farklı açılardan incelenmesi ve her birinin hem kendi okulunda hem de diğer okullar ile karşılaştırılarak değerlendirilmesi biçiminde yapılmıştır. Araştırma yapılırken görüşme, gözlem, doküman ve belge incelemesi yapılırken öğretmen ve okul yönetimlerinde tedirginlik gözlemlenmiştir. Seçilen üç farklı sosyo-ekonomik ve sosyo kültürel yapıdaki okullarda bu farklılığın resim eğitiminin kalitesine düşünülen derecede etkili olmadığı biçiminde belirlenmiştir. Öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin sanat eğitimi derslerine pek itibar etmedikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin ders süreleriyle ilgili sıkıntılarının araştırmacının yaptığı ders gözlemlerine dayanarak belirlediği öğretmenin süreyi etkin kullanma yöntemini bilmeyişi, derse yönelik özensizliği ve kurumsal sorunlar gibi nedenlerden dolayı yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Okan (2002) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında “Estetiğin Felsefedeki ve Disipline Dayalı Sanat Eğitimi İçindeki Yeri” araştırılmıştır. Bu çalışmayla Resim-İş derslerinde gerçekleştirilmesi mümkün olabilecek estetik duyarlılığın kazandırılmasıyla ilgili ders konularındaki eksiklikleri tespit etme ve bu yetersizliklerin giderilmesine yönelik önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Sürdürülen araştırmanın sonucunda, Resim-İş derslerinde yer alan konulardaki estetiksel amaçların önemli olduğu ortaya konulmuştur. Estetik bir çevre ile insanlar ve toplumlar arasında duyarlı, güzel ilişkiler kurmada yetersizliklerin giderilmesi bakımından Resim-İş derslerinin içerdiği estetik konularının geliştirilmesine ihtiyaç olduğu da tespit edilmiştir.

Sonuç olarak ÇASEY’in temel alanları olan sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamanın birbiriyle ilişkili olduğu ortaya konmuş ve özellikle eleştiri ve estetik alanlarının kullanıldığı sorgulama yönteminin bireylerin genel eğitiminde sanat dersleriyle gerçekleştirilme oranının çok yüksek olduğu belirtilmiştir.

Alakuş (2002), “İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Uygun Düzenlenmiş Ortamda Uygulanması” adlı doktora tezini Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapmıştır.

Araştırma deneysel bir çalışma olup, kontrol gruplu öntest-sontest modeli ile veriler elde edilmiş ve şu önerilerde bulunulmuştur: 1. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine ilköğretim kurumlarında yer verilmelidir. 2. taşınabilir sistemle öğretim yeniden gözden geçirilmelidir. 3. her okulda sanat eğitimi dersliğinin ve sanat kitaplığının oluşturulması gereklidir. 4. sanat atölyelerinde “u” düzeninin oturtulması gereklidir. 5. Okul yöneticileri ve yetkilileri sanat eğitimi konusunda eğitilmelidir. 6. Ders süresinin uzatılması ve öğretim merkezli bir anlayışla işlenen derslerin değerlendirme kriterlerinin değişmesi gereklidir.

Aydın (2002), “İlköğretim 8. Sınıf Resim-İş Derslerinde Eğitim Teknolojisi Kullanımı ile İlgili Bir Durum İncelemesi” adındaki yüksek lisans tezinde bulgulara eğitsel eleştiri yöntemi ile ulaşmıştır.

Araştırmada şu önerilerde bulunulmuştur: Eğitim teknolojisi araçları belirlenmeli, bu araçlar kullanılmalı, konuyla ilgili eserler incelenmeli, öğrencinin uygulama aşamasında kullanacağı araç ve gereçler temin edilmeli ve bunun için gereken güvenlik önlemleri alınmalı ve zaman iyi kullanılmalıdır.

Mamur ‘un (2002) “Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçümleme ve Değerlendirme Yöntemleri Bir Uygulama Önerisi” ölçümlendirmenin ve değerlendirmenin sanat eğitimindeki yerini ve önemini belirleyebilmek, çok alanlı sanat eğitiminde (ÇAGSEY) değerlendirme yöntemlerinin ne olabileceğini tespit etmek ve bir uygulama önerisi getirebilmek amaçlanmıştır.

Devinişsel ve duyuşsal alan özellikleri gösteren uygulama alanına, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiğin katılmasıyla bilişsel özellikler kazanan çok alanlı sanat eğitiminde öğretmenin bu genişletilmiş müfredat içerisinde yine aynı oranda genişletilmiş, objektif ve bilimsel bir değerlendirme yapabilmesi zorunlu hale gelmiştir. Çünkü, müfredat,

öğrencinin deneyimlerini değiştirdiği için öğretmeninde öğretme, öğrenme ve değerlendirme yöntemlerini değiştirmesi gerekmektedir. İşte bu amaçlar doğrultusunda ön hazırlıklı öğretmen ve öğrenciler ile yapılan görüşme ve anketler sanatsal bir etkinliğin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde yaşanan problemler belirlenmiştir. Anketlerden elde edilen bulgular doğrultusunda Çok Alanlı Sanat Eğitime yönelik hazırlanan bir proje çalışması, 3 haftalık (3x40dk.) ders etkinliğine dönüştürülmüş ve bu etkinlik sürecinde ve sonucunda öğrenciler değerlendirmeye tabi tutulmuşlardır. Dersin değerlendirildiği son anket sonucunda öğrencilerin pek çok şey öğrendiklerini ve çok çeşitli deneyimler yaşadıklarını dile getiren cevaplarının yanında, kullanılan ölçüleme ve değerlendirme tekniklerine karşı olumlu düşünceleri de alınmıştır.

Mamur (2002) “MEB’ in Yürürlükteki Sanat (Resim-İş) Öğretimi Programı İle Kaynaştırılmış Sanat Öğretimi Programı’nın İlköğretim Çocuğunun Yaratıcılığına Etkisi” adlı yüksek lisans tezi; deneme modeline dayalı bir araştırmadır.

Tezin sonucunda Kaynaştırılmış Sanat Öğretiminin lehine anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Demir (2002), “Resim-İş (Sanat) Eğitiminde Sanat Eleştirisinin Yeri ve Önemi” adlı yüksek lisans tezi yapmıştır. Tezde bulgulara t testi ile ulaşılmıştır. Tez, iki-üç boyutlu çalışmalarda sanat eleştirisi ve iki uygulama önerisi ile sanat eleştirisinin, ilköğretim Resim-İş derslerindeki işlevini göstermektedir.

Tezin sonunda öğrencilerin öğretim sürecinde kazandıklarına ve ortaya çıkan durumların sonuçlarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Katıracı (2004) “İlköğretim Resim-İş (Sanat) Dersinde Tekstil Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması” adlı doktora tezinde; gelişmiş ülkelerdeki ve Cumhuriyetin ilk yıllarından bugüne değin Türkiye’deki ilköğretim okullarının sanat eğitimi programları incelenmiş, ilköğretim 6. ,7. ve 8. sınıflar için alternatif tekstil konuları önerilmiştir.

Önerilen konulardan, kilim dokumalar 6.sınıfta uygulanmak üzere seçilmiştir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nicel veriler için öğrencilere tutum ölçeği ve başarı testi uygulanmıştır. Nitel araştırmada ise eğitsel eleştiri yöntemi kullanılmış ve doküman incelenesi yapılmıştır.

Araştırmada, deney grubunun lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmış, gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Şahan'ın (2004), "İlköğretim 6. Sınıflarda Üç Boyutlu Çalışma Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması" adlı doktora tezinin amacı; ilköğretim okulları 6.sınıf resim-iş dersi öğretim programındaki üç boyutlu biçimlendirme ve inşa çalışmaları yapabilme konularına ait "Hitit Sanatı" ünitesinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre uygulanmasının öğretime ve öğrenciye etkisi ve katkısının ne olacağına belirlenmesidir.

Araştırmada ilköğretim 6.sınıf resim-iş dersine ilişkin heykel ve seramik biçimlendirme etkinlikleri, iki farklı yöntem kullanılarak ele alınmıştır. Gruplardan kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi, deney grubuna ise Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi uygulanarak, öğrencilerin başarıları ve tutumları incelenmiştir. Bu iki yöntemin öğrenci üzerinde etkisini incelemek için deneysel desenlerden "çok denekli tek faktörlü desen modeli" kullanılmış, nitel verilerin elde edilmesi için ise gözlem, görüşme ve "eğitsel eleştiri yönteminden" faydalanılmıştır. Araştırma sonunda deney grubunun lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Beykal Orhun'un (2005) "İlköğretim 6. Sınıf Resim - İş Dersi Öğretim Programında Yer Alan Özgün Baskıresim Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi İle Uygulanmasının Geleneksel Öğretim Yöntemine Göre Öğrencilerin Başarılarına, Derse Yönelik Tutumlarına, Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi" adlı doktora çalışmasında, ilköğretim 6. sınıf resim - iş dersi öğretim programında yer alan özgün baskı resim konularının çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ile uygulanmasının geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına,

öğrenmenin kalıcılığına, sanatsal gelişim ve yönelimlerine etkisi ve katkısını ortaya çıkarmaktır.

Araştırma; Ankara ilinin Çankaya ilçesine bağlı görsel sanatlar dersliği olan bir ilköğretim okulunda, 6. sınıf öğrencilerinden 2 grup olmak üzere toplam 60 denek öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen gruplardan birisi deney, diğeri ise, kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda çok alanlı sanat eğitimi yöntemi uygulanırken, kontrol grubunda ise aynı üniteye ilişkin geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Yöntemlerin etkisini belirlemek amacıyla deneysel desenlerden ön test - son test kontrol gruplu desen modeli kullanılmıştır. Ayrıca bu yöntemin öğrenciler üzerinde etkisini belirlemek için deney grubu öğrencilerinden tesadüfi yöntemle seçilen üç öğrencinin sanatsal başarı durumlarını ortaya koymak amacıyla da gözlem ve görüşme yapılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesi ve sonrası yapılan “Linolyum Tekniği ile Ex Libris Tasarımı” ünitesi sonundaki başarı düzeyleri, resim-iş dersine yönelik tutumları ve öğrenmenin kalıcılığı açısından deney grubunun lehine anlamlı bir fark ortaya koymuştur. Böylece deney grubuna uygulanan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin olumlu düzeyde katkısı belirlenmiştir.

Coşkun, O. (2005) “Sanat Eğitimi Yöntemleri/Yeni Yaklaşımlar” adlı tez çalışmasında; Geleneksel Sanat Eğitimi Yöntemleri, Yeni Yöntemler ve Yeni Yaklaşımlar üzerinde durulmuştur Disiplin Temelli Sanat Eğitimi Yaklaşımlarından “Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi” de açıklanmıştır. Bu konuların gelişim süreçlerini inceleme ihtiyacı doğmuş, Türkiye’de ve Batı’da Sanat Eğitimi’nin Tarihçe’sine değinilmiştir. Bu şekilde tarihe bakış sonucunda yeni eğilimlere hangi gelişmeler sonucu gerek duyulduğu irdelenmiştir.

Okan (2006), “İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi” adlı doktora tezi yapmıştır. Uygulanan ÇAGSEY ve aktif öğrenme ile yapılandırmacı anlayışın, geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin estetik tutumlarını geliştirdiği tespit edilmiştir. Görsel sanatlar dersinde geleneksel yaklaşımın yerine kullanılmasının, estetik tutum

geliştirmede geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir yöntem olduğu için, görsel sanatlar derslerinde uygulanması gerektiği önerilmiştir.

Akengin (2006), "İlköğretim 6.Sınıflarda Renk Konusunun ÇASEY (Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi) İle Uygulanması" adlı doktora tezinin amacı, Görsel Sanatlar (Resim-iş) dersi içerisinde renk konusunun ÇASEY ile öğrencilere verilmesinin öğretime katkısının ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırma, deneysel desenlerden "ön test-son test kontrol gruplu desen modelinde" yapılmıştır. Araştırmada Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin ünite sonundaki başarı düzeyleri, öğretim süreci sonunda resim-iş dersine yönelik tutumları ve öğrenilenlerin kalıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmış, deney grubunun lehine sonuçlar elde edilmiş ve öğrencilerin estetik anlayışlarında da gelişme olduğu gözlemlenmiştir.

Arabacı (2006), Sanat Eğitiminde Çoklu Zekâ Kuramı ve Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yöntemi (İlköğretim İkinci Kademe Resim-İş Eğitimi Programı Örneği ile)" adlı çalışması ilköğretimin ikinci kademesinde Resim-iş dersinde öğretmenlerin kaynaştırılmış sanat eğitimi yöntemi ve çoklu zekâ kuramı uygulamalarına bakış açılarını ve karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu amaçla ilköğretim okulları ikinci kademesinde Resim-iş dersine giren öğretmenlere anket uygulaması yapılmıştır. Anket sonucunda, Resim-is öğretmenlerinin çoğunluğunun Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi konusunda yeterli olmadığı, yöntem gereken önemi vermediği ve bunun derslerde yeteri kadar uygulanmadığı görülmüştür.

İnce (2007), "Türkiye'de Sanat (Resim) Eğitimcisi Yetiştirme Sürecinde Sanat Eleştirisi Dersine İlişkin Öğrenci Tutumları-Öğretim Etkinlikleri ve Sanat Etkinliklerini İzleme Edimi İlişkileri" adlı doktora çalışmasında; eğitim fakülteleri, Resim-is Eğitimi Anabilim Dalları'nda okutulmakta olan Sanat Eleştirisi dersi merkeze alınarak, dersin öğretim etkinlikleri, derse ilişkin öğrenci tutumları ve öğrencilerin (genellikle okul

dışında) sanat etkinliklerini izleme edimleri, arasındaki ilişkilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Elde edilen çok sayıda bulgu ve sonuçları özetleyecek olursak; Derste, görsel materyal kullanımının yaygın olduğu, genelde araştırma ödevleri verildiği fakat süreç dosyası tutulmadığı, grup çalışması yapılmadığı, süreli yayınlardan yararlanma oranının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ders kapsamında Eleştiri metinleri incelenmediği ve yakın çevredeki güncel sergilere ilgi gösterilmediği, tiyatro, sinema, müzik gibi farklı sanat türlerine yer verilmediği, konu olarak Klasik Dönem Batı Sanatı ile yakın geçmişteki Çağdaş Türk Sanatı örneklerine sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Fakülte ya da bölüm kütüphanesinde sanatla ilgili süreli yayınların bulunması, şehirde sanat müzesinin olması ve nispeten daha genç öğretim elemanlarının derse giriyor olmaları, ders etkinliklerini ve öğrenci tutumlarını olumlu etkilemektedir. Yine, öğrenci tutumlarında olumlu yönde anlamlı farklılık yaratan çok sayıda değişkenden; öğretim elemanlarının akademik yazılarını ve kavramsal sanat örneklerini incelemek, süreli yayınlardan yararlanmak, eleştiri metinleri incelemek, şehirde açılan sergilere gitmek öne çıkanlar arasındadır.

Şişginoğlu (2007)'nin "Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme" adlı yüksek lisans tezinde; Çok Alanlı Sanat Eğitimi yönteminde, sanat eğitiminde bir sorun olan ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiği araştırılmış ve ortaya çıkacak sorunlara öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Araştırma da deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu desen modelinden yararlanılmıştır. Deney grubuna Çok Alanlı Sanat Eğitimi yöntemi ile kontrol grubuna ise geleneksel yöntemine uygun 3 haftalık (3x40 dk.) ders etkinliği uygulanmıştır. Başarı testine bakılarak hangi grubun daha başarılı olduğuna bakılmıştır. Ayrıca deney grubundan 3 öğrenci seçilerek yakından incelenmiş, etkinlik boyunca hazırlanan ve uygulanan değerlendirme çalışmaları bu 3 öğrenci üzerinden çözümlenmiş ve yorumlanmış.

Yapılan araştırma sonucunda, eğitim sistemi içerisinde sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme boyutunun tam olarak netlik kazanmadığı, eksiklikler olduğu görülmüştür. Öğrenciyi çok yönlü

geliştiren Çok Alanlı Sanat Eğitiminde değerlendirmenin de, öğrencinin gözlemlenerek her davranışın değerlendirilmesi gerektiği konusuna varılmıştır.

Özsoy'un (2004) "Görsel sanatlar Eğitimi" son yıllarda Türkiye'de eğitim alanında yaşanan değişim ve gelişmelere, görsel sanatlar (resim-iş) eğitimi alanında bir katkı yapması amaçlanan bu kitabı 11 bölümden oluşmaktadır. Görsel sanatlar eğitimindeki kavram yanılgılarından, sanat eğitimi tarihine ve sonrasında yirmi birinci yüzyılda sanat eğitimine kadar uzanan hem tarihi bir süreci hem de bu sürecin bir değerlendirmesini yapmaktadır.

Boydaş'ın (2004) "Sanat Eleştirisine Giriş" kitabı sanat eleştirisinin kuramsal kısmını ortaya koymanın yanı sıra ÇASEY'in bir basamağı olan sanat eleştirisinin tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı basamaklarını örneklerle ele alan bir kitaptır.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Thurber (1989), "Sanat Eğitiminde Disiplinler Arasında İlişki Kurma: Hizmet Öncesi Sınıf Öğretmenleri İçin Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Örnek Bir Derse İlişkin İnceleme" isimli doktora çalışmasında öncelikle; sanatsal uygulama, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik disiplinleri arasındaki teorik bağın sanat eğitimindeki bilişsel, araştırmaya yönelik ve pedagojik disiplinlere dayalı bir şekilde kavramsallaştırmış ve bunun üzerine bir dizi öğretim stratejileri geliştirmiştir.

Veriler, araştırmacının uygulama alanındaki notları, fakülte ekibinin alan notları, öğrencilerin hazırladığı duvar gazeteleri ile kendi ders notları ve sanatsal çalışmalarını içeren dosyaları, öğrencilerin ders değerlendirmeleri, okulun öğretim üyeleri ve öğrencileriyle yapılan kişisel görüşmeler ve ders sürecini yansıtan videoteyp kayıtlarından oluşmaktadır.

Araştırmanın önemli bir sonucu, okulun öğretim üyeleri ve öğrencilerinin öğrenme çevresi, öğretim programının içerik ve yapısı ile etkili öğretim stratejileri hakkındaki algılarını ortaya çıkarmasıdır. Buna

göre, uygulama yapılan gruptan bazısının dört sanat disiplininin adlarını bilmelerine rağmen DBAE'in konu içeriğini ifade etmede güçlük çektikleri gözlenmiştir.

Araştırmanın sonunda öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında hizmet öncesi sanat eğitimi yöntemleri derslerinin uygulanabilir bir model olabileceği şeklindeki önerilerde bulunulmuştur.

Lewis'in (1992), "Eğitsel Bakımdan Yoksun Çocuklar İçin Disipline Dayalı Sanat Eğitim Programı" adlı bir araştırmasında DBAE'in sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve sanatsal uygulama ardıl bir formatta standartlaştırılarak bütünleştirildiği konu merkezli bir öğretim programı modelini incelemiştir. Ölçülemeye ilişkin araştırmalar, resmi okul sanat programlarının genellikle araç-gereç merkezli yaklaşımlardan oluştuğunu ve sanat tarihi, eleştiri ve estetiğin yaygın olmadığını ortaya çıkarttığından dolayı, 1985'ten beri ABD'de DBAE yönteminin ulusal çapta teşvik edildiği bir çabanın var olduğu gözlenmiştir. Araştırma, DBAE modelinin öğretimsel, parasal ve fiziksel çok büyük bir değişiklik olmaksızın da yürürlükte bulunan sanat öğretimi yaklaşımları ile kolayca birleştirilebileceğini kanıtlamıştır. Uygulamanın eksik tarafları, sınıf düzeylerine göre konuların miktar ve durumu, duyuşsal alana önem veren ifade eksikliği, alanda yetişmiş yaygın personel olmaksızın programın kendi ayakları üzerinde durma zorluğu ve okulun öğretim süreci boyunca programa ilişkin hızlı bilgi akışının yokluğu olarak tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, veri analizlerine dayalı olarak uygulamanın geliştirilmesine yönelik birçok önerilerde bulunulmuş ve bir ünite planı hazırlanmıştır.

McKeon (1999), estetik eğitiminde "Sanat Duygusu"nu inceleyen bir doktora çalışması yapmıştır. "Disipline Dayalı Sanat Eğitiminde Bir Sanat Tarihi Modeli" adlı araştırmasında McKeon, Avustralya eğitim ortamında DBAE yapısı ile sanat tarihi öğrenimi ve öğretimini örgütleme ve yaygınlaştırmayı amaçlamıştır.

Araştırma, Clark ve Zimmerman'ın 1983'te "eğitsel içeriğin geliştirilmesi için uygun ortam" biçimindeki görüşleriyle desteklenen

eğitsel yaklaşımlar iddiasıyla sonuçlandırılmıştır. Araştırmadaki eğitsel bileşenler, DBAE ve sanat tarihinin Kuzey Amerikan sürümü olan genel eğitim terimleri ile tanımlanmaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi birçok sanat eğitimcisi ve estetik uzmanının çalışmaları incelenerek oluşturulmuştur. Okul öncesinde sanat tarihi eğitiminin öğrenme yapısının pedagojik ve belirlenen öğelerini oluşturma ve çözümlene çerçevesi ise bir dizi matrislerle (çoğaltma kalıpları) düzenlenmiştir. Araştırmada sanat tarihi, gerçekliği kanıtlanan ardıl olarak düzenli uygulamalar şeklinde tanımlanmış olduğu dikkati çekmektedir.

Smith (1999), DBAE'in ile disiplinler arası sanat öğretimi (Interdiscipline Art-IA) öğretim metotlarının sanatsal çalışmalar üzerindeki etkinliğini bir doktora çalışması düzeyinde eğitim bilimci yaklaşımıyla eğitim psikolojisi açısından ele almıştır. İlköğretim 6. sınıf düzeyinde iki sınıfta DBAE yöntemi ile diğer iki sınıfta da Interdiscipline Art (IA) öğretim yöntemi ile deneysel desen modeli ile bir uygulama yapılmıştır. Verilerin analizinden sonra, öğrencilerin DBAE ve IA öğretim yöntemleri ile yaptıkları uygulamalar arasında önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin tutumları veya yüksek düzeyde düşünme becerileri ile DBAE ve IA gruplarındaki öğrenci uygulamaları arasında da anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin sanatsal çalışmalarının yeni sınıflandırılması, DBAE yönteminin öğrencilerin yaratıcılık ve özgünlüklerini artırmada IA öğretim yönteminden daha çok etkili bir yaklaşım olduğunu göstermiştir.

Graham (2001), Kolombiya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde "Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Sınıfındaki Ergen Bireyin Sanatsal Gelişimine İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi" adlı bir doktora çalışması yapmıştır. DBAE yönteminin uygulandığı bir sınıfta 6 ergen öğrencinin sanatsal gelişimi keşfedilmeye çalışılmıştır. Özellikle, gerçekçi resim yapma becerisinin ergen ve daha ileri yaştaki öğrencilerde azalmasının, onların sanatsal gelişimleriyle ilişkili olabileceği araştırılmıştır. İleri yaşlardaki çocuklar arasında sanatsal etkinliklerin azalma problemi, ısrarla benzer olduğu söylenmiş ancak farklı yorumlarda bulunulmuştur. Sanatsal

etkinlik ve özgüvendeki azalmaya ilişkin olarak ise, gerçekçiliğe yönelik bir ilgi ve merakla bağlantılı genel bir kanının var olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin sanatsal çalışma yapmaktan kaçınmalarının yetersiz öğretimin bir yansıması olduğu varsayılmıştır. Bu araştırma, düşünmede ve üç boyutlu betimlemeyi gerektiren sunu becerilerinde öğrencileri teşvik eden eğitim ve öğretim programlarının öğrencilerin imgelemlerindeki anlamlı buluşları destekleyebileceğinin ve onları sürekli sanatsal etkinliklere yöneltebileceğinin mümkün olduğunu ortaya çıkarmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklayıcı bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden gözlem, görüşme ve doküman inceleme teknikleri ile deneysel desenlerden “Ön test-Son test Kontrol Gruplu Desen” modelinde yapılmıştır. Araştırmada Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 12. sınıf Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin “sanat eseri ve analizi” ünitesi için hazırlanan “başarı testi” yardımıyla nicel verilere ulaşmayı sağlayan “deneysel desen” modeli kullanılmıştır.

Deneysel yöntem araştırmaları herhangi bir olay, olgu, obje, kişi ve etkeni inceleyerek değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkilerini tespit etmek ve sonuçları karşılaştırarak ölçmek için yürütülen araştırmalardır. Bunun için araştırma durumu ya da ortamı oluşturulur. Bu ortam genellikle yapaydır. Bu yönteme gereksinim duyulmasının temel nedeni, herhangi bir “şeyin” (yeni bir öğrenme yöntemi, yeni bir program, yeni bir sınıf düzeni vb.) etkililiğini ölçmek ve ölçüm sonucu olumlu ise, bundan yararlanılarak önerilerde bulunmaktır (Ekiz, 2003: 99).

Deneysel desen, dış çevrenin değiştirilmesi ya da istenen deneklerin bir araya getirilmesi suretiyle, farklı inceleme ya da deney durumları; yani, işlemin (treatment) değişik durum ve aşamalarının oluşturulması ya da yaratılması bakımından diğer desenlerden farklıdır. Deneysel desenler, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini incelemeyi amaçlayan araştırma desenleridir (Büyüköztürk, 2001: 3). Bu

desende, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup yer alır. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubudur. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2002: 97). Sonuç olarak bu desenin; deneysel işlemin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin test edilmesiyle ilgili olarak araştırmacıya yüksek bir istatistiksel güç sağlayan, elde edilen bulguların neden-sonuç bağlamında yorumlanmasına olanak veren ve davranış bilimlerinde sıklıkla kullanılan güçlü bir desen olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2001: 27). Öğrenci başarı durumunu ortaya koyacak yöntemleri içeren deneysel modelin kullanılmasının amacı, araştırma sonucunun sayılarla gösterilmesi ona ölçülebilirliği ile anlam kazandırmıştır. Bu da araştırmacıya betimleme olanağı sağlamıştır.

Bu araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin “Sanat Eseri ve Analizi” (Sanat Eleştirisi) ünitesi iki farklı yöntem kullanılarak öğretilmiştir. Gruplardan birine geleneksel öğretim, diğerine ise Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine (ÇASEY) dayalı öğretim yöntemi uygulanarak öğrencilerin başarıları kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir. Yöntemlerin etkisini belirlemek amacıyla desen olarak, deneysel modeller içerisinde yer alan, çok denekli-tek faktörlü “ön test-son test kontrol gruplu desen modeli” kullanılmıştır.

Kontrollü öntest ve sontest modelde araştırma, belirli amaçlar için daha önce şekillenmiş olan gruplar üzerinde yapılmaktadır. Bu modelde, daha önce oluşturulmuş gruplar aynen alınır; ancak rastlantısal olarak bu gruplardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak atanır. Daha sonra gruplarda deney başlamadan önce ve deney bittikten sonra ölçümler yapılır (Kaptan, 1998: 85).

Araştırma; Diyarbakır merkezde bulunan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi (AGSL) 12. sınıf öğrencilerinden iki grup olmak üzere toplam yirmi denek öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde, sanat eserlerini inceleme dersi sadece 12. sınıf öğretim programında yer aldığı için, okulda sadece bu dersi alan bir sınıf olduğu ve sınıf mevcudu da yirmi olduğu için sınıf ikiye bölünmüş, iki grup oluşturulmuştur. Zaten bu ders AGSL müfredatında grup dersi olarak yer almakta bu yüzden sınıf gruplara bölünerek üç ayrı öğretmen tarafından

ders işlenmektedir. Seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen gruplardan birisi deney diğeri ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Katılımcılar deneysel işlemlerden önce ve sonra bağımlı değişkenlerle ilgili olarak ölçüme tabi tutulmuşlardır.

Deney grubunda sanat eserlerini inceleme dersi “sanat eleştirisi” konuları ÇASEY’e göre uygulanırken, kontrol grubunda ise aynı üniteye ilişkin geleneksel öğretim etkinliklerine yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan deney deseni, Tablo-1’de özetlenmektedir.

Tablo- 1 Deney Deseni

Grup	Ön Test	Denel İşlem	Son Test
GD	Ö 1	GDÖ	Ö3
GK	Ö 2	GKÖ	Ö4

Araştırmada elde edilen nicel verilerin yanında nitel araştırma yöntemleri de kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Buna göre görüşme; sosyal bilimlerde ve özellikle de sosyolojide en sık kullanılan yöntemlerden biri olup; bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgiler elde etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Nitel araştırmalarda gözlem, sayısal veri üretmekten çok, araştırmaya konu olan olay, olgu ve duruma ilişkin derinlemesine ve ayrıntılı açıklamalar ve tanımlamalar yapmaya yönelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 169–170).

Bu amaçla; deney grubunda yer alan bütün öğrencilerin “Sanat Eleştirisi Başarı” durumlarını ortaya koymak amacıyla gözlemler

yapılmıştır. Sanatsal açıdan bazı nitel verilere ulaşmak için yapılan bu çalışmada öğrencilerin;

a. Sanat eleştirisine yönelik yaklaşımları

b. Eleştirel yetenekleri

c. Eleştirel yargı ve beğenilerinin gelişim düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda veri toplama araçları olarak çeşitli formlar geliştirilmiştir. Böylece bazı öznel ve görsel durumlar öğrencilere yönelik olarak öğretim süreci sırasında saptanmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2008- 2009 öğretim yılında Diyarbakır'da Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12/Resim A şubesi, Sanat Eserleri İnceleme dersine kayıtlı 20 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Bu ders sadece 12. sınıf öğretim programında yer aldığı için, okulda tek 12/Resim sınıfı bulunduğundan çalışma, bu sınıf üzerinde yürütülmüştür. Veri kaynaklığı yapan bu sınıfın öğrencileri sınıf listesine göre ikiye bölünmüş ve iki grup oluşturulmuştur. Tablo 2'de çalışma grubu içerisinde yer alan okul ve öğrenci sayıları verilmektedir.

Tablo- 2 Okul ve Öğrenci Sayıları

OKUL	GRUP	N
Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	DENEY	10
	KONTROL	10

Çalışma grubu içerisinde yer alan sınıf, sınıf listesine göre iki gruba ayrılmış, hangi grubun deney ya da kontrol grubu olacağına seçkisiz örnekleme yoluyla karar verilmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Bu araştırmanın verileri; araştırma veri toplama yöntemlerinden olan görüşme, gözlem ve doküman inceleme ve “sanat eseri ve analizi” (sanat eleştirisi) ünitesini kapsayan başarı testi ile toplanmıştır.

Geliştirilen başarı saptama testi ve nitel incelemede kullanılan veri toplama araçları hazırlanmadan önce araştırmayla ilgili yurt içi ve yurt dışı literatür taranmış ve benzer veri toplama araçları geliştirme çalışmaları gözden geçirilmiştir (Alakuş, 2002; Atatüre, 2001; Beykal Orhun, 2005; Strockrocki, 1997).

Araştırma probleminin raporlaştırılmasında gerekli olan bilgiler toplandıktan sonra veri toplama araçlarının geliştirilmesine geçilmiştir. Nicel ve nitel verilerin toplanmasını sağlayan veri toplama araçlarının geliştirilmesinde izlenen yol aşağıda sunulmuştur;

1- Başarı Testinin Geliştirilmesi

Araştırmada öğrencilerin Sanat Eserleri İnceleme dersi kapsamında “sanat eseri ve analizi” (sanat eleştirisi)’ne yönelik ön bilgilerini ve uygulama sonrasındaki son bilgilerini ölçmek amacıyla (ön test-son test) başarı testinde kullanılan ölçme aracı işlenen ünitenin amaç ve davranışları dikkate alınarak, her davranışı ölçen 35 çoktan seçmeli sorudan oluşmuştur. Dicle Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Anabilim Dalı öğretim üyelerine, öğretim elemanlarına ve farklı okullarda çalışan Resim-İş öğretmenlerine danışılarak, ön test-son test için hazırlanan 35 sorunun geçerliliği onaylanmıştır. Daha sonra bu 35 soru Dicle Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği bölümünde okumakta olan birinci sınıf öğrencilerinin tamamı yani 60 öğrenci üzerinde uygulanarak, sorular tekrar değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri alınarak ikinci uygulama için test tekrar geliştirilmiştir. Bu ikinci deneme sonucunda madde güçlük düzeyleri, madde ayırıcılık indisleri ve toplam madde korelasyonlarına bakılarak, bazı sorular üzerinde değişiklik yapılarak, başarı testi için toplam 35 soru belirlenmiştir (Bkz Ek-2).

Buna göre testin ortalama güçlüğü %49 olarak bulunmuştur. Testin güvenilirliği ise, güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada ÇASEY'e göre "Sanat Eseri ve Analizi" (sanat eleştirisi)'nin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine uygulama başlamadan bir hafta önce ve uygulama tamamlandıktan bir hafta sonra üniteye uygun başarı testi (ön test-son test) araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın deney grubu öğrencilerine yönelik nitel boyutu ile ilgili veriler okul ve sınıf ortamında aşağıdaki araçlar geliştirilerek toplanmıştır:

- 1- Gözlem Kayıtları (ses kayıt cihazı, fotoğraf makinesi, elle tutulan notlar).
- 2- Öğrenci Tanıma Formu (Ek-9).
- 3- Öğrenci Öz Değerlendirme Formu (Ek-4).
- 4- Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu (Ek-5).
- 5- Ölçütlere dayalı değerlendirme formu ile öğrencilere gösterilmek üzere hazırlanan röprodüksiyonlar.
- 6- Sanat Eleştirisi Formu (Ek-6).
- 7- Öğrenci Görüşme Formu (Ek-7).
- 8- Bunların dışında sanat eserlerini inceleme dersi ve sanat dersi öğretmenlerine yönelik olarak geliştirilmiş Sanat Eğitimcisi Görüşme Formu (Ek-8).
- 9- Uygulamanın başlangıcında deney grubundaki her öğrenciye verilmek üzere araştırmacının hazırladığı sanat eleştirisi konularını içeren çalışma yaprakları (Ek-10) .
- 10- Sanat eleştirisi kapsamında yer alan Sanat Tarihi konularını görselleştirmek amacıyla "Türk Resim Sanatı Tarihi" konularının yer aldığı resimli Sanat Tarihi şeritleri (Ek-11) de nitel verileri toplamada kullanılan araçlar arasındadır.

Ayrıca uygulama boyunca her hafta işlenen konu doğrultusunda ders sonunda farklı etkinlikler yaptırılmıştır. Bunlar; konuyla ilgili resimler, hikâyeler ve sanat eleştirisi uygulamalarıdır. Araştırmacı, öğrencilerle yapılan görüşmeleri kaydetmek için ses kayıt cihazı sınıf içi etkinlikleri belgelemek için de fotoğraf makinesi kullanmıştır. Ayrıca nitel araştırma bağlamında diğer doküman ve belgeler de incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Verileri toplamak amacı ile geliştirilen başarı testi ve diğer veri toplama araçlarının uygulanabilmesi ve okulda yapılacak diğer çalışmalar için Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü kanalıyla Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma ve uygulama izni alınmıştır (Bkz Ek -1).

Veri toplama araçlarından başarı testinin, geçerlilik ve güvenilirliklerinin belirlenerek araçların uygulanabilir düzeye getirilmesi için ön uygulama 22. 09. 2008 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Başarı testinin güvenilirliği için test 15 gün sonra tekrar uygulanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel işlemleri yapıp, geçerliği ve güvenilirliği onaylandıktan sonra hazır hale getirilmiştir.

Araştırmada deney grubunda ÇASEY, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemi izlenmiştir. Gruplara uygulanan ünitenin konularına 15.10.2008 tarihinde başlanıp 19. 11. 2008 tarihinde bitirilmesi ve konuların haftalık ders saatlerinde işlenmesi uygun görülmüştür. Uygulama başlamadan bir hafta önce okula gidilip deney ve kontrol grubu öğrencilerine ön bilgi verilip, başarı testi (ön test) uygulanmış, uygulama bittikten bir hafta sonra başarı testi (son test) ikinci kez her iki gruba da uygulanmıştır.

Uygulanacak olan program başlatılmadan önce, Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programındaki konular incelenmiş, öğrenciler için ÇASEY'e göre işlenecek ünite yıllık planın ilk ünitesi olması ve planla eş zamanlı yürütülebilmesi için "sanat eseri analizi" (sanat eleştirisi) ünitesi seçilmiştir. Uygulama öncesinde "Sanat Eseri ve Analizi" ünitesinin

ÇASEY'e uygun olarak günlük ders planı çerçevesinde çalışma yaprakları (Bkz Ek-3) ayrıntılı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca her hafta işlenecek konu için slayt gösterileri ve sanat tarihi şeritleri hazırlanmış olup, dersler projeksiyon makinesi, bilgisayar, kolçaklı sandalye gibi gerekli araç gereçlerle donatılmış çok amaçlı bir salon ortamında işlenmiştir.

Ünitenin ÇASEY'e uygun olarak işlenip amacına ulaşabilmesi nedeniyle, deney grubunda dersler araştırmacı tarafından, kontrol grubunda ise ders öğretmeni tarafından işlenmiştir. Deney grubu öğrencilerine yönelik dersler araştırmacı tarafından Çok Alanlı Sanat Eğitimi yöntemine göre, çok amaçlı salonda yürütülürken, kontrol grubu öğrencilerine yönelik dersler ise ders öğretmenleri tarafından geleneksel öğretim yöntemine göre sınıf ortamında işlenmiştir.

Deneysel desene dayalı çalışma ortamının hazırlanmasında öncelikle araştırmacının tarafsızlığının sağlanması için, kontrol grubu ile dersleri yürütecek olan öğretmenlerin her zamanki geleneksel öğretim yöntemleriyle dersi işlemesi istenmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin altı hafta süren uygulama sonrasında son testlerin yapılması ve ilgili diğer materyallerin elde edilmesiyle verilerin toplanması tamamlanmıştır.

Nitel Verilerin Toplanması;

Öğrenci Tanıma Formu (Ek-9); deney grubundaki öğrenciler hakkında genel (yaş, aile vb. gibi) bilgiler edinilmeye çalışılmıştır. Toplam on öğrenci bulunduğundan form bütün öğrenciler tarafından doldurulmuş olup, ekte sadece üç tanesine yer verilmiştir.

Öğrenci Öz Değerlendirme Formu (Ek-4); öğrencilerin daha önce resim dersinde yapmış oldukları çalışmalar üzerinde uygulanmış ve bu süreç sonunda öğrencilerin sanata yönelik yaklaşımları, eleştirel yetenekleri belirlenip çözümlenmeye çalışılmıştır.

Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu (Ek-5); öğrencilere formla ilgili örnek röprodüksiyonlar gösterilmiş ve resme göre formu doldurmaları

istenmiştir. Bu form ile öğrencilerin eleştirel yargı ve beğenileri ile edindikleri bilgileri uygulamaya geçirip geçirmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Sanat Eleştirisi Formu (Ek-6); bu form için örnek resim projeksiyon cihazıyla yansı perdesine yansıtılmış olup, öğrenciler tarafından sanat eleştirisi formları bu esere göre doldurulmuştur. Böylelikle ders boyunca edindikleri sanat eleştirisi bilgilerini kavrayıp kavramadıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğrenci Görüşme Formu (Ek-7); bu form deney grubuna yönelik etkinlikler tamamlandıktan bir hafta sonra uygulanmıştır. Böylece uygulanan “Sanat Eseri ve Analizi” ünitesinin sonuçlarının öğrencilerin sanatsal gelişimine ve yaratıcılıklarını geliştirmeye katkısının boyutları belirlenmeye çalışılmış ve uygulanan ÇASEY’in öğrenciler tarafından nasıl değerlendirildiği öğrenilmeye çalışılmıştır.

Sanat Eğitimsi Görüşme Formu (Ek-18); Sanat Eserlerini İnceleme Dersini yürütmekte olan ve daha önce bu dersi işlemiş olan öğretmenlere uygulanmıştır. Öğretmenlere bu ders kapsamında sorular yöneltilerek, dersin öğretmenler tarafından önemi, bu derse karşı tutumları ve dersi işleyiş biçimleri gibi konular belirlenmeye çalışılmıştır.

Denel İşlemler

Deney grubu için verilerin toplanması aşamaları aşağıda belirtilmiştir;

*8 Ekim 2008’de Öntest ve Öğrenci Tanıma Formu uygulanmıştır.

*15 Ekim 2008’de “Sanatsal düzenleme öge ve ilkeleri, sanat eleştirisi ve sanat kuramları” konuları işlenmiş, öğrenciler anlatılan sanatsal düzenleme öğelerinden ‘çizgi’yi farklı karakterlerde kullanarak kompozisyonlar oluşturmuşlardır.

*22 Ekim 2008’de Osman Hamdi Bey’in “Rahlede Oturan Kadın” isimli eserinin ÇASEY’e göre analizi yapılarak, Osman Hamdi’nin farklı bir

eserinin (Gezintide Kadınlar) eleştirisi de dağıtılan Sanat Eleştirisi Formu'nda yer alan sorulara göre öğrenciler tarafından yapılmıştır.

*31 Ekim 2008'de Picasso'nun "Guernica" isimli eserinin ÇASEY'e göre eleştirisi yapıp, aynı eser öğrenciler tarafından kendi yorumlamalarıyla tekrar resmedilmiştir.

*5 Kasım 2008'de Şeker Ahmet Paşa'nın "Orman" isimli eserinin ÇASEY'e uygun eleştirisi yapıldıktan sonra uygulama kapsamında öğrenciler incelenen eserle ilgili hikâyeler yazmışlardır ve daha önce yapmış oldukları bir sanatsal çalışmalarını "Öz Değerlendirme Formu'na" göre değerlendirmişlerdir.

*12 Kasım 2008'de Bruegel'in "Köy Düşünü" isimli eserinin ÇASEY'e göre sanat eleştirisi yapılmış daha sonra etkinlik bağlamında; eser ile ilgili anlatılanlar ışığında, incelenen eseri betimler nitelikte ve kendilerini de esere dahil ederek, öğrenciler tarafından hikâyeler yazılmıştır.

*19 Kasım 2008'de Delacroix'in "Halka Önderlik Eden Özgürlük" isimli eserinin analizi ÇASEY'e uygun olarak yapılmış, öğrenciler tarafından incelenen eserin beğendikleri bir kesiti tekrar resmedilmiştir. Ayrıca öğrencilere çeşitli röprodüksiyonlar gösterilerek Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu eşliğinde bunlar değerlendirmişlerdir.

*26 Kasım 2008'de öğrencilere Sontest (Başarı Testi) uygulanmıştır. "Öğrenci Görüşleri Formu" ile öğrencilerle görüşme yapılmıştır.

*Bunların yanı sıra ders süresince her ders saatinde öğrencilerin her biri için "Ders Gözlem Formu" doldurulmuş, notlar tutulmuş ve fotoğraflar (Ek-12) çekilmiştir. Ayrıca ders dışında Sanat Eserlerini İnceleme Dersi öğretmenleriyle görüşülüp "Sanat Eğitimsi Görüşme Formu" (Ek-8) eşliğinde görüşleri alınmıştır.

Kontrol grubunda dersler "Sanat Eseri Analizi" ünitesi kapsamında geleneksel öğretim yöntemiyle, sınıf ortamında yürütülmüştür. Araştırmacı tarafından deney grubuna uygulanan ön-test son-test (Başarı Testi) eş zamanlı olarak kontrol grubuna da uygulanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Nicel verilerin çözümü için; elde edilen veriler ayrı ayrı kodlanarak bilgisayara girilmiştir. Bilgisayar ortamında SPSS 9.05 for Windows programı ile çözümlenen veriler, t-testi yapılarak yorumlanmıştır. Bu çalışma için anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. İstatistiksel değerlendirmeler yapılmadan önce, öğrencilerden uygulanan testteki soruların tümüne yanıt vermeleri istenmiş ve bunlar ayrıntılı olarak araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Başarı testi için istatistiksel işlemler, deney grubunda 10, kontrol grubunda da 10 olmak üzere toplam 20 denek öğrenci üzerinde uygulanmıştır. 35 maddeden oluşan başarı testinde her doğru maddeye 2.86 puan verilerek, en yüksek puan 100 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada nitel verilerin çözümü için gözlem ve görüşmelerden faydalanılmıştır.

Öğrenci Bilgi Formundan elde edilen bilgiler öğrencilerin profilinin belirlenmesinde kullanılmıştır.

Öğrenci Öz Değerlendirme Formu'nun sonuçlarıyla, öğrencilerin sanata yönelik yaklaşımları ve sanat eleştirisi tutumları belirlenip değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin bir sanat eserini eleştirirken gerekli olan ölçütler bir çalışma yaprağına dönüştürülmüştür. Öğrencilerin forma verdikleri yanıtlar araştırmanın bulgular kısmında verilmiştir.

Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu, Sanat Eleştirisi Formu ve ders süresince yapılan çalışmalar ile öğrencilerin işlenen derslere yönelik bilgilerinin yaşantıya-uygulamaya geçirip geçirmediği, eleştirel yargı ve beğenilerinin gelişimi, sanat eleştirisini kavrayıp kavramadıkları, ÇASEY'e uygun sanat eleştirisiyle kazandırılmak istenen davranış, bilgi ve becerilerin varlığı değerlendirilmeye ve çözümlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin ilgili formlara verdikleri yanıtlar araştırmanın bulgular kısmında, ders süresince yapmış oldukları çalışmalar Ek-3 te verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan alt problemlerin test edilmesine ilişkin bulgular sunulmuş ve bu bulgulara dayanılarak yorumlar yapılmıştır.

1- BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Birinci Alt Problem: *ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?*

Bu bölümde deney ve kontrol gruplarının Sanat Eserlerini İnceleme dersi 'Sanat Eseri ve Analizi' ünitesine ilişkin başarı puanları karşılaştırılarak aradaki farka bakılmıştır. Deney ve kontrol grubu ön-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testi yapılmış, sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Öntest Başarı Puanlarının Kontrol Deney Gruplarına Göre T-Testi Sonuçları

	GRUPLAR	N	\bar{X}	S	sd	t	p
ÖN TEST	Kontrol	10	57,800	7,72873	15,636	,905	0,378
	Deney	10	61,800	11,65046			

Araştırmaya katılan öğrencilerin, öntest puanlarının gruplarına göre t-testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, öntest puanları, kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir $t(15,636)=0,905$ $p>0,05$].

“Eser Analizi” ünitesine ilişkin öntest sonuçları açısından denk olduğu söylenebilir.

Gruplar öntest-sontest puanlarına göre kendi içinde de ayrı ayrı incelenmiş, sonuçlar Tablo 4 ve Tablo 5’ de yer almaktadır.

Tablo 4

Deney Grubunun Öntest Sontest Başarı Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney Grubu	ÖN TEST	10	61,8	11,6504	9	8,627	0,0001
	SON TEST	10	95,8	2,8982			

Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin öntest sontest puanlarına göre t-testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya deney grubu öğrencilerinin, öntest puanları ile sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır $[t(9)= 8,627, p>0,05]$. Deney grubundaki öğrencilerin öntest puan ortalamaları $\bar{X}=61,8$ iken, sontest puan ortalamaları $\bar{X}=95,8$ 'dir. Bu bulgulara göre deney grubundaki öğrencilerin sontest puanları öntest puanlarına göre daha yüksektir. Tablo değerleri varyansların eşitsizliği varsayımına göre alınmıştır. Alınan bu sonuca göre Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre işlenen ünitenin, öğrencilerin başarı düzeyine ilişkin başarılarında çok büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, bilgi düzeyine

yönelik öğrenci başarılarına ilişkin gözlenen değişmelerin deney grubunda yapılan işlemlerden kaynaklandığı ve öğrencilerin ‘Sanat Eseri ve Analizi’ (Sanat Eleştirisi)’ne yönelik yeterli bilgi düzeyine erişmiş oldukları söylenebilir.

Tablo 5

Kontrol Grubunun Öntest Sontest Başarı Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kontrol Grubu	ÖN TEST	10	57,800	7,72873	9	2,173	0,58
	SON TEST	10	63,800	6,30344			

Araştırmaya katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest- sontest puanlarına göre t-testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan kontrol grubu öğrencilerinin, öntest puanları ile sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t(9)=2,173, p>0,05$].

Bu sonuca göre geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen ‘Sanat Eseri ve Analizi’ ünitesi sonunda beklenen bilgi düzeyine erişemedikleri söylenebilir. Bir diğer ifadeyle kontrol grubu öğrencileri beklenen öğrenmeleri gerçekleştirememişlerdir.

Tablo 6

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Başarı Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

	GRUP	N	\bar{X}	S	sd	t	p
SON TEST	Kontrol	10	63,8	6,30344	12,643	14,686	0,0001
	Deney	10	95,8	2,89828			

Araştırmaya katılan öğrencilerin, son-test puanlarının kontrol ve deney gruplarına göre t-testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, son-test puanları, kontrol ve deney gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(12,643)=14,686$, $p<.0001$]. Kontrol grubundaki öğrencilerin son-test puan ortalamaları $\bar{X}=63,8$ iken deney grubundaki öğrencilerin son-test puan ortalamaları $\bar{X}=95,8$ 'dir. Bu bulgulara göre deney grubundaki öğrencilerin son-test puanları kontrol grubundaki öğrencilere oranla daha yüksektir. Tablo değerleri varyansların eşitsizliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu sonuca göre, ÇASEY'e dayalı öğretim uygulamalarını içeren 'Sanat Eseri ve Analizi' ünitesi öğretiminin öğrencilerin başarılarında, geleneksel öğretim yöntemine göre anlamlı bir artış sağladığı söylenebilir. Bu sonuç, öğrenci başarılarına ilişkin gözlenen değişmelerin ÇASEY'e dayalı olarak deney grubunda yapılan uygulamalara bağlanabileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak ulaşılan bulgular, ÇASEY ve geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf öğrencilerinin Sanat Eserlerini İnceleme dersi 'Sanat Eseri ve Analizi' ünitesine yönelik başarıları arasında önemli bir fark olduğunu göstermektedir. Deney grubunda uygulanan ÇASEY ile öğrenciler, Sanat Eserlerini İnceleme dersinde daha başarılı olmuşlardır. Elde edilen bulgular, ÇASEY'in öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerinin varlığını açıklayan kuramsal bilgilerle paralellik taşımaktadır.

2- İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

İkinci alt problem: *ÇASEY'e uygun Sanat Eserlerini İnceleme derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının durumu nedir?*

Okulun Fiziki Tanımı

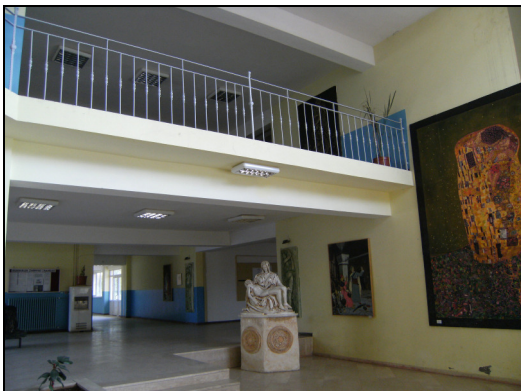

Diyarbakir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Okulun Girişi

Okul Elazığ yolu üzerinde, eski iplik fabrikası karşısında bulunmaktadır. Okulun içinde yer aldığı Süleyman Demirel kampusu içinde başka ilk ve ortaöğretim okulları da bulunmaktadır. Okul 1992 yılında açılmıştır. Okulda bir Müdür, bir Müdür Baş Yardımcısı ve iki Müdür Yardımcısı olmak üzere dört idareci bulunmaktadır. Branşlara göre öğretmen dağılımı ise şöyledir: dört tane edebiyat öğretmeni (bunlardan bir tanesi idarecidir), iki tane matematik öğretmeni (biri idarecidir), bir tane fizik öğretmeni, iki tane biyoloji öğretmeni, iki tane tarih öğretmeni (biri idareci), bir coğrafya öğretmeni, bir felsefe öğretmeni, iki İngilizce öğretmeni, iki beden eğitimi öğretmeni bulunmaktadır. Okul ağırlıklı resim ve müzik alanlarında öğretim verdiği için okulda 13 müzik öğretmeni, 11 tanede resim öğretmeni vardır. Okulda görevli memur sayısı iki, hizmetli sayısı da üçtür. Toplam 187 öğrenci öğrenim görmektedir.

Okulun Giriş Salonu

Atatürk Köşesi

Okul binasını özellikleri ise; zemin artı bir kat olan betonarme bina kaloriferlidir. Zemin katta atölyeler, öğretmenler odası, çok amaçlı salon, kantin bulunurken ikinci katta ise sınıflar ve idarecilerin odaları yer almaktadır. Okulda 8 derslik, 3 laboratuvar bulunmaktadır. Bunlardan biri biyoloji kimya laboratuvarı, biri fizik laboratuvarı diğeri ise bilgisayar laboratuvarıdır. Toplam 9 adet atölye ve 36 tane müzik bireysel çalışma odası bulunmaktadır. Okulun küçük bir kantini bulunmaktadır. Okulda spor salonu bulunmamaktadır. Okul koridorları öğrencilerin sanatsal çalışmalarıyla düzenlenmiş olup, adeta bir sergi salonu görünümündedir.

5000 m. bahçe alanı olan okulun bahçesinin ağaçlandırılması ve çiçeklendirilmesi 2006 yılında 21 Mart dünya orman haftası etkinlikleri kapsamında ağaç dikme kampanyası altında gerçekleştirilmiştir.

Okul Koridoru

Öğretmenler Odası

Daha önce Diyarbakır merkez, şehitlik semtinde bulunan okul 2004–2005 eğitim öğretim yılında yeni binasına taşınmıştır. Okulda kütüphane mevcuttur fakat kitap sayısı yetersiz ve kütüphane memuru bulunmamaktadır. Okulda karma eğitim uygulanmakta, okulun yatılı pansiyonunda kız ve erkek öğrenciler farklı bloklarda kalmaktadır.

Yetenek sınavıyla öğrenci alan okula her yıl 24 resim ve 24 müzik alanlarından olmak üzere toplam 48 öğrenci alınmaktadır. Okulun eksiklikleri arasında; çok amaçlı sergi salonu, spor salonu, idareci ve öğretmenler için lojmanlar ve okulda personel eksikliği sayılabilir. Bunların dışında Diyarbakır AGSL genel anlamda, eğitim ve öğretime elverişli tüm imkân ve olanaklara sahip olan bir okuldur.

Dersliğin Tanımı

Geleneksel Sınıf Ortamı

Çok Amaçlı Salon

Okulda teorik dersler sınıflarda, diğer sanat dersleri ise her alan için ayrılmış atölyelerde işlenmektedir. Deney grubu ile dersler çok amaçlı salonda işlenmiştir. Bu salonda öğrenciler için kolçaklı sandalyeler bir öğretmen masası ve sandalyesi, öğretmen masasının üstünde bir bilgisayar ayrıca bir projeksiyon cihazı, slayt perdesi ve pencerelerde odayı karartmak için kalın siyah perdeler bulunmaktadır. Bu görsel oda, diğer derslerin görsel sunumlarında, çeşitli etkinliklerde ve konferanslarda olmak üzere çok amaçlı olarak kullanılmaktadır. Geniş bir alana sahip olan odada yeterli sayıda kolçaklı sandalye bulunmaktadır. Mekân olarak derslerimizi işlemeye elverişli olmasından, derslerde daha çok görsel slayt sunumlarından faydalandığımızdan, burada da gerekli araç gereçlerin var olmasından ve öğrencilerin uygulama yapabilmeleri için sandalyelerin kolçaklı olmasından ötürü bu mekan tercih edilmiştir.

Deney Grubu Öğrencilerinin Ders Anı

Deney Grubu Öğrencilerinin Çalışma Anı

Öğrenciler slayt perdesinin karşı tarafında ön sıralarda oturmuşlar, böylelikle gösterilen sunumları rahat izleyebilmiş, araştırmacı da öğrencilerin hepsini tek tek gözlemleyebilmiştir. Böylece sınıfın kontrolü daha iyi sağlanmıştır. Ayrıca dersler süresince sanat tarihi şeritleri de duvarda asılı kalmış, öğrencilerin ders aralarında da faydalanmaları sağlanmıştır.

Derslerin işlendiği mekânda herhangi bir malzeme ve araç gereç sıkıntısı yaşanmamış, gerek okulun olanaklarından gerekse araştırmacının yardımıyla eksiklikler giderilmiş, uygun ortam sağlanmıştır. Dersler zaman ve mekândan en iyi şekilde faydalanılarak işlenmiştir.

3- ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Üçüncü Alt Problem: Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Uygun Derslerin İşlendiği Ortamda Katılımcılar Kimlerdir.

Dersler araştırmacı tarafından on kişilik deney grubu ile birlikte işlenmiştir. Bu bölümde derslerin işlendiği ortamda katılımcı olan deney grubu öğrencilerinin tanımlanmasına yer verilmiştir. Deney ortamının genel yapısını anlayabilmek, öğrencileri gözlemlerken ve onlarla iletişim kurarken doğru yaklaşımlarda bulunabilmek adına deney grubunu oluşturan tüm öğrenciler kısaca tanınmaya çalışılmıştır. Bunlardan üçü, araştırma kapsamında çeşitli formlarının yer aldığı ve değerlendirildiği yardımcı öğrenci, (bunlar daha detaylı tanınmıştır), diğerleri ise deney grubunu oluşturan öğrencilerdir.

Öğrenci Profilleri

Öğrenci A: 19 yaşında, Diyarbakır'ın Çermik ilçesi doğumlu olan kız öğrenci okulun yatılı pansiyonunda kalmaktadır. Babası vefat etmiş olan öğrencinin yedi kardeşi bulunmaktadır. Abisi ve ablası çalışmakta olan öğrencinin aylık gelirleri 400 TL civarındadır. Annesinin ev hanımı olduğunu belirtmektedir. Evlerinin kira olduğunu ve maddi sıkıntılarının

olduğunu belirten öğrenci okul ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını belirtmektedir.

Ailesinde abisinin de resme ilgisinin olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrenci edebiyat alanına da ilgili olduğunu, şiir yazmaktan hoşlandığını ifade etmektedir.

Öğrenci B: 1999'da Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde doğmuş olan öğrenci, 1.87 boylarında erkek bir öğrencidir. Okulun yatılı pansiyonunda kalmakta, bazen hafta sonları eve gitmektedir. Annesi ev hanımı babası ise çiftçi olan öğrencinin ailesinin aylık geliri 500 TL'dir. Oturdıkları ev kendilerine ait olup 12 kardeşi bulunmaktadır. Hobileri arasında gezmek ve müzik dinlemek olan öğrenci resim alanında da yeteneklidir.

Öğrenci C: 1990 Diyarbakır doğumlu olan kız öğrencinin annesi ev hanımı babası ise esnaftır. Asgari ücretle geçinmektedirler, beş kardeşi bulunan öğrencinin oturdukları ev kendilerine aittir. Müzik dinlemeyi ve kitap okumayı seven öğrencinin kendisinden başka ailede sanatla ilgilenen kimsenin olmadığını belirtmektedir.

Öğrenci D: Diyarbakır, Çukursu köyü doğumlu olan öğrenci erkektir. 18 yaşında olan öğrencinin annesi yatılı bölge okulunda hizmetli, babası da aynı okulda şoför olarak çalışmaktadır. 3 kardeşi bulunan öğrencinin ailesinin aylık gelirlerinin 1000 TL olduğunu belirtmektedir. Kendilerine ait evleri bulunan öğrenci spora da meraklı olup futbolla ilgilenmektedir, bunun dışında gitar, piyano ve bağlama çalmaktan hoşlandığını belirtmektedir. Edebiyat ve tarih derslerini de seven öğrenci hat sanatına karşı ilgi duyduğunu belirtmektedir.

Öğrenci E: 1990 Diyarbakır Çermik doğumlu olan erkek öğrencinin babası sıvacı annesi ise ev hanımıdır. 10 kardeşi olan öğrencinin kendilerine ait bir evleri bulunmaktadır. Ailesinin aylık gelirin 500 TL olduğunu belirten öğrenci futbol, resim ve müzik alanlarıyla ilgilenmekte, ileride üniversitede resim öğretmenliği okumak istediğini belirtmektedir.

Öğrenci F: 19 yaşındaki kız öğrenci Diyarbakır doğumludur. Okulun yatılı pansiyonunda kalmakta hafta sonlarında ise eve gitmektedir. 7 kardeşi bulunan öğrencinin ailesinin aylık geliri 300 TL dir. Annesi ev

hanımı olan öğrencinin babası serbest meslekle uğraşmaktadır. Anne ve babasının öğrenim durumu ilkokuldur. Oturdıkları evleri kira olan öğrencinin maddi güçlüklerle okuduğu anlaşılmaktadır. İlerde üniversitenin tasarım bölümünde okumak istemektedir. Kitap okumaktan hoşlanmadığını belirten öğrenci, müzik dinlemeyi ve takı tasarlamayı sevmektedir.

Öğrenci G: 19 yaşında olan erkek öğrenci Diyarbakır'lıdır. Okulda yatılı kalmakta olan öğrencinin 8 kardeşi bulunmaktadır. Babası çalışmayan öğrencinin annesi de ev hanımıdır. Öğrencinin abisi çalışarak eve maddi gelir sağlamaktadır. Aylık gelirleri 500TL civarında olan öğrencinin evleri kiradır. Resim yapmaktan hoşlanan öğrenci, ilerde resim eğitimine üniversitede devam etmek istemektedir.

Seçilen Üç Öğrencinin Profili

I.Öğrenci:

Öğrenci, iyi görünümlü, başarılı bir kız öğrencidir. Ailesi Diyarbakır merkezde ikamet ettikleri için okulun pansiyonunda kalmayan öğrenci, okula servis aracıyla gelip gitmektedir. Giyim kuşamına, özellikle de saçlarına dikkat eden öğrencinin boyu 163 cm kilosu ise 60 kg dır. Babası emekli öğretmen, annesi memur olan öğrenci evin tek çocuğudur. Ailesinin gelir düzeyi yüksek olup, oturdıkları ev kendilerine aittir. Başarılı olmasının yanında, konuşkan ve girişken bir öğrencidir. Arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle iletişimi oldukça iyidir. İşlediğimiz derslere hazırlıklı olarak gelmektedir. Derslerdeki katılımı üst düzeyde olup, uygulamalı etkinliklerde de başarılıdır. Resim dışında, Tarih ve Edebiyat'a meraklı olan öğrenci, okuldan mezun olduktan sonra resim eğitimine üniversitede devam etmek istemektedir.

Ayrıca öğrencinin merak ettiği meslek grubu arasında pilotluk, tercih etmeyeceği meslek grubu ise duygusal kişiliğinden dolayı Doktorluk yer almaktadır. Derslerin görsel materyallerle desteklenmesini ve öğrencilerin katılımıyla gerçekleşmesi gerektiğine inanmaktadır.

II.Öğrenci:

Öğrenci, 180 cm boyunda 74 kg ağırlığında başarılı sayılabilecek erkek bir öğrencidir. Sınıftaki arkadaşlarına göre boyu dikkat çekmektedir. Öğrenci, olgun bir kişiliğe sahiptir. Ailesi Mardin ili Mazıdağı ilçesi Ulutaş köyünde ikamet ettiği için kendisi okulun pansiyonunda yatılı olarak kalmaktadır. Babası çiftçi, annesi ev hanımı olan öğrencinin 11 kardeşi vardır. Ekonomik gelir düzeyleri oldukça düşük olan öğrencinin ailesinin maddi sıkıntıları olduğu bellidir. Derslerde oldukça girişken olan öğrencinin özellikle resim ve heykel alanında yetenekli olduğu gözlenmiştir ve üniversitede heykel bölümünde okumak istemektedir.

Öğrenci, kendine güvenen, arkadaşları tarafından sevilen ve sayılan, otorite kurmayı seven, esprili bir kişiliğe sahiptir. Derslerde ilgiyi üzerinde toplamaktan hoşlanan, sürekli katılım gösteren, öğretmenle sürekli diyalog halinde olmak isteyen bir yapısı vardır. Uygulamalı etkinliklerde başarılı ve yaratıcıdır.

Öğrencinin en çok merak ettiği meslek grubu arasında doktorluk, tercih etmeyeceği meslek arasında ise muavinlik yer almaktadır. Ailesinin gelir düzeyinin düşüklüğü maddi olanaklarını kısıtlasa bile öğrencinin tek hedefi iyi bir üniversitenin Heykel bölümünde eğitimine devam etmek ve ailesine faydalı olabilmektir.

III.Öğrenci:

Öğrenci,1990 doğumlu, Diyarbakır'ın Dicle ilçesinden olup, erkektir. Yaklaşık 165 cm boyunda, 75 kg ağırlığındadır. Öğrenci toplam yedi kardeş olup, kendi dördüncü çocuktur. Babası ve annesi çalışmayan öğrencinin ekonomik gelir düzeyleri düşüktür. Hobileri arasında resim ve heykelle uğraşmak yer almaktadır. Öğrencinin sanat derslerindeki başarısı diğer derslere oranla daha iyi olup genel derslerdeki başarı düzeyi ise orta seviyededir. Öğrencinin ailesinde kendinden başka sanatla ilgilenen bulunmamaktadır.

Öğrencinin en çok ilgilendiği ve zevk aldığı dersler arasında heykel ve desen dersleri yer almaktadır. Kitap okumayı da seven öğrenci

eğitimine üniversitede, heykel bölümünde devam etmek istemektedir. En çok merak ettiği meslek yine heykeltıraşlıktır. Maddi olanaksızlıklardan dolayı resim ve heykel gibi atölye derslerinde malzeme almakta zorlandığını belirten öğrenci buna rağmen heykel alanında başarılı çalışmalarının olduğunu ve ilerde de üniversitede heykel bölümünde akademisyen olarak çalışmak istediğini belirtmiştir.

Öğrenci atölye derslerinin dışındaki diğer derslerde pek başarılı olmasa da öz güven sahibi olan, saygılı bir öğrencidir.

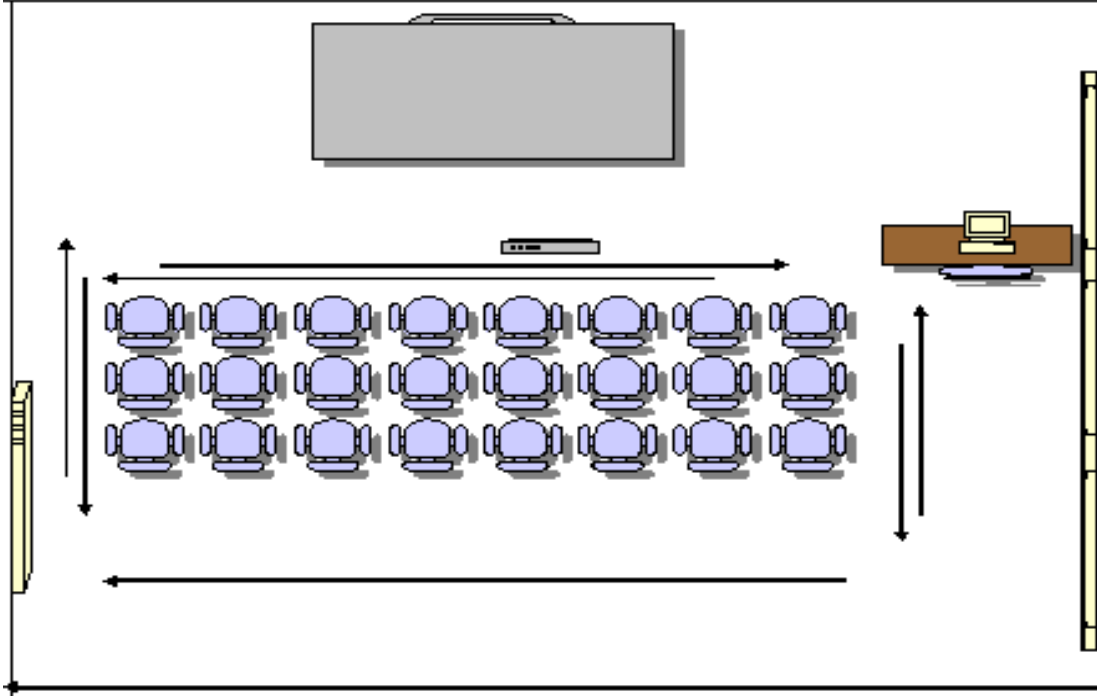
Öğrencilerin genel profiline baktığımızda;

- okulda yatılı olarak kaldıklarını, ailelerinin Diyarbakır'ın ilçelerinde veya köylerinde ikamet ettiklerini,
- kardeş sayılarının fazla olduğunu,
- ailelerinin gelir düzeyinin düşük olduğunu,
- anne ve babalarının öğrenim durumlarının düşük olduğunu,
- resim yapmaktan hoşlandıklarını,
- sanatla uğraşmayı sevdiklerini,
- ilerde sanat eğitimlerine üniversitede devam etmek istediklerini,
- maddi olanaksızlıklara rağmen okulun sağlamış olduğu imkanlarla resim yeteneklerini geliştirmek için çabaladıklarını,
- resmin yanında diğer sanat dallarına da ilgili olduklarını söyleyebiliriz.

4- DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Dördüncü Alt Problem: *Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine uygun işlenen derslerde öğretmen ve öğrenci etkileşim biçimi nasıldır?*

Dersliğin Planı ve Etkileşim Tablosu

Etkileşim Tablosunun Çözülmesi

Dersler konferans salonu olarak da kullanılan çok amaçlı mekânda işlenmiştir. Araştırmacı tarafından görsel sunular eşliğinde işlenen derse öğrenciler de katılım göstermişlerdir. Araştırmacı dersin teorik kısmını oturarak, sunularını projeksiyon makinesiyle slayt perdesine yansıtarak işlemiş, konuyu anlatırken öğrencilere sık sık sorular yöneltilmiş, gösterilen resimler üzerine karşılıklı değerlendirmeler yapılmıştır.

Araştırmacı her öğrenciye söz hakkı vermeye özen göstermiştir. Dersin teorik kısmı bittikten sonra öğrenciler uygulama çalışmaları yapmışlardır. Öğrencilerin oturdukları sandalyeler kolçaklı olduğu için ve çalışma kâğıtlarının ebatları da kolçakla aynı boyutta olduğundan uygulama esnasında bir sorun yaşanmamıştır.

Araştırmacı uygulama kısmında sürekli öğrenciler arasında dolaşarak gelen soruları cevaplayıp kontrollerini yapmıştır. Ayrıca her

öğrenci için ders sonunda gözlem formu doldurmuştur. Ders (40+40) dakikadan iki ders saati olduğu için araştırmacı ilk dersi çalışma yaprakları eşliğinde teorik anlatımlar, görsel sunular ve öğrenci katılımıyla işlemiştir. İkinci derste ise uygulamalar yaptırılmıştır. Uygulamalı çalışmalar daha çok öğrencilerin hayal dünyasının ürünleri olduğu için fazla müdahalede bulunulmamıştır.

5- BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Beşinci Alt Problem: *ÇASEY'in uygulandığı ortamda öğretimin içeriği nasıldır?*

Ünitenin Tanımı

Dersler 40+40 dakika süresince 6 hafta boyunca işlenmiştir. Araştırmada Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 12.sınıf Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer alan "Sanat Eseri ve Analizi" ünitesini Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile uygulayarak, öğrencilerin bir sanat eserini çözümleyebilme yani "Sanat Eleştirisi" yapabilme becerisi kazandırma amacı temel alınarak, uygulamalar yapılmıştır.

Derste işlenecek konular haftalara bölünmüş, her konu için slayt gösterileri, çalışma yaprakları, sanat tarihi şeritleri ve çeşitli uygulamalı etkinlikler ve 6 haftalık günlük ders planları hazırlanmıştır.

Ünitenin temel konusu Sanat Eleştirisi olduğu için öncelikle sanat eleştirisi yapabilmek için gerekli bilgi ve beceriler kazandırıldıktan sonra sanat eserlerini çözümlemeye geçilmiştir.

Bu kapsamda öncelikle ilk hafta, sanat eserinin temel yapısını teşkil eden sanatsal düzenleme ilke ve elemanları, sanat eseri analizi için gerekli olan, sanat eleştirisi, eleştiri basamakları ve sanat kuramları hakkında temel bilgiler konu edilmiştir. Konular hakkında slayt gösterileri hazırlanmış, öğrencilere sanat eleştirisi kapsamında içinde sanatsal düzenleme ilke ve elemanlarının, eleştiri basamaklarının ve sanat kuramlarının açıklayıcı temel bilgilerin olduğu çalışma yaprakları

dağıtılmıştır. Ders sonunda uygulamalı çalışmalara da yer verilmiş olup, öğrenciler tarafından “çizgisel bir kompozisyon” oluşturulmuştur.

Sanat eleştirisi hakkında aydınlatıcı açıklamalar yapıldıktan sonra ikinci hafta; “Sanat Eserlerinin Analizi’ne” geçilmiştir. İlk olarak Türk resim sanatında önemli bir isim olan Osman Hamdi Bey’in “Rahlade Oturan Kadın” isimli eserinin analizi yapılmıştır. Öncelikle Osman Hamdi Bey’in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında tanıtıcı slaytlar gösterilmiş, Türk resim sanatı içerikli sanat tarihi şeridi üzerinde dönem hakkında bilgiler verilmiş ardından incelenecek eserin sanat eleştirisi basamaklarına uygun eleştirisi yapılmıştır. Ders sonunda, Osman Hamdi Bey’in başka bir eseri “Gezintide Kadınlar” öğrenciler tarafından Sanat Eleştirisi Formu eşliğinde eleştirilmiştir.

Üçüncü hafta ise konu olarak; Kubizm akımının öncüsü olan Picasso’nun “Guernica” isimli eserinin eleştirisi yapılmıştır. Bir önceki haftalarda uygulandığı gibi öncelikle Picasso’nun sanatı ve eserleri hakkında tanıtıcı slayt gösterileri eşliğinde bilgiler verilmiş, ardından eserin eleştirisi yapılmıştır. Konu kapsamında ders sonunda Guernica eseri, öğrenciler tarafından kendi yorumlamalarıyla tekrar resmedilmiştir.

Dördüncü hafta konu olarak Şeker Ahmet Paşa’nın “Orman” isimli eserinin eleştirisi yapılmıştır. Önceki derslerde olduğu gibi aynı yöntem ve sırayla ders işlenmiş, sanat tarihi şeridinden dönem hakkında bilgiler verilmiş, ders sonu etkinliğinde ise öğrenciler tarafından incelenen “Orman” eseriyle ilgili hikâyeler yazılmıştır. Ders sonunda da daha önce yapmış oldukları sanatsal bir çalışmaları sınıfa getirilerek, dağıtılan Öz Değerlendirme Formu eşliğinde bu çalışmaların eleştirisi öğrenciler tarafından yapılmıştır.

Beşinci hafta Bruegel’in “Köy Düğünü” isimli eserinin eleştirisi aynı sıra izlenerek gerçekleştirilmiş, uygulama olarak ise işlenen eserle ilgili öğrenciler tarafından betimleyici hikâyeler yazılmıştır.

Son hafta Delacroix’in “Halka Önderlik Eden Özgürlük” isimli eserinin eleştirisi yapılmış, uygulama kapsamında ise eleştirilen eserin alınan bir kesiti öğrenciler tarafından resmedilmiştir.

Dersler, ÇASEY'in gereği olarak sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamalı alanlar birbirleriyle bağlantılı olarak işlenmiştir. Aynı derste sanatçı ve sanat eseri hakkında bilgiler verilerek sanat tarihsel boyut, eserin eleştiri basamaklarına göre çözümlenmesi yapılarak sanat eleştirisi ve estetik boyut, ders sonunda konuyla ilgili çalışmalar ve etkinlikler yapılarak uygulama boyutu işlenmiş olup böylece dört alana da yer verilmiştir. Derslerin ÇASEY'e göre bu dört disiplin çerçevesinde işlenmesinin nedeni, öğrencilerin; sanatın ve sanat eserinin temelini ortaya çıkış sebeplerinin, estetik kaygılarının olduğunu kavrayabilmeleri, sanatın ve sanat eserinin kültürel ve toplumsal bağlantısını kurabilmelerini sağlamaktır. Yani öğrencinin sanat eseri karşısında sahip olduğu bilgileri sebep-sonuç ilişkileri ile mantık kurgusu içerisinde yorumlayabilmesini sağlamak, en önemli amaçtır.

Derslerin işlenişinde araç ve gereç olarak; slayt makinesi, bilgisayar, sanat tarihi şeritleri, çalışma yaprakları, kaynak kitaplar kullanılmıştır.

Öğretim İçeriğinin Çözümlemesi

Derslere Ait Öğretim İçeriğinin Çözümlemesi

Aşağıda yer alan dersin öğretim içeriği, uygulama boyunca işlenen tüm derslerin genel bir çözümlemesidir. Her ders ayrıca kendi içinde bir takım farklı etkinliklerle de desteklenmiştir.

Düzey: Lise

Süre: 40+40 dakika

Sanat Biçimi: Resim

Derste Etkili Olan Alanlar: Derste sanat eleştirisi esas olmakla beraber, sanat tarihi, estetik ve uygulamalı alanlardan faydalanılmıştır.

Kullanılan Araç ve Gereçler: Derslerde slayt, bilgisayar, örnek resimler, sanat tarihi şeritleri, çalışma yaprakları, çeşitli formlar, yardımcı kitaplar, kâğıt, kalem ve boya gibi araç gereçlerden faydalanılmıştır.

Ders Süreci: Sanat eleştirisi dersin ana temasıdır. Bu amaçla eser üzerinde eleştiriler yapılmış, konuya uygun etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

Kavramlar: Sanat eseri, sanat tarihi, eleştiri, eleştiri basamakları, estetik, sanat kuramı, sanatsal düzenleme ilke ve elemanları gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

Güdüleme Kaynakları: Öğrencileri motive etmek için slayt gösterileri, çalışma yaprakları, sanat tarihi şeritleri gibi görsel materyallere ağırlıklı yer verilmiştir.

İşlem Basamakları:

*Bir hafta öncesinden öğrencilere işlenecek konunun açıklanması, öğrencilerinden araştırma yapılıp gerekli malzemelerle gelinmesinin istenmesi.

*Günlük ders planının hazırlanması.

*Konu için slayt gösterilerinin hazırlanması.

*Sanat tarihi şeritleri ve çalışma yapraklarının hazırlanması.

*Sanat eserinin sanatçısı ve eserleri hakkında tanıtıcı slayt gösterimi.

*Sanat eserinin eleştiri basamaklarına göre analizi.

*Konuyla ilgili uygulamaların yapılması.

6- ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Altıncı Alt Problem: *Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin uygulandığı derste öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı nasıldır?*

Araştırmacının Derslerde Uyguladığı Ağırlıklı Öğretim Tarzının Açıklanması Ve Yorumu

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine uygun olarak işlenen her hafta iki saatlik ders diliminde araştırmacı, ilk saat slayt gösterileri eşliğinde ağırlıklı olarak bilgi aktarımı yapmakta, öğrencilerle soru-cevap şeklinde

iletişim kurmakta, böylece tüm öğrencileri derse dahil etme çabası içerisine girmiştir.

Derse başlamadan bir hafta önce öğrencilere işlenecek konu verilmiş, her hafta öğrenciler bu konulara hazırlıklı olarak gelmişlerdir. O yüzden derslerde öğrenci katılımı fazla olmakta ve daha aktif bir ders süreci yürütülmüştür.

Araştırmacı eser analizi yapmadan önce öğrencilere dağıttığı sanat eleştirisi çalışma yapraklarında yer alan sorular doğrultusunda öncelikle öğrencilere sorular yöneltip karşılıklı soru cevaplardan sonra, slayt sunumlarını göstermektedir.

Böylelikle öğrenciler kendi cevaplarıyla slayttaki açıklamaları karşılaştırma fırsatı bulmuşlardır. İlk ders saati ağırlıklı olarak eser ve sanatçısı hakkında gösterilen materyaller eşliğinde bilgi aktarımı ve öğrencilerle beraber etkileşimli sanat eleştirisi süreci tamamlandıktan sonra ikinci ders saatinde konuyla ilgili uygulamalı çalışmalar yaptırılmıştır. Bu süreçte uygulamalar boyutunda araştırmacı gerekli bilgileri verip yardımcı araç gereçler ile birlikte uygulamaya geçilmiştir. Uygulama esnasında gerek duyulmadıkça araştırmacı fazla müdahalede bulunmayıp, öğrencilerin kendi aralarında fikir ve araç gereç alışverişine müsaade etmiş rahat bir uygulama ortamı yaratmayı amaçlamıştır. Gerekli gördüğünde gelen sorulara yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Böylelikle ders hem teorik hem de uygulama alanıyla dengeli bir biçimde yürütülmeye çalışılmıştır.

Dersin görsel materyallerle, özellikle slayt gösterimleri eşliğinde, öğrencilerin katılımlarıyla işlenmesi, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını ve sıkılmalarını engellemiştir. Ayrıca birinci dersin hemen ardından ikinci derste yapılan uygulamalar, öğrencinin derste öğrendiklerini ve hissettiği duygu ve düşüncelerini hayata geçirme fırsatı sunmuş, bu da öğrencileri daha fazla motive etmiştir.

Derslerde uygulanacak öğretim tarzı ve etkinlikler araştırmacı tarafından önceden hazırlandığı için zaman sıkıntısı yaşanmamıştır. Süre, araştırmacı ve öğrenciler tarafından planlı ve programlı kullanılmıştır.

7- YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Yedinci Alt Problem; *örnek olarak seçilen öğrencilerin sanata ve sanat eleştirisine yönelik yaklaşımları nasıl etkilenmektedir?*

Öğrencilerin eleştirel yeteneklerinin geliştirilebileceğini ve uygulanan programın etkisini ölçülemek amacıyla (Kırıçoğlu ve Stokrocki,1997a: 1.19) ilk olarak Gene Mittler tarafından geliştirilen bir sanat eleştirisi çalışma yaprağı (Bkz Ek–12) öğrencilere dağıtılmıştır ve bu çalışma yaprakları öğrencilerin dosyalarında bulundurulup, her hafta bu dosyalarını getirmeleri istenmiştir. Bu çalışma yaprağındaki ilkelere göre uygulama süreci içinde öğrencilerle birlikte bir sanatçının ve kendilerinin sanatsal çalışmalarından birinin üzerinde sanat eleştirisi yapılmıştır. Öğrenciler daha önce yapmış oldukları sanatsal çalışmalarını Öz Değerlendirme Formuna göre eleştirmişlerdir.

Seçilen Öğrencilerin Öz Değerlendirme Formlarının Çözümlemesi

Öz Değerlendirme Formları deney grubu öğrencilerinin tamamına uygulanmış olup, bu bölümde bu formlardan başarı seviyesi iyi, orta ve ortanın altında olarak seçilen üç öğrenciye ait olanlar çözümlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin yapmış olduğu resimler, verdikleri cevapları içeren formlar ve araştırmacının yaptığı çözümler ardıl bir şekilde aşağıda sunulmuştur.

Resim 1- I. Öğrencinin Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: *Gizem İLHAN*Tarih: *19.11.08*

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler,yardımin için teşekkür ederim.

1-Yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

Otoportre.

2-Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

Yağlı boya, tiner, tuval, palet, fırça, şavale...

3-Çalışman somut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi ;yoksa soyut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi?

Çalışmam somut bir düzenlemedir.

4-Çalışmada hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

Daha çok eğri çizgileri baskın olarak kullandım.

5-Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz?(Simetrik,asimetrik,dairesel,dikey)

Kompozisyonumu asimetrik formda düzenledim.

6-Çalışmada deha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın?(Geometrik,organik,her ikisi)

Daha çok organik şekilleri kullandım.

7-Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

"Benliğime Tebessüm"

8-Çalışman sana ne hissettiriyor?

Kendimi çalıştırdığı için; samimiyeti hissettiriyor.

9-Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana *şeker* gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana *mutluluk* sesi veriyor.

Bu çalışmam bana *çilek* gibi kokuyor.

10-Çalışmana bakan kişilerin neler hissetmesini istersin?

Tıpkı bana hissettirdiği gibi, samimi ve eğlenceli duyguları hissettilmesini isterdim.

11-Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?

Evet.

12-Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

Bunalmı yaşadığım zor bir dönemde yaptım. Çünkü gülümsemeyi ve yaşamın güzel yönlerini unuttum.

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

Bana gülümsemenin önemini hatırlattı. Hiçbir şeyin mutluluğun ve gülümsemenin önüne geçemeyeceğini öğrendiğim için bu çalışmanın anlamı benim için oldukça büyük.

14-Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

İçinde bulunduğum psikolojik durumdan kurtulmanın yolunu ararken gülümseyen bir fotoğrafa bakıp, ondan esinlendim.

15-Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

İlk aklıma gelen şeyi resmettim.

16-Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

Yüz ifadesini tanı olarak yapıştırmakta zorlandım.

17-Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

Benim için anlam taşıdığı için beğendim.

18-Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Gözleri daha iyi işlenmek istedi.

19-Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

Tavuzuyla bezi anlatıyor olması.

20-Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

*Çalışmamı daha büyük ebatla yapıp, saçlarını daha iyi işlenmek istedi. Geride bırak-
tığım kollarını da resiminde kullanmak istedi.*

21-Çalışmanızı yargılayın.

Bu çalışman sence neden önemli;

a-özgün olduğu için

b-çok emek harcadığı için

c-Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

d-Gerçeğe uygun yapıldığı için

e-İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

f-Bir düşüncüyü anlatmaya çalıştığı için

22-Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir?

a-Yansıtmacı kuram

b-Biçimci kuram

c-Dışavurumcu kuram

d-İşlevsellik kuramı

I.Öğrenci: Öğrencin Resim1'deki çalışması ve ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Çalışmasını doğru tanımladığı görülmüştür;

-Yapmış olduğu çalışmanın “oto portre” olduğunu,

-Tuval üzerine yağlı boyayla çalıştığını, ayrıca palet, fırça, tiner, boya gibi malzemeler de kullandığını,

Çalışmasını çözümlerken;

-Çalışmasının somut bir düzenleme olduğunu,

-Daha çok eğri çizgileri kullanarak, kompozisyonunu asimetrik olarak düzenlediğini,

-Organik şekilleri baskın olarak kullandığını,

-“Belliğime Tebessüm” adını verdiği çalışmasının samimiyeti hissettirdiğini,

Çalışmasını yorumlarken;

-Çalışmasının kendine şeker tadı verdiğini ve çilek gibi koktuğunu ayrıca çalışmasından mutluluğun sesini duyduğunu,

-Çalışmasına bakan kişilerin samimi ve eğlenceli duygular hissetmelerini ve beğenmelerini istediğini,

-Çalışmasını bunalımlı bir dönemde gülümsemeyi ve hayatın güzel yönlerini hatırlamak için yaptığını ve bu çalışmasını, ona gülümsemenin önemini hatırlattığı ve hiç bir şeyin mutluluğun ve gülümsemenin önüne geçemeyeceğini öğrettiği için anlamlı bulduğunu,

-Resmini yaparken içinde bulunduğu bunalımlı ruh halinden kurtulmanın yolunu ararken, gülümseyen bir fotoğrafına bakıp ondan esinlendiğini ve ilk aklına gelen şeyi yaptığını,

-Yüz ifadesini yansıtmakta biraz zorlandığını,

Çalışmasını Yargılarken;

-Çalışmasını kendi için anlamlı bulduğundan beğendiğini fakat yapmış olduğu oto portresinin göz kısmını ve saçlarını daha ayrıntılı işleyerek resmi daha büyük ebatla yapmak istediğini,

-Resminin gerçeğe uygun yapıldığı için yansıtmacı sanat kuramına dahil edilebileceğinin belirtmiştir.

I.Öğrencinin çalışmasını doğru tanımlayarak, kompozisyonunun düzenleme aşamalarını da eksiksiz belirtmiştir. Çalışması her ne kadar “oto portre” bile olsa, resmine anlamlar yüklemiş ve eksik bulunduğu yerleri belirtmiştir. Ayrıca çalışmasının gerçeğe uygun yapılmasından dolayı yansıtmacı sanat kuramına dahil ederek doğru bir seçim yapmıştır. Sanat eleştirisi açısından baktığımız zaman çalışmasını doğru eleştirdiğini görmekteyiz. I.Öğrencinin duygusal kişiliğinden de kaynaklı olarak formdaki cevapları, içinden geldiği gibi, duygularını yansıtabilecek kadar açıklayıcı ve seviyesine uygundur.

Resim 2- II.Öğrencinin Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: Musa YILDIZ

Tarih: 19.11.08

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler,yardımın için teşekkür ederim.

1-Yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

Otoportre

2-Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

Tuvar yapılıboya, tiner, fırça, akrilik, palet

3-Çalışman somut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi ;yoksa soyut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi?

Somut nesnelere oluşturulup soyutlamaya gidilmiştir,

4-Çalışmada hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

Çalışmamda dikey ve yatay olacak şekilde eğri çizgilerin yanında ince kalın çizgilerde vardı.

5-Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz?(Simetrik,asimetrik,dairesel,dikey)

Kompozisyonumu daha çok dikey ve fonda yatay çizgilerle oluşturdam

6-Çalışmada deha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın?(Geometrik,organik,her ikisi)

Çalışmamda daha çok organik şekiller var

7-Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

Hayatın akışı

8-Çalışman sana ne hissettiriyor?

Akıp giden zamanı ve yaşlılığı

9-Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana *acı* gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana *ölüm* sesi veriyor.

Bu çalışmam bana *toprak* gibi kokuyor.

10-Çalışmana bakan kişilerin neler hissetmesini istersin?

acı, ölüm hissetmelerini isterim

11-Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?

Evet beğenilmesini isterim

12-Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

Karışık bir teknikle yaptım. Kendi portreime farklı bir yorum getirerek ve birazda soyutlayarak renklerin soğuk etkisini kullanarak yaptım.

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

Herşeyin zamanla yıpranacağı anlamını yitireceğini buna insanların hatırı kendiminde dahil olduğunu vurgulamak anlamıdır.

14-Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

Çalışmamdaki dokuyu oluştururken. Yapmur sonrası camın üzerinde damlaların bıraktığı izlerden

15-Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

Fikrim değişti ilk önce gölen ve inanan bir yüz ifadesi vardı. Daha sonra içinde bulunduğum ruh halini en iyi yansıtacak şeyin çiziminde olan bir insanın portresi olduğunu keşfettim

16-Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

Resminin dokusunu yaparken yapmur damlasının etkisini vermekte zorlandım

17-Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

Evet beğendim

18-Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Arka fonu temiz renklerle yapmak isterdim

19-Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

Resmin genelindeki doku

20-Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

Figürdeki ruh halini daha belirgin yapmak isterdim.

21-Çalışmanızı yargılayın.

Bu çalışman sence neden önemli;

a-özgün olduğu için

b-çok emek harcadığın için

c-Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

d-Gerçeğe uygun yapıldığı için

e-İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

f-Bir düşünceyi anlatmaya çalıştığı için

22-Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir?

a-Yansıtmacı kuram

b-Biçimci kuram

c-Dışavurumcu kuram

d-İşlevsellik kuramı

II.Öğrenci: Öğrencinin Resim2'deki çalışması ve ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Tanımlama aşamasında;

-Resminin tuval üzerine, yağlı boyayla yapılmış bir "oto portre" olduğunu ayrıca yağlı boyanın yanında akrilik boya da kullandığını,

- Resminde somut bir nesneden yola çıkıp soyutlamaya doğru gittiğini,

Çözümleme kısmında;

Çalışmasında dikey, yatay, eğri çizgilerin yanında ince ve kalın çizgileri de yoğun olarak kullandığını,

-Kompozisyonunu dikey olarak düzenlediğini, fondaki yataylıklarla da desteklediğini,

-Daha çok geometrik olmayan, organik şekilleri kullandığını,

Yorumlamada;

-“Hayatın Akışı”adını verdiği çalışmasının akıp giden zamanı ve yaşlılığı simgelediğini,

-Çalışmasının kendine acı bir tat verdiğini, toprak gibi koktuğunu ve çalışmasında ölümün sesini duyduğunu, bütün bunlarla da çalışmasına bakan kişilerin aynı duyguları yani acıyı,ölümü hissetmelerini istediğini,

-Çalışmasının herkes tarafından beğenilmesini istediğini,

-Resmini kendi portresine farklı bir yorum getirerek, biraz da soyutlayarak, renklerin soğuk etkisini de kullanarak, karışık teknikle yaptığını,

-Resmini yaparken esinlendiği şeyin, yağmur sonrası camda oluşan damlaların bıraktığı iz olduğunu,

-Her şeyin zamanla yıpranacağı, anlamını yitireceği, buna insanların hatta kendinin de dahil olduğunu vurgulayarak bunun da resminin anlamını ifade ettiğini,

-Çalışmasını yaparken fikrinin değiştiğini, önce gülen bir insan portresi yapmak istediğini daha sonra bunun duygularını yansıtmayacağı görüşüyle erimekte olan bir portre yapmanın duygularını açığa çıkarmakta daha yardımcı olacağını düşündüğünü,

-Resmini yaparken yağmur damlasının dokusunu vermekte zorlandığını,

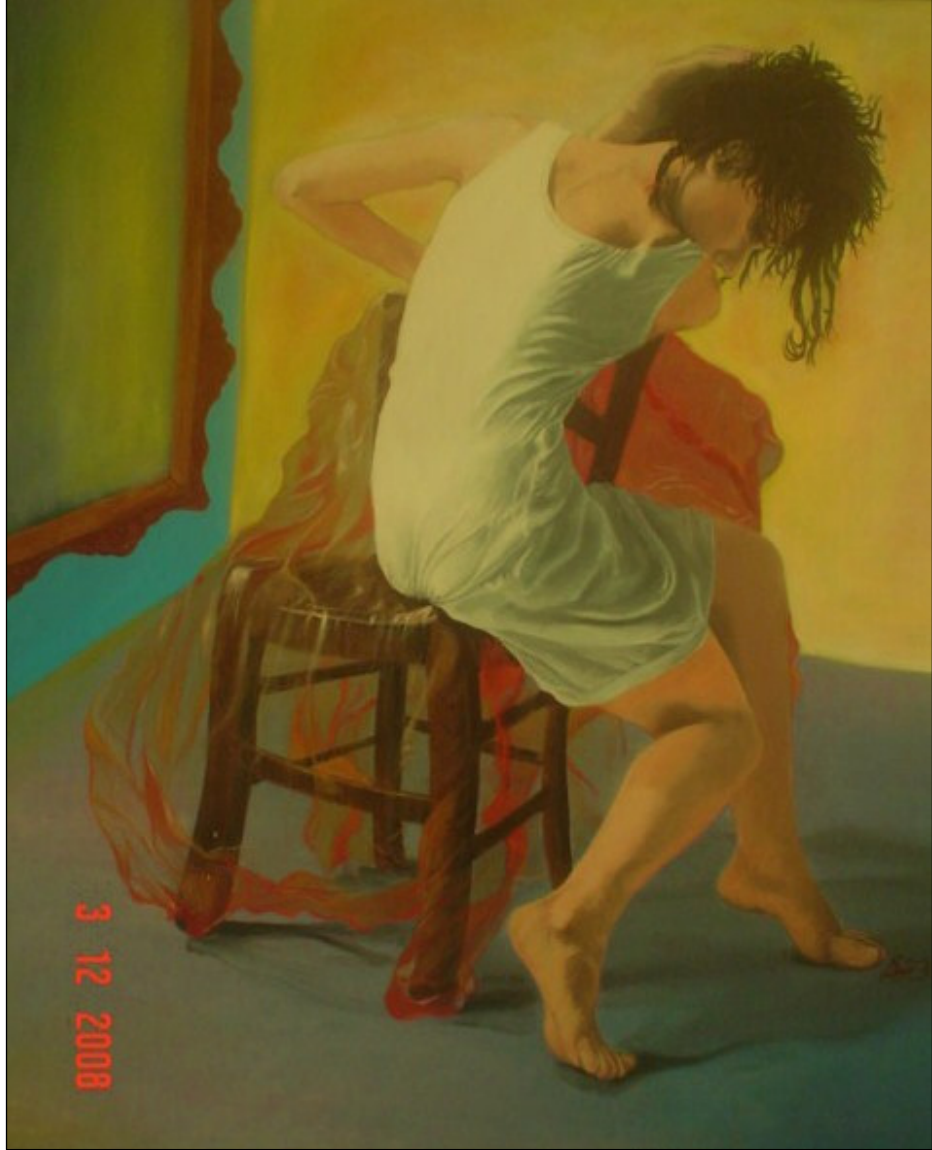
Resmini Yargılarken;

-Resminde arka fonun biraz kirlenmesi ve ruh halini daha belirgin yansıtamamanın dışında beğenmediği tarafın olmadığını, resmi genelindeki dokusu yönünden başarılı bulunduğunu ve beğendiğini,

-Çalışmasının genelinde kendi ruh halini, duygularını ve düşüncelerini anlatmaya çalıştığı için dışavurumcu sanat kuramına girdiğini belirtmektedir.

II. Öğrencinin çalışmasını doğru tanımladığını, çözümleme aşamasında, resminde kullandığı çizgilerin çeşitliliği dışında doğru çözümlendiği görülmektedir. Resim oto portreden çok ölüm temasını işlediği için, öğrenci bunu açıklayıcı bir biçimde ifade edebilmiştir. Özellikle çalışmasını yorumlarken “acı, toprak ve ölüm” üçlüsünden bahsetmesi, resmini “Hayatın Akışı” olarak adlandırması, resminin anlamını açıklarken, her şeyin zamanla yok olacağını belirtmesi “ölüm” temasını yansımaları arasında sayılabilir. Öğrencinin resimdeki duygularını başarılı biçimde ifade edebildiği, çalışmasını yargılarken de doğru seçimiyle sanat kuramlarını kavradığı görülmektedir. Öğrencinin duyguları, eserini anlatımı, eleştirisi uygulama çalışmasından daha başarılıdır diyebiliriz.

Resim 3- III. Öğrencinin Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: Mahmut Aydın

Tarih: 19/11/2008

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler,yardımin için teşekkür ederim.

1-Yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

Yalnızlık

2-Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

Tuvol ,yoğurtlu boya, kalem, Spatül, palet, fırça, çözeği

3-Çalışman somut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi ;yoksa soyut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi?

Somut nesnelere düzenleme yapılmıştır.

4-Çalışmada hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

Çalışmada hareketli çizgiler dikey yatay çizgiler ve eğri çizgiler vardır.

5-Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz?(Simetrik,asimetrik,dairesel,dikey)

Kompozisyonum dikeylerle oluşturulmuş ve yatay çizgilerle desteklenmiştir.

6-Çalışmada deha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın?(Geometrik,organik,her ikisi)

Çalışmamda organik ve geometrik şekillerle oluşturulmuş.

7-Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

Yalnızlığın Landisi

8-Çalışman sana ne hissettiriyor?

Sabunet ve yalnızlığı hissettiriyor

9-Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana *acımsı* gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana *yonlulips* sesi veriyor.

Bu çalışmam bana *rutubet* gibi kokuyor.

10-Çalışmana bakan kişilerin neler hissetmesini istersin?

Kişinin sorumsuzluğunun yonlulipsi ve korkusuzluğunu hissetmesini isterim

11-Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?

Anlayamın beğenmesini isterdim

12-Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

Melenkosit yosamı olan penç kızın doğal parüntüsünü resmettim

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

Yonlulipsle başbaşa talen bir insanın durumunu gözler önüne serdiği için anlamlıdır.

14-Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

İzlemiş olduğum bir filmin bir sahnesinden esinlendim.

15-Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

İlk aklıma gelen şeyi turpulu yapıp yaptım.

16-Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

Boyanın kalitesizliği beni zorlayan tek şeydi.

17-Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

Yapmış olduğum çalışmayı beğendim

18-Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Arkadaki duvar ve yerdaki zemini farklı bir renk yapardım

19-Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

Ahsobin üzerindeki tül en başarılı olduğum yer

20-Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

Zemindaki rengi değiştirmek isterdim

21-Çalışmanızı yargılayın.

Bu çalışman sence neden önemli;

a-özgün olduğu için

b-çok emek harcadığım için

c-Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

d-Gerçeğe uygun yapıldığı için

e-İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

f-Bir düşünceyi anlatmaya çalıştığı için

22-Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir?

a-Yansıtmacı kuram

b-Biçimci kuram

c-Dışavurumcu kuram

d-İşlevsellik kuramı

III.Öğrenci; Öğrencinin Resim3'deki çalışması ve ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Çalışmasını Tanımlarken;

-Yapmış olduğu resmin ana konusunu oto portre'den yola çıkarak 'yalnızlık' olduğunu,

-Resmini tuval üzerine yağlı boya, kalem, spatül, fırça, çözeltili, palet gibi araç-gereçleri kullanarak yaptığını,

Somut nesnelere oluşturduğunu,

Çalışmasını Çözümlerken;

-Resminde dikey, yatay, eğri gibi bir çok çizginin bulunduğunu fakat genelinde kompozisyonun dikey olarak düzenlenip, yatay çizgilerle de desteklendiğini,

-Organik ve geometrik şekillerle oluşturduğunu,

Yorumlarken;

-“Yalnızlığın Kendisi” adını verdiği çalışmasının, sükunet ve yalnızlığı hissettirdiği,

-Çalışmasının kendine acımsı bir tat ve yalnızlığın sesini verdiğini, rutubet gibi koktuğunu,

-Resmine bakan kişilerin, insanların çaresizliğini, yalnızlığını ve kararsızlığını hissetmelerini istediğini,

-Resminin herkes tarafından olmasa da duygularını anlayabilecek kişilerin beğenmesini istediğini,

-Bu resmi melankolik yaşam tarzı olan genç bir kızın bir anının görüntüsünü resmetmek için yaptığını ve resmi yalnızlıkla baş başa kalmış bir insanın durumunu gözler önüne serdiği için anlamlı bulduğunu,

-Çalışmasını yaparken, daha önce izlemiş olduğu bir film sahnesinden esinlendiğini ve ilk aklına gelen şeyi kafasında kurgulayıp resmettiğini,

Yargılarken;

-Resimde yer alan arka fon ve zeminin renkleri dışında beğenmediği bir tarafının olmadığını, resminin en beğendiği yerinin ise ahşap sandalyenin üzerindeki tül olduğunu,

-Resminin düşüncelerini anlatmaya çalıştığı için Dışavurumcu sanat kuramı içinde değerlendirdiğini belirtmiştir.

Öğrenci resmini doğru tanımlamış, çözümlerken resminde dik çizgileri baskın olarak kullanmasına rağmen, birçok çizgi karakterini

baskın olarak kullandığını belirtmiştir, fakat kompozisyonunun genelinde dikeylerin egemen olduğunun da vurgulamıştır.

Yapmış olduğu yorumlardan, çalışmasının “yalnızlığı” anlattığını anlamaktayız. Örneğin; çalışmasının kendine rutubet gibi kokması, yalnızlığın sesini ve acımsı bir tat vermesi “yalnızlık” temasını işlediğinin ipuçlarını oluşturmaktadır, diğer yorumlarında da aynı düşünceyi farklı şekilde ifade ettiği görülmektedir. Eserini yorumlaması başarılıdır diyebiliriz. Yargı aşamasında, eserin duygularını açığa çıkarma çabası içinde yaptığını ve bundan dolayı dışavurumcu bir çalışma olarak nitelendirerek doğru bir saptama yapmıştır.

Öğrenci Cevaplarının Karşılaştırılması

-Her üç öğrenci de çalışmasını yeterli düzeyde tanımlamıştır.

-Her üç öğrenci de çalışmalarının konusunu açıklayabilmiş, kullandıkları malzemeleri ayrıntılı olarak belirtmiştir.

-Her üç öğrenci tarafından somut ve soyut kavramları anlaşılmıştır.

-Üçüncü öğrenci hariç diğer iki öğrenci, sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini doğru kavramış ve bunları çalışmaları üzerinde ifade edebilmiştir.

-Üçü de çalışmalarına, duygularını yansıtabilecek yaratıcı isimler bulmuş ve üçü de resmi yaparken kendi hissettikleri duyguların, resmine bakan kişiler tarafından da hissedilmesini istemiştir.

-Üçüncü öğrenci resmini kendi duygularını anlayabilecek kişiler tarafından beğenilmesini yeterli bulurken, I. ve II. Öğrenci resimlerinin herkesçe beğenilmesini istemektedirler.

-Her üç öğrenci de resimlerinin kendilerine hissettirdiği duyguların aynısının resimlerine bakan kişiler tarafından da hissedilmesini istemektedirler.

-Her üç öğrenci de resimlerini yaparken çeşitli şeylerden esinlenmişlerdir; I.Öğrenci resmini yaparken kendi fotoğrafından, II. Öğrenci resmin dokusunu oluştururken yağmur damlasının bıraktığı izden, III. Öğrenci daha önce izlemiş olduğu bir film sahnesinden esinlendiklerini belirtmişlerdir.

-II.Öğrenci dışında kalan öğrenciler ilk akıllarına gelen şeyi resmettiklerini, II.öğrenci ise fikrinin değiştiğini, önce gülen bir insan portresi yapacağını fakat bunun duygularını yansıtmayacağını düşünerek,eriyip giden bir insan portresi yapmanın daha uygun olacağını düşünerek fikrinin değiştiğini görmekteyiz.

-Her üç öğrencinin de çalışmasını yaparken bir takım zorluklarla karşılaştığını görmekteyiz. I.Öğrencinin yüz ifadesini yansıtmakta zorlandığını, II.Öğrencinin resminin dokusunu vermekte zorlandığını, III.Öğrencinin ise kullanmış olduğu boyanın kalitesiz olmasından dolayı uygulama esnasında zorlandığını görmekteyiz.

-Her üç öğrenci de yapmış oldukları resimlerini beğenmiş fakat bazı eksikliklerin olduğunu da belirtmişlerdir. I.Öğrenci resimdeki gözleri daha iyi olabileceğini, diğer iki öğrenci ise resmin fonunda düzeltmeler yapmak istemektedirler. Öğrenciler bu görüşleriyle doğru saptamalar da bulunmuşlardır. Bu da öğrencilerin kendi çalışmalarındaki eksiklikleri görebilme becerilerinin varlığını işaret etmektedir.

-Öğrencilerin her biri çalışmalarında farklı bir noktayı başarılı bulmuştur. I.Öğrenci çalışmasının oto portre olması itibariyle tamamen kendini anlatmasını resmin en başarılı yanı olarak görürken II.Öğrenci resmin genelindeki dokuyu, III.Öğrenci ise resminde yer alan 'tül'ü başarılı bulmaktadır.

-Her üç öğrencinin de resimlerinde bir takım değişiklikler yapmak istediğini görmekteyiz; I.Öğrencinin resmini daha büyük ebatla yapmayı, figürün saçlarını daha iyi işlemeyi ve bazı duygularını da resmine eklemek istediğini, II.Öğrencinin yapmış olduğu figürün ruh halini daha iyi yansıtmak istediğini, III.Öğrencinin resminde yer alan zemin rengini değiştirmek istediğini görmekteyiz.

-Her üç öğrenci de resimlerine derin anlamlar yüklemişlerdir. Ama I.Öğrenci daha çok kendi portresini gerçeğe uygun olarak yaptığı için bu çalışmasını da yansıtmacı sanat kuramı içinde değerlendirmekte, diğer iki öğrencinin amacı ise duygu ve düşüncelerini resimlerinde yansıtabilmek olduğu için çalışmalarını dışavurumcu sanat kuramı içinde ele almışlardır.

Öğrencilerin üçünün de sanat kuramlarını kavramış oldukları görülmektedir.

Genel olarak üç öğrencinin de eserlerini yeterli düzeyde, doğru bir şekilde eleştirebildiklerini ve doğru saptamalarda bulduklarını görmekteyiz.

8- SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Sekizinci Alt Problem; *ÇASEY'in öğrencilerin eleştirel yeteneklerine katkısı nasıldır?*

Deney grubu ile işlenen derslerin ikinci haftasında, Osman Hamdi Bey'in 'Rahlede Oturan Kadın' isimli eserinin eleştirisi yapıldıktan sonra dersin uygulama aşamasında, öğrencilere Osman Hamdi Bey'in başka bir eseri olan 'Gezintide Kadınlar' isimli eseri gösterilmiş, eser perdeye yansıtılarak ve dağıtılan Sanat Eleştirisi Formlarında yer alan sorulara göre eserin eleştirisi öğrenciler tarafından yapılmıştır. Bu form deney grubu öğrencilerinin tamamına uygulanmış olup bu bölümde daha önce belirlemiş olduğumuz üç öğrencinin ilgili formlara verdikleri yanıtlara ve bunların çözümlenmesine yer verilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapları içeren formlar ve araştırmacının yaptığı çözümlenmeler ardıl olarak aşağıda sunulmuştur.

Sanat Eleştirisi Formlarının Çözümlenmesi

Sanat Eleştirisi Formu için Öğrencilere Gösterilen Reprodüksiyon

Resim 4 Osman Hamdi 'Gezintide Kadınlar'

I.Öğrenci'nin Sanat Eleştirisi Formu

SANAT ELEŞTİRİSİ

Adı-Soyadı: *Gizem İLHAN*

Okulu : *Diğarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi*

Sınıf-No : *12 Resim A-54*

Cinsiyeti : *Kız*

Yaşı : *17*

Sanat ürününün türü: *Yağlı Boya Resim*

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir ?

.....*Osmar Haend. Bay*.....

* Bu ne tür bir sanat yapıtıdır ?

.....*Yağlı Boya Resim*.....

* Sanat yapıtının adı nedir ?

.....*Şezitide Kadınlık*.....

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır ?

.....*19.03.'16' yıllar*.....

* Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

.....*Batılılaşma Dönemi... başlangıç ve bu dönem resimdeki Avrupaî hayati anlatan resimler yapılmıştır*

* Yapıttaki nesnelere sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)

.....*Kadınlar, küllük, bir kız sacuğu, birbirini takip eden ağaçlar, köpekler ve resimdeki tarafta da erkek figürleri, büyük para semsijesi, canı kullanmaktadır*

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor(düz,eğri,düğümler)

.....*Resimde gerelde düz ve dik şekiller etkin görünüyor*.....

*Yapıtın boyutları nasıl?

.....

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?,

Eserde.. bulunan.. beş.. kadın.. figürünün.. izleyiciye.. bakıyormuş.. izlenimi.. uyandırması...

*Eser renkli mi,siyah-beyaz mı?

..Eser... renkli... çalışılmıştır.....

*Eser hangi teknik ve tarzda yapılmış?

..Yağlı.. baya.. tekniğiyle.. yapılmış olup., realist (gerçekçi) bir.. tarzla.. yapılmıştır.....

*Şekiller nasıl düzenlenmiş?

..Eserde.. şekiller.. gruplar halinde ön.. ve arka.. çiziltiler.. düzenlenmiştir.....

*Yapıtta hangi renkler egemen?

...Sıcak.. ve.. soğuk.. renkler.. egemendir.....

*Açık-koyu değerler var mı?

..Her.. figürlerde.. hem de.. aralarda.. bu değerler mevcuttur.....

*Renkler nasıl düzenlenmiştir?

...Sıcak.. soğuk.. ilişkisi.. içerisinde.. düzenlenmiştir.. Bir.. abartı.. vardır.....

*Resim genelinde hangi doku var?

..Zeminde.. sert., gâkyüzü.. ve.. kıyafetlerde.. yumuşak.. bir.. doku.. vardır. Eserin.. genelinde.. pürüzsüz.. bir doku vardır.

*Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?

..Evet.. beş.. kadın.. figürü.. önde.. bulmamakta., erkek..... figürleri.. arka.. durmaktadır.....

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

..Kadınların.. sembollerini., kadınlar., ağaçlar., köpekler., pencereler.. birbirini.. tekrar.. ediyor.....

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

...Evet.. herhangi.. bir.. abartı.. yapılmamış., orijinal.. büyüklüğündedir.....

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

..Sanatçı.. bu.. resmi.. yağlı.. baya.. tekniğiyle.. yapmıştır.....

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

..Bu resim, sıradan bir.. güzel.. silimiri.. anlatmaktadır. Aynı.. tip.. kıyafetli.. kadınların.. önünde, arka.. sınırdaki.. duran.. avrupalı.. giyimli.. küçük.. kız.. dikkat.. çekiyor. Batılılaşmayı.. yarıyor.

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

.....Osmanlı..Döneminin..ihtişamı..hissettiriyor.....

*Dokunsan ne hissedersin?

...Osmanlı..kadınların..kıyafetlerinin..dokununu..hissediyim.....

*Nasıl bir ses duyuyorsun?

...Aftada..satış..yapan..pasajcılarının..sesini..ve..kadınların..kendi..arabalarının..fısıldıklarını..duyuyorum.

*Nasıl bir koku alıyorsun?

Bili..yandan..pasaj..yapısından..gelen..sebze..ve..meyve..kokuları;..diğer..yandan..kadınların..sütlü..parfümlü..kokularını..alıyorum.

*Nasıl bir tat alıyorsun?

...Baharat..tadı..alıyorum.....

*Simgeler var mı?Varsa ne anlatıyor olabilir?

Küçük..kısa..kıyafeti..madenin..hayatı;..kadınların..kıyafeti..ise..Osmanlı..Kültürünün..Kıpkırmızı..işe..sıradanlığı..simgeliyor

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?

Batılılaşmaya..ve..modern..hayata..loca..bir..mesaj..gönderiyor.....

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

Bence..yapıldığı..zaman..da..ve..günümüzde..de..taşıdığı..mesaj..oldukça..açık;..batılı..hayata..duyulan..özentiği..anlatıyor.

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?

....."Batılılaşmaya..Mistik..Adımlar" diye..adlandırırdım.....

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi,güzelse neden güzel?

A)Gerçeğe uygun yapıldığı için B)Alışılmışın dışında renkler,şekiller kullanıldığı için,
C)Duyguları açığa vurduğu için **(D)**Bir şeyler anlattığı için, E)Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

Batılılaşmayı..yeren..fikrini..sadece..küçük..bir..kıy..gücüyle..anlatması..bana..anlamlı..geldi.

*Bu yapıt neyi amaçlıyor,neye hizmet ediyor?

...Bir..şey..fikir..anlatmaya..geliyor.....

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

...Diyarbakır..ve..sonra..Yeni..Türkçü.....

Resim 4'deki eser ve I.Öğrenci nin öğrencinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Betimleme

-Osman Hamdi Bey'in 'Gezintide Kadınlar' isimli eserinin yağlı boya bir resim olduğunu,

-1903 yılında yapıldığını ve yapıtın yapıldığı dönemde Batılılaşma Hareketinin başlaması, ressamların Avrupai tarzda resimler yapmaya başlaması gibi önemli olayların olduğunu,

-Yapıtta nesnelere sıralarken; kadınların, küçük bir kız çocuğunun, birbirini takip eden ağaçların, köpeklerin, arka planda bir çok erkek figürünün, büyük bir Pazar şemsiyesinin ve caminin olduğunu,

-Resmin genelinde düz ve dik şekillerin etkin olduğunu belirtmiştir.

Çözümleme

-Eserde bulunan beş bayan figürünün izleyiciye bakıyormuş izlenimini uyandırmasını dikkat çekici bulduğunu,

-Eserin renkli, yağlı boya tekniğiyle ve Realist tarzda yapıldığını,

-Resimdeki şekillerin gruplar halinde, ön ve arka gözetilerek düzenlendiğini,

-Sıcak ve soğuk renklerin eşit oranda esere egemen olduğunu,

-Eserde açık-koyu değerlerin gerek figürlerde, gerekse ağaçlarda mevcut olduğunu,

-Renklerin ahenkli bir şekilde, sıcak-soğuk ilişkisi içinde düzenlendiğini,

-Zeminde sert, gökyüzü ve kıyafetlerde yumuşak ve eserin genelinde pürüzsüz bir dokunun hakim olduğunu,

-Eserde ön ve arka planın bulunduğunu, nesnelere bazılarının önde bazılarının arkasında bulunduğunu,

-Eserde birbirini tekrar eden şekillerin bulunduğunu örneğin; kadın figürlerinin ve şemsiyelerinin, ağaçlar, pencereler ve köpek figürlerinin birbirini tekrarladığını,

-Resimde görülen şeylerin orijinal büyüklüğünde olup, abartının olmadığını ve yağlı boya tekniğiyle yapıldığını belirtmiştir.

Öğrenci çözümlene aşamasında eseri iyi analiz edebilmiştir; renk, çizgi, biçim gibi sanatın elemanlarının nasıl düzenlendiğini, sanatın ilkelerine uygun olup olmadığını belirleyebilmiştir. Sadece eserin yapılış tekniği konusunda fazla bilgi vermemiş, yağlı boya tekniğiyle yapılmış olabileceğini belirtmiştir. Bunun dışında eserin doğru çözümlendiği söylenebilir.

Yorumlama

-Bu resmin, sıradan bir zaman dilimini anlattığını, aynı tip kıyafetli kadınların önünde arkası dönük duran Avrupalı tarzda giyimli küçük kızın dikkat çektiğini ve resmin genelde batılılaşmayı yediğini,

- Eserin kendine Osmanlı döneminin ihtişamını hissettirdiğini,

-Resme dokunsa bayanların kıyafetlerinin dokusunu hissedebileceğini, resimden arka planda resmedilmiş pazarcıların sesini ve kadınların kendi aralarındaki fısıldamalarını duyabileceğini, pazar yerinden gelen sebze ve meyve kokularını ve bayanların parfüm kokularını hissedebileceğini ve baharat tadını alabileceğini,

-Resimde simgelerin bulunduğunu örneğin; küçük kızın modern hayatı, kadınların kıyafetlerinin Osmanlı kültürünü, köpek figürünün ise sıradanlığı simgelediğini,

-O dönemde sanatçının, bu resmi batılılaşmaya ve modern hayata ince bir mesaj göndermek için yaptığını,

-Bu eserin bugün de batılı hayata duyulan özentiği ifade ettiğini,

-Esere 'Batılılaşmaya Minik Adımlar' diye isim verebileceğini belirtmiştir.

Yorumlama aşamasındaki cevaplara bakıldığında, öğrencinin eseri yaşayarak ve kendini esere dahil ederek yorumlamalar yaptığını görmekteyiz. Örneğin; eserden duyduğu sesler aldığı tatlar, eserin resmedildiği ortamla örtüşmektedir. Öğrenci eseri genelde batılılaşma hareketine karşı bir yergi olarak ele almakta ve yorumlamalarını bunun

üzerine yapmaktadır. Esere bu yönden baktığımız zaman, eserle ilgili kesin yorumlarda bulunamamakla birlikte böyle bir yaklaşımın olabileceği kanısına varabiliriz.

Bu durumda öğrencinin eserin yapıldığı dönem itibariyle bu saptamalarını doğru olarak nitelendirmek mümkün olmaktadır.

Yargı

-Eseri bazı şeyler anlattığı için güzel bulduğunu,

-Batılılaşmayı yeren fikrini sadece küçük bir kız çocuğuyla anlatması kendine anlamlı geldiğini,

-Yapıtın işlevsel yönünün olduğunu ve bir mesaj taşıdığını,

-Bir fikri anlatmaya çalıştığı için öncelikle dışa vurumcu daha sonra yansıtmacı sanat kuramına girdiğini belirtmiştir,

Yargı aşamasında öğrenci Batılılaşmayı yeren bir fikrin hakim olduğunu vurgulamakta fakat bu fikrin eserde çok açık olarak fark edilemediği görülmektedir. Yapıtın içinde bulunduğu sanat kuramını, bir fikri anlatmaya çalıştığı için dışa vurumcu olarak belirtmektedir. Öğrencinin doğru bir saptamada bulunduğu söylenebilir.

II.Öğrenci Sanat Eleştirisi Formu

SANAT ELEŞTİRİSİ

Adı-Soyadı: *Musa YILDIZ*

Okulu : *DIYARBAKIR ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ*

Sınıf-No : *12-Resim A/16*

Cinsiyeti : *Erkek*

Yaşı : *18*

Sanat ürününün türü: *Yapılı boyalı resim*

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir ?

Aman Hamdi Bey

* Bu ne tür bir sanat yapıtıdır ?

Tuval üzerine yapılmış boyalı resim

* Sanat yapıtının adı nedir ?

Resimde kadınlar

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır ?

1903

* Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

Gençliğin Sanat Okulları açılması, Sanatçılar eğitim almak için yurtdışına gitmişler

* Yapıttaki nesnelere sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)

Köpekler, ellerinde semsifali bayanlar, pazardaki ahali, cami ve avlularında ağaçlar, pazar semsiyesi

* Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor (düz, eğri, diğerleri)

Resmin genelinde daha çok dikeydir ve simetrik şekiller etkindir. yer yer eğri çizgilere de yer verilmiştir.

* Yapıtın boyutları nasıl?

.....

ÇÖZÜMLEME

* İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?,

Arka planda yer alan cami aulusunun pencere parmaklıklarındaki çeşitli ayrıntılı motifli

*Eser renkli mi, siyah-beyaz mı?

Eser renklidir

*Eser hangi teknik ve tarzda yapılmış?

Eser yapıli baya tekniğinde, yapıli oryentalist ve gerçekçi bir üslupla yapılmıştır.

*Şekiller nasıl düzenlenmiş?

Kompozisyonda nesneler yataylıpı dengelemek için dikey olarak yerleştirilmiş şekiller gruplar halinde sıralı olarak düzenlenmiştir.

*Yapıtta hangi renkler egemen?

Yapıtın genelinde sıcak renkler hakim olup onları dengeleyen soğuk renkler vardır.

*Açık-koyu değerler var mı?

Evet Açık-koyu değerler kullanılmıştır.

*Renkler nasıl düzenlenmiştir?

Renkler kendi içinde açık-koyu- sıcak-soğuk ilişkisi içinde dengelenmiştir.

*Resim genelinde hangi doku var?

Zeminde sert bir doku elbiseler ve köpeğin tüylerinde yumuşak doku vardır.

*Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?

Evet ön planda köpek, arkasında kadınlar, cami aulusu, auludaki ağaçlar ve Cami

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

Evet vardır. Cami aulusundaki yatay bir perspektif içindeki dikey pencereler, ağaçlar, kadınlar.

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

Evet orijinal büyüklüğündedir.

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

Yapılı baya tekniğiyle yapmış.

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

Batılılaşma süreci içinde olan bir toplumda yetişen yeni neslin sadece giyim kuşamıyla anlatıyor.

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

Renkler bana çok sıcak ve duygun bir çağları vaktini hissettiriyor.

*Dokunsan ne hissedersin?
Havanın sıcaklığını hissederim.

*Nasıl bir ses duyuyorsun?
Cami oturduğunda Kur'an okuyan müezzinin sesi ve anıta doğal bir simbiyotik oluşturan paraların sesi ve köpeğin sesi.

*Nasıl bir koku alıyorsun?
Bayanların esans kokusu.

*Nasıl bir tat alıyorsun?
Çilek tadı.

*Simgeler var mı?Varsa ne anlatıyor olabilir?
Arka plana atılmış cami ile İslam dininin önemini yitirmesi ve ön planda avrupayı bir şekilde giyinen kız batılılaşmayı simgeliyor.

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?
Kültür geçişi içinde olan bir toplumu ve getirilen değerlere bir mesaj.

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?
Osmanlı devletinin 18.yü. sonunda yaşamış olduğu kültürel ve toplumsal yapısını belirtiyor.

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?
Kaybolan değerler

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi,güzelse neden güzel?
A)Gerçeğe uygun yapıldığı için B)Alışılmışın dışında renkler,şekiller kullanıldığı için,
C)Duyguları açığa vurduğu için D)Bir şeyler anlattığı için, E)Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?
Mesaj taşıması.

*Bu yapıt neyi amaçlıyor,neye hizmet ediyor?
Batılılaşma sürecinde olan toplumu ibtemini amaçlıyor.

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?
Mesaj taşıdığı için dışarıya gerçeğe uygun yapıldığı için yansıtmacı.

Resim 4 deki eser ve II.Öğrenci'nin öğrencinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Betimleme

-Osman Hamdi Bey'in 'Gezintide Kadınlar' isimli eserinin tuval üzerine yağlı boya bir yapıt olduğunu ve 1903 tarihli olduğunu,

-Bu sanat eserinin yapıldığı dönemde çeşitli sanat okullarının açıldığını ve sanatçıların eğitim almak için yurt dışına gönderildiklerini,

-Yapıttaki nesnelere sıralarken; ellerinde şemsiye bulunan bayanların, pazar yerinde insanların, caminin ve avlusunun, ağaçların, köpeklerin ve Pazar şemsiyesinin bulunduğunu,

-Eserde düz ve dik çizgilerin etkili olarak simetrik biçimde kullanıldığını belirtmiştir.

Öğrenci yapıtın boyutları hakkında bir fikir belirtmemiştir. Eserdeki bilgi objelerini bazı eksiklikler olsa da doğru belirlemiş, eserin sanatçısı, adı ve yapılış tarihini de doğru ifade etmiştir.

Çözümleme

-Eserde ilk dikkatini çeken şeyin arka planda yer alan camii avlusunun pencere parmaklıklarındaki çeşitli ve ayrıntılı işlenmiş motifler olduğunu,

-Eserin renkli olduğunu,

-Eserin yağlı boya tekniğinde, oryantalist ve gerçekçi bir üslupla yapıldığını,

-Resmin yatay kompozisyonunu dengelemek için şekillerin dikey olarak resmedildiğini ve objelerin gruplar halinde, sıralı olarak düzenlendiğini,

-Yapıtın genelinde sıcak renklerin hakim olduğunu fakat sıcak renkleri dengelemek için soğuk renklerde ara ara kullanıldığını,

Yapıtta açık-koyu değerlerin var olduğunu,

-Yapıtta renklerin açık-koyu, sıcak-soğuk ilişkisi içinde dengelendiğini,

-Zeminde sert bir dokunun, bayanların elbiselerinde ve köpeğin tüylerinde ise yumuşak bir dokunun hakim olduğunu,

-Resimde en ön planda yerde yatan bir köpek, onun ardında bayan figürleri,daha sonra camii avlusu,ağaçlar ve camii olduğunu,

-Resimde birbirini tekrar eden şekiller olduğunu, bunların; camii pencereleri, avludaki ağaçlar ve kadınlar olduğunu,

-Yapıtta gördüğü şeylerin orijinal büyüklüğünde olduğunu,

-Sanatçının bu eseri yağlı boya tekniğiyle yapmış olduğunu belirtmiştir.

Öğrencinin eseri doğru ve anlaşılır olarak çözümlayebildiğini söyleyebiliriz.

Yorumlama

-Eserdeki en dikkat çekici şey olarak eserin renklerini gördüğünü ve eserin kendine havanın sıcaklığını hissettirdiğini,

-Eserden nasıl bir ses duyuyorsun sorusuna karşılık;camii avlusunda Kuran okuyan müezzinin sesini ve pazarcıların bağrıışmalarını,yerde yatan köpeğin sesini duyduğunu,

-Nasıl bir koku alıyorsun sorusuna karşılık ise;çilek tadı aldığını,

-Eserde simgelerinde kullanıldığını ve bunların;arka plana atılmış cami'nin İslam dininin önemini yitirmesini,ön planda Avrupai tarzda giyinmiş kız çocuğunun ise batılılaşmayı simgelediğini,

-O dönemde sanatçının kültür geçişi içinde olan bir toplumun durumunu ve yitirilen değerleri gözler önüne serebilmek için bu resmi yapmış olabileceğini, bugün ise bu esere,o dönemde Osmanlı devletinin içinde bulunduğu kültürel ve toplumsal yapısının durumu şeklinde bakılabileceğini,

-Bu esere kendinin bir isim vermesi gerekirse bu ismin 'Kaybolan Değerler' olacağını belirtmiştir.

Öğrenci, eseri saptamış olduğu bir noktadan yola çıkarak yorumlamaktadır; o dönemde Osmanlı devletinin içinde bulunduğu sosyal yapının, dini ikinci plana attığını, batılılaşmaya karşı bir özentinin olduğunu ve insanların bu yönelişe ayak uydurmaya çalıştığını belirtmiştir. Eser

yorumlarken esere vermiş olduğu isimden (Kaybolan Değerler) hareketle, batılılaşma etkisi ile Osmanlı kültürünün birçok değerini kaybettiğini vurgulamak istediğini görmekteyiz. Ayrıca öğrencinin, fikirlerini anlaşılır ve açık bir şekilde ifade edebildiğini, esere bazı dayanaklarla yorumlar getirebildiğini ve eseri kendince yaşayabildiğini görmekteyiz.

Yargı

-Eserin mesaj taşıdığını ve bir şeyler anlattığı için beğendiğini,

-Eserin batılılaşma süreci içinde bulunan toplumun ikilemini yansıtmayı amaçladığını,

-Mesaj taşıdığı için öncelikle dışavurumcu, gerçeğe uygun yapıldığı için ise yansıtmacı sanat kuramına girdiğini belirtmiştir.

Öğrenci yargı aşamasında eserin bir düşünceyi anlatmaya çalıştığı üzerinde yoğunlaşırken, eseri dışı vurumcu sanat kuramı içinde ele alarak doğru bir saptamada bulunmuştur. Yapıtın yapılış amacını da yine savunmuş olduğu düşünceyi baz alarak, batılılaşma sürecinde olan toplumun ikilemini yansıtmaya çalışması olarak görmektedir. Buradaki ikilem olarak da din ve batılılaşmayı kastettiği anlaşılmaktadır.

III. Öğrencinin Sanat Eleştirisi Formu

SANAT ELEŞTİRİSİ

Adı-Soyadı: *Mahmut Aydın*
 Okulu : *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi*
 Sınıf-No : *12 RA*
 Cinsiyeti : *Erkek*
 Yaşı : *19*

Sanat ürününün türü: *Yapılı baya resim*

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir ?

Osman Hamdi Bey

* Bu ne tür bir sanat yapıtıdır ?

Resim

* Sanat yapıtının adı nedir ?

Gezintide Kadınlar

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır ?

1923

* Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

II. Meşrutiyet

* Yapıttaki nesnelere sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)

Yapıtta ön planda kadın figürleri, yerde uzanmış bir köpük, arkasını dönen botlu karada uzanmış bir ka. çadırı, arka planda pazarcular, cam ve sıralı ağaçlar görülmektedir.

* Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor (düz, eğri, diğerleri)

Dikey yatay dikey ve bir birini besen setiller görülmektedir.

* Yapıtın boyutları nasıl?

.....

ÇÖZÜMLEME

* İlk baktığımda en çok dikkatimi çeken nedir?,

Resimde ensal dilatatimi sokan sayı boyan pipirlerinin o dönem de
piymis oldukları renkli kuyupetleri

*Eser renkli mi, siyah-beyaz mı?

Eser renklidir.

*Eser hangi teknik ve tarzda yapılmış?

Eser yağlı boya tekniğinde, organalist tarzda bir çalışmadır.

*Şekiller nasıl düzenlenmiş?

Gruplar halinde ayrıntılı ve arantılı olarak düzenlenmiştir.

*Yapıtta hangi renkler egemen?

Pipirlerde daha sok sıcak renkler, metan da ise soğuk renkler egemendir.

*Açık-koyu değerler var mı?

Karmin genelinde vardır.

*Renkler nasıl düzenlenmiştir?

Bir birini destekleyen maddeler yana getirilerek, ön plandakiler daha parlak
ortaobiler daha fazla bir şekilde düzenlenmiştir.

*Resim genelinde hangi doku var?

Resim genelinde yumuşak bir doku vardır.

*Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?

Bazı nesnelere arkada bazıları ise önde durmaktadır.

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

Evet yan yana dizilmiş açarlar, yan yana duran kadın pipirleri
ve pencereler, birbirini tekrar eden sebillordir.

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

Eserde gördüğüm şeyler orijinal büyüklükte.

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

Yağlı boya tekniği ile.

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

Kararsız olan toplumun pişirdiği hayalinden bir kesitini yansıtır.

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

• Cıvıllı ve tıllı bir yarası hissetiyordum

*Dokunsan ne hissedersin?
Kıvrakların cıvıllı ve tıllı hissederim.

*Nasıl bir ses duyuyorsun?
Sessizliğin sesini duyuyorum

*Nasıl bir koku alıyorsun?
Pazarda satılan meyvelerin baharatları tozunu kokuyorum.

*Nasıl bir tat alıyorsun?
Gıcıkli bir tat alıyorum

*Simgeler var mı?Varsa ne anlatıyor olabilir?
Bayanların nişanesi: Osmanlı'nın kuyafet tarzını gösteriyor. Comi ve pazar yeri döneminin sosyolojisini gösteriyor.

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?
Osmanlı döneminin istikamini anlatıyor, bir yanda dinin etkisi diğer yanda balmın etkisi.

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?
Osmanlı kültürünün yitirilmesi

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?
'Emin adınıyla sözde modernleşme'

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi,güzelse neden güzel?
A)Gerçeğe uygun yapıldığı için B)Alışılmışın dışında renkler,şekiller kullanıldığı için,
C)Duyguları açığa vurduğu için D)Bir şeyler anlattığı için, E)Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?
Utangaç bayanlar

*Bu yapıt neyi amaçlıyor,neye hizmet ediyor?
Sosyal koparılmışlıktan kurtulmayı amaçlıyor. O dönem ve günümüz insanına hizmet ediyor

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?
İstikamli sanat kuramına girmektedir.

Resim 4'deki eser ve III. Öğrencinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Betimleme

-Osman Hamdi Bey'in 'Gezintide Kadınlar' isimli eserinin 1923 tarihli olduğunu,

-Eserin yaratıldığı dönemin II. Meşrutiyet zamanına denk geldiğini,

-Yapıtta ön planda kadın figürlerinin, yerde uzanmış bir köpeğin, arkasını dönmüş batılı tarzda giyinmiş bir kız çocuğunun olduğunu, arka planda ise pazarcıların, camii'nin ve sıralı ağaçların olduğunu,

-Daha çok yatay, dikey ve birbirini kesen şekillerin olduğunu belirtmiştir

Öğrencinin eseri tam olarak tanımlayamadığı söylenebilir, yapıtın boyutları hakkında herhangi bir bilgi vermeyen öğrencinin eserdeki bilgi objelerini doğru sıraladığı görülmektedir. Bunun dışında eserin yapılış tarihini yanlış belirterek yaratıldığı dönemin önemli olayları hakkında yeterli bilgi vermemiştir. Eserde daha çok dik çizgiler egemenken, dikey ve yatay çizgilerin yoğun olarak kullanıldığını belirtmiştir.

Çözümleme

-Eserde en çok dikkatini çeken şeyin bayanların giymiş oldukları renkli kıyafetler olduğunu,

-Eserin renkli yapıldığını,

-Yağlı boya tekniğiyle oryantalist tarzda bir eser olduğunu,

-Şekillerin ayrıntılı olarak, gruplar halinde ve orantılı olarak düzenlendiğini,

-Figürlerde daha çok sıcak renklerin, mekanda ise soğuk renklerin egemen olduğunu,

-Resmin genelinde açık-koyu değerlerin olduğunu,

-Resimdeki renklerin ön planda daha parlak, arka planda ise daha flu olarak birbirini destekler şekilde düzenlendiğini,

-Genelde yumuşak bir dokunun hakim olduğunu,

-Bazı nesnelere resimde ön planda, bazılarının ise arka planda resmedildiğini,

-Yan yana dizilmiş ağaçların, kadın figürlerinin, pencerelerin birbirini tekrar eden şekilleri olduğunu,

-Resimdeki her şeyin orijinal büyüklüğünde olduğunu ve yağlı boya tekniğiyle yapıldığını belirtmiştir.

Öğrenci, eseri tekniği dışında ayrıntılı olarak çözümleyebilmiştir. İyi bir gözlem gücü olduğunu görmekteyiz.

Yorumlama

-Eserin, kararsız olan bir toplumun gündelik hayatından bir kesiti yansıttığını,

-Yapıtın kendine cıvılcıvılcı renkli bir yaşamı hissettirdiğini, esere dokunsa kumaşların dokusunu hissedeceğini, eserden sessizliğin sesini duyduğunu ve pazarda satılan meyvelerin baharatlarla karışmış kokusunu ve gizemli bir tat aldığını,

-Yapıttaki bayanların giyiniş tarzının Osmanlı kültürünü, camii ve Pazar yerinin de Osmanlı döneminin sosyal yapısını simgelediğini,

-Sanatçının bu resmiyle o dönemde Osmanlı insanının ikilemine ışık tutmaya çalıştığını, bu ikilemin ise batının etkisi ve dinin etkisinde olan toplumların arasında olduğunu, bugün ise aynı eserin Osmanlı toplumunun kültürünün yitirilişini ifade ettiğini,

-Eseri yeniden adlandırması gerekirse bunun 'Emin Adımlarla Sözde Modernleşme' şeklinde olacağını belirtmiştir.

Öğrenci, eseri batılılaşma sürecindeki Osmanlı kültürünün din ve batılılaşma ikilemi içindeki durumu olarak yorumlamakta fakat eserin kararsız toplumun gündelik hayatından bir kesit aktardığını belirterek fazla açıklayıcı olamamaktadır. Bunun dışında eserle bütünleşerek yorumlarda bulunması, eserdeki mekana kendini de dahil ederek betimlemesi ve bunları hissedebilmesi, eserdeki bazı sembelleri tespit etmesi ve eseri adlandırırken yergi içerikli övücü bir cümle kullanması yönleriyle öğrenciyi yaratıcı ve başarılı olarak nitelendirebiliriz.

Yargı

- Eseri bir şeyler anlattığı için beğendiğini,
- En anlamlı gelen tarafının utangaç bayanlar olduğunu,
- Eserin sosyal hayatı düzenlemeyi amaçladığını ve işlevsel sanat kuramına girdiğini belirtmektedir,

Öğrenci yargısını açık olarak ifade edememiş, eserin bir şeyler anlattığını belirtmesine karşın eseri işlevsel sanat kuramı içinde nitelendirmiştir. Dışavurumcu sanat kuramı olarak ifade etmesi daha uygun olurdu.

Öğrenci Cevaplarının Karşılaştırılması

Farklı başarı düzeyinde olan üç öğrencinin eser ile ilgili sanat eleştirisi formlarına verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında;

-Her üç öğrenciden eseri en iyi ve yeterli düzeyde tanımlayan I. Ve II. Öğrenciler olmuştur.

-Her üç öğrencide eserin sanatçısının adını, eserdeki bilgi objelerini ve eserdeki baskın şekilleri doğru olarak belirtmiş yalnız III. Öğrenci yapıtın yapılış tarihini yanlış ifade etmiştir.

-Çözümleme aşamasında her üç öğrencinin de eseri ayrıntılı olarak inceleyebildiğini ve sanatsal düzenleme elemanlarının nasıl organize edildiğini doğru bir şekilde belirtmiş oldukları görülmektedir.

-Her üç öğrencide Batılılaşma sürecindeki Osmanlı toplumunun içinde bulunduğu sosyal ve kültürel durumundan yola çıkarak yorumlarda bulunmuşlardır. II. öğrenci bu yorumlara ilaveten, eserde anlatılmak istenen şeyin o dönemde Osmanlı toplumunda dinin arka plana atıldığını ve modernleşmenin ön plana çıkarılmak istendiğini belirtmiştir. Üç öğrencinin de başarılı yorumlarda buldukları görülmektedir. İkinci öğrencinin yorumları en başarılı olandır diyebiliriz.

-Yargı aşamasına baktığımızda, üçüncü öğrenci dışındakilerin sanat kuramlarını doğru kavradıkları görülmektedir.

Genel olarak cevaplara baktığımızda her üç öğrencinin de eseri yeterli düzeyde, anlaşılır ve başarılı bir şekilde eleştirebildikleri görülmektedir.

9- DOKUZUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Dokuzuncu Alt Problem: *Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin İşlenen Derslere Yönelik Bilgilerini Uygulamaya Geçirmelerine Katkısı Nasıldır?*

Ders süreci içindeki etkinlikler kapsamında deney grubu öğrencilerine “Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu” (Ek-7) uygulanmıştır. Bu form ile deney grubu öğrencilerinin sanatsal öğrenme alanları ve aynı zamanda sanat eleştirel alanlar olan; Algılama, Değer Biçme, Sanatçı Hakkında Bilgi, Üretim, Eleştirel Yargı üzerine beş soru sorulmuş böylece öğrencilerin öğrenme alanları ve eleştirel yargı düzeyleri ölçümlenmeye çalışılmıştır. Kullanılan Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formunda toplam beş adet eser örneği gösterilmiştir. Bunların sonucunda ise öğrencilerin yanıtladığı formlardan elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Öğrencilerin yanıtladığı formların özellikleri, formla ilgili olarak gösterilen eserler, seçilen üç öğrencinin forma verdikleri yanıtlar ve bulguların yorumlanması sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

Beş Değerlendirme Soru Türü

Beş değerlendirme soru türü ya da sanatsal öğrenme alanları şunlardır; algılama, değer biçme, bilgi edinme, ürün ve eleştirel yargılamadır (Wilson,1971).

Algısal sorular; öğrencinin sanat elemanlarını ve ilkelerini görsel olarak ayırt etme yeteneğini saptar.

Değer soruları; öğrencinin sanat biçimlerine karşı tutumunu ve yeni sanat formlarına hazır olup olmama durumunu saptar.

Bilgi soruları; öğrencinin sanat kavramları ya da sanat tarihi gerçeklerini ne kadar algıladığını saptar.

Üretim alanı; öğrencilerin sanatsal becerileri, problem çözme yaklaşımları ve anlamlı ifadeler için tasarı yetenekleri konusundaki bilgi ve araştırmalarını geliştirmelerine yardımcı olunması açısından önem taşır.

Eleştirel Yargı Soruları; öğrencinin geçerli nedenlere dayanarak bir sanat yapıtını değerlendirme yeteneğini saptar. Yargılama düşünmenin en üst düzeyi ve öğrenciler için belki de en zor olanıdır (Kırıçoğlu-Stokrocki,1997b: 3.51).

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU İÇİN ÖĞRENCİLERE GÖSTERİLEN ESERLER

I. Algılama ve Cevaplama

Örnek:1 Picasso

II. Değer

Örnek:2 Abidin Dino

III. Sanatçı Hakkında Bilgi

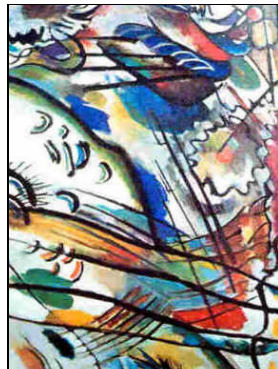
Örnek:3 H. Avni Lifij

IV. Üretim

Örnek:4 Rembrandt

V. Eleştirel Yargı

Örnek:5 Kandinsky

I.Öğrenci:**ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU**Adı Soyadı: *Gizem İZHAN***I.Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)**

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır?(Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

- 1- Aynı şekillerin tekrarı () Farklı bir çok şekil
 2-() Dalgalı çizgiler Düz çizgiler
 3- Parlak renkler () Mat renkler
 4-() Fazla boş alan Doldurulmuş alan
 5- Simetrik denge () Asimetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz;

- 1-() Çok beğendim,
 2- Beğendim diyebilirim
 3-() Kararsız kaldım
 4-() Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- 1-() Hasan Pekmezci
 2-() P.Picasso
 3- Hüseyin Avni Lifij
 4-() Nuri İyem

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

- 1-()Baskı
2-()Yağlı boya
3-()Akrilik
4()Kolaj
5-()Sulu boya
6-()Karışık Teknik
7-()Hepsi
8-()Hiçbiri
9-()Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

- 1()Soyut bir anlayışla yapıldığı için
2-()Belirli bir konusu olmadığı için
3-()Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için
4-()İlginç olduğu için
5-()Bir sanatçı tarafından yapıldığı için
6-()Güzel görüldüğü için
7-()Hepsi
8-()Hiçbiri
9-()Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

II.Öğrenci:**ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU**Adı Soyadı: *Musa YILDIZ***I.Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)**

Bu eserde gözlemediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır?(Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

- 1- Aynı şekillerin tekrarı () Farklı bir çok şekil
 2-() Dalgalı çizgiler Düz çizgiler
 3- Parlak renkler () Mat renkler
 4-() Fazla boş alan Doldurulmuş alan
 5- Simetrik denge () Asimetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz;

- 1- Çok beğendim,
 2-() Beğendim diyebilirim
 3-() Kararsız kaldım
 4-() Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- 1-() Hasan Pekmezci
 2-() P.Picasso
 3- Hüseyin Avni Lifij
 4-() Nuri İyem

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

- 1-() Baskı
2-() Yağlı boya
3-() Akrilik
4-() Kolaj
5-() Sulu boya
6-() Karışık Teknik
7-() Hepsi
8-() Hiçbiri
9-() Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

- 1() Soyut bir anlayışla yapıldığı için
2-() Belirli bir konusu olmadığı için
3-() Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için
4-() İlginç olduğu için
5-() Bir sanatçı tarafından yapıldığı için
6-() Güzel görüldüğü için
7-() Hepsi
8-() Hiçbiri
9-() Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

III.Öğrenci:

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı: *Mahmut AYDIN*

I.Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır?(Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-() Aynı şekillerin tekrarı	☒ Farklı bir çok şekil
2-() Dalgalı çizgiler	☒ Düz çizgiler
3- ☒ Parlak renkler	() Mat renkler
4-() Fazla boş alan	☒ Doldurulmuş alan
5- ☒ Simetrik denge	() Asimetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz;

- 1- Çok beğendim,
 2-() Beğendim diyebilirim
 3-() Kararsız kaldım
 4-() Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- 1-() Hasan Pekmezci
 2-() P.Picasso
 3- Hüseyin Avni Lifij
 4-() Nuri İyem

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

1-() Baskı
 2-() Yağlı boya
 3-() Akrilik
 4() Kolaj
 5-() Sulu boya
 6-() Karışık Teknik
 7-() Hepsi
 8-() Hiçbiri
 9-() Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

1() Soyut bir anlayışla yapıldığı için
 2-() Belirli bir konusu olmadığı için
 3-() Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için
 4-() İlginç olduğu için
 5-() Bir sanatçı tarafından yapıldığı için
 6-() Güzel görüldüğü için
 7-() Hepsi
 8-() Hiçbiri
 9-() Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

Seçilen Üç Öğrenciye Ait Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Sorularına İlişkin Bulgular ve Yorum

I. Algılama ve Cevaplama

Bu bölümde öğrencilere Picasso'nun "Avignonlu Kadınlar" isimli eseri (örnek1) gösterilmiştir. Bu eser üzerindeki sanatsal öge ve ilkeleri ayırtılabilmeye yönelik beş soru sorulmuştur. Her soru için iki seçenek

belirlenmiş ve öğrencilerden gösterilen esere göre doğru seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

I.Öğrenci: Sanatın elemanlarını ve ilkelerini görsel olarak ayırtıyabilmiştir. Gösterilen eserdeki ayrıntıları yakalayabilmiş ve bunu doğru bir şekilde ifade edebilmiştir.

Öğrenci, 1.şıkta 'aynı şekillerin tekrarı' cevabı ile gördüğünü doğru aktarabilmiştir. 2. şıkta düz çizgilerin dalgalı çizgilere oranla daha fazla olduğunu belirterek başarılı bir çözümlmeye gidebilmiştir. 3. şıkta resimde 'parlak renklerin' egemen olduğunu belirtmiş ve doğru bir saptamada bulunmuştur. 4. şıkta 'doldurulmuş alan' cevabı, 5. şıkta ise resmin simetrik bir dengesi olduğu cevaplarıyla doğru saptamalara ulaştığını ve eseri yeterli düzeyde çözümlayabildiğini görmekteyiz.

II.Öğrenci: Çizgi, şekil, renk gibi sanatın elemanlarını ve denge, tekrar, birlik gibi sanatın düzenleme ilkelerini genel olarak algılayabilmiş, bunları eser üzerinde tespit edebilmiştir.

Öğrenci 1.şıkta 'aynı şekillerin tekrarı' yanıtı ile doğru bir betimleme yapmıştır. 2. şıkta 'düz çizgiler' yanıtı, 3. şıkta ise resimde parlak renklerin egemen olduğunu belirterek doğru aktarımlarda bulunmuştur. 4.şıkta 'doldurulmuş alan' yanıtını ve 5.şıkta ise 'simetrik denge' yanıtını vererek doğru çözümlmeye ulaşabilmiştir.

III.Öğrenci: Öğrencinin sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini genel olarak algılayabildiği söylenebilir.

1.şıkta eserde 'farklı birçok şekil' olduğunu belirterek yanlış bir betimleme yapmıştır. 2. şıkta 'düz çizgilerin' dalgalı çizgilere oranla yoğunlukta kullanıldığını, 4. şıkta 'doldurulmuş alanın' olduğunu ve 5. şıkta ise 'simetrik dengenin' hakim olduğunu belirterek doğru bir çözümleme yaptığı görülmektedir.

Yanıtlar incelendiğinde, III. Öğrenci dışındaki öğrencilerin gösterilen eseri doğru bir şekilde betimledikleri görülmüştür. Bunun dışında her üç öğrencinin de resimdeki çizgi, renk, mekân, denge gibi sanatsal düzenleme ilke ve elemanlarını doğru tespit ettiğini ve eseri doğru çözümlayabildiğini söyleyebiliriz. Bu sonuca bakarak öğrencilerin sanat

eserlerine karşı algı ve tepkilerinin olumlu bir düzeye eriştiği görülmektedir.

II.Bölüm: Değer

Bu bölümde Abidin Dino'ya ait 'Mutluluğun Resmi' isimli eser (örnek 2) öğrencilere gösterilmiş, öğrencilerin gösterilen sanat eserine karşı tutumunu belirleyebilmek amacıyla bu eserle ilgili olarak en güçlü görüşleri sorulmuştur.

I.Öğrenci: Gösterilen sanat eserine karşı 'beğendim diyebilirim' yanıtını vermiştir. Bu da öğrencinin yeni eserleri kabul edebilme, onları koruma ve takdir edebilme yetisine sahip olduğunu göstermektedir.

II.Öğrenci: Sanat eserine karşı bilinçli bir hükümde bulunabilmiştir. Öğrencinin sanat eserlerini takdir edebilme ve iyi bir sanat tüketicisi olabilmeye yönelik özellikler gösterebileceği söylenebilir.

III.Öğrenci: 'eseri çok beğendim' yanıtını vererek sanat eserlerini takdir ve kabul etmeye yönelik özellikler sergilediği söylenebilir.

Cevaplara bakıldığında her üç öğrencinin de eseri beğendikleri ve bunu açıkça ifade edebildikleri görülmektedir. Bu anlamda öğrencilerin belirli düzeyde sanat eleştirisi bağlamında estetik yargı deneyimi kazanmış oldukları söylenebilir.

III.Bölüm: Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu bölümde öğrencilere Hüseyin Avni Lifij'in "Alegori" isimli eseri (örnek 3) gösterilmiş ve eseri yapan sanatçının kim olduğu sorulmuştur.

I.Öğrenci, II.Öğrenci ve III.Öğrenci eserin sanatçısını doğru cevaplamışlardır.

Buna göre her üç öğrenci de eseri Hüseyin Avni Lifij'e ait olduğunu bilmiştir. Deney grubuyla işlenen dersler süresince duvara asılı bulunan sanat tarihi şeridinde bu eser de yer almaktaydı. Bu anlamda eserin öğrencilerin dikkatlerinden kaçmadığını söyleyebiliriz.

IV.Bölüm: Üretim

Bu bölümde Rembrant'ın 'Meleklerle Birlikte Kutsal Aile' isimli eseri (örnek 4) gösterilmiş ve bu eserin hangi teknik ile yapıldığı sorularak öğrencilerin eserin tekniğini tanıma derecesi ölçümlenmeye çalışılmıştır.

I.Öğrenci, II.Öğrenci ve III.Öğrenci, seçenekler arasında yer alan 'yağlı boya' şikkını işaretleyerek doru saptamada bulunmuşlardır.

Sonuca bakıldığında her üç öğrencinin de doğru cevap olan 'yağlı boya' tekniğini belirttikleri görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin eseri iyi gözlemleyerek, doğru betimlemeye vardıklarını söyleyebiliriz.

V.Bölüm: Eleştirel Yargı

Bu bölümde Kandinsky'in 'Kompozisyon' isimli eseri (örnek 5) gösterilmiş ve bu eserin neden ünlü bir sanat eseri olduğu sorulmuştur.

I.Öğrenci, bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir sorusuna, öğrenci;sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için şeklinde yanıtlarken, eserin kompozisyonunun önemli olduğuna dikkat çekerek, şıklar arsında uygun olanı işaretlemiştir.

II.Öğrenci ve III.Öğrenci: aynı cevabı vererek,eseri ünlü yapan özelliğini, kompozisyonun bütünündeki ilke ve elemanların uyumuna bağlamaktadır.

Öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında her üç öğrencinin de eseri doğru yargıladıkları ve esere eleştirel bir bakış açısıyla bakabildikleri görülmektedir.

10- ONUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Onuncu Alt Problem: *Öğrencilerin ÇASEY ile Sanat Eserlerini İnceleme dersi, 'Sanat Eseri Analizi' ünitesini işledikten sonra dersin öğretimine ilişkin görüşleri ve genel sanat anlayışları nedir?*

Deney grubu ile ÇASEY ile işlenen 'sanat eseri ve analizi' ünitesi sonunda öğrencilerle görüşme formu (EK-9) eşliğinde yirmi beş soru sorulmuş öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Görüşmelerin gerekli görülen

kısımları yazılı olarak ilgili formlara yazılmış olup, ayrıca ses kayıt cihazıyla kayda alındıktan sonra değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde deney grubu öğrencilerinin tamamına ait görüşmelerin dökümü fazla ayrıntılı olacağından, daha önce belirlenen üç öğrencinin görüşme dökümlerine ve bunların değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Öğrencilerin ÇASEY ile İşlenen Sanat Eserlerini İnceleme Dersi ‘Sanat Eseri Analizi’ Ünitesine İlişkin Görüşleri, Genel Sanat Anlayışları ve Bunların Değerlendirilmesi

Seçilen üç öğrenciye yöneltilen sorular, öğrencilerin verdikleri cevaplar ve bunların değerlendirilmesi ardıl bir şekilde aşağıda sunulmuştur.

1. Bu ünite sonunda öğrendikleriniz hakkında neler düşünüyorsunuz sorusuna;

I.Öğrenci: ünite sonunda birçok faydalı bilgi öğrendiğimi, sanatla ilgilenen biri olarak bu bilgi birikiminin şu an ve ileriki zamanlarda kendine yararlı olacağını düşündüğümü belirtmektedir.

II.Öğrenci: Birçok yeni şey öğrendiğimi bu bilgileri diğer sanat derslerinde ve kendi çalışmalarını yaparken de kullanabileceğimi o yüzden çok faydalı olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Bu ünite içinde öğrendiği şeylerin öğrenilmesi gereken en temel bilgiler olduğunu, bunları öğrenmek için geç bile kalındığını belirtmektedir.

Bu cevaplar doğrultusunda öğrencilerin ünite sonunda yeni ve faydalı bilgiler öğrendiğini ve bu bilgileri farklı alanlarda da kullanabileceklerinin bilincinde olduklarını söyleyebiliriz.

2. Sınıfın eğitim öğretim ortamını nasıl buldunuz? Başka nelerin olmasını isterdiniz? Sorusuna;

I.Öğrenci: Alışık olmadıkları bir ortamda derslerin işlendiğini, bununla daha iyi sonuçlar doğurduğunu, eğitim-öğretim ortamında herhangi bir eksikliğin olmadığını belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derslerin işlendiği ortamı güzel ve yeterli bulduğunu, herhangi bir eksikliğin olmadığını belirtmektedir.

III.Öğrenci: Derslerin işlendiği ortamda her şeyin tam olduğunu, ihtiyaç duyulan araç-gereçlerin mevcut olduğunu belirtmektedir.

Öğrencilerin, derslerin işlendiği eğitim-öğretim ortamını yeterli bulduklarını ve ortamdaki araç-gereçlerden yeterli düzeyde faydalanabildiklerini söyleyebiliriz.

3. Dersin öğretimini yeterli buldunuz mu sorusuna;

I.Öğrenci: Dersin öğretim içeriğini yeterli bulduğunu ve birçok kazanımlar edindiğini ifade etmektedir.

II.Öğrenci: Yeterli bulduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Yeterli bulduğunu, önemli sanat eserleriyle ilgili merak ettiği şeyleri fazlasıyla öğrendiğini ve yapılan etkinliklerden zevk aldığını belirtmektedir.

Öğrencilerin dersin öğretimini yeterli bulduklarını söyleyebiliriz.

4. Derslerden zevk aldınız mı sorusuna;

I.Öğrenci: Derslerin oldukça eğlenceli ve zevkli geçtiğini, hiç sıkılmadığını eğlenerek öğrendiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derslerden zevk aldığını, özellikle uygulamalı kısımların daha zevkli olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Bu dersten alabileceği en büyük zevki aldığını belirtmektedir.

Derslerin zevkli geçtiğini ve öğrencilerin eğlenerek sıkılmadan istekli olarak dersleri izledikleri kanısına varılabilir.

5. Derse katılımınız nasıldı sorusuna;

I.Öğrenci: Derse katılımının gayet iyi olduğunu, özellikle eserleri yorumlarken ve etkinlikler kapsamında söz sahibi olmanın kendine güven duygusu getirdiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derse katılımının üst düzeyde olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Derse katılımını normal seviyede görmektedir.

Derse katılımın genel olarak üst düzeyde olduğunu, sınıfta başarı düzeyi düşük öğrencilerin bile derse istekli olduklarını söyleyebiliriz.

6. Derslere devam etmek istiyor musunuz sorusuna;

I.Öğrenci: Derslere sene sonuna kadar devam etmek istediğini, bu şekilde öğrenmenin daha güzel ve daha kalıcı olduğunu belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derslere yıl sonuna kadar devam etmek istediğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: Derslere aralıksız olarak devam etmek istediğini söylemektedir.

Öğrencilerin derslere devam etmek istemesi, derslerde klasik öğretim yöntemleri dışında, farklı bir yöntemle işlenmesi ve birçok farklı alanın birlikte öğretimine yapılmasına bağlanabilir.

7. Bu dersin öğretim yöntemiyle, klasik öğretim yöntemi arasındaki farkları söyleyebilir misiniz sorusuna;

I.Öğrenci: Bu yöntemle ders işlerken derslerde hiç sıkılmadığını, çok zevk aldığını, birçok etkinliğe yer verildiğini ve öğrencilerin daha fazla söz sahibi olduğunu klasik öğretim yönteminden bu yönleriyle ayrıldığını belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derslerde görsel materyallerin kullanılması ve birçok farklı uygulamanın yapılmasını farklı bulduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Görsel öğelerin ağırlıkta olmasını, bu yöntemi klasik yöntemden ayıran bir özelliği olarak görmektedir.

Öğrencilerin ÇASEY'i klasik yöntemden daha üstün bulduğunu ve bu yöntemin ayrıcalıklarının ve getirilerinin bilincinde olduklarını ve bu yöntemi klasik yöntemle oranla daha çok benimsediklerini söyleyebiliriz.

8. Bu ünite başka hangi şekilde işlenebilirdi sorusuna;

I.Öğrenci: Klasik yöntemle göre bu yöntemin gayet iyi olduğunu belirtmektedir.

II.Öğrenci: Bu yöntemle işlenen derslerde başarılı olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Bu yöntemi beğendiğini dersleri bu şekilde işlemeye devam etmek istediğini belirtmektedir.

Öğrenciler ÇASEY ile işlenen ünitenin olumlu sonuçlar doğurduğunu belirterek, yöntemden hoşnut olduklarını söyleyebiliriz.

9. Derslerde yapılan etkinlikleri beğendiniz mi, en çok hangisi hoşunuza gitti sorusuna;

I.Öğrenci: Derslerdeki etkinlikleri beğendiğini, görsel sunumlar, eserlerle ilgili yorumlarda bulunup söz sahibi olmalarını ve öğrendiklerinin uygulamalarla da pekiştirilmesinin öğrendiklerini kalıcı hale getirdiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Derslerde en çok hoşuna giden etkinliğin; sanatçıların eserlerinin eleştiri basamaklarına göre analizinin yapılması ve daha sonra eserle ilgili uygulamalı çalışmalar yapmak olduğunu ifade etmektedir.

III.Öğrenci: Derslerdeki tüm etkinlikleri beğendiğini, en çok hoşuna giden etkinliğin ise eleştirisi yapılan eserlerle ilgili hikaye yazmak olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin derslerdeki etkinliklerden zevk aldığını ve bu etkinliklerin amacına ulaşmış, öğrenciyi güdülediği ve derse olumlu katkılarda bulunmuş olduğu yorumunu yapılabilir.

10. Sanat Eleştirisi konusu hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz sorusuna;

I.Öğrenci: Ünite sonunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, artık sanat eserlerine karşı eleştirel bir gözle bakabildiğini, eserin tarihsel sürecini de araştırdığını ve eseri eleştirirken hangi basamaklardan geçeceğini bildiğini söylemektedir.

II.Öğrenci: Derslerin bitiminde sanat eleştirisi hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu ve bundan sonra sanatsal çalışmalarını doğru eleştirebileceğini düşündüğünü söylemektedir.

III.Öğrenci: Ünite sonunda çok şey öğrendiğini ve en önemlisi sanat eleştirisinin anlamını öğrendiğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin Sanat Eleştirisi konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olduklarını ve bunları ders dışında da kullanabilme becerisi kazanmış oldukları söylenebilir.

11. Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açınız oluştu mu sorusuna;

I.Öğrenci: Daha önce bir sanat eseri için 'güzel' ya da 'çirkin' diye bir yargıya hemen vardığını ama şimdi daha bilinçli olduğunu, bir eseri yargılamadan önce eseri betimleyip, çözümlenip, yorumladığını en sonunda ise bir yargıya vardığını belirtmektedir.

II.Öğrenci: Sanat eserlerini daha yakından tanımayı, sanat tarihsel sürecini öğrenmeyi ve eseri eleştirebilmeyi öğrendiğini ve bu açıdan sanat eserine karşı farklı bir bakış açısının kendiliğinden oluştuğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Sanat eserine karşı farklı bir bakış açısının oluştuğunu, eserleri sistemli bir şekilde eleştirmeyi öğrendiğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin sanat eserlerine karşı farklı bakış açılarının oluştuğunu ve eserleri eleştirebilme becerisi kazandıkları söylenebilir.

12. Bu dersin önemli olduğunu düşünüyor musunuz, neden sorusuna;

I.Öğrenci: Sanatla yakından ilgilenen bir birey olduğu için sürekli sanat eserleriyle karşı karşıya gelebildiğini ve bu eserleri doğru algılayabilmek için sanat eleştirisi bilgisine sahip olunması gerektiğine, dolayısıyla bu dersin bu yüzden önemli olduğuna inanmaktadır.

II.Öğrenci: Bu dersi önemli bulmasının sebebinin nasıl incelenebileceğinin öğrenilmesine ve farklı etkinliklerle bunun pekiştirilip kalıcı olmasının sağlanmasına bağlamaktadır.

III.Öğrenci: Sanat ile uğraşan bireyler olarak, sanat eleştirisinin bilinmesi gerektiğini ve bu bilgilerin kendi alanlarında çok sık

kullanılabileceğini bu yüzden de bu dersin önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Öğrencilerin bu dersi önemli ve gerekli bulduklarını ve bu dersteki kazanımlarını kendi alanlarında çoğu zaman kullanabileceklerinin farkında oldukları görülmektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme Dersi ile ilgili görüşlerin dışında, genel sanat anlayışları doğrultusunda da öğrencilere sorular yöneltilmiştir.

13. İleride sanat eğitime devam etmek istiyor musunuz sorusuna;

I.Öğrenci: İleride sanat eğitime devam etmek istediğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Üniversitede heykel bölümünde eğitime devam etmek istediğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: Sanat eğitime iyi bir üniversitenin heykel bölümünde devam etmek istediğini belirtmektedir.

Öğrenciler Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olduktan sonra sanat eğitimlerine üniversitede devam etmek istemektedirler.

14. Sizce sanat eğitimi neden önemli sorusuna;

I.Öğrenci: sanatsal çalışmalar yapabilmek, fikirlerini doğru bir şekilde dile getirmek ve sanatsal anlamda doğru seçimlerde bulunabilmek için sanat eğitiminin gerekli olduğunu düşünmektedir.

II.Öğrenci: Sanatın insanların duygularını açığa çıkarmada yardımcı olduğu, toplumun ruhsal ihtiyaçlarını karşıladığı ve sanatsal çalışmaları en iyi şekilde yapabilmek için sanat eğitimi önemli bulunduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Sanata ve sanat eserine karşı bakış açısını olumlu yönde geliştirdiği için sanat eğitimi önemli bulunduğunu belirtmektedir.

Öğrencilerin sanat eğitimi, sanatsal faaliyetlerde bulunabilmek, çalışmalarını iyi şekilde ortaya çıkarabilmek ve sanata karşı bilinçli birer birey olabilmek için gerekli ve önemli buldukları söylenebilir.

15. Bu okula kendi isteğinizle mi geldiniz sorusuna;

I.Öğrenci: Kendi isteğiyle geldiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Kendi isteğiyle geldiğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: Kendi isteğiyle geldiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin genelinin kendi isteğiyle bu okulu seçtikleri görülmektedir.

16. Bu Okulu seçme amacınızı söyler misiniz sorusuna;

I.Öğrenci: resim yapmayı sevdiğini ve ilerde resim öğretmeni olmak istediği için bu okulu seçtiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: İlerde Heykeltıraş veya Sanat eleştirmeni olmak için bu okulu tercih ettiğini ifade etmektedir.

III.Öğrenci: Resim alanında yetenekli olduğu ve bu yeteneğini geliştirmek istediği için bu okulu seçtiğini söylemektedir.

Öğrencilerin daha çok resmi sevdikleri ve sanat anlamında geleceğe dair planları olduğu için bu okulu tercih ettikleri söylenebilir.

17. İlerde Sanat eğitimcisi olmak ister misiniz sorusuna;

I.Öğrenci: İlerde atölye dersi öğretmeninden çok Sanat Tarihi veya Sanat Eleştirisi dersi öğretmeni olmayı istediğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: İlerde Sanat eğitimcisi olmak istediğini,özellikle Heykel dersi öğretmenliğini tercih etmek istediğini ifade etmektedir.

III.Öğrenci: Sanat eğitimcisi olmayı çok istediğini belirtmektedir.

Özellikle I.Öğrencinin cevabı ve diğer öğrencilerin de olumlu yöndeki cevapları, öğrencilerin sanata ve Sanat Eleştirisi derslerine karşı ilgili olduklarını ve ilerde Sanat eğitimcisi olmak istediklerini görmekteyiz. İşlemiş olduğumuz Sanat Eserlerini İnceleme derslerindeki sanat Eser analizlerinin de öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bıraktığı yorumuna varılabilir.

18. Okul dışında sanatsal faaliyetlerle ilgileniyor musunuz sorusuna;

I.Öğrenci: Evde resim yaptığını ve resim sergilerine de gittiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Evde sanatsal çalışmalar yaptığını ve bazen de satış amaçlı resim çalışmaları olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Evde kendi çalışmalarından zaman kaldıkça satış amaçlı resimler de yaptığını böylelikle maddi gelir sağladığını belirtmektedir.

Öğrencilerin okul dışında da sanatsal faaliyetlerde bulunduğunu ve sanattan kopuk bir hayat yaşamadıklarını görmekteyiz. Bazı öğrenciler bunu zevk için yaparken kimileri ise maddi kazanç için resimler yapmaktadır.

19. Evde sanatla ilgilenen başka kimse var mı sorusuna;

I.Öğrenci: Evde sanatla uğraşan başka kimsenin olmadığını belirtmektedir.

II.Öğrenci: Babasının sanatla ilgilendiğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: Evde kendinden başka sanatla ilgilenen kimsenin bulunmadığını ifade etmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde sanatla ilgilenen çok fazla kimsenin olmadığını söyleyebiliriz.

20. Hiç sanatsal çalışmanız sergilendi mi sorusuna;

I.Öğrenci: Okul sergilerinde çalışmalarının sergilendiğini söylemektedir.

II.Öğrenci: Okul sergilerinde bir çok resim ve heykel çalışmalarının sergilendiğini söylemektedir.

III.Öğrenci: Çalışmalarının okul sergilerinde sergilendiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin sanatsal çalışmalarının genelde okulun düzenlemiş olduğu yıl sonu okul sergilerinde sergilendiği görülmektedir.

21. Müze, sanat galerisi, sergi vb. yerlere gittiniz mi sorusuna;

I.Öğrenci: Bulunduğu ilde ve gezi amaçlı gittiği başka illerde bu tür yerlere sürekli gidip gezdiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Geçen yıllarda okul tarafından gönderildikleri İstanbul'da bir çok sergi,galeri ve müzeleri gezdiğini ve çok beğendiğini tekrar gitmek istediğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: Daha çok sergilere gittiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin sanatla uğraşmalarından ötürü sergi, müze gibi yerlere gittikleri ve imkan tanınırsa birçok müze ve galeriyi de gezmeye istekli oldukları söylenebilir.

22. Gelecekte hangi sanat dalıyla uğraşmak isterdiniz sorusuna;

I.Öğrenci: Şimdiki gibi resimle uğraşmak istediğini söylemektedir.

II.Öğrenci: Gelecekte Heykel, Endüstriyel Tasarım ve Animasyon alanlarıyla uğraşmak istediğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: İlerde Heykel alanıyla ilgilenmek istediğini belirtmektedir.

Öğrencilerin ilerde resim ve heykel gibi sanat alanlarıyla ilgilenmek ve sanatsal uğraşmalarını devam ettirmek istedikleri düşüncesine varabiliriz.

23. Severek yaptığınız en son sanatsal çalışmanız hangisidir sorusuna;

I.Öğrenci: Grafik dersinde yapmış olduğu logo çalışmasının en son sanatsal çalışması olduğunu belirtmiştir.

II.Öğrenci: Sanat Eserlerini İnceleme dersindeki uygulama çalışmalarının en son sanatsal çalışması olduğunu belirtmektedir.

III.Öğrenci: Sanat Eserlerini İnceleme dersinde yaptığı resim çalışmasının en son sanatsal çalışması olduğunu belirtmektedir.

Öğrencilerin şu ana kadar işlemiş olduğu dersler kapsamında birçok sanatsal çalışma yapmış olmasına rağmen Sanat Eserlerini İnceleme dersinde işlemiş olduğumuz konular hakkında yapmış oldukları çalışmaları önemli ve değerli buldukları için bu çalışmaları son sanatsal

çalışmaları olarak örnek göstermesi derse olan ilgilerinin fazla olduğunu ve çalışmalarını severek yaptıklarını göstermektedir.

24. En beğendiğiniz sanatçı ve sanat eseri hangisidir sorusuna;

I.Öğrenci: Leonarda Da Vinci ve bütün eserleri olduğunu söylemektedir.

II.Öğrenci: *Jean Leon Gerome* 'Kahvede Kadınlar' olduğunu söylemektedir.

III.Öğrenci: Hüseyin Avni Lifiş'in 'Alegori' olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin Sanat Eserlerini İnceleme dersinde incelemiş olduğumuz eserlerden de etkilenmiş olabileceklerini ve bu sanatçıları kendilerine yakın buldukları söylenebilir.

25. Eserlerinden etkilendiğiniz sanatçı var mı sorusuna;

I.Öğrenci: En beğendiği sanatçı olan Leonardo Da Vinci'den etkilendiğini, özellikle eserlerinde kullandığı şifrelerden esinlendiğini belirtmektedir.

II.Öğrenci: Osman Hamdi, Gerome, Albert Dürer'den etkilendiğini belirtmektedir.

III.Öğrenci: İsmail Acar ve Gerome'den etkilendiğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin zaman içinde değişen sanatsal anlayışları doğrultusunda etkilendiği sanatçılarda da değişikliklerin olduğunu söylenebilir.

11. ON BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

On birinci Alt Problem: *Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerinin bu ders ile ilgili görüşleri nelerdir?*

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerinden dört tanesiyle görüşme yapılmıştır. Görüşmede öğretmenlere önceden farklı şıkları

bulunan beş soru verilmiş ve görüşmenin önemli bulunan yerleri ilgili formlara yazılmış, ayrıca ses kayıt cihazı ile kayda alınmıştır.

Sanat Eğitimsi Görüşme Formundaki (Ek-10) sorulara verilen cevapların dökümü aşağıda verilmiştir.

I.Öğretmen: Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmeni ile yapılan görüşmede; öğretmen meslekteki kıdeminin on dört yıl olduğunu, görev yapmakta olduğu okulda dokuz yıldan beri çalışmakta olduğunu belirtmektedir. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Resim bölümü mezunu olan öğretmen bu mesleği seçmedeki amacını şöyle dile getirmektedir: "Çocuk yaşta resim yarışmalarında dereceye girmem beni bu alanda heveslendirdi. Ayrıca resim yapmaktan büyük bir haz alıyorum ve çok seviyorum, resmi bütün çocuklara sevdirmek için bu mesleği seçtim."

Sanat Eserlerini İnceleme dersinin sanat eğitimi içindeki yeri ve sanat eğitimine katkısı hakkında, öğretmen; bu dersin isminden de anlaşılacağı gibi sanat değeri taşıyan bir eserin nasıl, neden ve niçin yapıldığı sorularına cevaplar aradığını, sanat eserlerinin gelecek kuşaklara tanıtımında faydalı olacağını ve insanlara sanat sevgisini öğreteceği için bu dersin önem taşıdığını belirtmektedir.

Ayrıca bu dersin plastik sanatlarla uğraşan bütün insanlara sanat eserlerini tanıtmak, onları bilgilendirmek, eseri sevdirmek ve hangi koşullarda yapıldığını öğretmek gibi büyük bir görevi de üstlendiğini ifade etmektedir. Öğretmen; geçmişini bilmeyen kuşakların, gelecek nesillere de bir şey öğretemeyeceğini söyleyerek geçmişteki sanat eserlerinin de tanıtılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi hakkında ise, bu yöntemin çoklu ve karmaşık bir yöntem olduğunu, sanatın önce tek öğretilmesini ve daha sonra çoklu alana geçilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sanat Eğitimsi öğretmenin vermiş olduğu cevaplara bakıldığında; öğretmenin Sanat Eserlerini İnceleme dersinin önemli ve gerekli olduğunu savunduğunu ve ders saatinin uzatılması gerektiğini, dersin öğretim programının daha kapsamlı olması gerektiğine inanmaktadır. Derste uygulama olarak çok fazla etkinliğe yer vermeyen öğretmen, sadece

öğrencilere ödev hazırlatıp bunları anlattırmakla yetinmektedir. ÇASEY hakkında fazla bilgisi olmayan öğretmenin bu konuda aydınlatıcı bilgilerle, ÇASEY'e uygun ders işlemenin olumlu ve daha faydalı yönlerini çabuk fark ederek uygulamak isteyeceği görüşüne varılabilir.

II.Öğretmen: Öğretmenlik mesleğindeki kıdeminin on yıl olduğunu ve şu an bulunduğu kurumda beş yıldır çalışmakta olduğunu belirten öğretmen, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Bölümü mezunu olduğunu ifade etmektedir.

Öğretmenlik mesleğini seçmesindeki amacı, okuduğu üniversitede öğretmenlik bölümü çıkışlı olmasına bağlayan öğretmen, okulda Sanat Eserlerini İnceleme dersinin dışında desen, iki boyutlu ve üç boyutlu atölye derslerine de girdiğini belirtmektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin görüşleri sorulduğunda; bu dersin sanat eğitime katkısını kısaca şöyle açıklamıştır: “Büyük yeteneklere bu dersle bilgi yüklendiğini düşünüyorum”.

Bu dersin önemi hakkında ise; bir sanat görüşüne sahip olmanın yolunu sanat eserlerini doğru çözüşmeyip, yorumlar yapabilmekten geçtiğine inandığını belirtmektedir.

Bu dersin öğrencilere birçok kazanımlar getireceğini, özellikle öğrencilerin bu dersler birlikte sanat eseriyle ilgili yorum yapabilme yeteneği kazanacaklarını ve öğrencilerin sadece resimle değil, sözel olarak da kendilerini ifade edebileceklerini hatta kendi çalışmalarının yorumlarını da doğru ifadelerle yapabileceklerini belirtmektedir.

Öğrenciler tarafından bu derste öğrenilen bilgilerin diğer sanat derslerinde de yarar sağlayacağını ve öğrencilerin sanatsal başarılarını olumlu yönde etkileyebileceğini ifade etmektedir.

Dersin öğretim programının içeriğinin değişip değişmediği hakkında bilgisinin olmadığını fakat; şimdiki programda yer alan konuların yeterli sayılabileceğini belirten öğretmen, modern sanat akımlarının da programda yer alması gerektiğine inanmaktadır. Dersin uygulanmasında, öğrenciyi araştırmaya sevk ettiğini, onlara sunumlar yaptırdığını ve görsel

materyallerden faydalandığını belirtmektedir ve dersin süresini de yeterli bulmaktadır.

Ders için ayrılan mekânın ve olanakların yeterli olmadığını söyleyen öğretmen, internet, kütüphane gibi donanımların da ders ortamında olması gerektiğini düşünmektedir.

Derslerde teknolojiden de faydalandığını söyleyen öğretmen, dersle bazı bilgileri CD'ye yüklediğini ve bunları projeksiyon cihazıyla yansıtıp dersi bazen de bu şekilde işlediğini belirtmektedir. Bunun yanında derste öğrencilere verdiği konuyla ilgili dosya hazırladığını ve bunu da kendisinin değerlendirdiğini ifade eden öğretmen, öğrencilerin derse olan ilgilerinin iyi olduğunu ve derse olan duyarlılık ve katılımın artması için öğrencileri bu tür araştırmalara sevk ettiğini söylemiştir.

Öğretmen, ÇASEY'i bildiğini ve bu yöntemin farklı sanat dallarının birleşmesiyle oluşan bir yöntem olduğunu dile getirmiştir.

Öğretmenin söylemleri doğrultusunda Sanat Eserlerini İnceleme dersini önemli ve gerekli bulduğunu görmekteyiz. Bu dersin öğrencilere birçok olumlu tutum ve davranış kazandıracağını ve bu derste öğrenilenlerin diğer derste başarılarını da olumlu yönde etkileyeceğini belirtmesi öğretmenin dersi önemseydiği anlamına gelmektedir diyebiliriz. Derslerde teknolojiden mümkün olduğunca faydalanmaya çalışan öğretmenin, öğrencilere uygulama anlamında sadece dosya hazırlatması bu ders için eksik bir uygulama olmaktadır. ÇASEY hakkında bilgi sahibi olan öğretmenin bu yöntemi derslerde tam olarak kullanmadığını fakat bu yöntemin kapsadığı öğretim alanlarının bir kısmını ayrı ayrı uyguladığı sonucuna varılabilir.

Öğretmenin derse olan ilgi ve çabasını göze alarak ÇASEY'in kendi için özellikle derste ulaşmayı amaçladığı hedefleri gerçekleştirmek için uygun bir yöntem olduğu ve öğretmeninde bu yöntemi kullanarak daha başarılı ve olumlu sonuçlar alabileceği yorumuna varılabilir.

III.Öğretmen: Meslekteki kıdeminin on beş yıl olduğunu söyleyen öğretmen, Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde dört yıldır çalışmakta olduğunu belirtmektedir.

Görsel sanatlara olan ilgisinin onu bu mesleği seçmesine nende olduğunu belirten öğretmen, okulda Sanat Eserlerini İnceleme dersinin yanında desen ve yağlı boya derslerini de yürütmektedir.

Öğrencilerin Sanat Eserlerini İnceleme dersindeki öğrenimleriyle, görsel bellek güçlerinin gelişeceğine ve öğrencilerde bir sanat eserini nasıl çözümleneceklerine dair fikirler oluşacağına bunun yanı sıra öğrencilerin yorum gücünün de gelişeceğine dikkat çekmektedir.

Bu dersin öğrencilerin başarısına da olumlu katkılarda bulunacağını ifade eden öğretmen ayrıca bu dersle öğrencilerin algısının ve yorum gücünün gelişmesiyle, hayata ve kendi yeteneklerini geliştirmeye verdikleri önemin de artacağını ve bunun da her anlamda başarıyı getireceğine inanmaktadır.

Dersin öğretim programındaki konuları yeterli bulduğunu fakat bunları aktarabilmek için derse ayrılan süreyi yetersiz gördüğünü ifade etmektedir.

Derslere öğrencilere belirli konularda araştırma ödevleri verdiğini ve daha sonra bunları öğrencilere anlattırdığını, bunun dışında çeşitli eserlerin çözümlenmelerini yaptığını belirtmektedir. Derse ayrılan mekan ve olanakları yeterli bulduğunu ve derslerde internet ve projeksiyon cihazından faydalandığını söylemektedir.

Derslerde çoğunlukla öğrencilerin hazırlamış oldukları ödevleri sunduklarını ve bunun da öğrencilerin ifade gücünü geliştireceğine inanan öğretmen, derse olan ilgini iyi olduğunu, öğrencilerin yeni eserler karşısında heyecan duyduklarını belirtmektedir. Derse katılım düzeyinin de iyi olduğunu ve bu dersin öğrencilerin kendi sanatsal çalışmalarını yaparken de yol gösterici olduğunu vurgulamaktadır.

ÇASEY hakkında görüşleri sorulan öğretmen; sanatın iç içe geçmiş bir dünyasının olduğunu ve birçok alandan oluştuğunu belirtmiş, bu alanların resim, heykel, seramik gibi sanat alanları olduğunu ve bu alanlarında okulda ayrı birer ders olarak işlendiğini belirtmiştir.

Öğretmenin görüşlerine bakılarak, sanat eğitimcisi olan öğretmenin tıpkı diğer öğretmenler gibi Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğrencinin

ufkunu genişleteceğine, hayata karşı bakış açısını olgunlaştıracağına ve daha bilinçli birer insan olmanın yolunu açacağına inandığı yorumunu yapabiliriz. Özellikle sanatın disiplinlerini kavrama da, algı ve yorum gücünü arttırmada destekleyici bir ders olarak gördüğü Sanat Eserlerini İnceleme dersini imkanlar dahilinde bildiği yöntemle işlediğini görmekteyiz. Derslerde farklı öğretim alanlarına yer vermemesi daha çok öğrencilerin sunumlarıyla dersin işlenmesi, bu dersin kapsamı için yetersiz kalabileceği söylenebilir.

ÇASEY ile ilgili bilgisi olmayan öğretmenin, bu yöntem doğrultusunda derslerini işlemesi, derse verdiği önem de göz önüne alınırsa daha olumlu sonuçlara varılacağı, dersten beklenen dönütlerin de daha iyi olabileceği kanısına varılabilir.

IV.Öğretmen: Meslekteki kıdeminin on iki yıl olduğunu belirten öğretmen, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde dört yıldan beri çalışmakta olduğunu belirtmektedir. Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş bölümünden mezun olan öğretmen, bu mesleği seçmedeki amacını, resim ile uğraşmaktan zevk aldığı için ve başka bir branşta öğretmenlik yapmak istemediği için olduğunu ifade etmektedir. Okulda Sanat Eserlerini İnceleme dersinin dışında sanat tarihi, desen ve iki boyutlu sanat eğitimi derslerine de giren öğretmen, Sanat Eserlerini İnceleme dersinin sanat eğitimi içinde olmazsa olmaz ders olarak görmektedir. Bu dersin kendi tarafından önemli görünse de MEB ve diğer sanat eğitimi kurumları tarafından fazla önemsenmediğini çünkü bu dersin öneminin bilincinde olunmadığını belirterek, üzüntüsünü dile getirmektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğrencilere kazandırdıkları davranışlar hakkında görüşleri sorulan öğretmen şu şekilde cevap vermiştir: “bu dersle öğrenci sadece üretmeyi değil, sanat eserlerini okumayı da öğrenmektedir, kendi üretimlerinin dışındaki üretimlerin de farkında olarak kendini geliştirmektedir” .

Bu dersin öğrenci başarısını da pozitif yönde etkilediğini ve öğrencilerin bir sanat eseri karşısında herkesten farklı duygular hissedebileceğini belirten öğretmen dersin öğretim içeriğini de yetersiz

bulmaktadır. Özellikle dersin öğretim programında çağdaş sanat ve kavramsal sanat olgularının yer almadığına dikkat çeken öğretmen bunun bir eksiklik olduğunu dile getirmektedir. Dersin uygulanmasında dijital sunumlardan faydalandığını ve öğrencide görsel hafıza oluşturmaya çalıştığını belirtmekte ve ders saatinin de arttırılarak haftada dört ders saatine çıkarılmasını istemektedir.

Bu derse ayrılan mekânı yeterli bulduğunu fakat öğrenciler için kaynak kitap sıkıntısı yaşadıklarını ifade etmektedir. Öğrencilerin derse katılımının sağlanmasıyla derslerin daha zevkli geçtiğini ve öğrencilerin bu dersle birlikte her alanda daha bilinçli bir bakış açısı kazanabileceklerini belirtmektedir.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi hakkındaki görüşleri sorulduğunda, öğretmen; bu yöntemi bildiğini ve sanat tarihi, estetik, eleştiri, uygulama alanlarının bir arada kullanıldığı bir yöntem olduğunu ifade etmektedir.

Verilen yanıtlar doğrultusunda sanat eğitimcisi olan öğretmenin dersi önemseydiğini, dersin önemli ve gerekli olduğunu ve öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini düşündüğünü görmekteyiz. ÇASEY'in içeriğini de azda olsa bilen öğretmenin, bu yöntem içinde yer alan öğretim alanlarının hepsini bir arada kullanmadığı, farklı derslerde uygun olan alanı tercih ettiği görülmektedir.

Derslerde daha çok anlatım yönteminin kullanıldığını, ÇASEY'e uygun olarak derslerin işlenmediğini söyleyebiliriz. Bu yöntemin içeriği üzerine bilinçli olan öğretmenin bunları uygulamaya yeterli düzeyde geçiremediği kanısına varılabilir. Bu anlamda ÇASEY içinde yer alan farklı öğretim alanlarının nasıl birleştirilebileceği ve derslerde en etkili biçimde nasıl işlenmesi ve amacına ulaşması için gereklidir diyebiliriz. Öğretmenin daha önce uyguladığı yöntemle ÇASEY'i kıyasladığında, ÇASEY'i benimseyip uygulamak isteyeceğini görüşlerinde dile getirmektedir.

Öğretmenlerin Sanat Eserlerini İnceleme Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenleriyle yapılan görüşmeler dikkate alınarak şu sonuçlara varmak mümkündür:

*Bütün öğretmenler Sanat Eserlerini İnceleme dersini önemli bulmakta,

*Bu dersin öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini, bir sanat eseri karşısında öğrencileri bilinçlendireceğini, eseri doğru çözümlenip uygun yorumlarda bulunabileceğini belirtmekte,

*Öğrencilerin bakış açılarını genişleteceğini ve kendi çalışmalarında da edindiği bilgi birikimini kullanabileceklerini belirtmekte,

*Derse ayrılan mekânı yeterli bulmanın yanında dersin süresini yetersiz bulmakta,

*Dersin öğretim programı içeriğine bazı konuların da eklenmesi gerektiğini düşünmekte,

*Derste mümkün olduğunca teknolojiden faydalanılmakta,

*Derlerde öğrencilere uygulama olarak dosya hazırlanmaktadır.

Genel olarak Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi çoğunluk tarafından bilinmemekte ve bu yöntemle dersler işlenmemektedir. ÇASEY içinde yer alan alanlar ayrı derslerde öğretilmekte, birlikte öğretim yöntemi tercih edilmemektedir. ÇASEY'in kullanılmamasını, bu yöntemin çok fazla bilinmemesine ve yöntem içinde bulunan farklı alanların nasıl birleştirilebileceğine dair fikir sahibi olunmamasına bağlanabilir. Bu kapsamda ÇASEY'in sanat eğitimcilerine tanıtılmasının, Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin etkili bir biçimde işlenmesi ve hedeflerine ulaşması bakımından fayda sağlayacağı söylenebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12.sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu çalışma sonrasında, bilimsel nicel ve nitel verilere dayalı birçok önemli sonuca ulaşılmıştır. Bunların bir kısmı daha önceden bilinenlerin doğrulanması, bir kısmı ise yeni bulgular şeklinde ortaya çıkmıştır.

Araştırma, Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer alan 'Sanat Eseri Ve Analizi' ünitesinin geleneksel öğretim yöntemi ve Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle uygulanmasının sonuçlarına ve dersteki başarılarına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın alt problemlerine bağlı olarak araştırma süresince elde edilen bulguların mevcut durumla karşılaştırılarak literatür desteğiyle değerlendirilmesinde aşağıdaki hususlar belirlenmiştir:

1. ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubundaki Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf öğrencilerinin 'Sanat Eseri Ve Analizi' ünitesi sonundaki başarı düzeyi,

2. ÇASEY kullanılarak Sanat Eserlerini İnceleme dersi 'Sanat Eseri Ve Analizi' ünitesinin işlendiği 12.sınıf deney grubunda;

- a. Eğitim ortamının ve ders ortamının tanımı,
- b. Katılımcıların tanımlanması,
- c. Öğretmen ve öğrenci etkileşim biçiminin çözümlenmesi,
- d. Uygulanan öğretim yönteminin içerik analizi,
- e. Öğrenci ve dersin genel profili,
- f. ÇASEY'in öğretimin niteliğini arttırmaya yönelik katkısı,

g. Sanat Eserlerini İnceleme dersini ölçümlene araçlarını geliştirme.

Belirlenen bu boyutlara göre, araştırmada elde edilen nicel ve nitel bulgular aşağıda tartışılıp değerlendirilmiştir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer alan 'Sanat Eseri Ve Analizi' isimli ünite kapsamında Sanat Eleştirisi konularına yer verilmektedir. Sanat Eleştirisi öğrencilere öğretilmesi gereken bir alandır sanat eleştirisinin amacı tanımlamalar, çözümlenmeler, yorumlar ve tüm bu bilgiler ışığında yargılar geliştirmektir. Kırıçoğlu ve Strokrocki (1997)'e göre, çağdaş eğitimin amaçları arasında öğrencilerde eleştirel düşünceyi geliştirmekte yer almaktadır. Sanat eleştirisi süresince öğrenciler mantıklı gerekçelerle tartışmalarda yer almayı, arkadaşlarını dinlemeyi, başkalarının fikirlerine karşı hoşgörüyü öğrenecekler ve buna bağlı olarak sanat anlayışlarını geliştireceklerdir. Bunun yanı sıra sanata, sanatçıya ve sanat eserine karşı duyarlı toplumlar yetişecektir.

Sanat eleştirisi öğretiminin gerçekleştirileceği en uygun ders olarak Sanat Eserlerini İnceleme dersi görülmüş, öğretim programında ilk ünite olan 'Sanat Eseri ve Analizi' ünitesi seçilerek deney grubuyla altı hafta (6*80dk.) süresince işlenmiştir. Böylece ÇASEY'in içeriğinde yer alan sanat eleştirisi alanı, kapsamdaki diğer alanlar olan sanat tarihi, estetik ve uygulamalı çalışmalarla birlikte yürütülmüş, sonuçlar değerlendirilmiştir.

ÇASEY'in öğrenciler üzerinde etkisini ölçmek amacıyla; belirlenen ünitenin hedefleri davranışa dönüştürülerek, öğrencilerde bu davranışların ne kadar kazanıldığı sayısal verilerle ortaya konularak nicel bir araştırmaya da gerek duyulmuştur, yapılan araştırmanın nicel verilerini desteklemesi amacıyla nitel veriler ağırlıklı olarak kullanılmış, bu veriler için deney grubu öğrencileri araştırmaya dahil edilerek gözlemlenmiş, çeşitli uygulamalar yaptırılmış ve bu öğrencilere gerekli formlar uygulanarak yöntemin etkileri ölçümlenmeye çalışılmıştır.

Buna göre, öğrencilerin bilişsel davranış değişikliklerini ölçmek amacıyla, ÇASEY'in öğrenci başarısını arttırma konusunda geleneksel öğretim yöntemine göre daha başarılı olduğu araştırmanın ilk alt

problemine ilişkin bulgulara dayalı olarak gözlenebilmektedir. Deney ve Kontrol gruplarının Sanat Eserlerini İnceleme dersi ‘Sanat Eseri Ve Analizi’ ünitesine ilişkin başarı puanları karşılaştırıldığında, elde edilen “t” değerlerine göre deney grubu öğrencilerinin başarı düzeyleri arasında çok büyük bir fark olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. tablo:4- 7).

Alınan sonuçlar, ÇASEY ve geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf öğrencileri üzerinde Sanat Eserlerini İnceleme dersindeki başarıları arasında önemli bir fark olduğunu göstermiştir. Deney grubunda uygulanan ÇASEY ile öğrenciler, Sanat Eserlerini İnceleme dersi (Sanat Eseri Ve Analizi) ünitesinde daha başarılı olmuşlardır. Böylece disiplinler arası proje eksenli olan bu yaklaşımın öğrencilerin başarılarını arttırmada geleneksel öğretim yöntemi içinde yer alan çeşitli yöntemlere göre daha etkili olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, ÇASEY’in öğrencilerin öğrenme süreçleri üzerinde olumlu etkileri gerek ülkemizde, gerekse yurt dışında daha önce yapılmış olan birçok araştırma (Alakuş, 2002; Atatüre, 2001; B.Orhun, 2005; Katıranlı, 2004; Kuruoğlu, 1997; Okan, 2002; Şahan, 2004; Yılmaz, 1998) ile desteklenmiş olup, bu çalışmanın; ‘Sanat Eseri Ve Analizi’ ünitesi bakımından, ÇASEY’e ait araştırmaları destekler nitelikte yeni bir boyut getirmesi amaç edinmiştir.

Ön test-son test kontrol gruplu desen modeliyle katılımcıların deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkene göre ölçüldüğü bu çalışmada aynı zamanda nitel araştırma yöntemlerinden gözlem, görüşme ve döküman incelemesi de yapılmıştır.

Orta öğretim 12. sınıf düzeyinde ve verilerin ders ortamının dört boyutu çerçevesinde toplanarak gerçekleştirilen uygulamanın nitel bulgu ve sonuçlarını belirlemek için şu alanlarda bilgi toplanmıştır; eğitim ortamının tanımı, ders ortamının tanımı, katılımcıların tanımlanması, öğretmen ve öğrenci etkileşim biçiminin çözümlenmesi, öğretimin içerik çözümlenmesi, ağırlıklı öğretim tarzının tanımlanması, öğrencilerin ve sanat eğitimcilerinin derse olan yaklaşımlarının çözümlenmesi vb.

Sanat eğitimi ortamının fiziksel bakımdan tanımlanmasında şu tartışma ve değerlendirmeler yapılabilir; deney okulu birçok derslik, atölye, çok amaçlı salon, kütüphane, laboratuvar, gibi geniş çalışma alanlarına ve yeterli imkânlarla sahiptir. Teorik derslerin ve uygulamalı derslerin işlenebileceği derslikler ayrı ayrı tasarlanmış ve donatılmıştır. Görsel sunumlar eşliğinde ders işlenebilecek çok amaçlı salon ve ayrıca bilgisayar ve projeksiyon cihazının da bulunduğu görsel odalar mevcuttur. Okul karma ve yatılı eğitim vermektedir bu da öğrencilere atölyelerde geç saatlere kadar çalışma imkânı sunmaktadır. Bütün bu özellikler ve sahip olduğu imkânlarla okul sanat eğitimi verilmesine elverişlidir. Sanat Eserlerini İnceleme dersinin işlenebileceği, bilgisayar, projeksiyon cihazı, öğrenci masa ve sandalyelerinin bulunduğu görsel odalar mevcut olduğundan, derslerde mekan sıkıntısı yaşanmamıştır. Bu da ders öğretmenlerinin derslerini en iyi ve etkili şekilde işleyebilecekleri imkânlar yaratmaktadır. Önemli olan öğretmenin nitelikli ve amacına uygun, görsel materyallerle destekli öğrenci merkezli bir yöntem seçip dersi işlemesidir. Uygun mekân ve imkânlar olduktan sonra dersin işleniş yöntemi öğretmene kalmaktadır.

Sanat Eserlerini İnceleme dersinde zaman zaman görsel odaların kullanıldığını fakat her derste kullanılmadığını ve çok fazla materyallerle ders işlenmediği görülmüştür. Dersler genellikle klasik sınıf ortamında işlenmektedir bu da öğretimde çeşitli sıkıntılar doğurmaktadır. Brooks'a göre, geleneksel sınıf ortamlarında temel sorunlar beş ana grupta toplanmaktadır.

Birincisi, sınıflarda öğretmen konuşmasının egemen olmasıdır. Bu da ağırlıklı bir şekilde öğretmenlerin anlatım yöntemini tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır. İkincisi, öğretmenlerin çoğu ders kitaplarına ağırlık vermektedir, öğretmenler ders kitaplarındaki bilgileri daha geçerli bulmaktadırlar. Üçüncüsü, geleneksel yaklaşımda sınıflarda sabit sıraların olması öğrencilerin ikili, üçlü oturması, grup çalışmalarını yapmaya engel olmaktadır. Son yıllarda işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı okul mimarisinin özelliği nedeniyle uygulanamamaktadır. Dördüncüsü, öğrenci düşüncelerine değer verilmemesidir. Genelde sorular öğretmenler

tarafından yöneltilmektedir. Öğrenciden yönelen sorulara gerekli cevaplar verilmemektedir. Öğrencide soru sormamaya özen göstermektedir. Beşincisi, okullaşma süreci, öğrencinin bilmesi gereken sabit bir dünyanın varlığını kabullenmeye dayalıdır. Yeni bilginin yapılandırılması söz konusu değildir (Demirel, 2006b: 161).

Tüm bunlara dayanarak, okulun sahip olduğu imkân ve olanaklardan, Sanat Eserlerini İnceleme dersi kapsamında da faydalanılması gerektiği ve böylece daha kalıcı ve zevkli öğrenimler gerçekleştirilebileceğine inanılmaktadır.

Sanat Eserlerini İnceleme dersinin klasik sınıf mekânı dışında çok amaçlı geniş bir salonda işlenmiştir. Bu ortam kısaca; tek kişilik kolçaklı sandalyeler, bir öğretmen masası, bilgisayar, projeksiyon cihazı, karanlık ortam için kalın kadife perdeler ve yansıyı aktarmak için slayt perdesi bulunan oldukça geniş ve ferah bir mekan olarak tanımlanabilir. Ayrıca duvarda ders süresince ve ders aralarında faydalanılmak üzere asılı sanat tarihi şeritleri de bulunmaktadır. Kırıçoğlu ve Strokrocki (1997b: 3.16)'nin de belirttikleri gibi, kronolojik bir tarih şeridinin öğretimde çok olumlu etkileri vardır. Böylece sanat tarihsel açıdan gelişim süreci izlenerek, konulara ilişkin yerel ve farklı kültürlerden örnek resim ve afişler gösterilebilmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin başarılarının, kontrol grubundaki öğrencilere göre yüksek çıkmasının nedenleri içinde yöntem kadar yukarıda saydığımız fiziksel imkân ve olanaklara sahip ortamın da etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Uygulamada araştırmacının hareket güzergâhı ve etkileşim tablosuna ilişkin tartışma ve değerlendirme bağlamında şunlar söylenebilir;

Araştırmacı 40+40 dakikalık olan ders süresinde, ilk 40 dakikalık dersi görsel sunular ve öğrencilerin katılımıyla, öğretmen masasında öğrencilerin hepsini görececek bir vaziyette işlemiş olup, ikinci 40 dakikalık sürede ise uygulama yaptırdığı için, sürekli sınıfta dolaşır durumda ve öğrencilerle diyalog halinde, karşılıklı soru cevap şeklinde, etkileşimli

olarak dersi yürütmüştür. Öğrencilerin görüş ve gözlemlerinden derslerin böyle daha verimli ve etkili işlendiğini söyleyebiliriz.

Araştırmada tanımlanan katılımcılar, farklı başarı düzeyine sahip üç öğrencinin de içinde bulunduğu deney grubu öğrencileridir. Bu öğrenciler hakkında bazı kişisel bilgiler bilgi formları (Ek-11) yardımıyla toplanmıştır. Bu bilgiler arasında, öğrencinin doğum tarihi, boyu, kilosu yanında kardeş sayısı, ailenin aylık geliri, evlerinin kira olup olmadığı, anne ve babasının sağ olup olmadığı, meslekleri ve okuryazarlık durumları, öğrencinin hobileri, sanata karşı ilgileri, zevk aldığı dersler, tercih edeceği meslek grubu ve okulun eksiklikleri hakkında görüşleri gibi bilgiler de yer almaktadır.

İlgili bu form deney grubu öğrencilerinin tamamına uygulanmış olup, deney ortamını oluşturan ana öğelerden olan öğrencilerin yapısı çözümlenmeye çalışılmıştır. Böylece araştırmacının öğrencileri daha yakından tanıması sağlanmış ve aralarındaki iletişimi daha kuvvetli kılmış, öğrenciler tarafından yapılan uygulama çalışmalarının da anlamlandırılmasında araştırmacıya yardımcı olmuştur.

Öğrencilerin çoğunun Diyarbakır ve çevresinden geldikleri ve okulda yatılı kaldıkları, kardeş sayılarının fazla olduğu, gelir düzeylerinin düşük olduğu, anne ve babalarının belirli bir mesleklerinin olmadığı ve öğrencilerin sanata karşı ilgilerinin yüksek olduğu ve üniversitede sanat eğitimine devam etmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu isteklilik de işlenen Sanat Eserlerini İnceleme derslerine de olumlu olarak yansımıştır.

Deney grubu öğrencilerinin Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğretimine ilişkin yaklaşımları seçilen üç öğrencinin ifadelerinden ve deney grubundaki diğer öğrencilerin görüşleri de dikkate alınarak, elde edilen bulgulara dayalı olarak tartışılıp değerlendirilmiştir. “Öğrenci Görüşme Formu (Ek-9) adıyla hazırlanan bu veri toplama aracında, öğrencilerin Sanat Eserlerini İnceleme dersi ‘Sanat Eseri ve Analizi’ ÇASEY ile işlenişine dair görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrenci görüşlerinden elde edilen verilerin değerlendirilmesi şu şekildedir; öğrencilerin ünite sonunda bir çok faydalı bilgi öğrendikleri ve bu bilgilerin ders dışında

sanatın farklı alanlarında da kullanabileceklerinin bilincinde oldukları, derslerin işlendiği eğitim-öğretim ortamını yeterli buldukları, derslerden zevk aldıkları ve eğlenerek, sıkılmadan, istekli olarak derslere katılım gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca, başarı düzeyi düşük öğrencilerin bile derse katılım gösterdikleri, öğrencilerin derslere devam etmek istedikleri, ÇASEY’i geleneksel öğretim yönteminden üstün gördükleri, ÇASEY ile işlenen dersi farklı buldukları, derslerdeki etkinliklerden zevk aldıkları ve bu etkinliklerin kendilerini güdülediği ileri sürülebilir. Yine sanat eleştirisi konusunda yeterli bilgi birikimine sahip oldukları ve bu bilgileri kullanabilme becerisi kazandıkları, sanat eserlerine karşı farklı bakış açılarının oluştuğu ve sanatsal çalışmaları sanat eleştirisi basamaklarına uygun eleştirebilme becerisi kazandıkları, dersi önemli ve gerekli buldukları, dersteki kazanımların kendi sanatsal çalışmalarının üretiminde de kullanabileceklerinin farkında oldukları, mezun olduktan sonra sanat eğitimlerine üniversitede devam etmek istedikleri, sanat eğitimini gerekli buldukları, Güzel Sanatlar Lisesine kendi istekleriyle geldikleri, ilerde Sanat Eğitimsi veya Sanat Eleştirmeni olmak istedikleri, okul dışında da sanatsal çalışmalarına devam ettikleri, müze galeri gibi mekânları imkânlar dahilinde gezdikleri, Sanat Eserlerini İnceleme dersinde yapılan uygulamalı çalışmaları önemsedikleri, etkilendikleri sanatçılar ve eserleri arasında Sanat Eserlerini İnceleme dersinde incelenen eser ve sanatçıların da olduğu anlaşılmaktadır. ÇASEY ile uygulamanın yapıldığı Sanat Eserlerini İnceleme dersi ‘Sanat Eseri ve Analizi’ ünitesinin öğrenciler üzerinde olumlu izlenimler bıraktığı sonucuna varılabilir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerinin Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin görüşleri Sanat Eğitimsi Görüşme Formu (Ek-10) adıyla hazırlanan veri toplama aracı ile alınarak, değerlendirmelerde bulunulmuştur. Buna göre; sanat eğitimsi olan öğretmenlerin Sanat Eserlerini İnceleme dersini önemli buldukları, bu dersin öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyeceğine ve sanat eserleri karşısında öğrencileri bilinçlendireceğine inandıkları, bu ders ile öğrencilerde sanat eserine karşı farklı bir bakış açısının oluşacağı ve sanatsal çalışmaları eleştirebilme becerisini kazanacaklarına inandıkları, derslerde edinecekleri

bilgi ve deneyimi, sadece o ders için değil, farklı alanlarda da kullanabileceklerine inandıkları, derse ayrılan süre, mekân ve olanakları yeterli buldukları, derslerde zaman zaman teknolojiden faydalandıkları, derslerde uygulama olarak öğrencilere dosya hazırlatmakla yetindikleri, ÇASEY'in çoğu öğretmen tarafından bilinmediği ve uygulanmadığı söylenebilir.

Genel anlamda Sanat Eserlerini İnceleme dersinin önemi ve gerekliliği ders öğretmenleri tarafından kabul görmekte fakat dersin öğretim yöntemi olarak çok çeşitliliğe yer verilmeyip, zaman zaman teknolojiden faydalanılsa bile dersler genel olarak dosya hazırlatılıp bunların anlattırılması şeklinde yürütülmektedir. Bu yöntemin öğrenci başarısı üzerinde çok fazla olumlu etki yaratmadığı kontrol grubuna uygulanan başarı testi sonucundan da anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda ÇASEY'in sanat eğitimcilerine tanıtılmasının gerekli olduğu ve derslerin bu yöntemle işlenmesinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu sonuçlar doğuracağı şeklinde bir değerlendirmeye varabiliriz.

'Sanat Eseri Ve Analizi' ünitesinin işlendiği dersin profiline ilişkin şu değerlendirmeler yapılabilir; araştırmacının derste izlediği işlem basamakları şu şekildedir:

Bir hafta öncesinden öğrencilere işlenecek olan konu açıklanır, gerekli malzeme listesi verilir böylece öğrenciler araştırmaya teşvik edilir. Derse ait günlük plan hazırlandıktan sonra konu hakkında gerekli araştırmalar yapılır ve slayt sunumları bilgisayar ortamında hazırlanır. Sanat tarihi şeritleri ve konuyla ilgili çalışma yaprakları hazırlandıktan sonra derse geçilir. Ders başlamadan önce kullanılacak araç gereç, malzemelerin kontrolü yapılır, sanat tarihi şeritleri duvara asılır, çalışma yaprakları öğrencilere dağıtılır, slayt gösterimi için ortam karartıldıktan sonra derse başlanır. Slayt sunumları eşliğinde öğrencilerle soru cevap alış verişinde bulunarak, dersin sanat eleştirisi kapsamında sanat tarihi ve estetik bilgilerle teorik kısmı işlenir. Daha sonra ikinci derste ilk derste anlatılanlar doğrultusunda uygulamalı etkinlikler yer verilir.

Dersin önceden planlanması, işlenecek olan konunun gerekli malzeme listesinin duyurulması, derse araştırmacı ve öğrencilerin hazırlıklı gelmesi, dersliğin donanımının ders öncesinden tamamlanması, araştırmacıya dersi işlemede büyük kolaylık sağlamış, öğrencilerin de derse olan katılımını arttırmıştır.

Araştırmacının öğrenci görüşlerine sık sık başvurması öğrenci merkezli öğretim yöntemi kullandığının göstergelerindedir. Ayrıca öğrencilere çalışma yaprakları dağıtılması, sanat tarihi şeritleri hazırlanması, bilgisayar, projeksiyon cihazı kullanması konuların uygulanmasında farklı malzemelerin kullanılması, araç gereç merkezli bir yaklaşımdan da faydalandığını anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak ÇASEY'e uygun olarak dersler planlanıp, aktarılmıştır. ÇASEY'e uygun işlenecek derslerin hazırlığı, planlı yapıldığından herhangi bir zorlukla karşılaşılmamıştır. ÇASEY'e uygun, etkin bir öğretim ortamının hazırlanmasının öğretmenin elinde olduğunu ve zor ve pahalı bir iş olmadığı söylenebilir.

Öğrenci profilleri değerlendirirken, araştırmada, çeşitli formlar, görüşme ve gözlemler bütün öğrenciler üzerinde uygulanmış, bunlardan başarı düzeyleri farklı olan üç öğrenci seçilerek örneklem olarak belirlenmiş ve ilgili formlara verdikleri cevaplar değerlendirmeye alınmıştır. Seçilen öğrencilerin Öz Değerlendirme Formuna (Ek-6) verdikleri cevaplarla genel olarak öğrencilerin kendi eserlerini yeterli düzeyde, doğru bir şekilde eleştirebildiklerini ve çalışmalarıyla ilgili doğru saptamalarda buldukları söylenebilir.

Öğrencilerin eleştirel yeteneklerine ilişkin Sanat Eleştirisi Formuna (Ek-8) verdikleri cevaplarla, gösterilen sanat eserini eleştiri basamaklarına göre doğru eleştirebilme becerisi kazanmış olduklarını, gösterilen eseri doğru, anlaşılır ve yeterli düzeyde analiz edebildikleri yorumuna varılabilir. Bu da, işlenen derslerde edinilen bilgilerin öğrenciler tarafından etkili bir biçimde kullanılabilmesi bakımından ÇASEY'in üstünlüğüne işaret eder.

ÇASEY'de ölçümlene araçları değişik zamanlarda ve farklı araçlarla uygulanmıştır. Araştırmacı bu test ve ölçütleri deneysel çalışma

amaçlı hazırlayıp, geliştirmiştir. Hazırlanan bu araçların oluşum süreci, yöntem bölümünde detaylı olarak yer aldığı için burada sadece bunların değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Değerlendirme, öntest-sontest kontrol gruplu desen anlayışlı Başarı Saptama Testi (Ek-2) olarak uygulanmıştır. Bu bölümün ilk kısmında da açıklandığı gibi sonuçlar her açıdan ÇASEY'in lehine bulgular içermektedir.

Sanat Eserlerini İnceleme dersini ölçüleme ve değerlendirme anlamında Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu (Ek-7) uygulanmıştır. Teste ilişkin bulgular ve yorumlar elde edilen sonuçlardan faydalanılarak hem öğrencilerin sanat eleştirisi öğretimindeki düzeyleri hem de araştırmacının dersin öğretimine ilişkin etkinliği belirlenmiştir. Bu araştırma raporunun ilgili bölümünde, öğrencilerin teste verdikleri cevaplar orijinal olarak da yer anmaktadır. Formda öğrencilerin yorumlamalarına sunulan yerli ve farklı kültürlerden beş sanatçının röprodüksiyonları incelenmiş olup şu sonuçlara ulaşılmıştır; öğrencilerin sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini genel olarak algılayabildikleri, gösterilen eseri doğru bir şekilde betimleyebildikleri, sanat eserine karşı algı ve tepkilerinin olumlu bir düzeye eriştiği görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin belirli düzeyde estetik yargı deneyimi kazanmış olduklarını, sanat eserine karşı daha dikkatli bir gözlem gücü geliştirmiş olduklarını ve esere eleştirel bir bakış açısıyla bakabilmeyi öğrenmiş oldukları söylenebilir.

Bütün bu olumlu sonuçlar ÇASEY ile öğrenilenlerin etkinliğini ve kalıcılığını göstermektedir.

Sonuç olarak; tüm bu bulgu, tartışma, değerlendirme, görüş ve düşünceler ışığında Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer alan Sanat Eseri ve Analizi konularında olumlu sonuçlara ulaşılmıştır.

ÇASEY'in kontrol grubu öğrencileri üzerinde de uygulanabilmesi durumunda alınacak sonuçların deney grubunda elde edilen sonuçları doğrulayacağı ve daha anlamlı hale getireceği düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgulara, yapılan tartışma ve değerlendirmelere dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve bunlara bağlı öneriler yer almaktadır.

Sonuçlar

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Sanat Eserlerini İnceleme Dersi öğretim programındaki Sanat Eseri Ve Analizi konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) ile uygulanmasının 12. sınıf öğrencilerinin dersteki başarıları, sanat eleştirisine yönelik gelişimlerine ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir.

1- ÇASEY'in uygulandığı Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest başarı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (bkz Tablo–5).

Dolayısıyla ÇASEY'e dayalı öğretim etkinlikleri sonucunda deney grubu öğrencileri Sanat Eseri ve Analizi (sanat eleştirisi) konularını öğrenmişlerdir.

2- Geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı fark yoktur (bkz Tablo–6). Öğrenciler geleneksel öğretim etkinlikleri sonucunda Sanat Eseri ve Analizi (sanat eleştirisi) konularını yeteri düzeyde öğrenememişlerdir.

3- ÇASEY'in uygulandığı deney grubu öğrencilerinin son test başarı puanları, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu anlaşılmıştır (bkz Tablo–7). Dolayısıyla ÇASEY'in uygulandığı

deney grubu öğrencilerinin edinilen bilgiler açısından başarı düzeyleri daha yüksektir.

4- Sanat Eserlerini İnceleme dersinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının araç-gereç ve mekân açısından yeterli düzeyde olması ve derslerin klasik sınıf mekânının yerine donanımlı, geniş görsel dersliklerde işlenmesi, öğrencilerin birerli oturması, her öğrencinin slayt yansılarını perdede görebilecek şekilde oturma planının hazırlanması gibi düzenlemelerle başarının artacağı görülmüştür.

Araştırmada derslerin işlendiği odada bilgisayar, projeksiyon cihazı, karanlık oda ortamı için kalın kadife perde, yeterli sayıda kolçaklı sandalye, duvarda sanat tarihi şeritlerinin olması öğrencileri derse güdülemiş, başarılarına da olumlu katkıda bulunmuştur.

5- ÇASEY uygulamalarının yapıldığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinin bir kampüs içinde geniş bir alana sahip olması; ana bina, yemekhane, yatakhane gibi bölümlerinin olması ve okulun yatılı eğitim öğretimi vermesi, okulda uygulamalı sanat derslerinin her biri için ayrı atölyelerin bulunması, bilgisayar ve projeksiyon cihazının bulunduğu çok amaçlı salonlarının olması gerek sanat dersleri gerekse diğer dersler için uygun ve rahat çalışma ortamı ve imkânları sunmaktadır. Bu da öğrencilerin sanat eğitimindeki olanakları arttırmakta, nitelikli sanat eğitimi için olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Bunların yanı sıra okul yöneticilerinin görüşleri ile birlikte, okulun çevre düzeninin tamamlanmaması, öğretmen ve personel lojmanlarının olmaması, okulda spor salonunun bulunmaması, okul kütüphanesine yeterli sayıda sanat içerikli kitapların bulunmaması, okulun çeşitli işlerinde çalıştırılacak personel eksikliği, okula ait aracın bulunmaması eğitim-öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir.

6- Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin ekonomik gelir düzeyi yetersiz olan ailelerden ve çevreden geldikleri, anne ve babalarının eğitim düzeylerinin düşük olduğu, maddi sıkıntılar yaşadıkları anlaşılmıştır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen azimli oldukları, gerekli şartlar ve olanaklar sağlandığında, farklı öğretim yöntemleri kullanıldığında ve yeterli motivasyon sağlandığında başarılı oldukları görülmüştür.

7- Sanat Eserlerini İnceleme Dersinde araştırmacının 40+40 dk. olmak üzere toplam 80 dakikalık ders süresinin ilk 40 dakikasında hazırlamış olduğu slayt sunumları eşliğinde, öğrenci katılımıyla dersi işlemesi, ikinci 40 dakikada ise masasında oturmayıp öğrencilerle bire bir diyalogu sağlayacak bir hareket güzergahını seçmesi öğrenme-öğretme sürecinde olumlu etkiler yarattığı söylenebilir.

8- ÇASEY'in uygulandığı deney grubunda sanat eleştirisi konularının 'Sanat Eseri ve Analizi' ünitesi aracılığıyla; sanat tarihi, estetik disiplinlerle beraber bilişsel ve duyuşsal davranışları bu davranışların uygulama aşamasıyla bütünlüştirilerek devinişsel davranışları geliştirdiği söylenebilir.

9- Araştırmacının ÇASEY gereği; öğrenci merkezli, araç-gereç odaklı, soru-cevap, örnekleme, gösterme gibi çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmasıyla, öğrenciler üzerinde disiplini kolay sağladığı, öğrencilerin derse olan katılımını ve başarısını arttırdığı görölmüştür.

10- ÇASEY ile gerekli ilgi, motivasyon ve bilgiyi alan deney grubu öğrencilerinin sanat ve sanat eleştirisi konularında olumlu görüşler geliştirdiği görölmüştür. Bunlar;

- ÇASEY ile birçok yeni bilgi öğrendikleri ve bu bilgileri ders dışında, sanatın farklı alanlarında da kullanabileceklerini düşündüğu,
- Derslerin işlendiği eğitim-öğretim ortamını yeterli buldukları,
- Derslerden zevk aldıkları, eğlenerek, sıkılmadan, istekli olarak derslere devam ettikleri,
- Derse katılımlarının üst düzeyde olduğu,
- Derse devam etmek istedikleri,
- ÇASEY'i geleneksel öğretim yönteminden üstün buldukları,
- İşlenen dersleri farklı ve ilgi çekici buldukları,
- Uygulamalı çalışmaları zevk alarak yaptıkları ve etkinliklerin öğrencileri güdülediği,

- Sanat eleştirisi konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olduklarını düşündükleri,
- Sanat eserlerine karşı farklı bakış açılarının oluştuğu,
- Bu dersi önemli ve gerekli buldukları,
- Derslerdeki kazanımları kendi sanatsal çalışmalarının üretiminde de kullanacakları,
- İlerde üniversitede sanat eğitimlerine devam etmek istedikleri ve sanat eğitimcisi veya sanat eleştirmeni olmak istedikleri,
- Sanat eleştirisi kapsamında incelenmiş olan sanat eserleri ve sanatçılardan sanatsal anlamda etkilendikleri,
- Derslerde yapılan uygulamalı çalışmaları önemsedikleri anlaşılmaktadır.

11- Sanat eğitimcilerinin çoğunun ÇASEY'i bilmedikleri, içerik olarak bilenlerin ise bu yöntemi kullanmadıkları anlaşılmaktadır; Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerinin genel olarak bu dersi önemli ve gerekli gördüğü anlaşılmaktadır fakat derslerde farklı öğretim yöntemlerine yer verilmemesi, çeşitli etkinliklerle ve farklı uygulamalı çalışmalarla derslerin desteklenmemesi kısaca ÇASEY'in uygulanmaması öğrenci başarısı üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

12- Öğrencilerin sanat eserlerine karşı algı ve tepkilerinin olumlu özellik göstermeye başladığı görülmüştür.

13- Öğrencilerin bir sanat ürününün neden-sonuç ilişkisine anlam vermeye başladıkları, aynı ilişkiyi kendi uygulamalı çalışmalarında da pekiştirdikleri, öğrencilerin kendi fikirlerine ve sanatsal çalışmalarına eleştirel gözle bakabilmeye başladıkları görülmüştür.

14- Öğrencilerin bir sanat eserini eleştirme ve doğru bir estetik yargıda bulunma becerisi edinmiş oldukları gözlenmektedir.

15- Öğrencilerin sanat eleştirisi kapsamında sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini, sanat kuramlarını doğru kavradıkları ve iyi bir gözlem gücü geliştirdikleri gözlenmiştir. Öğrencilerin inceledikleri eserin neden

güzel olduğunu, yaptıkları çalışmaların hangi sanat kuramına girebileceğinin kavratıldığı anlaşılmaktadır.

16- Öğrencilerin ÇASEY ile uygulanan ders süresince derse olan tutum, ilgi, katılım, başarı düzeylerinde artış olduğu gözlenmiştir.

17- Öğrencilerin yapmış oldukları uygulamalı çalışmalar için 'nasıl, niçin ve neden' gibi sorular üzerinde yoğunlaşmış, mantıklı görüşler ileri sürdükleri görülmüş, böylece ÇASEY'in öğrenciler üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu belirlenmiştir.

18- ÇASEY ile işlenen ünite kapsamında öğrencilere uygulanan ölçümlene ve değerlendirme formları sonucunda:

- Sanatsal algı ve tepkilerinin olumlu düzeye ulaştıkları,
- Sanat eleştirisi ve estetik yargı deneyimi kazanmış oldukları,
- Eleştirel yargı düzeylerinin geliştiği,
- Gösterilen sanat eserlerinin kimler tarafından yapıldığının ve eserle ilgili teknik bilgilerin kavranmış olduğu anlaşılmaktadır.

Tüm bu olumlu sonuçlar doğrultusunda, derslerde uygulanan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin öğrencileri motive ederek, dersin amacına uygun gerekli bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları geliştirmeye yönelik yaklaşımlarıyla öğrenme-öğretme sürecini hızlandırması ve amacına uygun, nitelikli kılması bu yöntemin önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur.

ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1- Sanat Eserlerini İnceleme dersini Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle uygulanmasının öğrencilerin başarıları üzerinde geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olmasından dolayı, bu yönteme Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programında yer verilmelidir.

2- Sanat Eserlerini İnceleme dersinde öğrenme-öğretme sürecini etkili kılmak ve hızlandırmak için; dersler görsel materyallerle desteklenmeli, teknolojik araç gereçlerden faydalanılmalıdır. Eğitim ortamının araç-gereç ve mekân anlamında yeterli düzeyde hazırlanması; öğrenci ve öğretmen başarısına da katkıda bulunmaktadır.

3- Öğrencilerin sanatsal bilgi, eleştirel bilgi birikimi, derse karşı tutum ve görüşlerinin olumlu yönde geliştirilmesinin, eğitim ortamına, öğretim yöntemine ve içeriğine bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin sanat eğitimi kapsamında 'sanat eleştirisi' öğretimine ilişkin görüş ve tutumlarının onların sosyo-ekonomik yapılarıyla değil, derslerde nasıl motive edildiklerine ve sanat eğitimcisinin seçtiği öğretim yöntem ve içeriğine bağlı olmasından dolayı, onlara gerekli olanaklar sağlandıktan sonra başarının kaçınılmaz olduğu görülmüştür. Bu nedenle imkânlar dahilinde, bazen de imkânlar zorlanarak öğrencilere her açıdan gerekli donanımın sağlanması gerekmektedir.

4- Öğrencilerin oturma düzenleri birerli olmalı, öğrenci rahat çalışabilmelidir. Ayrıca öğrenciler derslerde slayt sunumlarını izleyebilecek ve öğretmen tarafından da kontrol edilebilecek bir düzende oturtulmalıdırlar.

5- Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi aktif iletişim ve görsel materyal zenginliğini gerektirmektedir. Öğretmenin derslerde öğrencilerle olan iletişimini güçlendirmek, öğrenciyi güdülemek ve katılımı arttırmak için ÇASEY'den faydalanması gerekmektedir.

6- Sanat Eserlerini İnceleme dersinde ÇASEY dengeli ve bütüncül bir anlayışla aktarılması gerekmektedir. Teorik kısım açıklayıcı ve sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisini kapsayacak düzeyde verilmeli, uygulamalı kısmına biraz daha fazla süre ayrılarak, uygulamalı etkinliklerde rahat çalışılması sağlanmalıdır.

7- Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Sanat Eserlerini İnceleme dersine ayrılan haftada iki ders saatlik (40+40) süre, diğer sanatsal derslerinde programda geniş yer tutması açısından yeterli görülmüştür. Süre etkili kullanıldığı takdirde dersler istenilen düzeyde

gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda sanat eğitimcisinin ders süresini iyi kullanması gerekmektedir.

8- ÇASEY ile derslerde öğretmenin otoriter öğretim tarzını benimsemesi engellenmekte, birçok öğretim yöntemini birlikte kullanarak, öğrencilerin derse katılım ve ilgi düzeylerini arttırmaktadır. Bu yöntemin hem öğrenci hem de öğretmeni derste aktif kılmak açısından yararlı olduğuna inanılmaktadır.

9- Sanat eğitimcileri, öğrencilerin sanatsal anlamda öğrendiklerinin kalıcılığını ölçmek, derse olan görüşlerini, tutumlarını belirlemek, kazandıkları bilgi birikiminin yeterli olup olmadığını ölçmek için çeşitli formlar, anketler uygulayabilmeli, alınan sonuçlar doğrultusunda seçilen öğretim yöntemi gözden geçirilmesi, öğrenciler değerlendirilip, yönlendirmelerde bulunulması gerekmektedir.

10- Öğrencilerin bir sanat eserini eleştirme ve doğru bir estetik yargıda bulunma becerisi edinebilmesi için ÇASEY ile sanat eğitimi uygulanmalıdır.

11- Öğrencilerin, derslerde duvara asılı sanat tarihi şeritlerinden olumlu yönde etkilendikleri gözlemlendiğinden, bunun gibi görsel materyallerle mekân eğitim-öğretime elverişli hale getirilmelidir.

12- Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okul kütüphanelerinde ve sanat dersliklerinde yeterli sayıda ve düzeyde, farklı sanat alanlarını da içine alacak kapsamlı, sanat içerikli yayınların bulundurulması, sanat eğitimi alan öğrenciler açısından yararlı ve gerekli görülmektedir.

13- ÇASEY ile öğrencilere sanat eserleri hakkında eleştirel bakış açıları kazandırabilmek için, Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretmenlerine ve tüm sanat eğitimcilerine ÇASEY tanıtılmalı, içeriği açıklanmalı ve öğretilmelidir.

14- ÇASEY'in iyi kavratılabilmesi için seçilen ünitenin hedef ve davranışlarına dikkat edilmeli, uygun öğretim içeriği hazırlanmalıdır.

15- ÇASEY'in öğretmen-öğrenci iletişimini arttırdığı sonucunda hareketle bu yöntemin diğer ünitelerde de kullanılmasının yararlı olacağına inanılmaktadır.

17- ÇASEY'in uygun şartlarda ve mekânlarda, yeterli donanıma sahip sanat eğitimcisi ile uygulanması durumunda geleneksel öğretim yöntemine göre, Sanat Eserlerini İnceleme derslerinde karşılaşılabilecek birçok sorunun giderilmesinde daha faydalı olabileceğine inanılmaktadır.

18- Sanat eğitimcilerine konu ve yöntem belirleme özgürlüğü tanınmalıdır.

19- ÇASEY kapsamında öğretilen sanat eleştirisi konularıyla öğrencilerin sanata, sanat eserine ve sanatçıya karşı olumlu bakış açıları geliştiğine ve kendilerine olan güvenin arttığına, kendi sanatsal çalışmalarına karşı eleştirel gözle bakabilme becerisi kazandıklarına ve bütün bunlarla hayata karşı farklı bir pencere araladıklarına inanılmaktadır. O yüzden ÇASEY içinde sanat eleştirisinin yöntem içinde yer alan diğer alanları da birleştirebilme özelliğinden dolayı önemli ve gerekli görülmelidir.

Yeni Sorunsallar (Problematikler)

ÇASEY'in Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde, Sanat Eserlerini İnceleme dersi dışındaki diğer sanat derslerinde de uygulanabilirliği araştırılmalıdır.

Araştırmada seçilen Sanat Eleştirisi konularının dışında farklı konular ile yeni araştırmalar yapılabilir ve bunlar ÇASEY ile uygulanabilirlikleri ve sonuçları açısından tartışmaya açılarak bu çalışma ile karşılaştırılabilir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan sanat eğitimcilerinin, sanat öğretimi yöntemlerinin belirlenmesi üzerine durum çalışması yapılması başka bir araştırma konusu olabilir.

MEB'in Sanat Eserlerini İnceleme dersi öğretim programını hazırlarken bu ve buna benzer araştırmaları dikkate alması ve Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine de yer vermesi önem taşımaktadır.

Araştırmacı bu araştırmayla Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde sanat eğitimi ve öğretimi boyutuna yeni bir yaklaşım getirerek, katkıda bulunmuş olmasını ve bu tür araştırmaların artmasını ümit etmektedir.

KAYNAKÇA

- A.JONES, Rita. (2008). **Developing High School Students' Ability to Write About their Art through the Use of Art Criticism Practices in Sketchbooks: A Case Study**, The College of Fine Arts of Ohio University.
- AKENGİN, Gültekin. (2006). **İlköğretim 6. Sınıflarda Renk Konusunun ÇASEY (Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi) İle Uygulanması**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- AKYÜZ, Yahya. (2004). **Türk Eğitim Tarihi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- ALAKUŞ, Ali O. (2002). **İlköğretim Okulları Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarım Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ALAKUŞ, Ali O. (2004). Kuramdan Uygulamaya Sanat Eleştirisi, **2.Sanat Eğitimi Sempozyumu**, 28-29-30 Nisan 2004, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- ALAKUŞ, Ali O. (2005). Çok Alanlı Sanat Eğitimi, V. Özsoy (Ed.) **İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (s. 34–42), Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- ALAKUŞ, Ali O. (2005). Görsel Sanatlar Eğitiminde Sanatın Dili, V. Özsoy (Ed.), **İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (s. 68–73), Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- ALAKUŞ, Ali O. (2009). Çok Alanlı Sanat Eğitimi Uygulamaları (ÇASEY), A. O. Alakuş, L. Mercin (Ed.), **Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi**, (s. 59–84), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- ARABACI, Muhlis. (2006). **Sanat Eğitiminde Çoklu Zekâ Kuramı ve Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yöntemi (İlköğretim İkinci Kademe Resim-İş Eğitimi Programı Örneği İle)**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ARAT, Necla. (1987). **Etik ve Estetik Değerler**, İstanbul: Say Yayınları.
- ARSEVEN, Ali D. (2001). **Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- ARTUT, Kazım. (2001). **Sanat Eğitimi**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ATATÜRE, Huriye. (2001). **İlköğretim Resim-İş (Sanat) Eğitiminde Karşılaştırmalı Durum Çalışması**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- AVŞAR, P. (2000). **İlk Öğretim I. Basamağında Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre Sanat Eleştirisi Uygulamaları ve Sonuçları**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- BALCI, Ali. (2005). **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- BALCI, Yusuf, B. (2004). **Estetik**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- BOYDAŞ, Nihat. (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- BUYURGAN, Serap, BUYURGAN, Ufuk. (2001). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi, İlköğretim 1. Kademe**, Ankara: Dersal Yayıncılık.
- BUYURGAN, Serap, BUYURGAN, Ufuk. (2007). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2001). **DeneySEL Desenler Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi**, Ankara Pegem A Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2002). **Veri Analizi El Kitabı**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- CHAPMAN, Laura H. (1992). **A World Of Images**, USA Worcester, Mossachusetts: Davis Publications Inc.
- CHAPMAN, Laura H. (1994). **A World Of Images**, USA Worcester, Mossachusetts: Davis Publications Inc.
- ÇELLEK, Tülay. (2003). Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık, **Pivolka**, 2 (8), 4–11.
- ÇETİN, Turhan. (2002). Sanat Eğitiminin Gerekliliği Üstüne, **Sanat Eğitimi Sempozyumu, 8–10 Mayıs 2002**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- DEMİR, Canan. (2002). **Resim-İş (Sanat) Eğitiminde Sanat Eleştirisinin Yeri ve Önemi**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİRAĞ, Fevzi. (2007). **Orta Öğretimde Sanat Tarihi Eğitimi-Öğretimi ve Problemleri (1957–2005)**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİREL, Özcan. (2006a). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DEMİREL, Özcan. (2006b). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme: Öğretme Sanatı**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DOBBS, Stephen Mark. (1988). **Research Readings for Discipline-Based Art Education: A Journey Beyond Creating**, Virginia: National Art Education Association.
- DÖKMEN, Üstün. (1995). **Sanat ve Psikoloji**, Anadolu Ün. G.S.F. Sempozyum ve Konferansı, Eskişehir: And. Ün. G.S.F. Yayınları.

- EKİZ, Durmuş. (2003). **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş: Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ERDEN, Münire. (1998). **Eğitimde Program Değerlendirme**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ERİNÇ, Sıtkı M. (1995). **Kültür Sanat Sanat Kültür**, İstanbul: Çınar Yayınları.
- ERİNÇ, Sıtkı M. (2004). **Resmin Eleştirisi Üzerine**, Ankara: Ütopya Yayınları.
- ERSOY, Ayla . (2002). **Sanat Kavramlarına Giriş**, İstanbul : Yorum Sanat Yayıncılık.
- ETİKE, Serap. (1995). **Sanat Eğitimi Yazıları**, Ankara: İlke Kitabevi Yayınları.
- FELDMAN, Edmund B. (1988). "The Teacher As Critic", Edited by: Stephan Mark DOBBS, **Research Readings for Discipline-Based Art Education: A Journey Beyond Creating**, Virginia: National Art Education Association.
- FISHER, Ernst. (1995). **Sanatın Gerekliliği**, Çev: Cevat ÇAPAN, İstanbul: Payel Yayınevi.
- GARDNER, Howard. (1988). "A Cognitive View of the Arts" , Edited by: Stephan Mark DOBBS, **Research Readings for Discipline-Based Art Education: A Journey Beyond Creating**, Virginia: National Art Education Association.
- GEE, Malcolm. (1993). **Yirminci Yüzyılda Sanat Eleştirisinin Doğası, Art Criticism since 1900**, Çev: Melishan DEVRİM, Manchester University Pres. Erişim Adresi: <http://melishandevrim.wordpress.com/20-yuzyilda-sanat-elestirisinin-dogasi/>. Erişim Tarihi: 12.10.2008.
- GEIGER, Moritz. (1985). **Estetik Anlayış**, Çev: Tomris MENGÜŞOĞLU, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GEL, H. Yücel. (1996). **Çağdaş Eğitimde Sanat**, İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları.
- GOMBRICH, E. H. (2004). **Sanatın Öyküsü**, Çev: Erol ERDURAN, Ömer ERDURAN, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GÖKAY, Melek. (2005). İlköğretim Resim-İş Eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması, V. Özsoy (Ed.), **İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (s. 75–100), Ankara; Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- GÖKAYDIN, Nevide. (1996). **Çağdaş Eğitimde Sanat**, İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Yayınları.
- HEGEL, Georg W.F. (1994). **Estetik: Güzel Sanat Üzerine Dersler**, Çev: Taylan ALTUĞ, Hakkı HÜNLER, İstanbul: Payel Yayınevi.

- HURWITZ, All and M. DAY. (1995). **Children And Their Art (Methods for the Elementary School)**, Florida: Harcourt Braca College Publishers.
- İNCE, Bekir. (2007). **Türkiye’de Sanat (Resim) Eğitimsi Yetiştirme Sürecinde Sanat Eleştirisi Dersine İlişkin Öğrenci Tutumları-Öğretim Etkinlikleri ve Sanat Etkinliklerini İzleme Edimi İlişkileri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- İPŞİROĞLU, Nazan. (1996). **Çağdaş Eğitimde Sanat**, İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları.
- KAPTAN, Saim. (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Ankara: Tekişik Ofsek Tesisleri.
- KARASAR, Niyazi. (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KAROĞLU, Alaybey. (1986). **1923–1973 Yılları Arası Türkiye’de Resim Eleştirisi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- KATIRANCI, Meltem. (2004). **İlköğretim Resim-İş (Sanat) Dersinde Tekstil Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- KESER , Nimet. (2005). **Sanat Sözlüğü**, Ankara: Ütopya Yayınları.
- KIRIŞOĞLU, Olcay T. (1992). Sanatsal Zekâ ve Sanat Eğitimi. **Sanat Yazıları IV**. Ankara: H. Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları 12.
- KIRIŞOĞLU, Olcay T. (2005). **Sanatta Eğitim**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- KUŞ, Elif. (2003). **Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- KURUOĞLU, Nihal. (1997). **Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretimde Uygulanması ve Sonuçları**, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.
- KÜÇÜKŞEN, Ferhunde. (2003). **Plastik Sanatlar Eğitiminde Estetiğin Önemi**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- LENOIR, Beatrice. (2005) . **Sanat Yapıtı**, Çev: Aykut DERMAN, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- MAMUR, Elif. (2002). **MEB’in Yürürlükteki Sanat (Resim-İş) Öğretimi Programı İle Kaynaştırılmış Sanat Öğretimi Programı’nın İlköğretim Çocuğunun Yaratıcılığına Etkisi**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- MANT, Selda. (2007). **Desen Eğitiminde Yapılandırmacı Öğrenme Uygulamalarının Etkililiği (Dumlupınar Üniversitesi Örneği)**,

- Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- MERCİN, Levent. (2002). İlköğretim Kurumlarında Müze Eğitiminin Sanat Eğitimi İçerisindeki Rolü, **Sanat Eğitimi Sempozyumu, 8-10 Mayıs 2002**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- MERCİN, Levent ve A. O. ALAKUŞ. (2005). Sanat Eleştirisi ve Pedagojik Eleştiri Yönteminin İncelenmesi, **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 5 (36-46).
- MEB (2006a). İlköğretim Genel Müdürlüğü Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, Ankara: MEB. Yayınları.
- MEB (2006b). Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, **Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Sanat Eserlerini İnceleme Dersi Öğretim Programı (12.Sınıf)**, Ankara: MEB. Yayınları.
- OKAN, Nalan. (2002). **Estetiğin Felsefedeki ve Disipline Dayalı Sanat Eğitimi İçindeki Yeri ve Önemi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.
- OKAN, Nalan A. (2006). **İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ONAN, Berna C. (2005). **Sanat Eğitimi Yöntemleri/Yeni Yaklaşımlar**, Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ORHUN, Feryal B. (2005). **İlköğretim Okulları 6.Sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Özgün Baskı Resim Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi İle Uygulanmasının Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ÖNCÜL, Remzi. (2000). **Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, Ankara: MEB. Yayınları.
- ÖZSOY, Vedat. (1992). "İngiltere'de Güzel Sanatlar ve Tasarım Eğitimi", **Eğitim Dergisi**, 2: 24-36.
- ÖZSOY, Vedat. (1993). Amerika Birleşik Devletlerinde Güzel Sanatlar ve Tasarım Eğitimi, **Eğitim Dergisi**, 3 (48-54).
- ÖZSOY, Vedat. (1996). Resim-İş Eğitimi (Sanat Eğitimi): Amacı ve Yapılanması, **Milli eğitim**, 131, (37-40).
- ÖZSOY, Vedat. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi, Resim-iş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- ÖZYOĞURTCU, Senem. (2007). **Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Okuyan Müzik Bölümü Öğrencilerinin Güzel Sanatlar Liselerini Seçmelerinde Ailenin ve Sosyal Çevrenin Etkileri**,

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- PASİN, Gülseren. (2004). Kültürel Süreçler ve Sanat Eğitimi, **2.Sanat Eğitimi Sempozyumu**, 28-29-30 Nisan 2004, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- PAYNE, J. **Teaching students to critique**, Erişim Adresi: <http://artsedge.kennedcenter.org/content/3338/> Erişim Tarihi: 10.11.2008
- PLATON, (2005). Devlet, Çev: Baki KIRAÇ, İstanbul: Karınca Kitabevi.
- RENDA, Günsel, E. TURAN. (1981). **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi**, Cilt: 1,2,3,4, İstanbul: Tıglat Basımevi.
- SAĞLAM, Mümtaz. (2000). Türk Resminde Eleştiri Olgusu Üzerine, **Türk Dünyası Kültür ve Sanat Sempozyumu**, 07–15 Nisan 2000, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- SAN, İnci. (1983). **Sanat Eğitimi Kuramları**, Ankara: Tan Yayınları.
- SAN, İnci. (2004). **Sanat ve Eğitim**, Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- SANCAR, Ayşegül. (2005). **Nesnelliğe Dayalı Sanat Eleştirisi Yöntemlerinin Kuramsal Temelleri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SCHILLER. (1999). **Estetik Üzerine**, Çev: Melahat Özgü, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- SEFEROĞLU, Nurten. (2000).**Sanat ve Eleştiri**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SÖYLEMEZ, Serpil. (2004). Sanat Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar, **2.Sanat Eğitimi Sempozyumu, 28-29-30 Nisan 2004**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- SÖZEN, Metin, TANYELİ, Uğur. (2005). **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- STANKIEWICZ, Mary Ann. (1997). "Historical Research Methods in Art Education", **Research Methods and Methodologies for Art Education**, Edited by: Enid Zimmerman and Sharon D.La Pierre, Reston-Virginia: The National Art Education Association: 56-73.
- STOKROCKI, Mary. (1997). "Qualitative Forms of Research Methods", **Research Methods and Methodologies for Art Education**, Edited by: Enid Zimmerman and Sharon D.La Pierre, Reston-Virginia: The National Art Education Association: 31-55.
- STOKROCKI Mary ve KIRIŞOĞLU Olcay. (1997a). **İlköğretim Sanat Öğretimi**, Ankara: YÖK/ Dünya Bankası MEGP.
- STOKROCKI Mary ve KIRIŞOĞLU Olcay. (1997b). **Orta Öğretim Sanat Öğretimi**, Ankara: YÖK/ Dünya Bankası MEGP.

- ŞAHAN, Melek. (2004). **İlköğretim 6.Sınıflarda Üç Boyutlu Çalışma Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ŞİŞGİNOĞLU, Filiz. (2007). **Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TANSUĞ, Sezer. (2005). **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TUNALI, İsmail. (1996a). **Estetik**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TUNALI, İsmail. (1996b). **Grek Estetiği**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TUNALI, İsmail. (2002). **Sanat Ontolojisi**, Ankara: İnkılap Kitabevi.
- UÇAN, Ali. (2002). Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci Ve Başlıca Yapılanmalar, **Sanat Eğitimi Sempozyumu, 8-10 Mayıs 2002**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- ÜNVER, Enver. (2002). **Sanat Eğitimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ÜSTÜNER, Özlem. (2007). **Disiplinlerarası Sanat ve Sanat Eğitimine Etkileri**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- WILSON, Brent. (1988). “Art Criticism as Writing as Well as Talking”, Edited by Stephan Mark DOBBS, **Research Readings for Discipline-Based Art Education: A Journey Beyond Creating**, Virginia: National Art Education Association.
- YANPAR, Tuğba. (2006). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- YAVUZER, Haluk. (1997). **Resimleriyle Çocuk**, İstanbul Remzi Kitabevi.
- YETKİN, Suut Kemal. (1962). **Sanat Meseleleri**, İstanbul: De Yayınevi.
- YILDIRIM Ali, ve H. ŞİMŞEK. (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayınları.
- YILMAZ, Melek G. (1998). **Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İlköğretim II. Basamağında Sanat Eleştirisinin Uygulanması ve Sonuçları**, Konya Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- YOLCU, Enver. (2004). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ZİMMERMAN, Enid and S.D. LA PIERRE. (1997). **Research Methods and Methodologies for Art Education**, Reston-Virginia: The National Art Education Association.
- <http://www.egitim.aku.edu.tr/gel.htm> Erişim Tarihi: 16. 10. 2008.
- <http://ogm.meb.gov.tr/> Erişim tarihi 25. 09. 2008.

EKLER

1. İzin Belgeleri
2. Başarı Testi (Ön Test Son Test)
3. Sanat Eleştirisi Sınıf Uygulamaları (Ders Planları)
4. Öğrenci Öz Değerlendirme Formu
5. Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu
6. Sanat Eleştirisi Formu
7. Öğrenci Görüşme Formu
8. Sanat Eğitimcisi Görüşme Formu
9. Öğrenci Tanıma Formu
10. Sanat Eleştirisi Çalışma Yaprağı
11. Sanat Tarihi Şeritleri
12. Deney Grubu Uygulama Fotoğrafları

İZİN BELGELERİ

EK-1 a

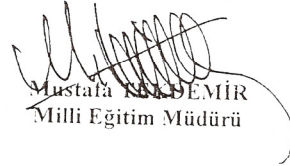
T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜSayı : B.08.4.MEM.4.21.00.08.Ar-Ge Şb./ 55
Konu : Araştırma İzni

02 Ocak 2008

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

13.11.2007 tarih ve B.30.2.DİC.0.E1.00.00/1035 sayılı anket araştırma izni konulu yazıya istinaden Enstitünüz Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Derya ŞAHİN'in yüksek lisans tezi için Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde uygulanacak veri toplama aracı. Araştırma Değerlendirme Komisyonumuz tarafından incelenmiş olup, Müdürlüğümüzce araştırma izni verilmesi uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Mustafa KEMER
Milli Eğitim Müdürü

EK:

- 1- Araştırma Değerlendirme Formu (form 2)
- 2- Faahhütname tutanağı (ek 1)

Em. Müdürlüğe arz
07.01.08
MM

T.C.	Diyarbakır Valiliği
Sorumlu	Milli Eğitim Müdürü
Tarih	07.01.2008
Sıra No	12

Haber verdim.
07.01.08
J.

EK-1 b

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Derya Sarıllı
Kurumu / Üniversitesi	Dicle Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Diyarbakır
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Diyarbakır And. Güzel San. İhsen
Araştırmanın konusu
Üniversite / Kurum onayı	☒ Var / ☐ Yok
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Vez
Veri toplama araçları
Görüş istenilecek Birim/Birimler	Araştırma Koordinatörü
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
.....	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhallif üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi;.....

KOMİSYON

...../200
Komisyon Başkanı
Derya Sarıllı

Üye
Ali Kemal Arslan

Üye
Halil İbrahim

EK-2

BAŞARI TESTİ
ÖN TEST-SON TEST

- 1- Aşağıdakilerden hangisi ana renklerdir?
- a) Mavi-yeşil-kırmızı b) Sarı-mavi-kırmızı c) Mor-yeşil-kırmızı
d) Turuncu-sarı-mavi
- 2- “Sanat eserindeki belli elemanların veya objelerin birbirleriyle veya bütünüyle ilişkisine işaret eden sanatın ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Hareket b) Ritm c) Oran-orantı d) Çizgi
- 3- Aşağıdakilerden hangisi sıcak renklere biri *değildir*?
- a) Yeşil b) Kırmızı c) Turuncu d) Sarı
- 4- Aşağıdakilerden hangisi zıt (kontrast) renklerdir?
- a) Kırmızı-turuncu b) Mavi-yeşil c) Turuncu-mavi d) Kırmızı-sarı
- 5- “Bir yüzeyde devamlı hareket eden bir noktanın bıraktığı iz” olarak da tanımlanan sanatın elemanı aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Doku b) Çizgi c) Renk d) Ritm
- 6- İnce bir eleştirel duyarlılık, uzmanlık ve sabırlı uzun bir araştırmayı gerektiren eleştiri çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Basın eleştirisi b) Akademik eleştiri c) Pedagojik eleştiri
d) Popüler eleştiri
- 7- Bütünlük, ritm, denge, oran, zıtlık, vurgu gibi terimler bir sanat eserinin hangi boyutunu açıklar?

13- Aşağıdakilerden hangisi eleştiri çeşitlerinden biri *değildir*?

- a) Basın eleştirisi b) Pedagojik eleştiri c) Magazin eleştirisi
d) Akademik eleştiri

14- Sanat eserinin sanatçısının, yapılış tekniğinin, eserde var olan nesnelere tespit edildiği eleştiri basamağı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Betimleme b) Çözümleme c) Yorumlama d) Yargı

15- “Eser nasıl organize edilmiştir ya da düzenlenmiştir? Sanat elemanlarını düzenlemek için sanat ilkeleri nasıl kullanılmıştır?” sorularına eleştirin hangi basamağında cevap arıyoruz?

- a) Betimleme b) Çözümleme c) Yorumlama d) Yargı

16- Aşağıdakilerden hangisinde ara renkler doğru olarak verilmiştir?

- a) Yeşil-mor-turuncu b) Mavi-sarı-yeşil c) Mor-mavi-yeşil d) Kırmızı-sarı-mor

17- “Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi bir biçimde anlatımıdır. Bir sanat eseri reel dünyada görülenlere benzediği veya onları anlattığı sürece başarılıdır” görüşünü savunan sanat kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Biçimcilik b) Yansıtmacılık c) Anlatımcılık d) İşlevsellik

18- Sanat eserindeki güzel ve güzellik değerlerini araştıran bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sanat tarihi b) Sosyoloji c) Estetik d) Fizik

19- Aşağıdakilerden hangisi plastik sanatlar içerisinde yer alır?

- a) Müzik b) Şiir c) Resim d) Tiyatro

20- Bir sanat eserinde sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre, etkili bir biçimde organizasyonunun önemli olduğu sanat kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Anlatımcılık b) Biçimcilik c) İşlevsellik d) Yansıtmacılık

21- Türk müzeciliğinin kurucusu kabul edilen arkeolog, müzeci ve ressam olan, aynı zamanda "Kaplumbağa Terbiyecisi" adlı eserin de sahibi olan sanatçımız aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Şeker Ahmet Paşa b) Osman Hamdi c) Hüseyin Avni Lifij
d) Namık İsmail

22- Kübizm akımının öncüsü olan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Leonardo da Vinci b) Francisco jose de goya
c) Van Gogh d) Picasso

23- İnsanın dikkat etmedikleri şeyleri görerek, açıklayarak ve ilişkileri çözümleyerek, anlamlarını yorumlayarak, toplum için önemini yargılayarak bir sanat yapıtının anlaşılmasına yardımcı olan kişiye ne ad verilir?

- a) Sanatçı b) Mimar c) Öğretmen d) Sanat Eleştirmeni

24- Bir sanat eserinin kimin tarafından, ne zaman, nerede ve niçin yapıldığını araştıran disiplin aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Estetik b)Sanat tarihi c)Felsefe d)Sosyoloji

25- Aşağıdakilerden hangisi Şeker Ahmet Paşanın ünlü eserleri arasında yer alır?

- a)Mutluluğun Resmi b)Kutsal Aile c)Orman d)Savaş Yeri

26- Bugün Mimar Sinan Üniversitesi adıyla eğitime devam eden 1 Ocak 1882 yılında Osman Hamdi tarafından kurulmuş olan sanat okulu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Mühendishane-i Bahri Hümayun b)Askeri ve Harbiye İdadi Mektepleri
c) Sanay-i Nefise Mektebi d) Mühendishane-i Berri Hümayun

27- “Katıksız renk lekeleri, belirgin kenar çizgileri, gölgesiz ve yüzeysel bir resim anlayışı” tanımını aşağıdaki sanat dallarından hangisine aittir?

- a) Hat b) Minyatür c) Tezhip d) Tasarım

28-Cumhuriyet öncesinde, kitap ressamlarının, ciltçilerin ve minyatür ustalarının çalışma yaptıkları yerlere ne denirdi?

- a) Nakkaşhane b) Mektep c) Tekfur Sarayı d) Enderun

29-Cumhuriyet öncesinde devşirme çocukların saraylarda özel eğitim aldıkları eğitim kurumları aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sıbyan okulları b) Enderun mektebi c) Sanay-i nefise
d) İnas Sanay-i nefise

30-İnas Sanay-i Nefise Mektebinin kurucusu kimdir?

- a)Osman Hamdi b)Hoca Ali Rıza c)Mihri Müşfik Hanım d)Müfide Kadri

31-Aşağıdakilerden hangisi Türk izlenimcileri arasında yer almaz?

- a) İbrahim Çallı b) Ruhi Arel c) Fikret Otyam d) Hüseyin Avni Lifij

32-Sanatçılarında bazıları ; Nurullah Berk Şeref Akdik, Refik Epikman, Elif Naci olan Cumhuriyetten sonra kurulan ilk sanatçı derneği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) D grubu b) Yeniler grubu c) Onlar grubu d) Müstakiller

33-Resimlerinde daha çok Anadolu kadını ve kadın portresi temasını işleyen, Yeniler grubu üyesi olan sanatçımız kimdir?

- a) Mümtaz Yener b) Nuri İyem c) Mahmut Cuda d) Osman Hamdi

34-Aşağıdakilerden hangisi heykel sanatçılarımızdan değildir?

- a) Sadi Çalık b) Zühtü Müridoğlu c) Koray Arış d) Turgut Zaim

35-Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet öncesinde Batı etkisinde kalan sanatçılarımız arasında yer *almaz*?

- a) Şeker Ahmet Paşa b) Osman Hamdi c) Hoca Ali Rıza d) Neşet Günal

EK-3 a

ÇASEY-SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI (1.Hafta)

DERS 1 :Sanatsal Düzenleme Öge ve İlkeleri, Sanat Eleştirisi, Sanat Kuramları

Sınıf: :12/ RESİM A

Ders süresi :40+40 dk.

Hedefler:

- 1- Sanatsal düzenleme öğelerini ve ilkelerini kavrayabilme.
- 2- Sanat eleştirisini ve eleştiri basamaklarını kavrayabilme.
- 3- Sanat kuramlarını kavrayabilme.

Kazandırılacak davranışlar:

- 1-a)Sanatsal düzenleme öğelerini söyleme.
- b)Sanatsal düzenleme ilkelerini söyleme.
- c)Sanat eseri üzerinde sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini betimleme.
- d) Sanatsal düzenleme öge ve ilkelerini resimlerinde etkili bir biçimde kullanma.
- 2-a)Sanat eleştirisi yapabilmenin önemini kavrama.
- b)Eleştiri basamaklarını söyleme.
- 3-a)Sanat kuramları çeşitlerini söyleme.
- b)Sanat eserlerinin hangi sanat kuramına ait olduklarını söyleme.

Gerekeççe: Sanat eseri analizi yapabilmek için temel teşkil eden sanatsal ilke ve elemanlarını, eseri doğru olarak eleştirebilmek için sanat eleştirisinin basamaklarını, sanat eserini eleştirirken yargıda bulunabilmek için de sanat kuramlarının iyi bilinmesi gerektiğinden dolayı ilk önce bu konuların öğretimi uygun görülmüştür.

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi, slayt sunumları, çalışma yaprakları, yardımcı kitaplar.

Öğretim süreci**Öğretmenin hazırlığı:**

- İşlenecek olan konularla ilgili çalışma yapraklarının hazırlanması.
- Konuları iyi kavratılmak için slayt gösterilerinin hazırlanması.
- Sanat kuramlarının yer aldığı karton pano hazırlanması ve görünebilecek bir yere asılması.
- Projeksiyon makinesi ve bilgisayarın hazırlanması.
- Sınıf oturma düzeninin ayarlanması.

Öğrenci hazırlığı:

- Ders sonunda uygulama çalışması için gerekli kalem, kağıt vb. malzemelerin hazırlanması

Güdöleme: Derse başlamadan önce öğrencilere bugünden sonra sanat eserlerine farklı bir bakış açısıyla bakacaklarının söylenmesi öğrencilerde ilgi uyandıracaktır. Ayrıca dersin görsel ve yazılı materyallerle desteklenmesi öğrencilerin dikkatlerini toplamalarını sağlayacaktır.

Etkinlikler:

- Konular slayt gösterileri eşliğinde anlatılır.
- Karşılıklı soru-cevap yoluyla konu pekiştirilir.
- Ders sonunda konu kapsamında bir uygulama yaptırılır:

Sanatın ilkelerine uygun olarak bir resim yapmaları ve sanatın elemanlarından olan “çizgi” yi farklı karakterlerde kullanarak yapmış oldukları resmi taramaları istenir.

Dersin içeriğinin özeti: (Slayt Sunumları)

SANATIN ELEMANLARI VE İLKELERİ

ELEMANLAR

Çizgi: Noktaları yan yana gelmesiyle oluşan, doğru olup, göze dayanan anlatımların en eski devirlerden beri ilk ve esas motifi olmuştur. Çizgi anlamın temeli, başlangıcı ve önemli bir denge unsurudur. Kütleyle sınır olarak sonu boşluktan ayırır ve tanıtır. Çizgi desenin temelini

oluşturur. Çeşitli etki, şiddet ve karakterlerdeki çizgiler, tasarlanan modeli anlamlı kılan önemli bir unsurdur.

Doku (örüntü): Bir nesnenin yapısal özelliğine bağlı, onun tümünü kapsayan veya temsil eden; görülebilen görsel ve dokusal ekler.

Renk: Plastik sanatlardan, resimde esas öğedir. Plastik sanatlarda renk derinlik anlamı kazandırılarak kullanılır. Renklere, birbirleriyle karşılaştırarak istenilen yere uyan bir değer-ton kazandırılır. Eğer renk ara tonu ise o taktirde hareket duygusu uyandıran renk değerleri ortaya çıkar. Bir renk diğer renklerde uyuşmuyorsa bağırıcı etkiler uyandırır. Renk saf değerleriyle duygusal bir etki yaratırlar.

Değer: Bir rengin en açığından en koyusuna kadar olan dereceleri.

Biçim- Form: Form üç boyutlu gerçek bir nesne iken biçim gerçek veya hayali bir alan görünümüdür.

Uzam(Mekân): Boşluk, mekân veya espas nesnelerin içinde, altında, etrafında, üstünde veya arasındaki alan olarak tanımlanabilir.

İLKELER:

Hareket: Resim sanatında, resim düzlemi üzerinde yer alan betilerin yoğunlaşp seyrekleşmesinden ve pozlarından kaynaklanan durağan dengenin bilinçli biçimde bozulması etkisi.

Oran-orantı: Nesnenin kendi içinde veya başka nesnelerle renk, biçim, leke anlamında ya da boyutlar arasında dengeli bir bütünlük oluşturmasına yönelik estetik ilişkilerdir.

Ritim: Genel anlamda bir kompozisyonda farklı unsurların münavebe ile belirli aralıklarla birbirini izlemesi.

Kompozisyon (bütünlük): Düzen, düzenleme. Bir sanat eserinin bütün elemanlarının sanatçının sanatsal birikime ve isteğine göre düzenlenmesi

Vurgu: İzleyicilerin dikkatini çekmede etkin olan sanatsal faaliyetler içinde bir anlamdır. Bu alanlar genellikle zıt-kontrast ölçüler şekiller, renkler yada diğer farklı yapılara sahiptir.

Denge: Bir sanat yapıtını oluşturan öğelerin bütün içinde kompozisyon düzenini bozmayacak biçimde dağılışı.

Kontrast: Her sanatsal kompozisyonda renk değerleri ya da diğer nitelikler açısından öğeler arasındaki karşıtlık.

Hacim: Plastik sanatlarda derinlik anlamının etkisi.

SANAT ELEŞTİRİSİ

BİR RESİM YAPITINI "NASIL" OKUMALI?

Bu öğrenme sürecinin bir sonucu olarak, bir sanat yapıtının özünü ve anlamını keşfetmek için kritik yapmanın strüktürel bir yöntemini izlemek olanağı doğacaktır. "Resim yapıtını okuma"nın yapısı dört ayrı aşama içerir:

1- BETİMLEME(DESCRIPTION)

Eserde Bulunan Bilgi Objelerinin Tespiti Ve Tanımlanması...

SORULACAK SORULAR....

- * Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?
 - * Bu ne tür bir sanat yapıtıdır?
 - * Sanat yapıtının adı nedir?
 - * Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?
 - * Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.
 - * Yapıtta nesneleri sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)
 - * Bu yapıtta var olan anlamlı sanatsal unsurları inceleyiniz ve onları tanımlayınız:
- IZGI(LINE)-DOKU(TEXTURE)
 BIIM(SHAPE)-RENK(COLOR)
 HACIM(FORM)-VALÖR(VALUE)
 MEKÂN(SPACE)

2- ÇÖZÜMLEME

ESER NASIL ORGANİZE EDİLMİŞTİR, SANAT İLKELERİNE İLGI NASIL ODAKLANMIŞTIR?

SORULACAK SORULAR...

- *İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?
- *Şekiller nasıl düzenlenmiş?
- *Açık-koyu değerler var mı?
- *Renkler nasıl düzenlenmiştir?
- *Resim genelinde hangi doku var?
- *Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?
- *Birbirini tekrar eden şekiller var mı?
- *Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?
- *Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

3- YORUMLAMA...

SANAT ESERİNDE ANLATILAN FİKİRLER, DUYGULAR VE PSİKOLOJİK HALLER NASILDIR?

SORULACAK SORULAR...

- Sence bu resim ne anlatıyor?
- *Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?
- *Dokunsan ne hissedersin?
- *Nasıl bir ses duyuyorsun?
- *Nasıl bir koku alıyorsun?
- *Nasıl bir tat alıyorsun?
- *Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?
- *O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?
- *Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

4- YARGI

SANAT ESERİNİN ARTİSTİK DERECESİNİ TESPİT, KİŞİSEL KARARLAR...

SORULACAK SORULAR...

*Sizce bu eser neden güzel?

A)Gerçeğe uygun yapıldığı için,

B)Alışılmışın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için,

C)Duyguları açığa vurduğu için,

D)Bir şeyler anlattığı için,

E)Diğer...

ESTETİK NİTELİKLER

1- YANSITMACILIK: (Çizilen Nesne Önemli)

-Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi biçimde anlatımıdır. Bir sanat eseri reel dünyada görülenlere benzediği veya onları anlattığı sürece başarılıdır...

2- BİÇİMCİLİK: (Kompozisyon Önemli)

-Bir sanat eserinde en önemli şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

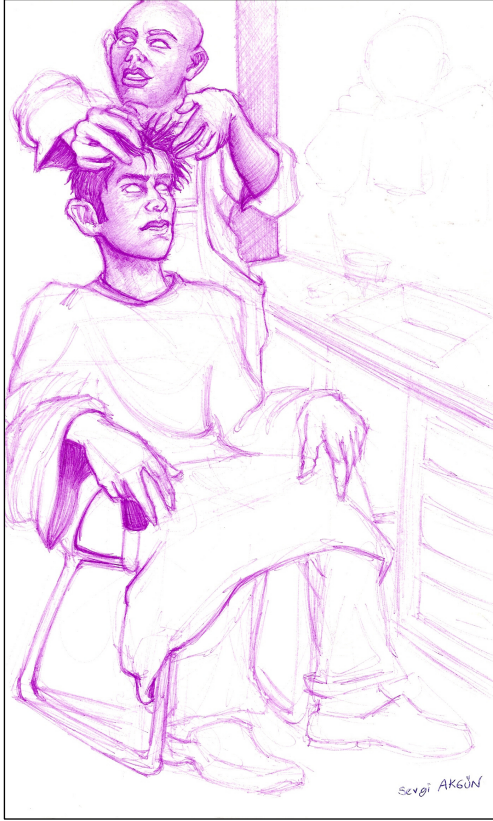
3- ANLATIMCILIK: (Duygusal Simgeler Önemli)

-Bir sanat eserinde en önemli şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir. Sanatçı duygularını ve ruh durumunu imgeler yoluyla dışa yansıtır.

4- İŞLEVSELLİK: (Toplumsal, Siyasi, Dini İletişim)

-Sanatçı yapıtını günlük kullanım için, dinsel, eğitimsel veya bir fikri yaymak için propaganda amacı ile yapar.

Öğrenci Uygulamalarından Örnekler

EK-3 b

ÇASEY- SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI (2.Hafta)

DERS 2 :Osman Hamdi'nin "Rahlede Oturan Kadın" isimli eserini
İncelenmesi.

Sınıf :12/Resim A

Ders süresi :40+40 dk.

Hedefler :

1- Osman Hamdi'nin "Rahlede oturan kadın" isimli eserinin ve farklı eserlerinin analizini yapabilme.

Kazandırılacak davranışlar:

- 1- Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirme.
- 2- Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirme.
- 3- Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirme.
- 4- Sanat eserinin niteliklerini belirleme.
- 5- Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgulama.
- 6- Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirleme.
- 7- Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirme.
- 8- Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgulama.
- 9- Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgulama.
- 10- Sanatçının başka eserlerini eleştiri basamaklarına göre eleştirme.

Gerekçe: Türk resim sanatının başlangıcını tanıtmaya bakımından önem arz ettiği için bu eser seçilmiştir.

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi, slaytlar, çalışma kağıtları, karton panolar, yardımcı kitaplar.

Öteki Alanlarla İlişkisi: Sanat tarihi, mimarlık

Öğretim süreci

Öğretmenin hazırlığı:

- Osman Hamdi'nin hayatı ve eserleriyle ilgili slayt gösterilerinin hazırlanması.
- Osman Hamdi'nin Gezintide Kadınlar Eserinin eleştiri basamaklarına göre analizinin yapıldığı slayt hazırlanması.
- Sanat tarihi şeridinin sınıfta öğrenciler tarafından görülebilecek bir yere asılması.
- Tahtaya estetik yargı kuramlarının yazılı olduğu karton panonun asılması.
- Sanat eleştirisi çalışma yapraklarının öğrencilere dağıtılması.
- Projeksiyon cihazı ve bilgisayarın hazırlanması.
- Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrenci hazırlığı:

İncelenecek olan eserin sanatçısı olan Osman Hamdi Bey hakkında araştırma yapıp, hazırlıklı gelmesi. Ayrıca ders sonunda yapılacak olan uygulama çalışmalarını saklamak için dosyalarının getirilmesi.

Güdüleme:

Eserin renkli slayt gösterileri hazırlanarak analiz edilmesi, açıklayıcı bilgilerin karton panolarda duvara asılması, çalışma yapraklarının öğrencilere dağıtılması öğrencileri görsel anlamda doyuracağı ve hem görsellik hem anlatım hem de uygulama yaptırarak yeterli güdülenme sağlanacağı düşünülmektedir.

Etkinlikler:

- Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra duvara asılan sanat tarihi şeridinin üzerinde kısaca durulur ve Osman Hamdi'nin bulunduğu dönem sanat tarihsel açıdan incelenir.
- Daha sonra slayt gösterimine başlanır. Öncelikle sanatçı hakkında kısa bilgiler sunulur ve sanatçının eserleri tanıtılır.

- Eleştirisi yapılacak olan esere geçilir ve betimleme-çözümleme-yorumlama-yargı evreleriyle eser öğrencilerle beraber analiz edilir.
- Eserin analizi, öğrencilerin önlerindeki çalışma yapraklarının yardımıyla ve öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı soru-cevapları şeklinde yapılır.
- Eser incelendikten sonra Osman Hamdi'nin "Gezintide Kadınlar" isimli eseri projeksiyon cihazıyla perdeye yansıtılarak, dağıtılan Sanat Eleştirisi Formları eşliğinde, eleştiri basamaklarına göre resmin eleştirisinin yapılması istenir.

Dersin içeriğinin özeti: (Slayt Sunumları)

OSMAN HAMDİ BEY hayatı anlatılır.(30 Aralık 1842- 24 Şubat 1910)

ÖNEMLİ ESERLERİ

Kaplumbağa terbiyecisi

Silah tacirleri

SANAT ESERİNİN ELEŞTİRİSİ

- Eser adı: RAHLEDE OTURAN KADIN
- Sanatçı: (OSMAN HAMDİ) -Tarih: (1901)

BETİMLEME

Bilgi objeleri şunlardır:

- RAHLE
- OTURAN KADIN
- ESKİ KİTAPLAR
- YAZILAR
- BUHURDAN
- KİLİM
- MİHRAP NİŞİ
- MUM

Resimde mihrabın önünde bir rahle üzerinde turuncu elbisesiyle oturan bir bayan görünmektedir. Üzeri bezemelerle kaplı olan mihrabın hemen yanında büyük, uzun bir mum durmaktadır. Bayanın ayakları altında ve önünde kiminin sayfaları açık kiminin kapalı eski kitaplar serilmiş durumda. Kitapların önünde ise bir buhurdan dikkat çekmekte. Kitapların altında ise kilim bulunmaktadır.

ÇÖZÜMLEME

Eserde sıcak renkler baskın.

Soğuk-sıcak, boş-dolu, büyük-küçük zıtlıkları var. Eserde değişik olan bir kadının el işi, sedef kaplı rahleye oturması.

Mihrabın koyu tonu, kadının elbisesiyle ton olarak zıt ama biçim bakımından ahenkli hatta büyük mum da bu ilişkiye katılıyor.

Ahenkli renkler ve biçimler, ayrıca zıtlıklar var.

Kadını oturduğu yer tablonun en güzel yeri.

Kadının ayakları altına düzensiz bir şekilde atılan eski kitaplar, düzenli bilgi objeleriyle zıtlık içinde, hatta kendi arasında eski-yeni zıtlığı da var.

Eseri teşkil eden ilkeler: tekrar, ahenk, zıtlık, birlik vb.

Eserde ilgi çekici semboller var. Bunların en dikkat çekenleri: kadın, mihrap, rahle, yazılar, buhurdandır.

YORUMLAMA

1- Osman Hamdi Bey bu eserini II. Meşrutiyet döneminin yoğun sancılarının çekildiği bir dönemde yapmıştır. Bu dönem siyasi ve kültürel tarihimizin en kritik dönemidir. İslamcılar, Batıcılar, Türkçüler arasında şiddetli tartışmalar olmuştur. Bu üç düşünce akımının kadına bakış açısı bu çalışmanın sınırlarını aşar. Yalnız Batıcılardan Beşir Fuat'ın sözü çok manidardır: KİTABI BIRAKIN, KADINI OKUYUN!

2- Rahle üzerine oturan kadın bir bakire değil anadır. Onun anatomik ve fizyolojik özellikleri bu yargımızı destekliyor.

O zaman Hz. Muhammed'in 'CENNET ANALARIN AYAĞI ALTINDADIR' hadisi akla geliyor. Burada cenneti simgeleyen bilgi objeleri kadının ayakları altına atılan kitaplardır. Çünkü cenneti kutsal kitaplar haber veriyor.

3- İncil, kadın ve erkeğin eşit değerinde olduğunu söylediği halde, özellikle kilisenin tesiriyle, Batı kadın için şunları söylüyordu: Kadın şeytanın kapısıdır vb.

4- Acaba bu resim kadını aşağılayan Batı ya karşı bir tür meydan okuma olarak yorumlanabilir mi?

5- Mihrab kelimesi savaş yeri olarak çevrilebilir. Nasıl ve kiminle savaş? Mihraba savaş yerine kadın oturtulması anlamlı gelmiyor mu?

Yine mihrap bir insan ya da nesnenin kutsallaştığı zaman ve mekanı simgeler. Kadının oturduğu rahleye makam, taht gözüyle bakabiliriz. Ve oturan kadının büyüklüğüne işaret edilmiş olunabilir.

ŞAMDAN: ruhsal aydınlanma, kurtuluş

ERİYEN MUM: bedenin faniliği

BUHURDAN: buhurun dumanı ile dualar göklere ulaşır

TÜTSÜ: ölümsüzlüğe işarettir...

Görülüyor ki eserin bilgi objeleri bilerek bir araya getirilmiştir.

YARGI

Eleştiriyi dört basamakta gerçekleştirdik. Bu basamaklardan hangisi daha zengin ise eserin estetik niteliği o basamakla ilgilidir.

Eser özellikle yorumlama basamağı açısından zengindir. O halde esere ANLATIMCI bir eser diyebiliriz.

İkinci olarak bu eserde İŞLEVSELLİK özelliğinden söz edilebilir. Kadının önemini vurgulaması, resmin işlevselliğini dile getirir.

İşte eser öncelikle anlatımcı, ikinci olarak da işlevseldir diyebiliriz.

Bütün bu niteliklerden dolayı bu eser BAŞARILIDIR diyebiliriz.

EK-3 c

ÇASEY-SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI (3.Hafta)**DERS 3** :Picasso'nun "Guernica" isimli eserinin incelenmesi.**Sınıf** : 12/ RESİM A**Ders süresi:** 40+40 dk.**Hedefler** : Picasso'nun Guernica isimli eserinin analizini yapabilme.**Kazandırılacak davranışlar:**

- 1- Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirme.
- 2- Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirme.
- 3- Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirme.
- 4- Sanat eserinin niteliklerini belirleme.
- 5- Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgulama.
- 6- Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirleme.
- 7- Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirme.
- 8- Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgulama.
- 9- Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgulama.
- 10- İncelenen eseri tekrar yapma.

Gerekçe: Yapıldığı döneme ışık tutması açısından önemli bir eserdir.

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi, slaytlar, çalışma kağıtları, karton panolar.

Öteki Alanlarla İlişkisi: Sanat tarihi

Öğretim süreci**Öğretmenin hazırlığı:**

Picasso'nun hayatı ve eserleriyle ilgili slayt gösterilerinin hazırlanması

-Picasso'nun "Guernica" adlı eserinin eleştiri basamaklarına göre analizinin yapıldığı slayt hazırlanması.

- Tahtaya estetik yargı kuramlarının yazılı olduğu karton panonun asılması.
- Sanat eleştirisi çalışma yapraklarının öğrencilere dağıtılması
- Projeksiyon ve bilgisayarın hazırlanması.
- Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrenci hazırlığı:

- “Picasso” hakkında ders öncesinde araştırmalar yapılması ve eser inceledikten sonra eser ile ilgili resim yapabilmek için gerekli olacak kağıt , kalem ve boya vb. malzemelerin hazırlanması.

Güdüleme: Eserin analizi ile ilgili görsel materyallerin kullanılması, çeşitli slayt sunumlarının hazırlanması öğrencileri motive edecektir.

Etkinlikler:

- Öncelikle eserin sanatçısı olan Picasso hakkında bilgilendirici slaytlar sunulur.
- Daha sonra sanatçının önemli eserlerinden örnekler gösterilir.
- Eserin eleştiri basamaklarına uygun eleştirisi öğrencilerin de katılımıyla gerçekleştirilir.
- Eser incelendikten sonra öğrencilerden aynı eseri ,kendi yorumlamalarıyla tekrar düzenleyip yapmaları istenir.

Dersin içeriğinin özeti: (Slayt Sunumları)

Sanatçı hakkında bilgi verilir.

Önemli Eserleri

Avignonlu Kadınlar

Kedili Dora Maar

SANAT ESERİNİN ELEŞTİRİSİ

Eserin adı: GUERNICA

Sanatçı: PABLO PİCASSO

BETİMLEME

Eseri incelediğimizde iç içe geçmiş birçok figür görmekteyiz. Sağdan başlarsak ellerini havaya kaldırmış, haykıran bir adam, sol tarafa doğru koşan insanlar, elinde bir gaz lambası taşıyan bir insan, bir at başı bulunmaktadır. Yine at başının önünde bir boğa başı, onun önünde ise kucağında bebeği ile haykıran bir anne görünmektedir. Resmin hemen altında elinde kırık kılıcıyla yerde yatan bir adam ve resmin üst kısmında ise yanan bir ampul göze çarpmaktadır. Figürlerin arka tarafı pek belirgin olmamakla beraber yıkılmış duvar görüntüsü hakim ve geri planda çizgilerle belirtilmiş bir kuş figürü mevcut.

ÇÖZÜMLEME

- Eser siyah-beyaz ve gri renklerden oluşmaktadır.
- Siyah-beyaz, açık-koyu zıtlıkları var.
- Eserdeki derinlik hissi sadece arka planın koyu tonlarda olmasından ibarettir.
- Figürlerde derinlik hissedilmemekle beraber yüzeysellik hakimdir.

-Eserdeki figürler tek yöne doğru yönelmektedirler.

-Yukardaki ampulün aydınlattığı yerler beyaz diğer yerler ise gri ve siyah renkle kaplı durumda.

-Figürler çizgisel olarak betimlenmiş.

-Bütünde ışığın etkisiyle de geometrik bir düzenleme etkisini görüyoruz.

-Bazı figürlerde kübik tarzda etkiler hakim.

-Figürlerin hepsi birbirini keser nitelikte bir araya getirilmiş ve gerçek boyutlarının –görünümlerinin dışında resmedilmişler.

Eserde gazete kağıtlarıyla da kolaj yapıldığı görülmektedir

Kompozisyon tüm yüzeye yayılmış durumda,yalnız tepedeki ampul gözleri ışığa odaklamakta.

Eserde en dikkat çekici nokta: figürlerin tümünde bir haykırma ve can çekişme söz konusu

Eserde kullanılan semboller: Ampul, Kırık Kılıcıyla Yatan Savaşçı, Can Çekişen At, Gaz Lambası, Gazete Parçaları

YORUMLAMA

-İspanya'nın Bask bölgesinde önemli ve kutsal bir kasabadır GUERNİCA. Vizcayanın eski siyasi merkezidir.

-Yıl 1937: İspanya'da bir ihtilalle yönetime el koyan General Franco'nun anlaştığı Alman uçakları Guernica kasabasını bombaladılar. Bu henüz başlamamış olan II. Dünya Savaşının habercisiydi. Sivil halk üzerinde yapılan bu katliam şüphesiz ne ilk ne de sondu. Ancak İngilizlerin İrlandalı ve İskoçlara uyguladıkları türden bir kıyımdı şüphesiz.

-Picasso bu duvar resminin geniş çerçevesi içinde bir kısım

eylemleri ve sembolleri anıtsal bir düzenleme ile bir araya getirmiştir.

-Resmi incelediğimizde resmin siyah-beyaz olmasının nedeni olarak bombardımanın gece yapılmış olması ve ani gelen ölüm olduğunu söyleyebiliriz.

-Resimde insan gözünü andıran, ışık saçan ampul(bilincin gözü)aslında olayın karanlık olmadığı ve teknolojinin, medeniyetin aydınlık gözü altında bu vahşetin işlendiğini anlatıyor olabilir.

--Elinde kırık kılıcı ile yatan savaşçı kahramanca savunmanın alışlagelmiş sembolüdür.

-Can çekişen at, aslında can çekişen insanlık ve barışın ta kendisidir.

-Kucağında ölmüş bebeğine ağıt yakan anne hemen hemen bütün ressamlar tarafından işlenmiş Pieta'yı yansıtır. (Pieta, kucağında ölmüş İsa bulunan Meryem konusudur.)

-Can çekişen, haykıran, ellerini açmış insanlar masum halkın acısını simgeler.

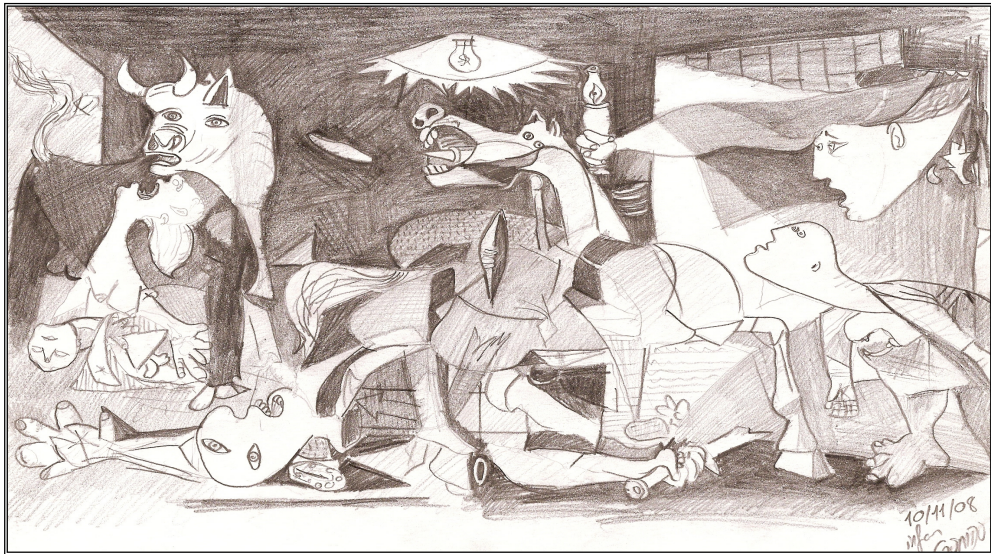
-Elinde gaz lambası taşıyan figür yarınlar için ümit vadeder.

-Resmin içinde yer alan gazete parçaları insanlığın buna kayıtsız kalmayacağı ve bu acının bütün insanlığa mal olacağı gibi imgelerdir.

YARGI Eserin bütününde semboller hakim olduğu için ve her sembol bize bir takım şeyleri anlattığı, vurguladığı için esere ANLATIMCI bir eser diyebiliriz.

Eser alışılmışın dışında bir tarzda yapıldığı için ve duyguları çarpıcı bir biçimde sembolleştirip az figürle çok şeyler anlattığı için başarılı ve ANLAMLI buluyorum.

Öğrenci Uygulamalarından Örnekler

Ek-3 d
ÇASEY-SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI
(4.Hafta)

DERS 4 :Şeker Ahmet Paşa'nın "Orman" isimli eserinin incelenmesi.

Sınıf : 12/ RESİM A

Ders süresi: 40+40 dk.

Hedefler : Şeker Ahmet Paşa'nın Orman isimli eserinin analizini yapabilme.

Kazandırılacak davranışlar:

- 1- Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirme.
- 2- Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirme.
- 3- Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirme.
- 4- Sanat eserinin niteliklerini belirleme.
- 5- Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgulama.
- 6- Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirleme.
- 7- Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirme.
- 8- Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgulama.
- 9- Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgulama.
- 10- Eser incelendikten sonra konuyla ilgili hikaye yazma.

Gerekçe: Türk resim sanatında önemli bir yer teşkil etmesi bakımından değerlidir.

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi, slaytlar, çalışma kağıtları, karton panolar.

Öteki Alanlarla İlişkisi: Sanat tarihi

Öğretim süreci

Öğretmenin hazırlığı:

-Sanatçının hayatı, eserleri ve eleştirilecek olan eseriyle ilgili slayt sunumlarının hazırlanması.

-Tahtaya estetik yargı kuramlarının yazılı olduğu karton panonun asılması.

-Projeksiyon ve bilgisayarın hazırlanması.

-Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrenci hazırlığı:

-“Şeker Ahmet Paşa” hakkında araştırmalar yapıp, bilgi toplanması ve sanatçının eseri inceledikten sonra eser ile ilgili hikaye yazmak için gerekli malzemelerin hazırlanması.

Güdüleme: Eleştiri yaparken öğrencilerin etkin bir biçimde katılımlarının sağlanması dikkatlerini eser üzerinde yoğunlaştırmalarına yardımcı olacaktır.

Etkinlikler:

-Eserin sanatçısı olan Şeker Ahmet Paşa hakkında kısaca bilgi verilir.

-Sanat tarihi şeridi incelenerek sanatçının dönemi hakkında bilgiler verilir. Sanatçının diğer çalışmalarından örnekler gösterilir.

-Sanatçının” Orman “isimli eseri, betimleme, çözümlene, yorumlama, yargı evrelerine göre analiz edilir.

-Karşılıklı soru-cevap yoluyla eserin tam olarak anlaşılması sağlanır.

-Son olarak incelemiş olduğumuz eserden yola çıkarak, eserde gördükleri şeyleri ve anlatılanları dikkate alarak kendi kurguladıkları bir hikaye yazmaları istenir.

Dersin içeriğinin özeti: (Slayt Sunumları)

Sanatçı hakkında bilgi verilir.

Sanatçı: Şeker Ahmet Paşa

ÖNEMLİ ESERLERİ

“Oto portre”

“Ormanda Karaca”

SANAT ESERİNİN ELEŞTİRİSİ

Eser adı: ORMAN

Sanatçı: Şeker Ahmet Paşa

BETİMLEME

Bilgi objeleri şunlardır:

- Ağaçlar
- Köprü

- Figür (oduncu)
- Katır
- Yük
- Çalılar

Resmin geneline baktığımızda büyük bir orman içinde çok küçük görünen ve yol alan iki figür var. Bunlardan biri odun yüklü bir katır diğeri ise sahibi olduğu sanılan ve katırın arkasında bulunan yaşlı bir adam. Bu figürlerin önünde ormanın içine doğru uzanan ince uzun bir yol mevcut. Resimde çok fazla ağaç görünmese de görünen üç ağacın büyüklüğü resmi hemen hemen tamamını kaplamış durumda.

ÇÖZÜMLEME

-Eserde yeşil ve yeşilin tonları baskın iken yer yer sarımtırak renklerde mevcuttur

-Renkler bir uyum içerisinde görülüyor.

-Eserde figürler fazla dikkat çekici değildir.

-Eserde diyagonal kompozisyon kullanılmıştır

-Işık ve gölge başarıyla kullanılmış, perspektife önem verilmiştir.

-Doku serbest fırça darbeleri ile verilmiştir

-Eserde genelde yumuşak bir doku hakimdir.

-Işık tek bir noktadan değil farklı bir çok açılardan gelmektedir.

-Ağaçların devasa büyüklükleri yanında figürler, olması gerekenden küçük resmedilmiştir.

-Öndeki ağaçlar daha ayrıntılı ve koyu tonlarda resmedilirken arkadaki ağacın yaprakları fazla belirgin olmamakla birlikte, ışığın etkisiyle daha açık tonlardadır.

YORUMLAMA

-Resmindeki renklerin, boya dokusunun, ton değişikliklerinin bir Rousseau'yu, bir Courbet'yi, bir Diaz'ı anımsattığını söylenebilir ve ilk bakışta, İzlenimcilik öncesi döneme ait, tipik bir Avrupa resmi olarak

görülüyor. Ancak resimde bir ağırbaşlılığın olduğunu ve bu ağırbaşlılığın giderek bir özelliğe dönüştüğü de eklenebilir.

-Kayının yaprakları bize en yakın ağacın yapraklarıyla aynı büyüklükte

-Her inandırıcı resim kendine göre bir mekan düzeni yaratır, köprünün yanından başlayıp ormanın ucuna doğru uzanan fundalığın sınırını belirleyen o garip diyagonal çizgi var. Bu çizgi, bu kenar hem resme üçüncü boyutu veren mekânla örtüşüyor, hem de resmin yüzeyinde kalıyor. Böylece bir mekân belirsizliği yaratıyor...

-Bu çalışma ufkun ötesinde bulunan bir şeye duyulan özlemden doğmuştur. Bir çeşit yurtsuzluk duygusunun sanat biçimidir. Şeker Ahmet Paşa da, oduncunun öyküsünü anlatır bu resminde ve ormana oduncunun gözünden bakarak yapıyor bunu.

-Resimdeki kayın ağacı ile oduncu figürü arasındaki çelişkili ama bir o kadar da inandırıcı bir kesinliği olan durumu, var oluşsal bir kesinlik olarak algılama eğilimindedir. Ormanın çekiciliği ve ürkütücülüğü başarılı bir biçimde bir arada kullanılmıştır.

-Şeker Ahmet Paşa bu eseri oluştururken vardığı kanı "...ufuğu ufuk yapan şeyle henüz karşılaşılmamıştır. Ufka baktığımızı söyleriz. Bu yüzden bakış alanı açık bir şeydir, ama bu açıklığın bizim bakışımızla bir ilgisi yoktur." der.

YARGI

-Eser taşımış olduğu anlam itibarıyla olayın bire bir yaşayıp kahramanın gözünden bakıldığından dolayı başarılı denilebilir.

-Eser özellikle yorumlama basamağı açısından zengindir. O halde eser hem İzlenimci hem de Anlatımcı bir eser diyebiliriz.

-Son olarak bu eserde İŞLEVSELLİK özelliğinden söz edilebilir.

Öğrenci Uygulamalarından Örnekler

ORMAN

Az sonra işim bitmek üzere yorgun, hızlı bir şekilde kendimi hazırlıyorum. Çeketimi sırtıma alıp otipten çıktım. İşin en zor bölümü tetikte bekleyen bir tiki gibi önüme daluk yorucu merdiven basamakları tek tek iniyorum. Bitmek bilmeyen ölüme gidiyormuşçasına iniyorum. Bitmek bilmeyen basamaklar yerini bir mahseni andırıran şehir pürütlü karamsarlığına bıraktı. Şehrin boğucu havasında birçoğ ileledikten sonra, önümde duran taksiciye binip binmemek arasında kararsızdım. Yorgunluğumu düşünürce kendimi acele taksiciye attırdım. Taksiciyle tek bir konuşma; o da adresteki bir daha konuşarak üzere kendini sessizlik yorganına bürüdü. Ta ki eve gelene dek yavaşça kendimi yatağa attım. Uyuyamıyor, rahat edemiyordum. Gözümün kararı, ve uykuya dalmışım farkına varmadan.

Kendimi bir ormanda buldum. Bulduğum ortam benden habersizmiş gibi farkat kendimi. Orda olduğum gerçeği bitme merakıyla ağ ötedeki yüksek kayalığa tırmandım. Etrafımı çevreye ucuş, bucağız ama sessizlik ormanı pisemliyor, yalınlığımla yalınlık katıyor. Dinlenmek için gölgede oturdum. Ormanın sessizliğini boğan yüksek kartır, yaşlı adam, yavaş ritmik adımlarla bulduğum alana ulaştılar. Adamlar konuşmaya başlamışlar. Ne duyuyor ni de görüyor onlarla birlikte gitmeye arıstım gidemiyordum. Yaşlı adam benden habersiz yoluna devam ediyor, göğden kaybolana dek.

Ve ben yalnızlık korkuyordum.

Kalınca ağaçlar göğü dekercesine bir yılan kıvraklığıyla gökyüzü mavisinde kaybolup eriyordu. Dikice kenetlenmiş dalların arasında süzülen ışık toprak ağımlar dallar üzerinde muhtesem renk cümbüsü oluştuyordu. Rüzgârın etkisiyle oynayan ışık nesnelere üzerindeki etkilere yalınlığımla dan kurtaran tek seydi. Muazzam bir pürütlüyle irkildim.

Adı: Mahmut AYDIN

ORMAN

Her sabah olduğu gibi, yine kuşanıp çıktı dışarı. İçinde alışılmış bir duyguyu uyandı, her zaman ki gibi. Diliade uyduruk bir türkü, kapadı kapıyı ve aklı başından tıydı. İki farklı dünyaydı burası...

Yeşil, yaprağı yaprak ağacı, ağaç ormanı kucaklıyordu. Kucaklıyordu da atıyordu, oduncuya bir kışeğe. Herkesi savuruyordu. Biz ana, o bize yabancıydı.

Dağa, insan içindii diyeler yalancıydı.

İki farklı dünyaydı burası... Ağaçlar dalgın geziyordu o yürürken. Seslerini bastırmak için dalka bir yüksek sesle söylüyordu türküsünü... Dalını uzatıyordu dev kayın, sanki ana dokunsa; tıpkı bir balık gibi patlayacaktı, katır kuşkusuz kaçacaktı...

Taşlar bile büyüktü ondan, yağının altına aldığı yaprakların sesi kulüğünü fırtınlıyordu. Herşey rahatsızlık verecek kadar güzeldi.

Mükemmeldi! Kusurlu ana mükemmel!

Ağaçların arasında unufak oluyordu, kayboluyordu, yok oluyordu!

Kalmıyordu! İki farklı dünyaydı burası... O aciz olardı, dağa ise var olardı!

Katırın sırtına yükledikleri dağın eşsiz beşliğinden ona arda katınlardı.

Salıp stabilecektiydi. Yetinmek zorunda olduklarıydı. Aciz oduncuydu

o. İki farklı dünyaydı burası...

Dağa ise eşsiz olan.

EK-3 e
ÇASEY-SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI
(5.Hafta)

DERS 5 :P.Bruegel'in "Köy Dügünü" isimli eserinin incelenmesi.

Sınıf : 12/ RESİM A

Ders süresi : 40+40 dk.

Hedefler : P.Bruegel 'in Köy Dügünü" isimli eserinin analizini yapabilme.

Kazandırılacak davranışlar:

- 1- Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirme.
- 2- Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirme.
- 3- Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirme.
- 4- Sanat eserinin niteliklerini belirleme.
- 5- Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgulama.
- 6- Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirleme.
- 7- Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirme.
- 8- Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgulama.
- 9- Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgulama.
- 10- Sanat eserindeki simgeleri ve anlamlarını kavrama.
- 11- Eser incelendikten sonra eseri hikayeleştirme.

Gereke: "Günlük yaşam resmi"nin XVI.yüzyılda ustası sayılan P.Bruegel 'in bu eseri kompozisyon bakımından ve eserdeki simgeler açısından öğrenciler tarafından ilgi toplayacağı düşüncesindeyim.,

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi, slaytlar, çalışma kağıtları, karton panolar.

Öteki Alanlarla İlişkisi: Sanat tarihi

Öğretim süreci

Öğretmenin hazırlığı:

-Sanatçının hayatı, eserleri ve eleştirilecek olan eseriyle ilgili slayt sunumlarının hazırlanması.

-Eser eleştirilirken sorulacak olan eleştiri sorularının hazırlanması

-Tahtaya estetik yargı kuramlarının yazılı olduğu karton panonun asılması.

-Projeksiyon ve bilgisayarın hazırlanması.

-Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrenci hazırlığı:

- "P.Bruegel" hakkında araştırma yapıp, bilgi toplanması.

-Eser eleştirilirken gerekli olacak çalışma yapraklarının hazırda bulundurulması.

-Ders sonunda uygulama çalışması için gerekli kalem, kağıt vb, malzemelerin hazırlanması.

Güdöleme: Ders sırasında öğrencileri sık sık derse dahil etmek, onların görüşlerini almak öğrencileri motive edecektir. Ayrıca dersin görsel materyallerle de desteklenmesi derse ilginin azalmasını önleyecektir.

Etkinlikler:

-Eserin sanatçısı olan P.Bruegel hakkında kısaca bilgi verilir.

-Sanatçının eserlerinden örnekler gösterilir.

-Sanatçının sanat tarihi içindeki yeri sorgulanır.

-Köy Döğünü isimli eserinin eleştirisi öğrencilerin de katılımlarıyla gerçekleştirilir.

-Dersin sonunda öğrencilere "incelediğimiz eserdeki köy döğününe siz de davetlisiniz. Kendinizi o ortama dahil ederek,izlenimlerinizi hikayeleştirerek yazıya dökmeyi istiyorum" diyerek uygulamaya geçilir.

Dersin içeriğinin özeti: Sanatçı hakkında bilgi verilir.

ÖNEMLİ ESERLERİ

Çocukların Oyunları

Babil Kalesi

SANAT ESERİNİN ELEŞTİRİSİ

Eserin adı: Köy düğünü

Sanatçı: P.Bruegel

Tarih: 1567

BETİMLEME

-Resim bir düğün yemeği ziyafetini anlatıyor. Mekan olarak bir samanlık olduğu görülüyor. Zaten mekânın içi de saman yığınlarıyla dolu vaziyette.

-Mekanın içinde uzun masalar ve masaların önünde tahta banklar üzerine oturmuş yemek yiyen davetliler var.

-Resmin sağ üst köşesinde iki demet buğday asılı durmakta.

-Önde iki adam üzerinde yemek olan, menteşesiz bir kapı üzerinde yemek servisi yapıyorlar. Sol tarafta tulum çalan iki erkek görünmekte ve bunların arka tarafında içecek dolduran bir adam bulunuyor.

-İçecek dolduran adamın önünde yere oturmuş yemek yiyen bir çocuk görünüyor.

-Ambarın kapısında ise içeri girmeye çalışan insan toplulukları göze çarpıyor.

ÇÖZÜMLEME

-Sanatçı renkleri cıvı cıvı kullanarak güzel bir armoni oluşturmuştur.

-Resmin genelinde saman sarısı rengi hakimdir, yani sıcak renkler ağırlıktadır.

-Açık ve koyu renkler de dengeli bir biçimde dağıtılmıştır.

-Işık-gölgede uzaktaki figürlerde koyu gölgelendirmeler yapılmış ve derinlik sağlanmaya çalışılmıştır.

-Resmin genelinde pürüzlü bir doku hissi vardır.

-Çizgi çeşitlerinde farklılıklar göze çarpmakta. Düz, eğri, oval vb. çizgiler kullanılmıştır.

-Resimde perspektifi ön plandan resmin gerisindeki kapıya doğru hissetmekteyiz. Ön taraftaki figürler daha büyükken kapıya doğru küçülme gözlemlenmektedir.-Resimde kullanılan renklerin kendi içinde tonlamaları yapılmış ve farklı renk değerleri kullanılmıştır.

-Figürler kendi aralarında orantılı olarak resmedilmiştir, resimde bazı yerlere de vurgu renklerle yapılmıştır.

-Resmin genelinde bir hareketlilik ve coşku göze çarpmaktadır.

YORUMLAMA

-Sağ yandaki siyah giyimli adam ters dönmüş leğenin üzerine oturmuştur. Köylüler kaba –saba hazırlanmış bankların üzerine otururken arkalı tek sandalyede evliliği resmileştirecek olan noter oturmuştur. Bu da resmi insanlara gösterilen özeni ifade ediyor olabilir.

-Gelinin arkasına asılı kumaş dini festivallerde ve özel günlere ait bir simgedir. Yemek tabaklarını eski bir kapının üstünde taşıyan iki hizmetçi resmin odak noktasını oluşturur. Çalgıcıların tulumlarının ucunda ve hizmetçinin şapkasındaki kurdele onların bir guruba üye olduklarını gösteriyor olabilir.

-Başında halka şeklindeki tacıyla gelin hareketsiz durmak zorundadır. Eserde damat belirtilmemiştir. Çünkü o dönemde düğün sadece gelin günü olarak kutlanmaktadır. Damadın içki dolduran figür olduğu yönünde iddialar vardır.

-Öndeki hizmetçinin şapkasındaki kaşık yoksulluğun simgesidir. Boynunda asılı duran yemek kabının kayışdır. Köylülerin yemeğe iştahla saldırmasının da asıl nedeni yoksulluktur. Mülkü ve geliri olmayanlar bir kap yemeğe razı her işi yapmışlardır.

-Bruegel'in duvarda buğday demetini tutan tırnığın ve gelinin başının üzerindeki kumaşı bağlayan çatalın dişleriyle anlatmak istediği, dolu bir ambar ve açlık tehlikesinden geçici bir kurtuluştur.

YARGI

-Eserin yorumlama bakımından zengin olması eserin anlam yüklü olduğunu gösteriyor. Hem bu nedenden dolayı hem de yapıldığı dönemi çok iyi yansıttığı için eseri başarılı buluyorum.

-Eser genel olarak anlam yüklü olduğu için ANLATIMCI aynı zamanda yapıldığı dönemin kültürünün yansıttığı için de İŞLEVSEL dir diyebiliriz.

Öğrenci Uygulamalarından Örnekler

KÖY DÜĞÜNÜ

Oturduğumuz mahallenin üra bir kösesinden eğlenceli ve şokulu bir müzik sesi geliyordu. O gün de aksine sakin ve dingin bir gün geçirmistim. Biraz tempoya ihtiyacım vardı. Hemen odama kostum ve bana en çok yakışan kıyafetimi giyindim. Evden çıkarak sesin geldiği yöne doğru hızlı adımlarla yürümeye başladım. Yaklaştıkça sesin yanı sıra burnuma yemek kokuları da geliyordu. Bu durum orayı daha ki çekici kılıyordu.

Nihayetinde yettim. Koca bir kalabalık ziyafetin bulunduğu yere girebilmek için itişip kakışıyordular. Ama bu durum onları his rahatsız etmiyordu. Daha çok eğlendiriyordu, sanki. Herkesin yüzünde bir mutluluk ifadesi vardı. Sanırım bu bir düğündü. Evet, evet düğündü. Ve bu da bir düğün yemeğiydi. Kendimi hemen o kalabalığın içine attım ve ben de o tatlı izdihama katıldım. Zengin olmayan sınırdan bir kesimin düğünüydü bu... Ama yine de çok güzeldi. Herkesin yüzünde kocaman mutluluklar vardı. Kendimi bir anda işeride buldum. Sonunda oraya girmeyi başarmıştım. Etrafıma baktığım bir yerde dans eden insanlar, bir yerde tulum çalan müzisyenler ve de kendileri yemeğe vermiş insanlar vardı. En çok dikkatimi çeken de bir kösedeki sessiz ve sakin oturan gelin oldu. Heyecanlı obluğa yüzünün her halinden belliydi. Bu düşünceleri bir kenara bırakarak yandaki masaya oturdum. Ve masaya anında sesit sesit yemekler geldi. O akşam sınırdan kadar his yemediğim kadar yemek yedim. İnsanlarda, mekanda çok güzel bir pastoralite hakimdi.

Hayat buydu işte. Hersey elabildiğince doğal ve gerçekti. Sahte hiçbir şey yoktu. Köy insanı böyleydi. Onları, bize çok basit görünen şeyler bile mutlu etmeye yetiyordu. O gün ben de çok büyük izler bıraktı. Ve hayata olan bakış açısına çok güzel pencereler açtı...

P. Akçın

- KÖY DÜŞÜNÜ -

Yabancı olduğum bir enstrümanın sesine kulak verdim. Ayaklarım beni, kulağımın duyduğu yere götürdü. Bir savaclığın geniş kapısında buldum kendimi. Merak bu ya içerde neler olduğunu görebilmek için yakınlığına ki, birden içerde buldum kendimi. İçeri süzülürken insanın ağız kokusunu duyabiliyordum. Olabildiğine sıcak içerisi, bir an tulumun sesinde daha çok insanların kaşık seslerini duyar oldum. Bir telaş vardı, bir kaçuşturma. Mis gibi tarhana kokuyordu masadaki tabaklar. Başlan tabakların yerine dolusu geliyordu. Basbayağı, etraf tarhana kokuyordu işte. Hava da ise baharat tadı... Çoluk çocuk, genç yaşlı kim duymuşsa gelmişti ve geliyordu da. İte kalka sızmıştı içeri ve çimdi dilini bilmediğim bir kol beni çektiyor, masalardan birine oturtuyordu. Yemek taşıyan odalardan biri önüne bir tabak koydu, mis gibi bir yemek koydu, koydu da ağzı açılıktan kokuyordu. O neden yemiyordu? Burdan alacağı parayla o da tarhana içebilecek miydi? Girişte; açlığın ağız kokusu sıkışta bir öğün bile olsa tokluk kokuyordu, tarhana kokuyordu.

Bu telaşın içinde kutsanmış gibi sabırla duran biri vardı. Herkes yiyordu, herkes konuşup gülsüyordu ama o büyük bir sabırla, ellerini kavuşturmuş bekliyordu. Yüzünde gözlemediğim bir ifade barınıyordu. Mutlu muydu? Gururlu mu? Saçları ne güzeldi... Duyuyordum bile tulumun sesini, kendimi o kamik telaşa kaptırılmışım ben de. Derin bir oh çektim karnımın tokluğuyla kapıdan çıkarken, henüz içeri girmeyenlerin açlık kokusunu duyarak.

gizem İLHAN.

EK-3 f
ÇASEY-SANAT ELEŞTİRİSİ SINIF UYGULAMASI
(6.Hafta)

DERS 6 : Eugene DELACROIX'in Halka Önderlik Eden Özgürlük isimli eserinin incelenmesi.

Sınıf : 12/ RESİM A

Ders süresi : 40+40 dk.

Hedefler : Eugene DELACROIX'in Halka Önderlik Eden Özgürlük isimli eserinin analizini yapabilme.

Kazandırılacak davranışlar:

- 1- Sanat eserini plastik disiplinler açısından değerlendirme.
- 2- Sanat eserini içerik ve yapıldığı dönem açısından değerlendirme.
- 3- Sanat eserlerini analiz ederken farklı yöntemlere bakarak değerlendirme.
- 4- Sanat eserinin niteliklerini belirleme.
- 5- Sanat eserinin oluşumunda çalışma aşamalarını sorgulama.
- 6- Sanat eserini oluşturan görsel elemanları belirleme.
- 7- Sanat eserini estetik bakış açısından değerlendirme.
- 8- Nesne ve olaylar karşısında meydana gelen sanat eserinin özelliklerini sorgulama.
- 9- Sanatçıyı ve yapıtını dönemin özellikleri açısından sorgulama.
- 10- Sanat eserindeki simgeleri ve anlamlarını kavrama.
- 11- Eser incelendikten sonra eserle ilgili uygulama yapma.

Gerekçe: Delacroix'in bu eseri yapıldığı dönemin sosyal olaylarını çarpıcı bir kesitle ve de ustalıklı yansıttığı için farklı ve ilgi çekici olabileceğini düşündüm.

Ders araç ve gereçleri: Bilgisayar, projeksiyon makinesi slaytlar, çalışma kağıtları, karton panolar.

Öteki Alanlarla İlişkisi: Sanat tarihi

Öğretim süreci

Öğretmenin hazırlığı:

- Sanatçının hayatı, eserleri ve eleştirilecek olan eseriyle ilgili slayt sunumlarının hazırlanması.
- Sanat eseri eleştirilirken sorulacak olan eleştiri sorularının hazırlanması.
- Tahtaya estetik yargı kuramlarının yazılı olduğu karton panonun asılması.
- Projeksiyon makinesi ve bilgisayarın hazırlanması.
- Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrenci hazırlığı:

- Eugene Delacroix hakkında önceden araştırma yapılması ve dosyalanması.
- Eser eleştirilirken gerekli olacak çalışma yapraklarının hazırda bulundurulması.
- Ders sonunda uygulama çalışması için gerekli kalem, kağıt vb, malzemelerin hazırlanması.

Güdüleme: Öğrenciler derse hazırlıklı gelecek, ders işlenirken görsel materyallerden yararlanılacak, öğrenciler aktif olarak derse dahil edilecek ve de ders sonunda uygulama yapılacaktır. Bütün bunların öğrencilerin motivasyonunu ve performanslarını arttıracığı görüşümdedir.

Etkinlikler:

- Eserin sanatçısı hakkında kısaca bilgi verilir.
- Sanatçının eserlerinden örnekler gösterilir.
- Eserin yapıldığı dönemin sosyal yapısı hakkında bilgiler sunulur.
- Eserinin eleştirisi öğrencilerin de katılımlarıyla gerçekleştirilir.
- Ders sonunda uygulamaya geçilir. Analizini yaptığımız sanat eserinin görüntüsü projeksiyon makinesi yardımıyla tahtaya yansıtılır ve kendileri için en çarpıcı buldukları bir kesiti alıp tekrar resmetmeleri istenir.

Dersin içeriğinin özeti: (Slayt Sunumları)

Sanatçı hakkında bilgi verilir.

ÖNEMLİ ESERLERİ

Fas'ta Yahudi Düğünü

Haçlıların İstanbul'a Girişi

SANAT ESERİNİN ELEŞTİRİSİ

Eserin Adı : Halka Önderlik Eden Özgürlük

Sanatçı : Eugene Delacroix

Yapım tarihi : 1830

Orijinal Ebadı : 360 x 225 cm

Tekniği : Tuval Üzeri Yağlıboya

Bulunduğu Yer : Musée du Louvre / Paris – Fransa

BETİMLEME

-Eseri incelediğimiz zaman; merkezde bir kadın, elinde bir bayrakla ilerliyor durumda ve vücudunun üst tarafı çıplak bir vaziyette görünüyor.

Ayrıca süngümlü bir tüfek ve Fransa bayrağı taşımaktadır. Hemen yanında elinde iki tabanca bulunan, bir elini yukarı doğru kaldırmış ve ilerler durumda bir çocuk resmedilmiştir.

-Yere diz çökmüş bir erkek, resmin merkezindeki kadına yalvarır bir ifadeyle bakmaktadır. Resmin bize göre sol tarafında silindir şapkalı , tüfek taşıyan ve dizleri üzerinde duran bir erkek vardır. Yerlerde ölü insanlar ve yıkılmış bir barikat dikkati çeker. Arka planda ise yıkıntılar ve dumanlar içinde bir kent gözükmemektedir.

-Resim bir ayaklanmayı anlatıyor. Önderliksiz kalmış bir halka öncülük eden bir kadın resmedilmiştir. Burada kadının seçilmesini sebebi o dönemde feodal yapıda ezilmiş, horlanmış, kadına kapitalist sistemin sunmuş olduğu özgürlüğü temsil ediyor. Kapitalizm kadına özgürlüğü, eşitliği ve adaleti vaat ediyor. Bu da onun temsili bir şeydir.

-Ana konusu ise; siyasi bir bildiridir. Kadın ve çocuğun on plana çıkarılması yapılacak devrimi kadın ve çocukların sosyal statülerin yükseleceği, bir anlamda kadın ve çocukların devrimi olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

-Organik şekiller ve diyagonal, yatay ve dik çizgiler kullanılmıştır.

ÇÖZÜMLEME

-Resimdeki hareketin ve heyecanın dozunu artırmak için açık koyu kontrastların yanı sıra bilinçli olarak zıt, ancak bir birini tamamlayan renk kontrastları kullanılmıştır.

-Ön planda konu yansıtan figürler var. Halkın devamı geriye gittikçe flulaşmış. Kent görünümü de yine arkada. Havada bir savaş, bir ayaklanmayı andıran bir görünüm var.

-Gölgeler var. Zıt renkler kullanılmış.(Kırmızı Mavi, Sarı Siyah)

-Sanatçı bu resmi yağlı boya tekniği ile yapmış.

-Bu resimde fırçanın rahatlığı ve kullanılan renklerin canlılığı esere olağan üstü gerçeklik sağlamış.

YORUMLAMA

-Bir nevi politik bir afiş olan bu resim 28 Temmuz 1830'da insanların ayaklanarak Bourbon'u tahttan indirip yerine Louis-Philipper'i Fransa tahtına getiren Temmuz isyanını kutlamak için yapılmış olduğu sanılıyor.

-Sol taraftaki silindirik şapkalı ve elinde tüfek bulunan kişi Delacroix'tir. Resmin merkezinde özgürlüğü temsil eden anıtsal boyuttaki simgesel kadın figürü bir kahraman gibi islenmiştir. Ayrıca bu kadın cesareti de temsil ediyor.

-Öndeki cesur davranışlı figürleri takip eden insanların cesur kahramanlıkları da islenmiştir. Sanatçı değişik halk kitlelerini resmetmiştir.

-Yerde dizleri üzerinde ve elleri yerde emekler vaziyette olan mavi, beyaz ve kırmızı elbiseli figür 1930'dan önceki Fransız ruhunu temsil eder.

-Yerdeki ölü subayda kraliyet ordusunu simgeler ve kötü bir durumda olduklarını, artık sıfır olduklarını ima eder.

-Arkadaki binalar Nourth Dame'dir.

-Elinde iki tabanca bulunan çocuk Victor Hugo'nun sefiller eserindeki Govroche karakterinden esinlenmiştir. Elinde 1816 model tabanca taşımaktadır.

-Özgürlüğün ve cesaretin sembolü olarak kadın kullanmasının, kadınların bağımsızlık mücadelesinde çok fazla yer almaları ve kadınların bu durumda da cesur ve düşünmeden ileri atıldıkları için kullanılmıştır. Erkekler böyle durumlarda daha politik ve ihtiyatlı, yasalıcı davranırlar. Kadınlar toplumun fazla baskıya maruz kesimiydiler. Kitlelerin acılarının en ağır kısmını çekmek zorunda kalan onlardı. Ayrıca politik mücadelede deneyimleri ve örgütleri de yoktu. Sahneye ön yargılarla engellenmemiş olarak çıkıyorlardı. Erkeklerle olan bu karşıtlık pek çok kez gözlenmiştir. Katıldıkları sayısız grevde kadınlar, sürekli olarak erkeklerden çok daha büyük bir militanlık canlılık ve cesaret sergilemişlerdir. Delacroix'in de kahraman olarak da kadın seçmesi buna bir gönderme olabilir.

-Özgürlüğün ve barışın simgesi kadının elinde Fransa bayrağı vardır. Yerde yatan ölü insanlar devrimcilerdir.

-Merkezdeki kadın, çocuk ve silindir şapkalı adamın ifadesiyle yerde yatanlar arasında bir karşıtlık vardır.

NOT:

--(Delacroix kardeşine "Ben baba toprağı için savaşıp onu fethetmedim, ama en azından onun adına bir resim yapabilirim." Diye yazmıştır. Temmuz 1830 isyanından sonra basa gelen yeni kral Louis-Philippe 3.000 franka bu tabloyu alır ama hiç sergilemez.)

YARGI

-Eser dönemin şartlarını çok iyi temsil ettiği için önemli ve değerlidir. Bunun yanı sıra resimdeki boyaların kullanımındaki ustalıkta esere ayrı bir değer katmaktadır. Eser genel olarak anlatımcı olmakla beraber bir amaca hizmet ettiği için de işlevseldir diyebiliriz.

Öğrenci Uygulamalarından Örnekler

EK-4
ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim:

Tarih:

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler, yardımın için teşekkür ederim.

1- Yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

.....

2- Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

.....

3- Çalışman somut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi ; yoksa soyut nesnelere oluşmuş bir düzenleme mi?

.....

4- Çalışmada hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

.....

5- Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz? (Simetrik, asimetrik, dairesel, dikey)

.....

6- Çalışmada deha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın?
(Geometrik, organik, her ikisi)

.....

7- Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

.....

8- Çalışman sana ne hissettiriyor?

.....

9- Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam banasesi veriyor.

Bu çalışmam bana.....gibi kokuyor

10- Çalışmana bakan kişilerin neler hissetmesini istersin?

.....

11- Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?

.....

12- Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

.....

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

.....

14- Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

.....

15- Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

.....

16- Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

.....

17- Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

.....

18- Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

.....

19- Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

.....

20- Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

.....

21- Çalışmanızı yargılayın.

Bu çalışman sence neden önemli;

a- özgün olduğu için

b- çok emek harcadığın için

c- Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

d- Gerçeğe uygun yapıldığı için

e- İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

f- Bir düşünceyi anlatmaya çalıştığı için

22- Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir?

a- Yansıtmacı kuram

b- Biçimci kuram

c- Dışavurumcu kuram

d- İşlevsellik kuramı

EK-5
ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı:

I. Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır?(Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-() Aynı şekillerin tekrarı	() Farklı birçok şekil
2-() Dalgalı çizgiler	() Düz çizgiler
3-() Parlak renkler	() Mat renkler
4-() Fazla boş alan	() Doldurulmuş alan
5-() Simetrik denge	() Asimetrik denge

II. Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz;

- 1-() Çok beğendim,
2-() Beğendim diyebilirim
3-() Kararsız kaldım
4-() Hiç beğenmedim

III. Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- 1-() Hasan Pekmezci
2-() P. Picasso
3-() Hüseyin Avni Lifij
4-() Nuri İyem

IV. Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

- 1-() Baskı
2-() Yağlı boya
3-() Akrilik
4-() Kolaj

- 5-()Sulu boya
- 6-()Karışık Teknik
- 7-()Hepsi
- 8-()Hiçbiri
- 9-()Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

- 1-()Soyut bir anlayışla yapıldığı için
- 2-()Belirli bir konusu olmadığı için
- 3-()Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için
- 4-()İlginç olduğu için
- 5-()Bir sanatçı tarafından yapıldığı için
- 6-()Güzel görüldüğü için
- 7-()Hepsi
- 8-()Hiçbiri
- 9-()Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

EK-6
SANAT ELEŞTİRİSİ FORMU

Adı-Soyadı:

Okulu :

Sınıf-No :

Cinsiyeti :

Yaşı :

Sanat ürününün türü:

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?

.....

* Bu ne tür bir sanat yapıtıdır?

.....

* Sanat yapıtının adı nedir?

.....

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?

.....

* Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

.....

* Yapıttaki nesnelere sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)

.....

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor(düz,eğri,digerleri)

.....

*Yapıtın boyutları nasıl?

.....

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?

.....

*Eser renkli mi, siyah-beyaz mı?

.....

*Eser hangi teknik ve tarzda yapılmış?

.....

*Şekiller nasıl düzenlenmiş?

.....

*Yapıtta hangi renkler egemen?

.....

*Açık-koyu değerler var mı?

.....

*Renkler nasıl düzenlenmiştir?

.....

*Resim genelinde hangi doku var?

.....

*Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?

.....

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

.....

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

.....

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

.....

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

.....

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

.....

*Dokunsan ne hissedersin?

.....

*Nasıl bir ses duyuyorsun?

.....

*Nasıl bir koku alıyorsun?

.....

*Nasıl bir tat alıyorsun?

.....

*Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?

.....

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?

.....

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

.....

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?

.....

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

A)Gerçeğe uygun yapıldığı için
şekiller kullanıldığı için,

B)Alışılmışın dışında renkler,

C)Duyguları açığa vurduğu için

,D)Bir şeyler anlattığı için,

E)Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

.....

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?

.....

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

EK-7
ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Adınız ve Soyadınız:
Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

SORULAR

1- Bu ünite sonunda öğrendikleriniz hakkında neler düşünüyorsunuz?

.....
.....
.....

2- Sınıfın eğitim-öğretim ortamını nasıl buldunuz?Başka nelerin olmasını isterdiniz?

.....
.....
.....

3- Dersin öğretimini yeterli buldunuz mu?

.....
.....
.....

4- Dersten zevk aldınız mı?

.....
.....
.....

5- Derse katılımınız nasıldı?

.....
.....
.....

6- Derslere devam etmek istiyor musunuz?

.....
.....
.....

7- Bu dersin öğretim yöntemiyle klasik öğretim yöntemi arasındaki farkları söyleyebilir misiniz?

.....
.....
.....

8- Bu ünite başka hangi şekilde işlenebilirdi?

.....
.....
.....

9- Derslerde yapılan etkinlikleri beğendiniz mi, en çok hangisi hoşunuza gitti?

.....
.....
.....

10- Sanat Eleştirisi konusu hakkında yeteri bilgi birikimine sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

.....
.....
.....

11- Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açınız oluştu mu?

.....
.....
.....

12- Bu dersin önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

.....
.....
.....

13- İleride sanat eğitime devam etmek istiyor musunuz?

.....
.....
.....

14- Sizce sanat eğitimi neden önemli?

.....
.....
.....

15- Bu okula kendi isteğinizle mi geldiniz?

.....
.....
.....

16- Bu okulu seçme amacınızı söyler misiniz?

.....
.....
.....

17- İlerde sanat eğitimcisi olmak ister misiniz?

.....
.....
.....

18- Okul dışında sanatsal faaliyetlerle ilgileniyor musunuz?

.....
.....
.....
19- Evde sanatla ilgilenen var mı?

.....
.....
.....
20- Hiç sanatsal çalışmanız sergilendi mi?

.....
.....
.....
21- Müze, sanat galerisi, sergi vb. yerlere gittiniz mi?

.....
.....
.....
22- Gelecekte hangi sanat dalıyla uğraşmak istersiniz?

.....
.....
.....
23- Severek yaptığınız en son sanatsal çalışmanız hangisidir?

.....
.....
.....
24- En beğendiğiniz sanatçı ve sanat eseri hangisidir?

.....
.....
.....
25- Eserlerinden etkilendiğiniz sanatçı var mı?

EK-8
SANAT EĞİTİMCİSİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırma sorusu:

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan sanat eğitimcileri "Sanat Eserlerini İnceleme Dersi"nin öğretim programını, bu dersin sanat eğitimi içindeki yerini, dersin öğretim yöntemlerini, bu dersin öğrenci başarısına etkisini nasıl değerlendirmektedirler?

Okul: Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Tarih: 15/11/2008

Saat: 14:30- 16:30

Görüşmeci: Arş. Gör. Derya ŞAHİN (Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)

Merhaba, adım Derya ŞAHİN. Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi hem de aynı anabilim dalında araştırma görevlisiyim. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Göre Uygulanmasının öğrenci başarısına etkisi üzerine araştırma yapmaktayım. Özellikle Sanat Eserlerini İnceleme dersine dair konuşmakla; bu dersin içeriğini, ders uygulamalarını, sanat eğitimine olan katkılarını, öğrenci başarısına olan etkisini belirlemede sizin görüşlerinizin önemli olduğunu düşünüyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmemize geçmeden önce, görüşmemizin gizli olduğunu ve görüşmede konuşulanları yalnızca benim ve bazı araştırmacıların bileceğini belirtmek isterim. Ayrıca araştırma sonuçlarının yazılması anında görüşülen bireylerin isimleri, raporlara kesinlikle yansıtılmayacaktır.

Görüşmemize başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz var mı?

Konuşmamızın kaydedilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz? Görüşme sonunda istemediğiniz bazı bilgileri silebiliriz.

Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz? Görüşmemizin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1- Bireysel durumunuzla ilgili şu soruları cevaplar mısınız?

a- Öğretmenlik mesleğindeki kıdeminiz ne kadardır?

.....

b- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde kaç yıldır çalışıyorsunuz?

.....

c- Mezun olduğunuz öğrenim programları hangileri?

.....

.....

.....

d- Öğretmenlik mesleğini seçmenizdeki amacı açıklar mısınız?

.....

.....

.....

e- Okulda hangi sanat derslerinden sorumlusunuz?

.....

.....

.....

2- Sanat Eserlerini İnceleme dersine ilişkin görüşleriniz neler?

a- Bu dersin Sanat Eğitimi içindeki yeri ve sanat eğitimine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

b- Bu dersin önemi ve gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

c- Bu dersin öğrenciye kazandırdıkları tutum ve davranışlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

d- Bu dersin öğrenci başarısına etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

3- Uygulamakta olduğunuz Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğretim programını içerik, uygulama ve öğretim stratejileri bakımından önerilerinizle birlikte değerlendirir misiniz?

a- Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğretim programında şuana kadar herhangi bir değişiklik yapıldı mı? Neler?

.....

b- Sanat Eserlerini İnceleme dersinin öğretim programının içeriğini yeterli buluyor musunuz?

.....

c- Yeterli bulmuyorsanız hangi konuların eklenmesini tavsiye edersiniz? Neden?

.....

d- Dersin uygulanmasında benimseyip, izlediğiniz yöntem ve üsluplar nelerdir?

.....

e- Bu ders için ayrılan süreyi yeterli buluyor musunuz?

.....

f- Bu ders için ayrılan mekanı ve olanakları yeterli buluyor musunuz?(Örnek mekanın nasıl olmasını isterdiniz?)

.....

g- Bu dersi uygularken teknolojiden faydalaniyor musunuz? Nasıl?

.....

 h- Derslerde ne gibi uygulamalar yaptırıyorsunuz?

.....

4- Bu dersi uygularken öğrencilerle olan iletişiminize dair görüşlerinizi açıkla mısınız?

a- Öğrencilerinizin bu derse olan ilgilerini nasıl buluyorsunuz?

.....

 b- Öğrencilerinizin bu derse olan duyarlılığını ve katılımını sağlamak için neler yapmaktasınız?

.....

 c- Öğrencilerin bu dersi almadan önce ve aldıktan sonraki başarısı arasında anlamlı bir fark gözleyebildiniz mi?

.....

5- Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi hakkında bilginiz var mı, neler?

.....

EK-9
ÖĞRENCİ TANIMA FORMU

Sevgili öğrenci,

Bu teste vereceğiniz içten cevaplardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Adı Soyadı:

Sınıfı:

No:

Okulu:

Cinsiyet: Kız() Erkek()

Kardeş Sayısı:

Ailenin Aylık Geliri:

Eviniz Kiramı: Evet() Hayır()

Baba Sağ mı: Evet() Hayır() Anne Sağ mı: Evet() Hayır()

Babanın mesleği:

Annenin Mesleği:

Babanın okuryazarlık durumu:

Annenin okuryazarlık durumu:

İlkokul()

İlkokul()

Ortaokul()

Ortaokul()

Lise()

Lise()

Üniversite()

Üniversite()

Yüksek lisans()

Yüksek lisans()

Doktora()

Doktora()

EK-10

SANAT ELEŞTİRİSİ ÇALIŞMA YAPRAKLARI

1- BETİMLEME: Sanatın elemanları kullanılarak eser tanımlanmaya çalışılır.

SORULACAK SORULAR:

- * Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?
- * Sanat yapıtının adı nedir?
- * Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?
- * Bu sanat yapıtının yaratıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.
- * Yapıttaki nesnelere sıralayınız (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.)
- * Bu yapıtta var olan anlamlı sanatsal unsurları inceleyiniz ve onları tanımlayınız.
- *Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor(düz, eğri, diğerleri)

2- ÇÖZÜMLEME: Eserin yapısı ve kompozisyon düzeni analiz edilmeye çalışılır.

SORULACAK SORULAR:

- *İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?
- *Eser renkli mi, siyah-beyaz mı?
- *Eser hangi teknik ve tarzda yapılmış?
- *Şekiller nasıl düzenlenmiş?
- *Yapıtta hangi renkler egemen?
- *Açık-koyu değerler var mı?
- *Renkler nasıl düzenlenmiştir?
- *Resim genelinde hangi doku var?
- *Bazı nesnelere arkada bazıları önde mi durmakta?
- *Birbirini tekrar eden şekiller var mı?
- *Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?
- *Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

3- YORUMLAMA: Sanat eserinde saklı olan anlamlar keşfedilmeye çalışılır.

SORULACAK SORULAR:

- *Sence bu resim ne anlatıyor?

- *Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?
- *Dokunsan ne hissedersin?
- *Nasıl bir ses duyuyorsun?
- *Nasıl bir koku alıyorsun?
- *Nasıl bir tat alıyorsun?
- *Simgeler var mı Varsa ne anlatıyor olabilir?
- *O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?
- *Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?
- *Sen olsaydın bu yapıyı nasıl adlandırırdın?

4- YARGI: Bu aşamada incelenen eserin sanat eseri olup olmadığına ve hangi sanat kuramına girdiğine karar verilir.

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

- A) Gerçeğe uygun yapıldığı için,
- B) Alışılmıştın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için,
- C) Duyguları açığa vurduğu için,
- D) Bir şeyler anlattığı için,
- E) Diğer...

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

SANAT KURAMLARI:

1- YANSITMACILIK: (ÇİZİLEN NESNE ÖNEMLİ)

Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi biçimde anlatımıdır. Bir sanat eseri reel dünyada görülenlere benzediği veya onları anlattığı sürece başarılıdır.

2- BİÇİMCİLİK: (KOMPOZİSYON ÖNEMLİ)

Bir sanat eserinde en önemli şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

3- ANLATIMCILIK: (DUYGUSAL SİMGELER ÖNEMLİ)

Bir sanat eserinde en önemli şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir.

4- İŞLEVSELLİK: (TOPLUMSAL, SİYASİ, DİNİ İLETİŞİM)

Bir sanat eserinde moral, sosyal, dini, siyasi vb. özelliklerin etkili bir biçimde anlatılmasıdır.

Sanatçı yapıtını günlük kullanım için, dinsel, eğitimsel veya bir fikri yaymak için propaganda amacı ile yapar.

SANATIN İLKE VE ELEMENLARI

SANATIN ELEMENLARI

1- Renk: Işıkla meydana gelip, göz ile anlaşılan bir ışık etkisidir. Işığın eşya üzerine çarpması ile oluşan yansımaların gözümüzde meydana getirdiği duyumlara renk denir. Renk ışığa bağlıdır ve ışığın olmadığı yerde renk görünmez.

Ana renkler: sarı-kırmızı-mavi.

Ara renkler: yeşil-turuncu-mor.

Soğuk renkler: mavi yeşil mor.

Sıcak renkler: sarı-turuncu-kırmızı.

Kontrast renkler: mavi-turuncu, sarı-mor, kırmızı-yeşil.

2- Çizgi: Bir yüzeyde devamlı hareket eden bir noktanın bıraktığı iz.

Çeşitleri: Dikey-düz-yatay-diyagonal(çapraz)-daireesel-zigzag vb.

3- Doku: Bir yüzeyin dokunma açısından hissedilmesi ile ilgilidir. Resimdeki doku gerçek olmayıp, etki vermesi söz konusudur.

4- Biçim-Form: Form üç boyutlu gerçek bir nesne iken biçim gerçek veya hayali bir alan görünümüdür.

5- Mekân: Boşluk, mekân veya espas nesnelerin içinde, altında, etrafında, üstünde veya arasındaki alan olarak tanımlanabilir.

SANATIN İLKELERİ:

1- Denge: Bir eserde denge, görsel unsurların dağılımını gösterir. Denge, resimde çizgi, renk, mekan, vb. belirli şekillerle karşılanarak sağlanır. İki tür dengeden söz edilebilir. Simetrik ve asimetric denge.

2- Vurgu: Vurgu bir zıtlıktır ki birleşen elemanlar arasındaki farkı vurgulamaktadır. Resimde egemen unsuru yaratmak için kullanılır.

3- Ahenk: Bir sanat eserinde yer alan elemanların benzerliğini vurgulamaktadır. Ahenk, tekrarlar ve değişikliklerle sağlanır.

4- Değişiklik: Farklılıktır.

5- Hareket-Ritm: Şekil, figür veya objelerin tekrarlarıyla gerçekleşen sanatsal ilkedir.

6- Oran-orantı: Nesnenin kendi içinde veya başka nesnelerle renk, biçim, leke anlamında ya da boyutlar arasında dengeli bir bütünlük oluşturmasına yönelik estetik ilişkilerdir

EK-11a

SANAT TARİHİ ŞERİTLERİ

OSMANLI MEDRESELERİ (.....-1924)

Osmanlı medreselerinde teşkilatlanma ikiye ayrılır.

Umûmî Medreseler ve İhtisas medresesi: İhtisas medreseleri de kendi aralarında üç gruba ayrılır:

- 1-Dârülhadîsler: Özellikle Hz. Muhammed'in söz, fiil ve takrirlerinden meydana gelen hadislerin tahsil edildiği yerdir.
- 2-Tıp medreseleri (Dârüşşifâlar): Bunlardan dâhiliye, göz ve diş doktoruyla eczacılar yetişirdi. Tedrisatta ders kitabı olarak Osmanlı devri tabiplerince yazılmış eserler okutulurdu.
- 3-Dârülkurrâlar: Bu medreselerden câmi görevlileri yetişirdi. Sıbyan mektebini bitiren bir öğrenci önce aşağı seviyede bir dârülkurrâyâ alınır, burayı bitirince yüksek seviyedeki darülkurrâlara devâm ederdi. Bunlardan başka yine; hüsn-i hat, tezyinât, hitâbet ve kitabet olmak üzere çeşitli bediî (estetik) faaliyetlere medreselerde mühim yer verilmiştir.

Medreseler 3 Mart 1924 târihli Tevhid-i Tedrisat (Eğitimde eşitlik) kânunuyla tamâmen kaldırıldı.

SİBYAN OKULLARI

5-10 yaşlarındaki çocuklara okuma-yazma, bazı dinî bilgiler ve basit hesap işlemlerinin verildiği ilkokullardır. Okuma-yazmanın yanında ahlâkî terbiye verilmesi de amaçlanıyordu. Çocuğu şerden sakındırmak ve hayra sevk etmek Osmanlı cemiyetinin eğitim felsefesi idi.

Zamanla programında ve çalışmalarında değişiklikler yapılmakla beraber Sıbyan Mektepleri Cumhuriyet Dönemine kadar varlığını sürdürmüştür.

ENDERUN MEKTEBİ

Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların zekî ve gösterişlileri saraya alınarak özel bir şekilde eğitim kurumlarıdır. Enderûn mektebine alınan çocuklara, Kur'an-ı Kerim, tefsir, hadis, kelâm gibi dini dersler, edebiyat, inşa (şiir), gramer, Arapça, Farsça gibi dil ve edebiyat dersleri ve matematik, coğrafya, mantık gibi müspet ilimler dersleri okutulurdu. Bir taraftan da Osmanlı saray geleneği, protokol kaideleri ve bürokratik işler öğretilirdi. Bunların yanında çeşitli sanat kollarında beceriler kazandırıldığı gibi sportif faaliyetlere de yer verilirdi. 1908 İkinci Meşrûtiyetin ilânını tâkip eden günlerde tamâmen kapatıldı.

AHİLİK

13. yüzyılda Anadolu'da ortaya çıkan bir esnaf örgütüdür. Zaviyeler aynı zamanda genç Ahilerin eğitildiği yerd. Burada okuma yazma öğretilir, çeşitli konuların yanı sıra ok atma, kılıç ve silah kullanma eğitimi verilirdi. Ahilik halen günümüzde Kırşehir ve çevresinde bir kültür olarak devam eder. Ve her yıl 8-14 Ekim tarihleri arası "Ahilik Kültürü Haftası ve Esnaf Bayramı" olarak kutlanır.

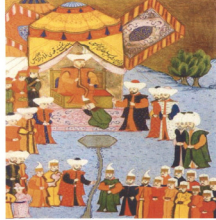

EK-11b

TÜRKİYE DE CUMHURİYET ÖNCESİ GÖRSEL SANATLAR SÜRECİ

MİNYATÜR

Uygurlarda IX.ve X.yy'larda Hoça'da elde edilen bulgularda ilk minyatür örneklerinin olduğu tespit edilmiştir.Minyatür sanatı Ortaçağ çevrelerinin kitap süslemeciliği ile birlikte gelişmiştir.İslamiyet'in ışığında minyatür sanatı bu dönemde kendine özgü kurallar oluşturmuştur.Katıksız renk lekeleri belirgin kenar çizgileri gölgesiz yüzeysel bir resim anlayışıdır.

NAKKAŞHANE

Nakkaşhane kitap ressamları, ciltçiler ve minyatür ustalarının çalıştığı yerdir.Burada yeni desenler oluşturulup kitaplar resmedilip;seramik,çini,tahta,metal,tekstil ve halı motifleri olarak farklı malzemelere uygulanıyordu.

TEKFUR SARAYI

Bir tarafıyla ÇİNİ İMALATHANESİ diğer yanıyla Piri Reisin meşhur İstanbul minyatürlerinin en önemli figürüdür...

MÜHENDİSHANE-İ BAHİRİ-İ HÜMAYUN

İlk askeri deniz okuludur.Bu okullarda resim dersi etkinlikleri her ne kadar askeri amaçla bir haritacılık ya da teknik resim niteliğinde bile olsa sanat eğitimi bakımından zemin hazırladığı söylenebilir.

MÜHENDİSHANE-İ BERRİ HÜMAYUN

İlk TÜRK ressamlar Mühendishane ve Harbiye de okumuş subaylar arasından çıktığından bu okulların aynı zamanda resim öğretimi veren ilk kurumlar olmalarından ve mezunlarının resim öğretmenleri olarak görevlendirmelerinden dolayı Türkiye deki sanat eğitimi ve öğretiminde çok önemli görevler üstlenmişlerdir.

ASKERİ VE HARBİYE İDADİ MEKTEPLERİ

İdadilerin müfredat programında görsel sanatlar eğitimi dersleri ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:Lise ve orta okullarda resim derslerine ciddiye alınması için ilk olarak resim öğretmenlerinin bilgili ve sanayi-i nefise mektebinden mezun resim tekniğini bilen perspektif tekniği gölge usulü ve leke hakkında mükemmel bir bilgiye sahip olması gerekiyor.

SANAY-İ NEFİSE MEKTEBİ

Sanay-i nefise mektebi 1-Ocak 1882 de kurulmuş ve bugünkü MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ adıyla eğitime devam eden bir sanat okuludur.

Okulun kurulma gerekçesi:

Güzel sanatlara mahsus kurumlar meydana getirilmesi az zamanda bu işte adım adım yükselmeyi sağlayacak ve bu kurumlar yabancı ülkelere öğrenci göndermekle değil asıl kendi ülkemizin nitelik ve özelliklerinden izlenimler ve bilgiler edinerek hem hüner sahibi kişiler yetiştirecek hem de gerçekten bir TÜRK sanatı vücuda getirecektir.

(Osman Hamdi)

(Sanayi-i Nefise Mektebi)

İNAS SANAY-İ NEFİSE MEKTEBİ

Kızların henüz Sanayi Nefise Mektebi Alisi'ne kabul edilmedikleri bir dönemde ilgili resmi makamlara başvurarak yoğun girişimlerde bulunan ve 1914 de bu isteklerini karşılamak üzere kurulan İnas Sanayi-i Nefise Mektebinin müdürlüğüne MİHRİ MÜŞFİK HANIM atanmıştır.

EK-11c

CUMHURİYET ÖNCESİ BATI ETKİSİNDE KALAN TÜRK RESSAMLAR

ABDÜLAZİZ:

Sultanın desen defteri Polonya'da, Krakov Ulusal Müzesi'nde bulunmaktadır. Defterde, Abdülaziz'in elinden çıkma 67 adet çizim ile üç sayfa el yazısı mevcuttur. Sultan Abdülaziz bunların dışında ilk kez yurt dışına gezi yapan ve ilk kez heykelini yaptıran padişah olarak, Osmanlı padişahları içinde sanata ve kültüre verdiği önemle ayrı bir yere sahiptir. Mısır gezisinden dört yıl sonra gittiği Avrupa seyahatinde Uluslar arası Paris Sergisi'ne katılma fırsatı bulmuştu.

ABDÜLMECİD: (1868-1944)

Sultan Abdülaziz'in oğlu Abdülmecid Efendi sanatçı kimliğinin yetenek kısmını babasından almıştır. Fransa'da sergilenen "Nasihat" ve "Otoportre" sinden başka "Harem'de Goethe", "Saray'da Beethoven" gibi eserleri de 1918 yılında Viyana Sergisi'nde yer almıştır. Babasının eskizlerle ortaya koyduğu resim sanatını döneminin popüler akademik tavrıyla ele almış olan Halife Abdülmecid'in tabloları ilk kez 1986'da İstanbul'da özel bir galeride sergilendi

OSMAN HAMDİ: (1842-1910)

1857'de Hukuk öğrenimi için Paris'e gitti. Burada Paris Güzel Sanatlar Okuluna devam etti. Ressam Boulanger ve Gérôme'un atölyelerinde çalıştı. Ülkeye döndükten sonra Bağdat İli Yabancı İşler Müdürlüğü görevini genç yaşında üstlendi. 1871'de İstanbul'a dönünce Saray Protokol Müdür Yardımcılığına getirildi. 11 Eylül 1881 tarihinde İmparatorluk Müzesi (Müze-i Hümayun) Müdürlüğüne atandı. 1883'de Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisini (Güzel Sanatlar Okulu) kurarak bu okulun müdürlüğünü de üstlendi. 1884 yılında eski eserlerin yurt dışına çıkarılmalarını yasaklayan ve o gün için Türk müzeciliği ve eski eserlerin korunması bakımından büyük bir adım olan Asar-ı Atika Nizamnamesi'ni çıkararak uygulamaya koydu. İlk portreci, ilk müzeci, ilk arkeologdur.

SEKER AHMET PAŞA: (1841-1907)

Gerçek adı Ahmet Alidir. Resme ilgisiyle tanınan Abdülaziz Han tarafından, başarılarından dolayı Paris'e gönderilen Şeker Ahmet Paşa, 1855 yılında Paris'te açılan Mekteb-i Osmanî'de resim sanatı üzerine öğrenim gördü ve yedi yıl süreyle Boulanger ve Gerome'un atölyelerinde çalıştı. İstanbul'a dönünce yüzbaşı rütbesiyle Tıbbiye Mektebine atanan Ahmet Paşa, aynı zamanda saraya yaver oldu. 27 Nisan 1873'te dönemin ressamları ve öğrencileri ile Türkiye'nin ilk resim sergisini açtı. Şeker Ahmet Paşa'nın resimlerinde ormanlar, meyveler, çiçekler, karacalar, geyikler, koyun sürüleri ve çoban köpekleri sevgi ile işlenmiş motiflerdir. Süleyman Seyyid ve Hüseyin Zekai Paşa ile birlikte 19. yüzyılın natüromort resimler yapan en önemli ve ilk ustalarındandır.

MÜFİDE KADRI : (1890-1912)

Bir rastlantı sonucunda bir tablosunu görüp yeteneğini fark eden Osman Hamdi Bey'den özel dersler aldı. Daha çok natüromort, manzara ve portre konularına yoğunlaşan . Müfide Kadri, bugüne ulaşan az sayıda resmine rağmen, Osmanlı toplumunda değişen kadın kimliğinin bir simgesi ve çağdaş Türk resim sanatı tarihinde ilk kadın ressamlardan biri olarak dikkat çekmektedir.

MİHRİ MÜSFİK : (1886-1954)

İlk Türk kadın ressamı Mihri Hanım, İtalya'da olduğu gibi, Almanya'da ve Fransa'da büyük başarılar sağlamış, mütareke devrinde İstanbul'daki Güzel Sanatlar Akademisi'nin kız öğrencilerine resim dersleri vermiş, hayatının son yıllarını Amerika'da sefalet içinde tamamlamıştır. **Papa'nın bir portresini yaptı.** Papa , ilk defa bir kadın ressamı poz veriyordu.

HOCA ALİ RIZA: (1858-1930)

İçinde yetiştiği geleneğe uyarak insan figüründen çok, doğa ile ilgilendi, sanatçı, başta Üsküdar sokakları olmak üzere İstanbul ve çevresine özgü görüntüleri işleyen manzara resimleriyle tanındı. Aşık olduğu tabiatın içine girip resimler yaparak ömrünü tamamlamıştır.

HÜSEYİN ZEKAI PAŞA : (1860- 1919) Hüseyin Zekai Paşa'nın naif üslup izleri olarak belirlenen çizgisel ayrıntılarla pentür düzeyini amaçlayan farklı bir tekniği bir arada kullandığı çalışmaları, sanatçının oldukça geç bir dönemde ulaşmayı başardığı bir sonuç olarak görünmektedir.

EK-11d

TÜRK İZLENİMCİLERİ (ÇALLI KUŞAĞI)

O güne kadar kapalı atölyelerde, açık havayla temastan uzak, fotoğraflara bakılarak yapılan resimler gitti, bu resimlerin yerini yaşamın içinde, sokak ortasında, denizin kıyısında yapılan resimler aldı... Çallı kuşağı sırtlarında boya kutuları, ellerinde sehpaları İstanbul sokaklarına çıktı. Bu da Türk resminde yeni bir dönem başlamasına neden oldu. *Resimlerin konuları yaşamdan uzak değildi. İstanbul görünülerinden ev mekanlarının içine kadar uzanan konu çeşitliliği bu kuşağın Türk resmine getirdiği en büyük yeniliktir.

SANATÇILAR: İbrahim Çallı, Namık İsmail, Hikmet Onat, Feyhaman Duran, Ruhi Arel, Nazmi Ziya Güran, Hüseyin Avni Lifij, Sami Yetik, Şevket Dağ.

İBRAHİM ÇALLI

Ünlü ressam İbrahim Çallı Paris'ten döndükten sonra empresyonizm akımına uygun eserler vermiş bir Türk ressamıdır. Gerçekte ise akademikleşmiş bir empresyonizm uygulamaktaydı.

HÜSEYİN AVNİ LİFİJ

Hüseyin Avni Lifij'in öteki sanatçılardan farkı, duyu zenginliği, fikişsel çalışmalara düşkünlüğü, edebiyata, özellikle şiire sevgisi, entellektüelliğidir.

RUHİ AREL

Geniş ve rahat fırça tuşları, konuyu bütünsel açıdan kavrama yeteneği, çalışan insanı tüm dinamizmiyle yansıtırma çabası, anlatım ve içerik açısından o'nun eserlerine çağdaş resim sanatımızda kendi türünün öncüsü niteliğini kazandırmaktadır...

EK-11e

MÜSTAKİLLER

Türk resim sanatının tarihsel süreci içinde kurulan derneklerin ikincisidir. Buna karşılık Cumhuriyet Türkiye'sinde kurulan ilk sanatçı derneğidir. Birliğin üyelerini 1914'ten sonra Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nde (MSÜ) öğrenime başlayan sanatçılar oluşturmaktadır. 1923'te Sanayi-i Nefise'deki öğrenimlerinin son yıllarını sürdüren Şeref AKDİK, Saim ÖZERAN, Refik EPİKMAN, ELİF NACİ, Mahmut CUDA, MUHİTTİN SEBATİ, Ali Avni ÇELEBİ, Zeki KOCAMEMİ ve Cevat DERELİ "Yeni Resim Cemiyeti" adı altında birleşmişlerdir.

1924'te **Maarif Vekâleti'nin** açmış olduğu Avrupa sınavını kazanan birlik üyelerinden büyük çoğunluğunun Paris'e gönderilmesiyle birliğin etkinlikleri kesilmiştir. Ancak üyelerin beraberlikleri Paris'te de sürmüş ve İstanbul'a dönüşlerinde bu kez de Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği adı altında çalışmalarına koyulmuşlardır.

Yaşamları ve eğitim dönemleri, Osmanlı imparatorluğu'nun yıkılışı, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına rastlamaktadır. Bu nedenle de yaşadıkları toplumun hızla gelişen ve değişen siyasal, ekonomik, kültürel oluşumlarının içinde, gelişimleri izleyerek, okuyarak, düşünerek yetişmişlerdir.

Müstakillerin amaçları, gelişmekte olan Türk resim sanatının düzenli ve kalıcı temellere kavuşturulması ve yaygınlaştırılmasıydı. Bu anlayış doğrultusunda birleşen Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği ilk sergisini 1928'de Ankara Etnografya Müzesi'nde açtı. Sanatçılar bu girişimleriyle de İstanbul dışında açılan ilk resim sergisini gerçekleştirmiş oldular.

Müstakiller, tüm ressam gruplarını bir meslek dayanışması çerçevesinde toplamayı amaçlayarak 3 Mart 1942'de Türk Ressamlar ve Heykeltıraşlar Cemiyeti'ni 3 Ağustos 1950'de de Ressamlar Derneği'ni kurmuşlardır.

Grubun sanatçıları: Şeref AKDİK, Saim ÖZERAN, Refik EPİKMAN, ELİF NACİ, Mahmut CUDA, MUHİTTİN SEBATİ, Ali Avni ÇELEBİ, Nurullah Berk, Zeki KOCAMEMİ, Cevat DERELİ, Ratip Aşır, Hale Asaf, Malik Aksel

Nurullah BERK

Ali Avni ÇELEBİ

Zeki KOCAMEMİ

Hale ASAF

Mahmut CUDA

Şeref AKDİK

EK-11f

“D” GRUBU (Halkevleri) 1933-1950

1933 yılının Temmuz ayında evvelce sanatçı birliklerinin karma sergilerine katılmış olan bir heykeltıraş, beşi ressam', altı sanatçı. Zeki Faik İzer, Nurullah Berk, Elif Naci, Cemal Tollu, Abidin Dino ve heykeltıraş Zühtü Müridoğlu, D grubu adını verdikleri yeni bir sanatçı birliği kurmuşlar ve ilk sergilerini Beyoğlu'ndaki Narmanlı Yurdu'nun 'altındaki Mimoza adlı şapkacı dükkanında açmışlardır.

Birliğin D grubu adını almasının nedeni, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Sanayii Nefise (Güzel Sanatlar) Birliği ve Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliği'nden sonra kurulan 4. birlik olması ve alfabenin 4. harfi olan D harfini isim olarak seçmesidir. D grubu sanatçıları, yurt içi ve yurt dışı sergileriyle 1950'lere kadar önemli bir varlık göstermişler ve grubun sözcülüğü ressam N. Berk ve eleştirmen Fikret Adil tarafından yapılmıştır. D grubu'nun İstanbul'un henüz özel bir sanat galerisine bile sahip olmadığı etkinlik yıllarında, çeşitli salonlarda açtığı sergiler, gruba daha birçok sanatçının katılımıyla önem kazanmış ve bu sergilerde resim ve heykel sanatını, modern sanatın gelişmeleri açısından tanıtan konuşma ve tartışmalara da yer verilmiştir.

D grubu'nun sanatsal yönden temel çıkış noktası, empresyonist eğilimleri reddetmek ve kompozisyonu kübist ve konstrüktivist akımlardan esinlenen sağlam bir desen ve inşa temeline oturtmaktır. Bu amaca ne ölçüde yaklaştıkları şüphesiz tartışmaya değer Ancak öte yandan 1934 yılında D grubu'na Turgut Zaim ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun katılımıyla, sanatçıların yerel motif ve temalara ilgi gösterdikleri ve "kübist" denebilecek eğilimlerle Anadolu köylüklerindeki geometrik nakış soyutlaması arasında belli bir bağ kurmaya çalıştıkları dikkati çeker. Gruptan ayrılmayı tercih eden Turgut Zaim, bu alanda belgeci kararlı ve dengeli bir yol izlemiştir. Giderek şairliğinin ve yazarlığının da yardımıyla popüler bir üne kavuşan Bedri Rahmi Eyüboğlu, Anadolu kırsal nakış örneklerini resmine maletmeye çalışan aşırı çabalar içine girmiştir.

Grubun sanatçıları:

Abidin DİNO
Zeki Faik İZER
ELİF NACİ
Cemal TOLLU
Zühtü Müridoğlu
Bedri Rahmi Eyüboğlu
Turgut ZAİM
Sabri Berkel
Eşref ÜREN
Halil Dikmen
Fahrelnisa Zeid
ARİF BEDRİ KAPTAN
EREN EYÜBOĞLU
Mustafa Nusret Suman
NURULLAH BERK

Abidin DİNO

Elif NACİ

Cemal TOLLU

Zühtü MÜRİDOĞLU

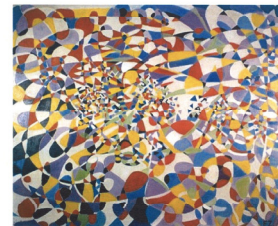
Bedri Rahmi EYÜBOĞLU

Turgut ZAİM

Sabri BERKEL

Fahre Nisa ZEİD

EK-11g

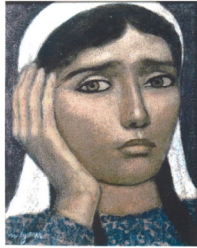
YENİLER(LİMAN RESSAMLARI)GRUBU

Yeniler kendilerinden önceki D Grubunun aşırı Avrupa Sanatı taraftarlığına ve biçimciliğine karşı, toplumsal içeriğin önemini vurgulamak amacıyla birleşmişlerdir... Onlara göre SANAT ve RESİM toplumun sorunlarına dönük olmalı, gerçek yaşamı yansıtmalı, insanların güncel uğraşlarını konu almanın yanı sıra onların sevinç ve üzüntülerini de belirtmeliydi...

SANATÇILAR:Avni Arbaş,Nuri İyem,Mümtaz Yener,Ferruh Başağa,Selim Turan,Agop Arat,Turgut Atalay,Fethi Karakaş,Haşmet Akal,Kemal Sönmezler.

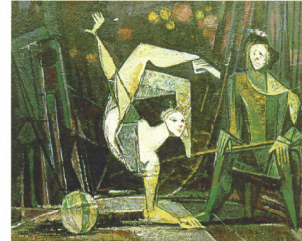
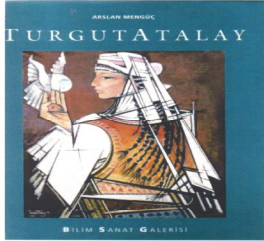
NURİ İYEM

Bereketli topraklarıyla ve Medeniyetler doğuran özelliğiyle Anadolu'yu bir kadın olarak algılamış ve ürettiği kadın portrelerinde,iç dünyanın aynası olan gözlerin ışığında,bir parçası olduğumuz toplumu tüm gerçekliğiyle yansıtmıştır..

TURGUT ATALAY

.Resimlerinde klasik etüt birikimlerinin oluşturuca etkileri egemendir.Figür kaynaklı sanat anlayışının sürdürücüleri arasında yer alır...

MÜMTAZ YENER

İNSAN,MAKİNE ve KARINCA sanatçının renk ve şekil anlayışında çağdaş bir estetik yapı oluşturmuştur.

EK-11h

ONLAR GRUBU

1946. Türk resminde "Yeniler Grubu"nun etkisiyle geleneksel halk kültürü kaynaklarına gitmek düşüncesinden sonra, Türk resminde fovist anlayıştaki yapıtlarıyla tanınan Bedri Rahmi Eyüboğlu, renk coşkusu yanında, geleneksel halk nakış sanatı öğelerine olan ilgisini ve sevgisini atölyesinde öğrenim gören öğrencilerine de aşılayabilmişti. Eyüboğlu, öğrencilerini geleneksel halk sanatı konusuna yönlendirirken, batı resim sanatının estetik değerlerini öğrenmeden, geleneksel sanat biçimlerinin çağdaş yorumlarına ulaşılmasının olanaklı olmadığı konusunda onları bilgilendirmekteydi. Sanatçının atölyesinde altı yıl öğrenim gören on öğrencisi, onun öğretileri ve batı-doğu sentezi görüşü doğrultusunda çalışmak amacıyla "Onlar Grubu"nu kurdular. İlk sergilerinde, konuları işleyişlerindeki özgürlük ile sanat ortamına yenilik getiren tek toplu hareket olarak değerlendirildiler.

Gurbun sanatçıları:

Abidin Dino, Fikret Mualla, Avni Abraş, Nejat Devrim, Selim Turan, Mustafa Esirkuş, Nedim Günsür, Orhan Peker, Turan Erol, Osman Oral, Fikret Otyam, Mehmet Pesen, Ercüment Kamlık, Refik Epikman, Adnan Çoker.

Sanatçılardan **Turan Erol**, 1950 ortalarında kübizm etkili figür soyutlamalarından sonra, Anadolu bozkırının lekesel anlatımındaki özgün yorumlarını, kendine özgü, spontane renk benekleri ve yumuşak doğasal çizgileriyle lirik yapıda ortaya koymuştur.

Orhan Peker, hayvan figür soyutlamalarıyla gerçekleştirdiği renkçi-lekeci eğilimini, içerikle bütünleştirerek yorumladı

Fikret Otyam, Güneydoğu Anadolu göçerlerini, öze yönelen bir yalınlık içinde ve sevecen bir yaklaşımla işledi.

Osman Oral, Karadeniz yöresinden yaptığı görüntülerle;

Leyla Gamsız, figür soyutlamalarında ulaştığı yalınlaştırma kadar, deformasyona da yer vererek, renk ve leke öğesini dışavurumcu biçiminin temel nitelikleri olarak ortaya koyduğu resimleriyle dikkati çekti.

Mehmet Pesen ve **Mustafa Esirkuş**, folklor etkinliklerini; grup dışından **Avni Arbaş**, deniz işçilerini, toplumsal yaşam konularını, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı konularını renkten çok leke öğesini öne çıkartarak resimledi. Diğer yandan, 1950-1960 yılları arasında, yöresellik düşüncesinden uzak, yarı-soyut bir anlatımla, dışavurumcu anlayışını renkçi-lekeci yaklaşımıyla ortaya koyan **İhsan Cemal Karaburçak** (1898-1970), Türk resminde otodidaktik olarak yetişmiş az sayıdaki usta sanatçıdan biridir. Renk anlayışında moru ve kirli altın sarısını başarıyla uygulamıştır. Figür ve nesne soyutlamalarında, çizgisel anlatımını çağdaş bir yapıda ortaya koydu.

Fikret Mualla

Abidin Dino

Selim Turan

Mustafa Esirkuş

Orhan Peker

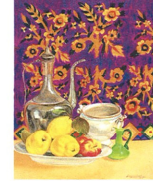
Fikret Otyam

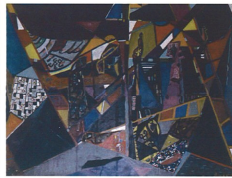
Mehmet Pesen

Adnan Çoker

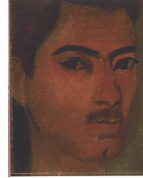
Osman Zeki Oral

Nejat Devrim

Nedim Günsür

Turan Erol

Mehmet Pesen

Fikret Otyam

EK-11i

GÜNÜMÜZ TÜRK RESMİNDEKİ EĞİLMELER

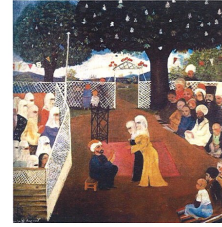
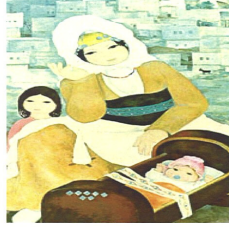
NEŞET GÜNAL

Neşet Günal doğduğu,büyüdüğü topraklara yönelerek buradaki yaşam biçimini yapıtlarında gözler önüne serer...

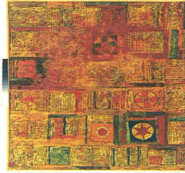
TURGUT ZAİM

Çağdaş Türk Sanatını konu alan birçok kaynaktan,ulusal ve yöresel Türk resminin kurucusu ve öncüsü olarak nitelendirilen Turgut ZAİM ,eserlerinde çoğunlukla Anadolu'yu ele alan düzenlemelere yer vermiştir.

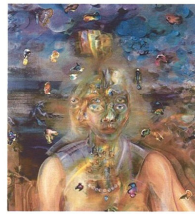
EROL AKYAVAŞ

Işık ve renkte yoğunlaşan resimleriyle Akyavaş,sanati kutsal olanla anlamlandırmaya çalışan ve İslam anlayışına çağdaş bir ifade getirebilen ender sanatçılardandır.

ERGİN İNAN

İnan için yaşamı resmetmek,görünür dünya ile kurduğu diyalogun ötesinde bir anlam taşır. Bu nedenle,sanat yapıtının sondan başa doğru ilerleyen kurgusunu tersine çevirip,hayatın akışıyla özdeş kılan rastlantılar zinciri,söz konusu resimleri yönlendiren temel ilkedir...

EK-11j

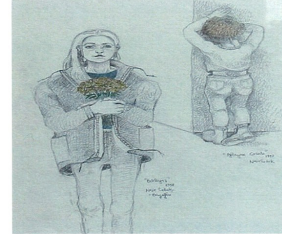
MEHMET GÜLERYÜZ

Mehmet Gülerüz'ün resimlerinde gözlemlenen olgu;bu resimlerin dinamik bir tasarım mantığını kendi içinde barındırıyor olmasıdır.

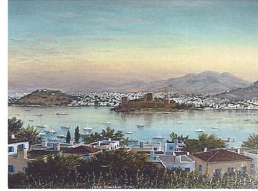
NEŞE ERDOK

Sanatçı tekil figürü,anıtsal bir resim teması olarak,psikolojik boyutlarını ön plana çıkaracak anlatımcı bir üslupla yansıttığı çalışmalarında,anlam vurgusu ölçülü deformasyonlar içinde verilir...

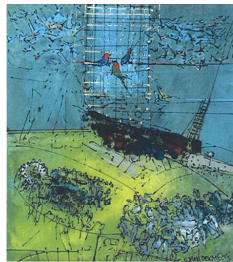
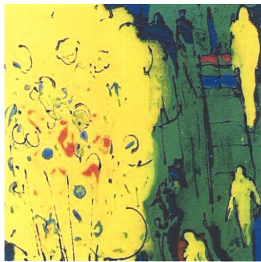
YALÇIN GÖKÇEBAĞ

Saf ve şiirsel bir doğa kavramı üzerinde geliştirdiği resimleri,pastoral içerikli kır yaşamının görüntülerini konu alır.

HASAN PEKMEZCİ

Hasan Pekmezci,biçimlerin renkçi planda etkilerini,kendine özgü bir kompozisyon düzeni içinde araştırmakta ve merkezden çevreye yayılan dinamik biçimsel oluşumlar üzerinde durmaktadır...

EK-11k

TÜRK HEYKEL SANATI

Ülkemizde heykel sanatının başlaması ve gelişmesi resim sanatında olduğu gibi kuşkusuz 1883 yılında açılan Sanayi-i Nefise Mektebi ile gerçekleşmiştir. Cumhuriyet'in ilan edilmesinin ardından 1924 yılında devlet tarafından yurt dışına gönderilen öğrenciler arasında heykel sanatçısı bulunmamaktadır. Sonraki yıllarda akademi öğrencilerinden Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu, Nusret Suman gibi devlet bursu kazanarak yurt dışına giden sanatçılarımızın ülkemizde heykel sanatının gelişmesinde büyük payları olmuştur.

Sanatçılar: Zühtü Müridoğlu, Oksan Yervant Efendi, İzzet Mesrur, Mehmet Bahri, Nijat Sirel, Sadi Çalık, İlhan Koman, Yavuz Görey, Zerrin Bölükbaşı, Koray Arış, Hadi Bara.

ZÜHTÜ MÜRİDOĞLU

Figüratif ve soyut anlayışta yapıtlar üreten heykeltarı, Türkiye'de heykel sanatının gelişmesine önemli katkılarda bulundu. İlk dönem yapıtlarında A. Maillol'un düzen ve uyumundan etkilendi. Figüratif heykellerinde yumuşak bir hacimlendirme yöntemi kullandı.

SADİ ÇALIK

Türkiye'de çağdaş heykelin öncüsü, insan var olduğu andan beri heykel sanatı vardır" diyen ve günümüzde heykel yapmanın ilk şartının Mısır ve Yunan gibi en eski kültürlerin heykelini anlamak olduğunu söyleyen usta heykeltarı Prof. Sadi Çalık'ın en önemli ve Türk Heykeli'nde dönüm noktası olan heykelleri 1957'de yaptığı MINIMUM, 1966'da gerçekleştirdiği Türkiye'de ilk çağdaş anıt-heykel olan ODTÜ Atatürk Anıtı, 1968'de yine ODTÜ'de Üçlü Anıtı için yaptığı ilk paslanmaz çelik "Soyut Heykel" ve Galatasaray'da tüm İstanbullu'ların bildiği 50. Yıl Anıtı'dır.

KORAY ARIŞ

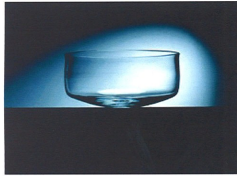
Koray Arış'ın eserleri hem çağdaş, günümüz heykel sanatı ile diyalog içinde, hem de, ilk bakışta göze çarptığı gibi tarihe ve malzeme kültürüne derinden bağlı bir sanatsal yaratıcılığın mümkün olduğunu gösterir.

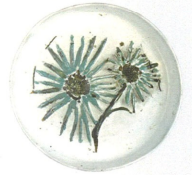
EK-111

SERAMİK SANATI

Alev Ebüzziya Siesbye (1938-....): 1956-58 yılları arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde heykel ve Füreya Atölyesi'nde seramik çalışmaları yaptı. Daha sonraki yıllarda İstanbul Eczacıbaşı Seramik Fabrikası ve Kopenhag'da Danimarka Kraliyet Porselen Fabrikaları'nda çalışmalarını sürdürdü. 1969 yılında Kopenhag'da kendi atölyesini kurdu ve 1987'de atölyesini Paris'e taşıdı. Günümüzde tasarımları dünyanın birçok müzesinde sergilenmektedir.

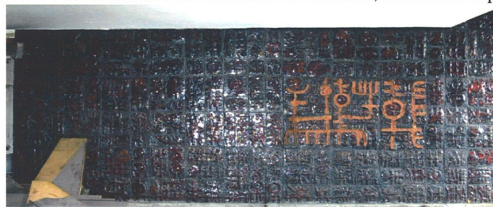
Füreya KORAL (1910-....): 1947'de Lozan'da seramik çalışmalarına başladı. Ardından tanınmış Fransız seramikçi Serré'nin desteği ile, Paris'te özel bir seramik atölyesinde çalışmalarını sürdürdü. İlk seramik ve taşbaskı sergisini 1951'de Paris'te açtı. Aynı yıl yurda döndü, Maya galerisinde yapıtlarını sergiledi. Yurt içi ve yurt dışındaki çeşitli sergilere katıldı, ödüller aldı.

Güngör GÜNER (1941-....): 1958-62 Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Bölümünü bitirdi. 1964-72 Milli Eğitim Bakanlığı'nın bursuyla Almanya'da da seramik sanatı ve seramik mühendisliği eğitimi gördü. 1993'te Profesör oldu. Yurtiçinde ve dışında 14 kişisel sergi açtı. Çok sayıda Ulusal ve Uluslararası sergiye katıldı bazılarında ödüllendirildi.

Jale YILMABAŞAR (1939-....): 1985 yılında Türkiye'nin ilk kadın seramik profesörü olan Yılmazbaşar çalışmalarını halen Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisinde sürdürmektedir. Yılmazbaşar, 1968'de İtalya'da altın madalya, 1969'da Münih'teki uluslararası yarışmada altın madalya, 1970 yılında AKM'nin açtığı sanat yarışmasında da birincilik ödülü aldı. 1988'de Münih Akademisinin Resim Bölümünden mezun olarak diploma alan ve alan ve Paris, Zürih, Münih, New York, Stuttgartta kişisel sergiler açan Yılmazbaşar, New York, Washington D.C. ve Melbourne Üniversitelerinde resim dersleri verdi. Fransızların ateşin ustası diye tanımladığı Jale Yılmazbaşar, çok çalışkan ve üreten bir sanatçı. 1963'te açtığı Jalenin Horozları adlı sergiden sonra o da horozları da çok sevildi. 40 yıllık sanat hayatı boyunca Anadolu medeniyetlerinin idol ve sembollerinden etkilendi. Eserlerinde, Horozlara köprüler ve yıkık evler eklendi.

EK-11m

ÖZGÜN BASKI RESİM VE GRAFİK SANATI

Mustafa ASLIER: (1925-...) Mustafa Aslier 1949 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünden mezun oldu. 1950-1953 yıllarında resim öğretmenliği yapan sanatçı uzmanlık eğitimi için gittiği Almanya'da Münih Üniversitesi Grafik Sanatlar Akademisinde öğrenimine devam etti. 1982-1986 yıllarında Mimar Sinan Üniversitesinde öğretim üyeliği yaptı. 1973 yılında T.C. Cumhuriyet ödülü 1974 yılında da T.C. Cumhuriyet Sanat ödülü sahibi olan sanatçı bugüne kadar dört ödül kazandı. Beşi yurtdışında olmak üzere otuz yedi kişisel sergi açtı.

Mürşide İÇMELİ:(1930-...) Mürşide İçmeli, Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünden 1953 yılında mezun oldu. 1962'de Central School Art and Design'ın Grafik Sanatları Bölümünde illüstrasyon dalında ihtisas yaptı. Gazi Eğitim Enstitüsü ve Bilkent Üniversitesi Grafik Bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı. Dördü yurtdışında olmak üzere otuzdan fazla kişisel sergi açtı.

Hayati MİSMAN:(1945-...)Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümünden 1968 yılında mezun oldu. 1970-1975 yıllarında MEB bursu ile gittiği Kassel Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde grafik tasarımı alanında ihtisasını yaptı. 1975 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünde göreve başladı. 1984 yılında aynı üniversitede sanatta yeterlilik, 1987'de doçent ünvanını aldı. Halen Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

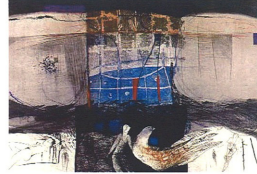
Süleyman Saim TEKCAN: (1940-...) Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünden 1961 yılında mezun oldu. 1971 yılında Almanya'da uzmanlık öğrenimi gördü. 1983'te İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümünden lisans, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden sanatta yeterlilik diplomalarını aldı. Sanatında bir çok dönem olan sanatçı son yıllarda atlar konulu "Süleymanname" serisi üzerinde çalışmaktadır. Çalışmalarını İstanbul'da serbest sanatçı olarak sürdürmektedir.

Bülent ERKMEN: (1947-...) İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (DGSA) Grafik Bölümü'nü bitirdi (1972). DGSA Devlet Film Arşivi Genel Sekreterliği (1970), Mimar Sinan Üniversitesi'nde öğretim görevliliği (1976), DGSA Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu Grafik Tasarım Bölüm Başkanlığı yaptı. 1980'de kurulan "Reklamevi"nin kurucu ortakları arasında yer aldı. 1995'te BEK Tasarım ve Danışmanlık Ltd'yi kurdu.

Mengü ERTEL: (1931-2000) Muhsin Ertuğrul'un "Kenterler" in bir oyunu için afiş yapmasını istemesiyle başladığı afiş çalışmalarına dönemin bütün özel tiyatroların afişlerini hazırlamakla devam etti ve 1969'da ilk tiyatro afişleri sergisini açtı. Çalışmaları Graphis, Novum, Gebrauchsgraphic, Modern Publicity, gibi tanınmış grafik dergi ve yıllıklarında yayınlandı; afişleri Varşova ve Münih Şehir Müzesi ve Wilanow Afiş Müzesi'nde koleksiyonunda yer aldı. 1974 Cannes Film Şenliği Afiş Yarışması "jüri özel ödülü", 1975 Paris Uluslararası Sinema Sergisi "büyük ödülü", 1980 Moskova Olimpiyat Oyunları Afiş Yarışması üçüncülüğü gibi birçok ödülün de sahibi olan Ertel, 1969'dan bu yana 9'u yurtdışında olmak üzere 25'i aşkın kişisel afiş ve grafik sergisi açmıştı. 15 Mart 1999'da İstanbul'da öldü.

Süleyman Sait TEKCAN

Hayati MİSMAN

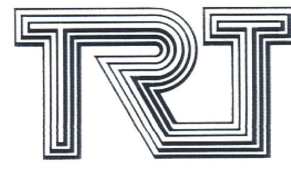
Mürşide İÇMELİ

Mustafa ASLIER

Bülent ERKMEN

Mengü ERTEL

DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOGRAFLARI

EK-12a

12b

12c

